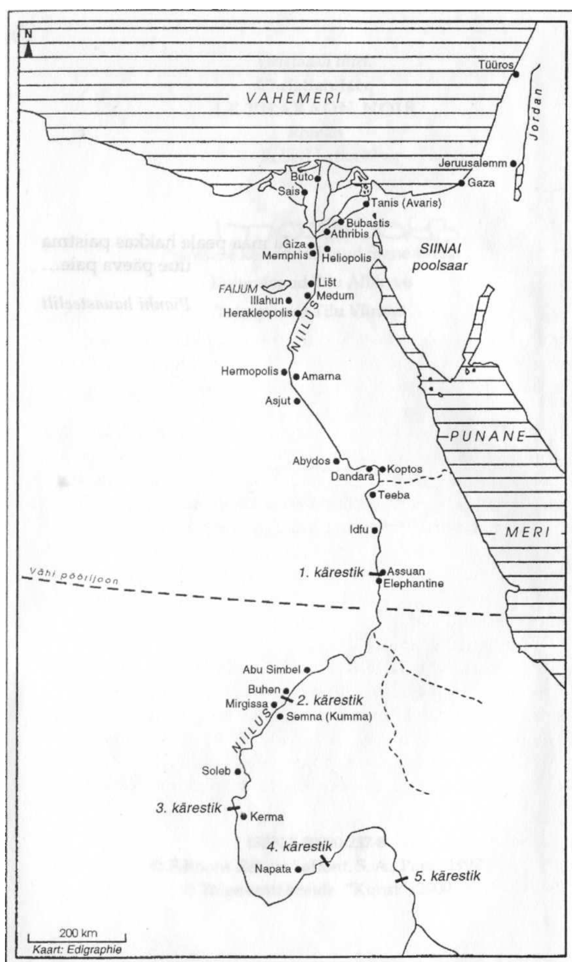

Must
vaarao

christian jacq_Must VAARAO

TALLINN •KUNST-2 0 0 0
Originaali tiitel: Christian Jacq LE PHARAON NOIR Roman Robert Laffont

Prantsuse keelest tõlkinud Signe Emist Kujundanud Tiiu Allikvee Toimetanud Tiiu Viirand

ISBN 5-89920-237-8

Ja maa peale hakkas paistma uue päeva pale...
Pianhi hauasteelilt

1

Kui külavanema naine nägi oma meest templist tagasi tulemas, sundis ta end uskuma, et too kannab turjal viljakotti. Eelmisel õhtul oli abielupaar tähistanud oma väikese tütre sünnipäeva; laps oli vaimustuses kingitusest - kaltsunukust, mille isa oli talle meisterdanud. Endavanuste sõbrataridega mängis tüdrukuke keset teed, mis läks läbi Linnukeste Künka küla Kesk-Egiptuses Herakleopolise maakonnas. Mees viskas maha tühja koti.

"Midagi pole enam järel. Isegi preestrid on nälga suremas ja jumalad pöörduvad üsna pea tagasi taevasse, sest keegi ei kavatse enam esivanemate seadusi järgida. Pettus, äraostetavus, omakasu - need on meie uued käskijad."

"Mine vesiiri jutule ja kui vaja, siis vaarao enda juurde!"

"Pole enam mingit vaaraod, on ainult hõimujuhid, kes võitlevad omavahel ja väidavad, et teostavad kõrgeimat võimu. Riigi põhjaosa ägab Liibüa valitsejate ikke all, kes naudivad kaost ja sisetülisid1."

"Aga must vaarao?"

"Ah tema või! Ta jättis sõjaväe Teebasse, et kaitsta jumal Amoni[2] püha linna, kus valitseb ta õde, ülempreestrinna, ning sulges end seejärel Nuubia pärapõhja oma pealinna Napatasse, nii kaugele Egiptusest, et on selle juba ammu unustanud!"

"Ta tuleb meile appi, ma olen selles kindel!"

"Võta mõistus pähe, ta ei ole selleks võimeline. Kuigi ta väi-

dab, et on nii Ülem- kui Alam-Egiptuse kuningas, alluvad talle vaid tema kauge maakond ja Niiluse oru lõunaosa. Ülejäänud osa riigist on ta jätnud korralageduse ja segaduse saagiks."

"Talle oleks vaja sõna saata, et me kuhtume viletsuses, et..."

"Asjatu vaev," arvas külavanem. "Must vaarao on rahul oma võltsi ülemvõimuga. Meid pole tema jaoks olemas."

"Mul on veel natuke kuivatatud kala, kuigi seda jätkub vaid mõneks päevaks.

"Nälja eest vastutavaks tehakse mind. Kui ma väljapääsu ei leia, heidame kõik hinge. Mul ei jää muud üle kui minna Herakleopolise valitsejalt abi paluma."

"Kuid ta on ju ustav mustale vaaraole!"

"Kui ka tema keeldub mind abistamast, lähen edasi veelgi põhja poole."

Naine klammerdus mehe külge.

"Teed on ohtlikud. Liibüa sõjavägi võtab su kinni ja lõikab sul kõri läbi! Ei, sa ei tohi lahkuda. Siin külas oleme kaitstud. Põhja omad ei julgeks kunagi nii kaugele tungida."

"Siis sureme nälga..."

"Ei, ära enam makse kogu, hoiame toiduga kokku ja jagame selle, mis meil alles jääb, teiste küladega! Niimoodi peame vastu kuni uue saagini."

"Kui see ikaldub, oleme surmale määratud."

"Ära heida meelt, palume päeval ja ööl lõikusjumalannat."

Külavanem pööras pilgu kaugusse.

"Mis meist küll saab? Õnnelikud ajad on igaveseks möödas, elamine on muutunud lausa koormaks. Kuidas uskuda võimumeeste lubadustesse? Neil pole muud eesmärki kui rikastumine ja nende kaunid sõnad võluvad vaid neid endid."

---

[1] Sündmused toimuvad umbes 730. a. e. Kr.

[2] Amon - vanaegiptuse 'nähtamatu' loomis- ja viljakusjumal. Ta ilmumisvormid olid enamasti jäär ja hani.

Tüdrukukesed mängisid nukkudega oma imelises maailmas, kuhu pääsesid sisse vaid nemad. Nad riidlesid nendega ikka ja jälle, sest pahad nukud ei tahtnud üldse sõna kuulata.

Talunaine naeratas.

Lootus oli siiski olemas. Ta pesitses nende laste naerus ja selles, kuidas nad vaistlikult õnnetust eirasid.

Põhjatuul tõusis ja tõi kaasa tolmupilve, mis kattis majade

8

läved. Kurval pilgul istus külavanem oma maja ees asetsevale kivipingile.

Hetkel, kui ta abikaasa võttis luua, hakkas maa värisema.

Teelt, mis viis Memphisesse, maa kõige rahvarohkemasse linna ja peamisse kauplemiskohta, kostis esialgu kauge tume müdin. Memphis ei hoolinud musta vaarao saamatust valitsemises ning kohanes iga päev üha enam Liibüast pärit vallutajate ülemvõimuga.

Ringis seisvad tüdrukukesed selgitasid nukkudele, et tuleb olla väga kuulekas, kui tahad suureks kasvada ja ilusaid riideid kanda.

Uus tolmupilv tõusis taevani ja tume müdin muutus mürinaks, mis meenutas raevunud härjakarja kihutamist.

Talunaine astus põhja poole pilke heites teepervele, kuid jäi pimestatult seisma. Metallipindadelt vastu helkides muutusid päikesekiired pimestavalt heledaks valguseks.

"Sõjavankrid," taipas külavanem tardumusest toibudes. "Sõjavankrid, turviste ja kiivritega sõdurid, kilbid, odad..."

Põhjast Niiluse deltast teele asunud sõjavägi kihutas tuule-kiirul läbi Linnukeste Künka küla.

Talunaine pistis röökima, kuid tüdrukukesed ei kuulnud teda, sest hobusekapjade plagin ja vankrirataste mürin matsid ta hääle.

Ilmutades lõpuks huvi, pöörasid lapsed pilgu anastajate poole ega näinud külavanemat ja tema naist nende suunas tormamas ja karjumas, et nad ennast palmisallu peidaksid.

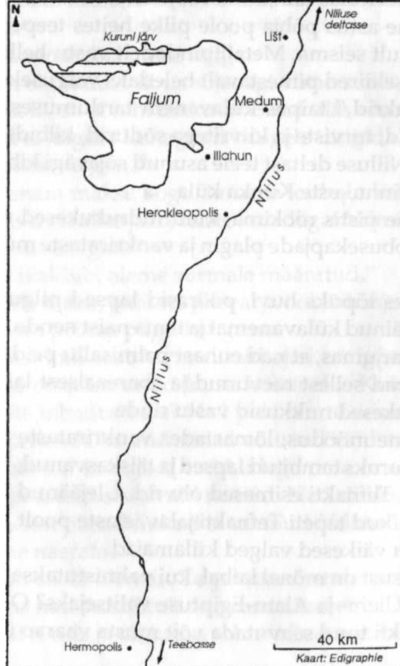
Lummatud sellest raevunud ja ebareaalsest lainest, surusid tüdrukukesed nukkusid vastu rinda.

Ning laine möödus, lömastades vankrirataste all hobuse-kapjadest puruks tambitud lapsed ja täiskasvanud, Liibüa Põhja liidu juhi Tefnakti esimesed ohvrid. Ülejäänud Linnukeste Künka elanikud tapeti Tefnakti jalaväelaste poolt, kes põletasid maha ka väikesed valged külamajad.

Mis tähtsust on mõnel laibal, kui valmistutakse saama mõlema maa, Ülem- ja Alam-Egiptuse valitsejaks? Oli käes väeülem Tefnakti tund saavutada võit musta vaarao üle.

2

Liibüalaste suure juhina, delta lääneosa ainuvalitsejana ja Alam-Egiptuse valduste haldurina tunnustatud väeülem Tefnakt laotas laiali parimale papüürusele joonistatud Kesk-Egiptuse kaardi.

"Memphis on meie," kuulutas ta Põhja liitlaste koosolekul, "Listi oleme samuti kätte saanud ja läheneme Herakleopolise linnale. Mu sõbrad, meie edenemine on olnud jalustrabav! Kas ei ennustanud ma teile seda võitude rida? Et aga edasi liikuda, peame me oma liitu kindlustama. Seetõttu palun ma teil nimetada mind kogu riigi juhiks."

Deltast Saisi linnast pärit Tefnakt oli rässakas, sügavalt koobastes asuvate väga elavate mustade silmadega mees. Inetu kondine nägu andis tunnistust tugevast tahtest; üle lauba jooksis sügav arm - mälestus julmast võitlusest mees mehe vastu.

Juba lapsepõlves tekitas Tefnakt teistes hirmu. Harjunud käsutama, ei talunud ta saamatuid ega argu, kuid oli sunnitud õppima leebemalt käituma nendega, kes väitsid end olevat tema liitlased. Sellele vaatamata suutis ta halvasti varjata oma kannatamatust ning pidi kasutama ähvardusi, et viia Põhja vürstid Lõuna tagasivallutamise sõjakäigule.

Akanosh, alistatud deltamaakondi valitsevate liibüa hõimu-juhtide esindaja, oli Tefnakti plaanide vastu. Tal olid nagu kaasmaalastelgi poolpikad patsis juuksed, millesse oli pistetud jaa-nalinnusulg, ning ta lõuga kattis peen teravaotsaline habe. Ta randmeid ehtisid käevõrud; sõjakad tätoveeringud käsivartel ja rinnal kujutasid vibusid ja pistodasid. Vürst Akanosh kandis pikka punast, vasakult õlalt sõlmitud mantlit, mis oli ehitud õiemustriga - ta pani väga rõhku oma välimusele. Kuue-kümneaastasena oleks ta meeleldi piirdunud võimuga talle kuuluval Sebennytose maa-alal, kuid oli lasknud end ümber veenda, et osaleda sõjalises ettevõtmises, mida Tefnakt tagant õhutas.

"Me õnnitleme sind, et sa oled meid nii kaugele toonud," lausus Akanosh väärikal toonil, "kuid Herakleopolise linn on ustav meie vaenlasele, Pianhi Nuubialasele, kes peab ennast Egiptuse tegelikuks ainuvalitsejaks. Kui ta pole ikka veel mi-

11

dagi ette võtnud, siis sellepärast, et meie ootamatu kallaletung tabas teda üllatusena."

"Must vaarao oleskleb oma kauges Sudaanis, siit paljude päevateekondade kaugusel!"

"Seda muidugi, ent tema Teebasse paigutatud väeosad sekkuvad kindlasti üsna pea."

Tefnakt naeratas.

"Kas sa pead mind lihtsameelseks, mu sõber? Loomulikult saavad nad varem või hiljem käsu vasturünnakuks. Kuid kas pole me valmis neile julgelt vastu astuma?"

Akanosh tõmbas kulmu kortsu.

"Mõned meie hulgast arvavad, et meie liit on habras... Sa oled tõeline väejuht, Tefnakt, kuid igaüks meist valitseb viisil, mida ta õigeks peab. Veelgi kaugemale lõuna poole tungimine võib meid hävitada."

"Hoopis paigalejäämine on see, mis toob meile hävingut ja jätab meid ilma kogu võimust! Kas ma pean kirjeldama kaost, mis valitses enne, kui mina meie liidu etteotsa asusin? Neli valevaaraod deltas ja oma tubli kümme troonitaotlejat! Ka kõige tähtsusetum hõimujuht pidas end täielikuks ainuvalitsejaks ja kõiki rahuldas see veriste kokkupõrgetega vahelduv kaos."

"See on tõsi," tunnistas Akanosh, "ja sina andsid meile tagasi au mõiste... Kuid tuleb osata piiri pidada. Et praegu kuulub meile pool kogu riigist, kas ei oleks meil siis targem piirduda kättevõidetud maadega, selle asemel et meeletult kõike ohtu seada?"

Tefnakt oleks tahtnud selle argliku mehikese kägistada, kuid ta suutis oma raevu taltsutada. Tal ei olnud veel piisavalt sõjalist jõudu, et üksi tegutseda, ning ta oli sunnitud tegema koostööd selle lühinägeliku ja võhikliku jõuguga.

"Ma mõistan sinu ettevaatlikkust, Akanosh. Kuni tänase päevani püsisime me maa põhjaosas ja jätsime Lõuna Pianhile, pidades Kesk-Egiptust erapooletuks alaks. Aga selleks, et saabuks õnn ja õitseng, on vaja Egiptus ühendada ja teda peab valitsema tõeline vaarao. Arvamus, et me võime osadeks jaotatult

edasi kesta, on saatuslik viga. Sest siis kaotaksime ka selle, mis meile hetkel kuulub! Pole olemas muud lahendust kui Lõuna vallutamine ja musta vaarao vägede purustamine."

"Selline on sinu arvamus, Tefnakt, ja ma austan seda. Kuid sinu ees seisavad mitmed sõltumatud valitsejad, kes juhivad neile alluvaid riike, nagu nemad seda õigeks peavad."

"Milleks vaidlustada minu võimu nüüd, kui me oleme teel suurele võidule?"

"Sa ühendasid meid," nõustus Akanosh, "kuid me ei ole sulle ülemvõimu omistanud. Me olime nõus katset tegema, deltast väljuma ja vallutama Memphise, mis langes meie kätte nagu küps vili, ning alistama mõned Kesk-Egiptuse maakonnad. Nüüd, kui oleme oma ihaldatud eesmärgi saavutanud, kas ei peaks siis sellega piirdumagi?"

Tefnakt käskis oma joogikallajal pakkuda liibüa vürstidele kanget õlut. Enamik hindas seda kõrvalepõiget, kuid Akanosh keeldus joomast.

"Me oleme võitnud ilma võitlemata," tuletas ta meelde. "Külad, millest me läbi tulime, ei suutnud osutada vähimatki vastupanu. Herakleopolis on aga kindlustatud linn, mida kaitseb kogenud sõduritest moodustatud meeskond. Kui mitme meheni võivad ulatuda meie kaotused ja kas me oleme kõik nõus sellist ohvrit tooma?"

"Selline on vallutussõja hind," arvas Tefnakt. "Seda eitada tähendaks valetada, kuid taganeda oleks lüüasaamine."

"Me soovime järele mõelda ja nõu pidada."

Tefnakt püüdis oma pettumust varjata. Liibüa juhtide nõupidamised uppusid alati lõputusse sõnamulinasse ega viinud mingile kindlale otsusele.

"Sellisel juhul vastake selgesõnaliselt minu küsimusele: kas te omistate mulle täieliku võimu või ei, et ette võtta kogu Egiptuse vallutamine?"

Akanosh tõusis ja läks oma telki ning ülejäänud liibüa juhid järgnesid talle. Tefnakti jaoks algas pikk ootamine.

Raevukalt purustas ta madalal rippuva tamariskioksa ja virutas tükid kaugele eemale. Seejärel läks ta kiirel sammul oma

telki, kus ootasid tema kaks lahutamatut nõuandjat, Yegeb ja Nartreb, kaks semiiti, kes moodustasid imeliku paari. Yegeb oli suurt kasvu, tal olid lõputult pikad käsivarred, piklikuks venitatud nägu ja pundunud pahkluud; Nartreb oli väike pak-suke, tema sõrmed ja varbad olid prullakad nagu sülelapsel, nägu ümar ja kael jäme.

Salakaval ja arvestav Yegeb oli Nartrebist vanem ning jagas oma kaaslasele vajalikke tegutsemisjuhiseid, sest too omas ammendamatut teovõimet ega kõhelnud kasutamast ükskõik milliseid vahendeid, et aga rikastuda. Kuigi niisama äraoste-tav kui Nartreb, rõhutas Yegeb pidevalt oma täielikku ausust; ta riietus kantud

rõivastesse, sõi kokkuhoidlikult ja väitis, et on loobunud kõigest ainelisest. Teda elustas vaid üks kirg: niiditõmbamine ja varjatud võim. Nartrebi abiga õhutas ta Tef-nakti saama mõlema maa vaidlustamatuks ainuvalitsejaks, sest ta oli veendunud, et sõjakäigu lõppedes annab too neile väärika tasu.

"Kas kõik läheb hästi?" küsis Nartreb Tefnaktilt papüüru-sevart näksides.

"Need lollpead otsustasid nõu pidada," teatas Tefnakt.

"Midagi halvemat poleks saanud juhtuda," märkis Yegeb nina kratsides. "Nõupidamise tulemustes pole mingit kahtlust: pealetung katkestatakse ja me pöördume tagasi Põhja."

"Millised on teie ettepanekud?"

"Juba pikki aastaid õpime me tundma neid saamatuid liibüa võimutsejaid ja tegutsemisvahenditest meil juba puudu ei tule."

"Kasutage siis neid," käskis Tefnakt.

3

Noor nuubialane sukeldus Niilusesse, jälitades pühvleid, kes puristasid jõevoolus ja keda ähvardas uppumisoht. Vähemalt nii oli Purama kinnitanud kolmele noorele võrratule vasekarva nahaga kaunitarile, et neid hurmata. Alasti neiud valmistusid parajasti kaljude vahel kümblema, kui palavusest kurnatud pühvlid jõe äärde kappasid. Loomad kuulusid Purama nõole ning mees oli otsustanud põgenikud kinni püüda imetlevate neidude silme all.

Musklis kehaga ja suurepärane ujuja, kavatses noormees vallutada kõik kolm neidu. Et need ei põgenenud, kas ei andnud nad siis sellega varjatud viisil märku oma nõusolekust?

Ometi ei soosinud Niiluse neljanda kärestiku karm maastik armuunelmaid. Jõgi, mis imekspandaval moel voolas siin kirdest edelasse, laotas ümbrusele oma metsikust, rajades vaevaga teed läbi graniidi- ja basaldilahmakate ning külalislahkuseta saarekeste, mis püüdsid tema voolu takistada. Kaldal loovutasid liiv ja kivid vaid napi maariba igerikele taimedele; peaaegu aastaringi jäid kõrbesse tungivad voolusängid kuivaks. Elujõulised dattelpalmid kinnitusid järskudele nõlvadele, mis siin-seal muutusid mustendavateks kaljudeks.

Rändurile, kes reisis läbi neljanda kärestiku alade, näis see kant lausa põrgu eeskojana. Kuid Purama oli veetnud sellel kõnnumaal imelise lapsepõlve ja tundis kaljuse labürindi viimset kui sopikest.

Imeteldava meisterlikkusega tiris ta pühvlid jõekääru, kus nood ennast ohutult jahutada võisid.

"Tulge!" hüüdis ta kolmele kaunitarile. "Teil pole midagi karta!"

Neiud vahetasid pilke, lasksid lendu mõned lõbusad laused ja hüplesid siis osavalt mööda kive noormeheni.

Kõige uljam kargas ühe pühvli turjale ja sirutas käe Purama poole. Kui noormees püüdis seda haarata, tõmbas neiu end tahapoole kallutades käe tagasi. Tema kaks kaaslannat haarasid vee all ujudes poisil jalgadest ja vedasid teda enda poole, enne kui taas pinnale tõusid.

Vaimustunult neidude vangi langenud Purama hellitas imetlusväärseid rindu ning suudles põletavad huuli. Eales ei suuda ta piisavalt tänada oma nõo pühvleid selle eest, et neil oli tekkinud mõte plehku panna. .

Õrnuse ülim hetk on anduda armumängule nuubia neiuga, kes on nõtke nagu Haan, ent saada korraga kolme himura ja ettevõtliku kallima mänguasjaks tundus

ilmvõimatu paradiisina. .. Vees oli Purama teeselnud võitlust, et veidigi sõltumatust säilitada, ent kui neiud ta kaldale lohistasid, lõpetas mees igasuguse vastupanu ja andis end nende kõige meeletumate suudluste valdusse.

Äkki karjatas tema peale heitnud neiu hirmust ja hüppas püsti. Kaks ülejäänut tegid samuti ning kõik kolm lippasid minema nagu gasellid.

"Mis teil hakkas?... Tulge tagasi!"

Pahameelega tõusis Purama omakorda ja pöördus ümber.

Armupesa kohal kõrguval kaljul seisis hiiglasekasvu mees, kelle eebenikarva nahk sätendas leegitseva päikese käes. Mehe käed olid rinnal risti, kehakatteks oli tal puhtast valgest linasest niudepõll, kaela ehtis peenest kullast kee ja tema pilk oli haruldaselt läbitungiv.

Purama langes põlvili ja puudutas laubaga maapinda.

"Teie Kõrgeausus... Ma ei aimanud, et olete tagasi."

"Tõuse üles, vibuküttide pealik!"

Purama oli vapper mees, kes ei kõhelnud võitlemast üksi kümne vastu. Kuid musta vaarao pilgu talumine ei olnud talle jõukohane. Nagu kõik Pianhi alamad, teadis ka tema, et vaaraos oli varjul mingi üleloomulik jõud, mis tegigi tema valitsemise võimalikuks.

16

"Kõrgeausus... Kas on oodata mõnd kokkupõrget?" "Ei, ole rahulik. Jaht oli edukas ja ma otsustasin naasta oodatust varem."

Pianhil oli kombeks siin kivikaoses mõtteid mõlgutamas käia, silmitseda seda pärapõrgus asuvat maad, mida ta nii väga armastas. Egiptusest lootusetult kaugel asuv karm, vaenulik, salalik ja vaesena tunduv Nuubia vormis hingelt vankumatuid ja kehalt võimsaid inimesi. Siin heitsid iga päev ühte päike ja vesi, siin vihises lõikav tuul kord jäiselt, kord kõrvetavalt, mehistades tahet ja andes jõudu igapäevaste katsumustega võitlemiseks.

Kuigi Pianhi kandis Ülem- ja Alam-Egiptuse kuninga tiitlit, ei lahkunud ta oma pealinnast Napatast. Kahekümne viie aasta vanusena kroonitud must vaarao oli nüüdseks valitsenud juba kakskümmend aastat, teadlikuna poliitilistest ja sotsiaalsetest lõhedest, mis muutsid Egiptuse nõrgaks nagu lapse. Põhjast surusid peale anastajatest liibüa sõjardid, et aina rohkem võimu enda kätte haarata; Lõunasse jäi püha Teeba ^ linn, kuhu olid paigutatud Nuubia väeosad ülesandega kaitsta jumal Amoni valdust rünnakute eest. Ning Põhja ja Lõuna vahele jäi Kesk-Egiptus musta vaarao kahe ustava liitlase - Herakleopolise valitseja ja Hermopolise valitsejaga. Neist kahest piisas, et Põhja liitlasi tagasi hoida.

Selline olukord Pianhit muidugi ei rahuldanud. Kuid kuni Teeba heaolu oli tagatud, leppis ta sellega ning tegeles oma isikliku pealinna kaunistamisega, lastes sinna ehitada Amoni auks uhke templi, täieliku korduse Karnakis asuvast pühamust. Pianhi ainsaks sooviks oli mineviku suurte valitsejate eeskujul ehitaja olla. Jumalad olid kinkinud talle nõidusliku maa, kus kõlas endiselt Maati, tõe ja õigluse jumalanna hääl. Ja et seda aaret säilitada, on ta valmis võitlema viimse hingetõmbeni.

"Oled sa viimasel ajal lasknud oma meestel harjutada?"

"Aga muidugi, Kõrgeausus! Minu vibukütid on alati võitlusvalmis. Muidu nad muutuksid lodevaks. Anna vaid käsk, ja me läheme lahingusse!"

1

Pianhi hindas kõrgelt Purama julgust, viimane oli aga kindel, et see kohtumine ei olnud juhus.
"Kõrgeausus... Kas tuleb valmistuda kokkupõrkeks?"
"Ei... Või vähemalt mitte selliseks, nagu sina seda ette kujutad. Vaenlane ei ründa alati sealt, kust teda oodatakse. Siin, minu oma pealinnas soovivad mõned, et ma pühendaksin ennast vähem jumalatele ja rohkem nende eesõigustele. Kogu oma mehed kokku, Purama, ja sea nad häireolukorda."
Vibuküttide pealik kummardas kuninga ees ja kiirustas jooksusammul tagasi Napatasse, samal ajal jäi Pianhi endiselt silmitsema kärestikku ümbritsevat piinatud maastikku. Vete raevust ja kaljude kalgist igavikulisusest ammutas must vaarao oma kohuse täitmiseks tarvilikku jõudu.
Õnn... Jah, Pianhil oli hindamatu võimalus tunda õnne. Õnnelik perekond, rahvas, kes sõi kõhu täis ja veetis rahulikke päevi, mis kulgesid pidude ja rituaalide rütmis. Ja tema, musta vaarao kohuseks oli seda rahupõlve säilitada.
Selge õhk muutis tajutavaks vähimagi müra. Ning seda häält tundis Pianhi hästi: eeslikapjade ühtlane tümpsumine teerajal - saabus eesel, kes kandis Tarkpead, suurepärast kirjutajat ja Pianhi nõuandjat, eesel, kes tundis heameelt, et omab nii kerget isandat, sest Tarkpea oli valju ilme ja imetlusväärselt korrapärase kehaehitusega kääbus.
Tavaliselt ei eemaldunud kääbus oma kirjutustoast, mis asus pealinnas valitsuspalees. Et ta oli sellise sõidu ette võtnud, pidi põhjus olema väga tõsine.
"Lõpuks ometi leian ma teid, Kõrgeausus!"
"Mis lahti on?"
"Õnnetus ehitusplatsil, Kõrgeausus. Raske õnnetus."

4

Musta vaarao pealinna Napata kohal kõrguv Gebel Barkal, "Puhas mägi", andis peavarju jumal Amoni, "Varjatu", kõige loodu algjõu nähtamatule väele.
Neljandast kärestikust allavoolu kõrbes asetsevat Napatat ümbritses siiski viljakas tasandik, kuhu suubusid mitmed ka-ravaniteed. Seega ei tundnud Pianhi alamad puudust ei kõige vajalikumatest kaupadest, värsketest toiduainetest ega ka uh-kusasjadest.
Kuid karavaniajajad ei tohtinud Napatasse elama jääda, juhul kui nad just ametit ei vahetanud. Neid lubati linna vaid lühikeseks peatuseks, et kaubast lahti saada ja natuke puhata. Kõik teadsid, et Pianhile kuulusid ääretud rikkused, kuid need olid määratud templite kaunistamiseks ja rahva heaolu säilitamiseks. Harvade seadusest üleastumiste puhul karistati karmilt, surmanuhtluseni välja. Must vaarao ei talunud Maati seaduste rikkumist ning leidus vaid väga üksikuid jultunuid, kes oleksid söandanud tema viha alla sattuda.
Gebel Barkal, üksildane mägi keset sügavat kõrbet, vaimustas Pianhit lapsepõlvest saadik. Kui palju tunde oli ta veetnud Niiluse paremal kaldal kõrguva mäe järskude kaljude jalamil! Aastate kuludes oli tema südames välja kujunenud meeletu plaan: panna Puhas mägi kõnelema, tahuda ühest küljest üksildast tippu, et teha sellest vaaraovõimu sümbol.
Ettevõtmine tõotas kujuneda hukatuslikuks, kuid juba kaks aastat pühendus Pianhi sellele vabatahtlike abiga. Tipp eraldati muust mäest kolmekümne kuue jala laiuse laudteega, kal-jusse puuriti augud, neisse suruti talad ja algelisi, kuid tõhusaid tõstukeid kasutades püstitati hiiglaslikud tellingud.

Vaaraost töödejuhataja korraldusi järgides kujundasid kitsastel tellingulaudadel istuvad kiviraidurid Gebel Barkali tippu. Idast avanes vaade tohutule uraus-maole, end püsti ajanud emasele kobrale, kellel on valge kroon peas; lääne poolt joonistusid välja punane kroon ja päikeseketas.

Tipu jalamile oli uuristatud hieroglüüfkirjas tekst Amoni auks. Üks kullassepp oli kinnitanud siia ka kuldlehtedega kaetud plaadi, mis peegeldas koiduvalgust ning kuulutas igal hommikul sel silmipimestaval moel valguse võitu pimeduse üle. Plaadi all olevas orvas asetses kuldne uraeus-madu.

Tööd hakkasid lõpule jõudma. Vinnati üles viimaseid korvitäisi kive ja sideainet, et voolida mäge ja anda talle soovitud ilme.

"Kõnele," ütles Pianhi Tarkpeale.

"Üks kujur tahtis oma teost lähemalt silmitseda ega järginud vajalikke ohutusnõudeid. Poolelt mäelt libises ta alla ühe tala otsa."

"Tahad sa öelda...?"

"Ta on surnud, Kõrgeausus. Ja tema abilise käsi ei käi sugugi paremini: peremehe päästmisel toimis ta ettevaatamatult, teda haaras peapööritus ning nüüd ei suuda ta enam ainsatki liigutust teha."

Pianhi tõstis pilgu ja nägi seina vastu liibunud noormeest, kelle käed klammerdusid eendi külge ja jalad toetusid pudedale kaljunukile. Et kiiremini edasi jõuda, polnud poiss kasutanud redelitest ja köitest teed, vaid arvas, et on võimeline paljakäsi mööda kaljuseina ronima. Kui ta nägi kujurit sügavikku langemas, haaras teda kabuhirm.

Käed rippu, ootasid tema tegutsemisvõimetud kaaslased saatuslikku lõpplahendust.

"Kui vana see poiss on?" küsis Pianhi.

"Seitsmeteistkümnene."

"Tema kaal?"

"Täpselt ma ei tea," tunnistas Tarkpea, "kuid ta on kõhnuke."

20

"Vali välja kaks meest, kes mind saadavad."

"Kõrgeausus, te ei lähe ometi..."

"Tema kohal on kandev sein. Kui mul õnnestub endale kindel asend leida ja tal käest kinni haarata, siis on tal võimalus ellu jääda."

Tarkpea vabises.

"Kõrgeausus, kuningriigi nimel, ma anun teid, ärge asetage end sellisesse ohtu!"

"Ma pean ennast selle poisi elu eest vastutavaks. Aitab küll, ei maksa aega raisata."

Kaks jõuliste käsivarte ja väga kindla jalaga kiviraiujat ronisid Pianhi ees üles mööda kitsast redelit, mis viis esimesele, tugevatest akaatsiapalkidest tehtud alusele.

"Pea vastu," hüüdis Pianhi võimsa häälega, mis kajas vastu kogu pühal mäel, "me tuleme!"

Kujuriabilise vasak jalg libises ja jäi hetkeks tühjuse kohale kõlkuma. Jõupingutusega, milleks ta ei uskunud end enam suuteline olevat, leidis poiss siiski uuesti tasakaalu ja litsus end taas kaljuseina vastu.

"Ma pean minema kõrgemale," teatas kuningas.

"Te peate kasutama seda sõlmedega köit, Kõrgeausus," ütles üks kiviraiujatest.

Pianhi ronis vaevata üles ja seadis end eendile õnnetukese kohal, kelle sõrmed olid kalju külge klammerdumisest siniseks tõmbunud.

Vaarao sirutas välja parema käe, kuid tal jäi puudu oma tubli meeter, et ulatuda selleni, keda ta tahtis õudsest surmast päästa.

"Redelit!" nõudis valitseja.

Kaks kiviraiujat ulatasid redeli. See oli nii raske, et nende musklid olid katkemiseni pingul. See, mida Pianhi silmas pidas, nõudis Heraklese jõudu: ta kavatses asetada redeli rõht-salt ja toetada kahe kaljuseina vahele.

Aeglaselt ja ülima keskendumisega, sõrmed surutud ümber keskmise redelipulga, hakkas kuningas redelit pöörama. Kui redeli ots kaljut puudutas, pudenesid sellest mõned tükid

21

ja riivasid kukkudes poisi pead, kes lämbuval häälel karjatas. "Pea vastu, väike!" Redel oli paigas.

Pianhi nihutas ennast sellel kipakal purdel edasi, puit ägas. Üks redelipulk tõi kuuldavale pahaendelise naksatuse, kuid pidas musta atleedi raskusele siiski vastu. Nõtkelt heitis too end redelile.

"Ma olen täpselt sinu pea kohal, mu poiss. Ma sirutan käe välja, sa haarad mu randmest ja ma vinnan su redelile."

"Ma... Ma ei suuda enam!"

"Sa pead ennast pöörama, et näha mu kätt."

"See on võimatu... Võimatu!"

"Hinga rahulikult, mõtle ainult oma hingetõmmetele, ainult hingetõmmetele, ja pööra ennast ümber."

"Ma kukun vastu maad sodiks, ma saan surma!"

"Ära mingil juhul alla vaata, vaata üles, minu väljasirutatud käe poole! See on täpselt sinu pea kohal."

Redel ägas taas.

"Liiguta ennast ja pööra ümber!" käskis Pianhi võimukal toonil.

Krambis ja katkendlikult hingav kujuriabiline kuuletus. Saamatult ja ebakindlalt hakkasid ta tahtele allumatud jalad liikuma.

Sel hetkel, kui tühjus noormehe ees avanes, ta libastus.

Silmad pärani, kõikus ta kuristiku kohal.

Sirutades end nii, et ta õlg peaaegu rebenes, suutis Pianhi poisi vasakust randmest kinni haarata.

Tõmme allapoole oli ränk, kuid siiski suutis kuningas poisi redelile vinnata.

"Kõrgeausus..." häälitses poiss vaevaliselt ning pisarad purskusid ta silmist.

"Kui sa oleksid olnud veidigi raskem, väike, oleksime me mõlemad surnuks kukkunud. Et sa ohutusnõudeid rikkusid, määran ma sind üheks kuuks tööle pesukotta."

Mäe jalamil õnnitlesid töökaaslased eluga pääsenut ning tervitasid hõisetega kuningat.

22

Tarkpea näis aga ikka rahulolematuna.

"Poiss on elus, kas see pole siis kõige tähtsam?"

"Ma ei ole teile veel kõike öelnud, Kõrgeausus."

"Mis siis veel?"

"Ma olen sunnitud teile oma kartusi kinnitama: teie õukonna teatud liikmed, kes pole mitte tähtsusetud isikud, seavad kahtluse alla teie õigusjärgsuse."

5

Must vaarao tõstis pilgu Gebel Barkali tipu poole.

"Sa näed, Tarkpea, see teos elab minust kauem. Vaid see, mis on raiutud elavasse kivisse, jääb püsima."

Veendunud, et kuningas ei olnud tema jutu tähtsust tajunud, pidas kirjutaja vajalikuks peale käia.

"Tegemist ei ole tavapäraste etteheidetega, Kõrgeausus, vaid tõelise mässuga teie isiku vastu. Kui olla avameelne, siis arvan ma koguni, et üks teie teisejärgulistest abikaasadest on asjasse segatud."

"Kas on vaja muretseda sellise keskpärasuse pärast?"

"Asi on tõsine, Kõrgeausus."

Tarkpea oli oma nime väärt. Tema visadus tõendas, et ta ei olnud asja pealiskaudselt uurinud.

"Kaotada troon... Kas oleks see siis nii suur õnnetus?"

"Teie rahvale ja teie maale küll! See, kes tahab teie järglaseks saada, ei tunne muret nende asjade pärast, mille eest hoolitses teie isa ja nüüd teie. Ta unistab vaid sellest, kuidas võtta oma valdusse Nuubia kuld ja seda varandust nautida."

See väide mõjus Pianhile. Tagasitõmbumine ei tähendanud talle midagi, kuid paljude põlvkondade loomingut hävinemas näha oli talle talumatu.

"Ma lähen templisse, minu isa Amon juhib mind."

Tarkpea oleks parema meelega näinud valitsejat nii kiiresti kui võimalik õukonda naasmas ja lahendamas oma tavapärase mõjuvõimuga selle küsimuse. Kuid ta teadis ka, et Pianhi tehtud otsuseid ei muuda.

Amoni tempel, mis oli ehitatud Puhta mäe jalamile ja tema kaitse alla, oli musta vaarao uhkuseks. Kuigi Teebast nii kaugel,

oli ta ometi suutnud luua jumalate isandale väärilise asupaiga: Amonit kehastavate jäärade allee, esimene värav, mille kaks pülooni kujutasid Läänt ja Ida, esimene suur sammasõu, kus võeti pidustuste ajal vastu aukandjaid, teine värav, teine sammassaal, siis kabelitega ääristatud kaetud tempel ning selle lõpus pühim paik, kuhu ainult vaarao võis siseneda, et avada koidikul naose3 uksed, mis varjavad jumalakuju, tema ainetu võimu nähtavat väljendust. Pianhi tervitas teda, lõhnastas, kohendas teda katvaid riideid, pakkus talle toitu ning asetas ta siis tagasi ürgse algkivi sisemusse, selle salapärasesse südamesse.

Pärastlõunasel ajal uppus tempel vaikusse. Selleks määratud preestrid puhastasid oma töötubades kultusesemeid ning templiseintesse süvistatud jumalikud kujud näisid omavahel vestlevat.

Karnaki preester oleks võinud arvata end kodus olevat, kui ta oleks astunud Pianhi kannatlikult ehitatud pühasse valdusse, mida ta aina edasi kaunistas, et hoida au sees kuulsate vaaraode mälestust, kes olid siin Napatas mõju avaldanud ja lasta särada Amoni sõnumil. Templi sisemuses hoidis must vaarao oma eeskuju Thutmosis III[4] steeli ning veel kahte, mis kuulusid Egiptuse vaaraodele Seti I-le5 ja Ramses II-le[6], keda ta samuti austas. Tema silmis kehastasid need kolm valitsejat mõlema maa suurust kooskõlas jumaliku tahtega, nad olid täitnud kõrgeimat kohust võrreldamatu ranguse ja armastusega.

---

3 ***Siin:*** kõige püham paik egiptuse templis; templi altari orv, kus asub jumaluse kuju.

4 Thutmosis III (1491-1436 e. Kr.), XVIII dünastia vaarao, Vana-Egiptuse suurimaid vallutajaid, kindlustas Egiptuse ülemvõimu Süürias ja Palestiinas, vallutas Nuubia kuni 4. kärestikuni.

5 Seti I (1305-1291 e. Kr.), XIX dünastia vaarao, Ramses II isa, vallutas tagasi Palestiina ja Foiniikia, sõdis liibüalastega, laskis püstitada silmapaistvaid ehitisi.

6 Ramses II (1290-1224 e. Kr.), XIX dünastia vaarao, Seti I poeg, kindlustas Egiptuse võimu Palestiinas ja Lõuna-Süürias, tema ajal ehitati suurejooneliselt.

Ning Tutanhamoni[7] väikese pühamu eest hoolitseti harda austusega, samuti nagu jumalakujude eest, kelle olemasolu oli hinge tagasipöördumise eelduseks.
Mida sügavamale templi sisemusse tungiti, seda koomale tõmbus ruum ja vähenes valgus, kuni koondus lõpuks naosele, mille salapärast sära sai tajuda vaid südame silmadega. Eales pole suudetud elu saladust lahti seletada, kuid seda on võimalik läbi elada ja jagada.
Pianhi jäi liikumatult seisma ühe tohutu lubjakivist lõvi ette, kelle näojooned olid imetlusväärselt peened. Nuubias armastas Amon võtta selle kiskja kuju, sest lõvi nimi hieroglüüfides on mai, "see, kes näeb". Ja isegi mees, kes peitis end pimeda ruumi soppidesse, ei pääsenud Looja pilgu eest. Kuju alusel oli raidkiri: "Jumal, kes tunneb ära talle ustava, Tema, kelle lähenemine on leebe ning kes tuleb selle juurde, kes on Teda anunud."
Bareljeef kivikiskja kohal kujutas vibu annetamist. Jumalik käskija oli näidanud teed: tuleb jätkata võitlust.

Pimeduse saabumine on kirjeldamatult sulnis. See on hetk, mil karjased mängivad vilepilli, mil kirjutajad panevad käest pintsli ja majaemandad on lõpuks nõus endale puhkust lubama, et päikeseloojangut imetleda. Raske päevatöö unub ja töine väsimus kaob neil nõiduslikel hetkedel, mida vanad targad pidasid täiuslikkuse väljenduseks.
Kui Pianhi astus oma peanaise hämarusse uppuvasse tuppa, arvas ta algul, et naist seal ei ole; siis aga märkas ta teda terrassil, haaratuna ainulaadsest ja alati uuest vaatemängust, mida pakuvad eluandva taevakeha viimased kiired.
Kolmekümne viie aastasena oli Abilee oma hiilguse tipul. Ta oli pikk ja sale ning tal olid Nofretetet[8] meenutav piklik
26
nägu, vasekarva nahkja kuninglik hoiak. Pianhi oli ametlikud taotlejad kõrvale lükanud, et abielluda selle vaese preestri tütrega. Preester oli aga olnud asjatundja egiptuse usutalituste alal ning osanud oma teadmised ka tütrele edasi anda.
Ajahammas ei hakanud mingil moel uhke nuubialanna peale. Vastupidi, küpsus muutis ta vaid kaunimaks ja täiuslikumaks, nii et isegi Napata kõige kaunimad võrgutajad olid loobunud temaga võistlemast.
Ainukese riietusesemena kattis teda pikk läbipaistvast linasest särk. Ta oli lõhnastatud juuksed valla päästnud ning loojangu viimased kiired tantsisklesid ta jumalannakehal.
Kui öö laotus Pianhi kuningriigi kohale, pöördus ta ümber, et ennast soojemini riietada. Sel hetkel märkas ta meest.
"Kas sa oled sa siin juba ammu?"
"Ma ei julgenud su mõtiskelu katkestada."
Ta haaras naise kirglikult käte vahele, nagu oleksid nad pikki kuid lahus olnud. Kui Abilee olekski tema peale pahane olnud, poleks ta suutnud mehe hurmale vastu seista. Tunda end kaitstuna ja armastatuna selle nii tugeva ja samas nii tundelise kuninga poolt täitis teda rõõmuga, mida sõnad ei suudaks väljendada.
"Kas jaht läks hästi?"
"Lihast õukonnal puudust ei tule... Kuid see ei takista neil mind naeruvääristada."
"Kas sa tunned selle ees hirmu?"
"Kes eales jätaks märkamata vandenõu, poleks valitsemist ära teeninud."

---

7 Tutanhamon (1333-1325 e. Kr.), XVIII dünastia vaarao, oli Amenhotep IV (Ehnatoni) väimees, suri 18-aastaselt; tema ajal taastati Amoni kultus ja viidi pealinn tagasi Teebasse.
8 Nofretete - vaarao Amenhotep IV (Ehnatoni) abikaasa, mängis tähtsat osa poliitikas ja usuelus.

Abilee toetas põse Pianhi õlale.
"Vandenõu... Kas asi on nii tõsine?"
"Kas Egiptuse kuningannal pole siis valitsevast olukorrast täit ülevaadet?"
"Ma arvasin, et neil kuulujuttudel pole tõepõhja all."
"Tarkpea niimoodi ei arva."
"Tarkpea... Kas sa ikka veel võtad selle kirjutaja nõuandeid kuulda?"
"Kas sa heidad mulle seda ette?"
27
Abilee tõmbus Pianhist eemale.
"Sul on õigus, mu arm. Tarkpea sind ei reeda. Üks sinu tei-sejärgulistest abikaasadest, mõned kadedad preestrid, tosinajagu rumalaid õukondlasi ja üks liiga võimuahne minister... Kuidas saab neid tõsiselt võtta, kui sa valitsed juba kaksküm-mend aastat ja kui isegi kõige tagasihoidlikumad sinu alamate seast läheksid sinu eest surma!'
"Alpus on vastumürgita mürk. Abilee. Ta viib kõige kohutavama surmani, südametunnistuse surmani."
"Mis sa kavatsed ette võtta?"
"Ma palusin isa Amonil mulle teed valgustada ja ta vastaski mulle."

6

Öö oli sume ja Tranan, varakambri juhataja, nautis oma edu ja rikkust. Istudes oma aia kõige kõrgema palmi all, lähenes ta õnne tipule. Viiekümne nelja aastasena omas ta silmapaistvat ametikohta Pianhi valitsuses ning elas kesklinnas oivalises eramus, mida poleks ära põlanud ka rikas Teeba ülik. Ta oli kiiduväärne abikaasa, viie lapse isa, teinud läbi suurepärase tõusu Napata haldusaparaadis ning pidanuks oma mugava seisundiga rahul olema.
Kuid ta oli üks neist vähestest aukandjatest, kelle teada olid Pianhi kuningriigi tegelikud varad - maa vaesus oli vaid näiv. Tagasihoidlikud põllud piki Nulust, kalastamine ja jahipidamine, datlid... Loodusvarade nimekiri oli üpris lühike ja sellest oleks võinud järeldada, et Napata on viletsa piirkonna pealinn.
See aga tähendanuks unustada ime, mida Nuubia maapõu kinkis oma valitsejale: see oli kuld. Ohtralt head kulda. Kui Egiptuse kuningad kunagi ammu Nuubia vallutasid, siis oli nende eesmärgiks võtta see hinnaline metall oma valdusse.
Nüüdsel ajal oli must valitseja see, kellele allus kaevanduste kasutamine ning kuulus kogu toodang: seega olid välistatud nii omavaheline võistlemine kui saamahimu. Ent kuidas kasutas Pianhi seda tohutut varandust? Ta andis selle Amoni templile ning kasutas rahva heaolu kindlustamiseks.
Varakambri juhataja ei suutnud enam sellist asjaajamist taluda. Valitseja, kes unustab ise rikastuda, on nõrguke. Ta tuleb varem või hiljem kõrvaldada. Tema asemel oleks Tranan andnud armulikult rahvale range alammäära ja elanud ise koos oma lähedastega laia elu. Et tema naine hakkas vanaks jääma,
29

oleks ta endale lubanud noori armukesi ning palju ringi reisinud, et hiilgavate pidusöökide ajal võõramaistes valitsejates imetlust äratada.
Pianhiga polnud aga mingeid tulevikuväljavaateid. Mustal vaaraol, kes oli needitud oma Puhta mäe, Amoni templi ja pealinna külge, ei olnud ei ettevõtlikku vaimu ega ärivaistu. Oli saabunud aeg põhjalikud muudatused ette võtta.
Tranani ülemteener tõi talle karika jahedat veini ja meekoo-gikesi.

"Teie abikaasa ootab teid õhtusöögile, isand."

"Einestagu koos lastega ja ärgu tülitagu mind. Kohe, kui mu külaline saabub, juhata ta massaažisaali."

Tranan ei saanud tegutseda üksi. Muidugi toetasid teda mõned õukondlased, kuid need lakkusid maapinda Pianhi jalge ees niipea, kui too häält tõstis. Seevastu unistas üks teise-järgulistest abikaasadest, kelle kuninglik kaasa oli hüljanud, kättemaksust ning oli piisavalt vihane, et oma hävitavat kirge rahuldada. Ning Tranan lootis saada ühe veelgi hinnalisema toetaja: paksukese, kes just kohale saabus.

Jämedate kuldkettide ja sõrmustega ehitud Otokul oli kaalu kahe mehe eest ning pärast prassingut veiseliha, paksude kastmete ja kreemikookidega isegi rohkem. Tema rüü oli kullaga tikitud ning mitte keegi ei tohtinud seda puutuda, või muidu ähvardas teda kullast sõjanuia surmahoop. Sest Otoku oli Nuubia kõige kaugema hõimu juht; enamik tema hõimu liikmeid töötas hiiglaslikus kullakaevanduses. Sellest oli juba palju aega möödas, kui ta mustale vaaraole truudust vandus. Ajaga on see tõotus tal ununema hakanud.

Otoku umbuskliku iseloomuga arvestades oli varakambri juhataja talle lähenenud sammhaaval, äärmise ettevaatlikkusega, et järk-järgult tema usaldus võita. Õnneks pidas see paksmagu lugu kingitustest, eriti eebenipuust kirstudest ja villastest särpidest, mida ta mähkis oma härjakaela ümber, kui ööd külmemaks muutusid.

Otoku tõeline kirg oli aga seotud tema prullaka kehaga. Mitmeks tunniks päevas andis ta selle osavate käte hoolde; need

30

panid ta mõnutundest ägisema. Kui Tranan oli talle usaldanud, et palkas endale märkimisväärselt andeka soonetasujanna, soovis paksmagu kannatamatult temaga kohtuda.

Otoku hõimu kombed nõudsid, et tema jalg ei tohi puudutada maapinda alamate juuresolekul. Ja et tema ainus ülemus oli must vaarao, saabus paksmagu Tranani valdustesse kullatud istmel, mida kandsid vaevaga neli jõulist uljaspead.

"Teie külaskäik teeb mulle ülimat au, isand Otoku," teatas Tranan, kes teadis, kui väga tema külaline austusavaldustest lugu peab.

"Seda parem, seda parem... Selg teeb mulle häda. Et minu eest jalamaid hoolt kantaks!"

Oli vaja kolm astet ülespoole astuda, mis nõudis kandjatelt kõva pingutust. Põlvili laskuva elevandi nõtkusega õnnestus nende isandal kõhuli heita, samas kui üks teenijatest asetas tema mao alla kuldse padja.

"Kus on see soonetasuja, keda sa mulle lubasid?"

"Siin ta on, isand."

Lühikeste heledapoolsete juustega habras süürlanna ronis rasvamao niuetele ja laotas nõtkel käel lihamäele leiget lõhnastatud õli.

"Mis on sellise naudingu põhjustaja?" päris meeldivalt üllatunud Otoku.

"Pühadeõli, mis pärineb Teebast, isand. Räägitakse, et see olla leevendanud Ramses Suure[9] enda valusid."

Süürlanna nobedad ja täpsed väikesed käed lõdvestasid üksteise järel paksmao jäiku muskleid; mees ruigas mõnust.

Tranan hoidus ravile vahele segamast. Kas ei muutu Otoku nüüd tema võlglaseks?

"Oivaline, väikseke, oivaline. Sa saad koti kullatolmu."

Kui süürlanna minema lipsas, võttis hõimujuht uuesti kan-detoolil koha sisse.

"Niisiis, mu sõber, miks lasksid sa mul pealinna tulla?"

---

9 Ramses II.

"See väike soonetasuja..."
31
"Sinu süürlanna on väga andekas, kuid rääkigem tõsistest asjadest. Sa tead, et ma jälestan reisimist ja et mulle ei meeldi oma külast eemal olla."

Närviline Tranan sammus edasi-tagasi.

"Asi on tõsine, isand. Sina oled kuningriigi põhiline kulla-tootja ja mina olen varakambri juhataja. Koos Pianhiga oleme me ainsad, kes teavad varanduse ulatust, mida Nuubia pakub. Ma võlgnen sulle ausa ülestunnistuse: minu arvamuse kohaselt kasutab Pianhi seda kõike halvasti."

"Kas sa süüdistad vaaraod ebaaususes?"

"Ei, küll aga muganemises! Meie pealinn uinub tema rikkuses, sest Pianhi austab kirglikult iganenud tavasid. Paljud aukandjad mõtlevad nagu mina... Juba kakskümmend aastat valitseb ta tuleviku nõudmisi unustades. Kui meie sinuga vahele ei astu, ootab Napatat häving."

Otoku silmad tõmbusid vidukile.

"Ja mil moel me vahele astume?"

"Üks osa õukonnast on otsustanud seada Pianhi õigusjärg-sus kahtluse alla. Needsamad, kes kunagi teda valisid, mõtlevad nüüd järglase peale."

"Järglase peale, kelle nimi oleks... Tranan?"

"Ainult juhul, kui isand Otoku nõustuks saama uueks varakambri juhatajaks ja võtaks vastu sellised austusavaldused, nagu ta on ära teeninud."

"Kas ma saan endale suurema osa kullast, mida minu hõim maapõuest kaevandab?"

"Iseenesest mõista!"

Paksmagu lõi lausa nurru. See oli ülima rahulolu märk.

Tranan teadis, et ta saavutab edu: omakasule mängimine pole eales asjatu. Nüüdsest on Pianhi päevad loetud.

Otoku sirutas end nagu kaslane ja haaras Trananil kuklast.

"Juba pikka aega tundub mulle, et sa oled üks väike närukael, kes ei vääri ametikohta, mille vaarao sulle on usaldanud. Sa unustasid ühe pisiasja, Tranan: Pianhi ja mina oleme sõbrad juba rohkem kui kakskümmend aastat, ja tõelised sõbrad ei reeda kunagi."

7

Tranan ei välju enam kullakaevandusest, kus ta töötab oma elupäevade lõpuni. Nii vähene Otokut aga ei rahustanud; ta oli küll lömastanud herilase, kelle isu oli suurem, kui ta astel, kuid Pianhi kohal lasub ikkagi tõsine hädaoht.

Sõpradest ja kuninga toetajatest, vanematest ja preestritest koosnev suur nõukogu, kes kakskümmend aastat tagasi oli ühel häälel Pianhi vaaraoks valinud, näis olevat otsustanud esitada mustale vaaraole tõsise etteheite.

See toetus Tranani valeettekannetele, Pianhi ühe teisejärgulise abikaasa levitatud kuulujuttudele ja preestrite sapistele sõnadele - nood süüdistasid ekslikult vaaraod lugupidamatus suhtumises Amonisse. Kui Otoku oleks õigel ajal ohtu aimanud, oleks ta omaenese kätega kõik need valetajad kägistanud; kuid suur nõukogu oma tavapärases ranguses oli alustanud menetlust, mida keegi enam peatada ei saanud.

Muidugi poleks Pianhile valmistanud mingit raskust see teotus ja auhaavamine ümber lükata, kuid tema heal nimel oleks ikkagi plekk küljes ja mis kõige hullem - ta on ju võimeline loobuma troonist ja tõmbuma eraklusse oma Amoni templisse! Otoku tundis sõpra hästi ja teadis, et too ei klammerduks võimu külge, kui asjaolud annaksid talle võimaluse sellest lahti ütelda. Kuid ta teadis ka, et mitte keegi poleks valmis

Pianhit asendama ja et tema troonist loobumine tähendaks hukku Napatale, Nuubiale ja kogu Egiptusele.
Selle asemel, et kaitset ette valmistada, kappas kuningas kõrbes Vapra, oma lemmikhobusega, et lasta sel uhkel loomal alistada avarusi, mida see nii väga armastas. Ning võib-olla ei jõuagi mees tagasi enne suure nõukogu koosoleku algust.
33

Kõige noorem Pianhi teisejärgulistest abikaasadest, kes oli seitsmeteistkümnene, pidas endiselt viha. Muidugi, kui isa ta Napata õukonda tõi, oli ta tütrele hoolega selgitanud, et too ei näe vaaraod iialgi ja et see kokkuleppeline abielu on mööda-pääsmatu, et kinnitada valitseja ühendust neljandast kärestikust lõunasse jääva hõimuga, mille pärijanna neiu oli.
Kuid noor naine ei saanud asjast samamoodi aru: kas ei olnud ta siis kauneim kogu palees, kas ei väärinud ta valitsejaga aseme jagamist ja võistlejate minemalöömist?
Vihahoos oli ta püüdnud jõuga avada Pianhi juurde viivaid uksi, kuid tasuks nende taltsutamatute katsete eest oli läbikukkumine. Kuninga lähikond ja eriti see neetud kääbusest kirjutaja takistasid kõigil segajatel valitseja rahu häirida.
Tema, hõimupealiku tütar, peab olema teisejärguline abikaasa, keda peetakse mingiks tüütuseks! Niisugusest solvangust raevunud, oli ta otsustanud kätte maksta sellele vägivallatsejad, kes ei ole võimeline hindama tema ilu, ja teatama suurele nõukogule, et Pianhi on äraostetav ja et ta kasutab riigi vara isiklikuks rikastumiseks.
Kui nimetatakse uus vaarao, ei jäta too teda kindlasti märkamata, ja asetab ta tema õigele kohale.
Parajasti proovis ta kaela õhukeste kuldplaatidega eraldatud sinistest helmestest, punasest jaspisest ja karneoolist keed. "Seo kinni!" käskis ta oma teenijannat.
"See kee väärib kuningannat... Ja sina see ei ole."
Hella kohta salvatud noor naine pöördus ümber ja leidis end vastakuti Abileega, Pianhi tähtsaima naisega!
"See palee võttis su vastu, väikseke, ja sa petsid tema usaldust. Halvem veel, sa laimasid vaaraod ja püüdsid tema vastu vandenõu õhutada."
Hõimupealiku tütar kargas rabatult püsti ja suutis pobiseda vaid midagi arusaamatut.
"Sellise eksimuse eest karistatakse pika piinava vangistusega, kuid sa oled ju vaid kibestunud laps... Vaata, et sa enam Pianhi nime ei määri. Muidu ei ole mu heatahtlikkusest enam raasugi järel ning ma muutun metsikumaks kui ematiiger."
34
"Mida... Mida te minuga teete?"
"Sa lähed tagasi koju, kus sinu hõimu väärikad naised õpetavad sind töötama ja maja pidama. Võid end õnnelikuks pidada."

Üheksakümne seitsme aastasena oli Kapa, suure nõukogu vanem, säilitanud terava pilgu ja selge sõna. Ta oli väga kõhn, sest oli kogu oma elu jooksul söönud vaid mõõduka eine päevas; ta ei joonud datliviina ning sundis end iga päev jalutuskäiku tegema. Lähikondlased pelgasid tema torisevat iseloomu, mida vanus vaid süvendas.
Vastuolu, mille ta moodustas söömise asjatundja Otokuga, oli hämmastav. Paksmagu ei teadnud, kuidas läheneda sellisele vanale torisejale, kes keeldub isegi kruusikesest värskest õllest.
"Sinu tervis..."
"Ära sina muretse minu tervise pärast, Otoku, igatahes mitte rohkem, kui mina tunnen muret sinu oma pärast. Kus varjab end sinu sõber kuningas?"
"Ta läks kõrbesse ratsutama."

"Suure nõukogu liikmed andsid mulle edasi oma otsused ja ma olen neid hoolikalt uurinud."

"Sellisel juhul jõudsid sa kindlasti järeldusele, et tegemist on mõttetustega!"

"Kas sa julgeksid arvustada nii auväärsete isikute tööd?"

"Andmed, mis neile laekusid, on eksitavad ja petlikud! On selge, et mõned kadetsejad soovivad Pianhile kahju teha, ja et neid tuleb karistada, nagu nad selle ära on teeninud!"

"Nagu ma olen kuulnud, tegelesid sa isiklikult Tranani, endise rahandusministriga."

"Ma panin ta tööle... Pianhi on mõnikord liiga leebe. Siis on tema sõprade asi vabastada ta kärnastest lammastest."

"Mina olen suure nõukogu ülem ja ma ei lase ennast mõjutada. Kas see meeldib kuningale või mitte, aga ta peab ilmuma meie ette nii ruttu kui võimalik."

35

Viie aasta vanune ja täies jõus, võimeline väsimatult sööstma pikkadele retkedele, oli Vapper parim hobune, keda Pianhil oli olnud võimalus välja õpetada. Mehe ja looma sõprus oli sündinud esimesest pilgust ning kuningas ei vajanud mingit pingutust, et teha end arusaadavaks uhkele ja isegi metsikule lahinguratsule, kes aga ihkas olla meele järele mehele, kellele ta oli kinkinud täieliku usalduse.

Vapper oli kõrb hobune kollakaspunase särava ja siidise lakaga, kõrgete jalgadega, kindla pilguga ja kuningliku kõnnakuga. Pianhi vägede ratsanikud vaatasid teda imetluse ja kadedusega, hoides aga talle liiga lähedale sattumast. Kõik teadsid, et Vapper kuuletub ainult Pianhile ja et ta muutub metsikuks otsekohe, kui keegi teine üritab talle selga istuda.

Kuningas oli lasknud tal avastada terve hulga Napatast lähtuvaid radasid ning hobune oli need otsekohe meelde jätnud. Et pöörduda tagasi talli, kus Pianhi ta isiklikult puhtaks hõõrus, valis Vapper alati kõhklematult kõige lühema tee. Lisaks jõule ja vastupidavusele oli hobusel ka terav taip.

Kõrge luite harjalt silmitses must vaarao tema ees laiuvat kõrbe.

"Näed, Vapper, ükski valitseja ei tahaks niisugust maad nagu see siin. Kuid ometi on see maa, mida meie sinuga armastame, sest ta ei valeta kunagi, sest ta kohustab meid olema halastamatud meie eneste suhtes ja austama valguse kõikvõimsust. Kõrb ja haritud maa on teineteisele võõrad, nad ei kuulu kokku, ja ometi võimaldab üks mõista teise hädavajalikkust."

Kroonkured lendasid üle ratsaniku ja ta ratsu. Kaugelt eemalt, ühe teise luite tipust jälgis neid liikumatult pikkade sarvedega antiloop. Oleks Pianhi vajanud joogivett, tarvitsenuks tal vaid loomale järgneda.

"Mind oodatakse pealinnas, ja need, kes mind näha soovivad, on vaenulikult meelestatud. Aga kui ma ka kõik kaotan, järgnevad kaks olendit mulle isegi kuristiku põhja: minu abikaasa ja sina. Kas pole ma õnnelikem inimeste seas?"

Hobune kihutas tuhatnelja minema. Ta ei tundnud katsumuse ees rohkem hirmu kui tema peremees.

8

Tefnakt teadis, et vaid sõja abil pääseb ta ligi võimule, kuid ta ei armastanud võidelda ega relvi käsitseda. Jäägu teistele pidev vibulaskmise ja odaviskamise harjutamine: kõik liibüa väejuhid olid uhked oma jõu üle, kuid nende ühendaja ei tundnud selle pärast mingit muret.

Rahutuse peletamiseks oli Tefnakt sada korda läbi mõelnud oma lahinguplaani ja mõlema maa taasühendamise võimalused. Ta oli eemale tõuganud lõbutüdrukud, keda

talle oli toodud, ning ta ei puutunud ka veinipeekrit või õllekruusi. Need leevendavad naudingud juhiksid ta kõrvale tema ainsalt eesmärgilt: saada tunnustatud Liibüa liidu ülemjuhina, hävitada Pianhi sõjavägi, kurnata Nuubialane jõuetuseni ja lasta siis end vaaraoks kroonida kõigepealt Lõunas, Teebas, ja seejärel Põhjas, Memphises.

Võit on käeulatuses, kuid tegutseda tuleb kiiresti, enne kui must vaarao endale Temakti kavatsustest ja tõelistest püüdlustest aru annab. Praeguseni on ta teda pidanud vaid liibüa vürstiks, kes on muidugi omasugustest võimsam, kuid samas keskpärane ja äraostetav.

Pianhi eksis.

Isa poolt liibüalase, kuid ema poolt egiptlasena oli Tefnakt uurinud Egiptuse kuulsusrikast minevikku ja jõudnud veendumusele, et riik saavutab oma endise suuruse vaid siis, kui mõlemad maad - Ülem- ja Alam-Egiptus - on uuesti ühendatud. Suurejooneline ettevõtmine, mida Pianhi ei ole suutnud ellu viia ja mille üle liibüa vürstikesed vaid nalja heidavad. Tefnakt tundis, et tema on võimeline selle raske tee lõpuni käima

ja süütama taas tõrviku, millel Ramses Suure järglased on kustuda lasknud.

Paraku sõltub ta käputäie lühinägelike väikeste türannide tahtest; need on aga klammerdunud oma näruste eesõiguste külge. Kui Tefnakt saaks võimu oma kätte, teeks ta lõpu kaosele, mis maad kurnab. Kõik maakonnad, olgu nad siis Põhjas või Lõunas, hakkaksid jälle alluma vaarao ainuvalitsusele.

Tefnakt ei tegutsenud isikliku kuulsuse nimel, vaid selleks, et anda Egiptusele tagasi tema kunagine hiilgus - või veelgi parem, teha temast uue, Kreeka ja Väike-Aasia mõju all kujunema hakkava Vahemere-äärse maailma keskus.

Keegi ei suutnud seda nägemust mõista ja üksilduse koormat oli Tefnaktil raske kanda. Ta oli koguni sunnitud kasutama Yegebi ja Nartrebi, kahe autu ja südametunnistuseta olendi teeneid, et oma kavatsusi ellu viia. Kuid kui Tefnakt saavutaks edu, ununeks see kõhkluste ja kannatuste aeg ruttu.

Ta rullis lahti raamatupidamispapüüruse üheksateistkümnendast, Ramsese dünastiast, kuhu olid märgitud tolle ajastu Memphise rikkused: viljakandvad põllud, kalarikkad kanalid, kaupadest pungil laod, arvukate saadikute pidevad külaskäigud. .. Nüüd aga oli suur linn uinunud, oodates tõelist valitsejat, kes annaks talle tagasi vajaliku jõu, et täita "Mõlema Maa Kaalude" rolli, see tähendab - olla tasakaalustajaks välisilmale avatud Põhja ja vanu tavasid säilitava Lõuna vahel.

"Kas ma tohin teiega rääkida, isand?" küsis Nartreb toonil, millest aimus vaimustust.

"Head uudised?"

"Oivalised... Kuid ma suren janusse."

Prullakate kätega valas semiit endale peekri valget veini, mida hoiti külmas suures savikannus, nagu neid vaid Kesk-Egiptuse pottsepad valmistada oskavad.

"Kas maakondade juhid on lõpuks ometi minu poolt hääletanud?"

"Olukord on natuke keerulisem, isand... Tõtt öeldes, viimastel päevadel liikus asi pigem halvemuse suunas ja teil polnud enam muud kui vaid vastaseid. Kui meie Yegebiga

poleks sekkunud, oleks hääletuse tulemus olnud ebasoodne ja te oleksite pidanud oma Saisi valdustesse tagasi pöörduma."

"Kuidas te veensite neid oma arvamust muutma?"

"See ei olnud lihtne..., kuid me oskasime leida sobivaid põhjendusi."

"Ma tahan teada, mis need olid, Nartreb."

"Kas see on nii vajalik, isand? Teie maksate meile töö eest ja meie teeme selle ära. Üksikasjad pole olulised."

"Mina nii ei arva!"

Nähes Tefnakti viha tõusmas, Nartreb kummardas.

"Juba mitu aastat oleme me Yegebiga kogunud üksikasjalikke andmeid Põhja maakonnajuhtide kohta tänu kohalike ametnike koostöövalmidusele; nemad müüsid meile meeleldi nende saladusi, muidugi tingimusel, et nende enda nimesid ei mainita. Nüüd lõikame me selle hoolika mesilasetöö vilju. Et kõik need kuningakesed on enam või vähem äraostetavad ning sooritanud oma liitlaste vastu kergemaid või raskemaid kuritegusid, mida nad tahaksid näha kõige sügavamasse unustusse maetuna, ei tulnud meil just palju vaeva näha, et nende nõusolekut välja kaubelda. On siiski veel üks väike raskus..."

"Akanosh?"

"Ei, tema on arg mehike... ta ühines enamuse arvamusega. Ma pean silmas vana pealikut, kes valitseb delta soode ja sealse kalapüügi üle. Loll ja jonnakas... Ta keeldub igasugusest kokkupõrkest musta vaaraoga. Kahjuks on tema sõnal ikka veel kaalu ning see takistab läbirääkimiste lõpetamist ja võib isegi meie edu kahtluse alla seada."

Tühja kõhuga neelas Nartreb mõned datlid.

"Kuidas sa kavatsed selle küsimuse lahendada?"

"Yegeb võttis selle enda peale... Ja seal ta ongi."

Yegeb piklik nägu näis kandvat sügava rahulolu pitserit.

"Kas ma tohin istuda, isand? Mu jalad on väsinud."

"Kas asi õnnestus?"

"Saatus on teile armuline. Vana soode valitseja heitis just hinge."

Tefnakt kahvatas.

"Ega sa ometi...?"

"Teie isemeelne vastane suri lõunauinaku ajal... Täiesti loomulik surm, mis tõendab teie õnne." "Tõde, Yegeb!"

"Tõde on see, et leinaaeg peetakse ära ja pärast seda usaldavad liibüalaste juhid teile täieliku võimu."

Kui Akanosh oma telki tagasi jõudis, nägi tema õitsvates viiekümnendates abikaasa kohe, et mehel on olnud ebameeldivusi. Pärast kolmekümmend abieluaastat aimas ta oma abikaasa tundeid, ilma et too oleks lausunud ainsatki sõna.

"Kas... sõda?"

"Nad kõik muutsid arvamust, ja meie vanemat ei ole enam neile ütlemas, et Tefnakti ülemjuhatajaks valides teevad nad saatusliku vea. Jah, sõda. Me valmistume ründama Herakleo-polist."

"Sa kardad minu pärast, eks ole?"

Akanosh surus naise käed enda omadesse.

"Vaid meie kaks teame, et sa oled nuubia päritolu... Ja keegi ei julgeks puudutada minu abikaasat."

Kuigi Akanoshi naisel oli Põhja egiptlannade päikesest pleekinud hele nahk, oli tema isa nuubialane. Juba pikka aega oli liibüa vürst unistanud liidust Pianhiga, mis oleks temast teinud delta kaasmaalaste poolt volitatud vahetalitaja.

"Tefnakt teeb mulle muret," tunnistas Akanosh. "Ta on tark, kaval ja raevukas... Et oma unistust täide viia, teeb ta Egiptuse maatasa."

"Kuid sa pead talle kuuletuma nagu teisedki ning käskima oma sõduritel talle järgneda."
"Mul ei ole valikut, tõepoolest. Kuid mu südametunnistus käsib mul Pianhit siiski vähemalt hoiatada."
"Ole ettevaatlik, kallis! Kui sind süüdistatakse reetmises..."
".. .tapab Tefnakt mu oma käega, ma tean. Ole rahulik: ma tean, kuidas asju ajada ja ise varju jääda." v

9

Vanem Kapa eesistumisel oli suur nõukogu kogunenud Napata Amoni templi esimese pülooni ette, paika, kus "kuulutati Maati" - tõdeja õigust. Karm ilme näol, istusid kuninga sõbrad ja toetajad, auväärsed vanamehed ja preestrid kahel pool vanemat.
Must vaarao saabus ja hüppas ratsu seljast maha kümmekonna sammu kaugusel Kapast, kelle ilme jäi häirimatuks. Pianhi kandis Nuubia kuningate krooni, pea kuju järgivat müt-sikest kulddiadeemiga, millest sirutusid kaks ründeks valmistuvat kobrat. Pianhi randmeid ja käsivarsi ehtisid tema nimega kuld võrud. Kuldsel niudepõllel oli imetilluke pantri pea, mis kiirgas valguskiiri.
Nähes valitsejat, kelle kehaline võimsus oli lausa hirmuäratav, tekkis enamikul suure nõukogu liikmetest soov põgeneda. Sellele vaatamata kummardasid nad austavalt nagu vana Kapagi, kes otsekohe sõna võttis, et lõpetada peataolek.
"Valitseja, see suur nõukogu valis teid Ülem- ja Alam-Egip-tuse vaaraoks kakskümmend aastat tagasi. Ühelgi tema liikmetest pole olnud põhjust teie tegude üle kaevata, kuid viimasel ajal on ebameeldivad sündmused õukonna rahu rikkunud. Me oleme läbi vaadanud kaebused, mis on meieni jõudnud, kuigi enam või vähem kõveraid teid pidi, ja ..."
"Miks ei näita minu süüdistajad ennast katmata palgega?"
"Me kiidame heaks varakambri juhataja süüdimõistmise, Valitseja, ja teisejärgulise abikaasa tagasisaatmise - tema püüdis sepitseda vandenõu. Mina omalt poolt pean neid abinõusid isegi liiga leebeks."
"Mida sellisel juhul mulle siis veel ette heidetakse?"
41

Enamik suurest nõukogust lootis, et Kapa piirdubki nende lühikeste märkustega, kuid vanal nuubialasel oli hästi arenenud tunnetusmeel olendite, paikade ja sobivate hetkede suhtes. Tema jaoks tähendas valitsemine midagi palju olulisemat kui ministrite või poliitika valik. Kes ei võnkunud koos maailma salapärase harmooniaga, sellel polnud lootustki korralikult ühte riiki juhtida.
"Kakskümmend aastat," meenutas vanem, "on teie võim püsinud puutumatuna. Kui nüüd on vääritud isikud püüdnud mustata teie nime, kas ei ole selle taga siis mõni tõsine põhjus, ehk teie valitsejavõimete nõrgenemine?"
Mitmed suure nõukogu liikmed arvasid, et Kapa läheb liiga kaugele, ja kartsid Pianhi viha. Kuid must vaarao ei kaotanud meelerahu.
"'Jumalik valgus on asetanud kuninga surelike maale, et mõista kohut inimolendite üle ja tuua rahulolu jumalaile/" lausus ta tõsisel häälel kroonimisteksti, "'et seada Maati10 harmoonia korralageduse, vale ja ebaõigluse asemele, kaitsta nõrka tugeva

[10] Maat - tõde ja õigus, päikesejumal Re tütar, tarkuse- ja kirjaju-mala Thothi abikaasa, kujutati istuva naisena, kellel on peas jaana-linnusulg.

eest, teha annetusi nähtamatule ja austada lahkunute hingi.' Selle ülesande jaoks on Amon mind määranud. 'Krooni tagu sind!' käskis ta, sest nimelt Amon oli see, kes otsustas minu saatuse. Jumal teeb kuninga, rahvas kuulutab ta välja. Ja ma võtsin endale oma kuulsusrikka eelkäija Thutmosis III[11] kroonimisnimed: Mõlema riigi vahelise rahu looja, Mõlema Maa ühendaja, Võimas on jumaliku valguse harmoonia. Olles nagu temagi Thothi[12] poeg, otsin ma tarkust ja teadmist. Kas ei ole kirjutatud 'Valgusse astumise raamatus', et teadmine on see, mis kõrvaldab viletsuse ja pimeduse, näeb tulevikku ja korraldab riiki? Kuid sul on õigus, Kapa: võib-olla on minu valitsejavõimed nõrgenenud. Võib-olla on saabunud minu võimust loobumise aeg. See ei ole minu vastata, seda teeb Amon. Ja ta annab endast teada mõne märgi kaudu."

Palmide, hibiskuste ja oleandritega ümbritsetud palee kõrgelt terrassilt silmitses Pianhi oma linna ja taamal laiuvat kõrbe. Öises maheduses näis see küll rahumeelsena, kuid samas luuras seal karjade kaupa deemoneid, kes olid valmis ettevaatamatu ränduri nahka pistma! Mitmel korral oli must vaarao rinda pistnud kõrbe ohtudega, tema petlike sillerdustega, tema näivate radadega, mis ei vii kuhugi, tema ahvatlevate liivaluidetega, millest pilk eales isu täis ei saa.

Mehe vastu toetudes paitas Abilee ta põske. Kui väga armastas vaarao seda naist, kellest üksi piisas, et kehastada kogu Nuubia ilu ja suursugusust! Riietatud vaid õhukesse rüüsse, mille materjal meenutas kalavõrku ning jättis suurema osa kehast katmata, kaela ehtimas türkiisidega kaunistatud kuldkee, oli Abilee veetlus ise. Ta oli kinkinud Pianhile poja ja tütre ning emadus oli tema naiselikku sära veelgi rohkem esile toonud.

"Kas need on meie viimased ööd selles palees?" küsis ta selgel, rahutusest vabal häälel.

"Jah, kui jumal Amon võtab minult oma usalduse."

Abilee embas abikaasat.

"Kui ma järgiksin vaid oma armastust sinu vastu, anuksin ma Amonit, et ta vaikiks. Me võiksime tõmbuda mõnda palmisallu ja elada seal rahulikult koos oma lastega. Kuid ma ei saada talle seda palvet, sest sina oled terve rahva õnne ainus tagatis. Ohverdada see meie isikliku õnne nimel oleks andestamatu reetmine."

"Kas ei omista sa mulle liiga suurt tähtsust?"

"Sinu asi on oma võimsuses kahelda, minu asi seda tunnustada sellisena, nagu ta on. Kas ei ole see Egiptuse kuninganna peamine kohus?"

"Amon avaldas mulle sõnumi vibu kaudu."

43

"Kas ei ole Nuubia mitte 'Vibu maa'? Ta annab sulle niimoodi märku, et sa pead valitsemist jätkama."

"Vibu tähendab ka sõda... Kuid ühtegi kokkupõrget pole silmapiiril."

"Kas sa ei karda põhjalaste tekitatud rahutusi?"

"Nad on liiga ametis omavaheliste arveteklaarimistega ning ükski liibüa vürst pole võimeline teisi endale allutama."

---

[11] [2] Thutmosis III - XVIII dünastia vaarao, valitses 1504-1450 e. Kr., seega seitse sajandit enne Pianhit.

[12] Thoth - tarkuse- ja kirjajumal, kuujumal ja Re öine asemik, kujutati iibise peaga inimesena, mõnikord ka paavianina, austamise keskus oli Hermopolis.

Juba ammu enam ei maganud vana Kapa rohkem kui kaks-kolm tundi öö jooksul. Elu oli voolanud liiga kiiresti ja enne kui minna Kauni Läänekaare jumalanna juurde, kes ehib surnu võluva naeratusega, tahtis ta iga hetke ära kasutada.

Kapa ei olnud kunagi lahkunud oma sünnimaalt, sellelt põlenud ja karedalt maalt, mille võlusid ta tundis paremini kui keegi teine. See maa kinkis end vaid kustumatu ihaga kirglikele armastajatele: seetõttu oli ka Pianhi oivaline valitseja. Kuid vanur oli tegutsenud oma südametunnistusest lähtudes ega kahetsenud seda. Võlujõust ilma jäetuna muutub isegi hiiglane kergeks saagiks pimeduse jõududele.

Kui jumalad Pianhi ära salgaksid, tabaks Nuubiat ja Lõu-na-Egiptust tundmatust allikast lähtuvad rängad õnnetused. Vaid keskpärased inimesed unistasid tema järglaseks saamisest ning sellistes kätes muutuks raske olukord hävinguks.

Südaöises lasuurses taevas laotasid tähed oma sära. Nad sirasid nagu väravad, mis avanevad, et lasta läbi valgust, mis sünnib pidevalt ilmaruumi äärealadel, ning nad õpetasid inimestele, et looja pilk on see, mis tõuseb, mitte see, mis langeb.

Äkki lahkus üks täht oma kogukonnast ja sööstis läbi taeva kihutava hurdakoera kiirusel. Nagu oleks Maa tõmbejõud vastupandamatu, langes ta selle poole, tulejutt sabas.

Ei, Kapa ei olnud meelepette ohver! Täht suundus Nuubia poole, pealinna poole, kuningapalee poole, mis kadus seejärel tulelõõma.

10

Unetud olid näinud tulekera kuningapalee terrassile sööstmas ja kõik mõtlesid, et taeva viha on musta vaarao hävitanud. Amoni vastus oli olnud hirmuäratav.

Nii ruttu, kui tema vanad jalad lubasid, kiirustas Kapa kurb-mängupaigale, mille ümber hakkas kogunema õnnetuse pealtnägijate karjetest äratatud pealinna rahvast.

Vibuküttide pealik Purama oli käskinud kuninga ihukaitsel sulgeda pääsu tema eluruumidesse.

"Kas ei peaks Tema Kõrgusele abi saatma?" muretses Kapa.

"Ma ei tea," tunnistas sõjamees, kes oli niisuguses segaduses, et polnud võimeline midagi otsustama.

"Mina lähen sisse," lausus Tarkpea, silmad alles uneturses.

"Ma tulen sinuga kaasa," otsustas suure nõukogu vanem.

Purama märguande peale lubasid vibukütid kääbuse ja vanuri läbi. Need ronisid mööda lilledega kaunistatud treppi üles ja astusid Pianhi era valdusse.

"Valitseja... See olen mina, kirjutaja Tarkpea! Kas te suudate rääkida?"

Keegi ei vastanud.

Magamistuba, avar veesaal, soonetasumisruum, kirjutustuba, valitud külaliste vastuvõturuum, raamatukogu... Nii palju tühje ruume.

"Jääb veel terrass," tähendas Kapa.

Tarkpea oleks tahtnud nutta. Sees oleks Pianhi võinud taevast langenud tähe hävitustöö eest pääseda. Kuid terrassil...

"Mu vanad jalad ei kanna mind enam," tunnistas suure nõukogu vanem.

"Puhka sina, ma lähen üksi."

45

Süda valutamas, ronis kääbus aeglaselt üles mööda astme-terida, mis viis terrassile. Ja ta nägi neid kuuvalguses.

Pianhi ja ta abikaasa lamasid külg külje kõrval maas, Abilee pea mehe rinnale toetatud.

Seega olid nad armastuses ühendatuna samal hetkel surma saanud.

"Mida sina siin teed, Tarkpea?"
Kääbus võpatas, hakates kogu kehast värisema. See on jumal Amoni karm hääl, taevane hääl, mis karistab teda jultumuse eest!
"Kas minu pealinnas on juhtunud midagi tõsist?" uuris Pianhi end sirgu ajades.
Tarkpea arvas, et näeb kummitust.
"See olete teie, Valitseja?... See olete tõesti teie?"
"Olen ma siis nii väga muutunud?"
"Taevast langenud täht, tulekera..."
"Kus näed sa tulekahju jälgi?"
Kuninganna ärkas.
"Ma nägin unes taevast tuld... See ümbritses meid nagu kaitsev kera. Me olime päikese südames, mis säras öös."
"Ime!" hüüdis Tarkpea trepile tormates. "Ime! Jumal Amon muutis kuningliku paari valguseks!"

Suure nõukogu otsus, preestrite arvamus ja rahva tunded langesid ühte: see oli kindlasti jumal Amon, kes oli valinud enda ilmutamiseks taevase tule kuju, Amon, kes elas Puhtas mäes ning tunnustas Pianhit kui oma poega ja seaduslikku vaaraod.
Nõnda siis, kui päike tõusis Gebel Barkali kohale, mille tipp võttis krooni kuju, kinnitasid kuninga sõbrad, tema toetajad, preestrid ja auväärsed vanurid oma vanema suu läbi Pianhi taas riigijuhi ametisse.
"Me oleme sinu alamad," kuulutas vana Kapa. "Käsi, ja me kuuletume sulle, sest Looja mõte on see, mis juhib sinu oma."
Otoku näole ilmus lai naeratus. Paksmagu mõtles juba rikkalikule
46
pidusöögile, mille ta korraldab, et tähistada musta vaarao teist kroonimist. Roogade ülikülluse ja tasemega läheb see Nuubia kokakunsti ajalukku.
"Ei ole midagi kiireloomulisemat kui avaldada austust esivanematele," käskis Pianhi. "Ilma nendeta ei oleks meid. Nad ei ole mitte meie taga, vaid meie ees, sest nemad tunnevad nii elu kui surma."
Pianhi astus kuninglikku paati, mille vöör kujutas oina -Amoni püha looma pead. Ta istus troonile, kuninganna Abilee asetus tema kõrvale ning vaarao andis märku lahkumiseks Napatast pärivoolu asuva Kurru suunas. Talle järgnes uhke rodu paate, millel ei puudunud ükski aukandja.
Kurru oli Nuubia valitsejate matmispaik, kus puhkas Pianhi isa. Ohverdusorvadega varustatud tagasihoidlikud hauad seisid kõrvuti Vana riigi aegseid haudehitisi meenutavate ilusast säravast lubjakivist igaveste puhkepaikadega, mis avanesid itta, et võimaldada elavatel lahkunutega ohvriandide abil sidet pidada.
Pianhi, kelle nimi tähendas "Elav", märkas, et tema enda haud on peaaegu lõpetatud. Ta oli valinud püramiidja kujuga ehitise, mille sisemuses paiknev laskumistee viis võlvitud hauakambrisse. Sealsamas kõrval asus viimne puhkepaik ka tema abikaasale, kes jääb ka teispoolsuses tema kaaslaseks.
Pianhi püramiidis puhkasid juba kaks tema truud sõpra: tema esimesed hobused, kes olid balsameeritud ja paigutatud püstiasendis sügavatesse haudadesse pärast suu, silmade ja kõrvade avamise rituaale ning sureliku südame asendamist igavesega.
Pianhi ohverdas oma esiisadele lilli, lõhnaaineid, värsket leiba, veini, piima, õlut, piduõli, kangaid ja kuldvõrusid.
"Teie nimed on raiutud kivisse," kuulutas ta, "ning neid ei unustata kunagi. Mina annan neile uue elu ja nii talitab ka minu pojapoeg. Tegelikult väärib vaid see mees oma nime, kes hoiab elus esiisade mäletust ja ehib nende ohvrialtareid."

Abilee lausa säras. Nagu abikaasagi arvas ta, et mõlema maa egiptlased unustavad iga päevaga aina rohkem vanu esiisade
47
tavasid ja pöörduvad ära Maati seadusest. Varsti hülgab juba ka püha linn Teeba oma kohustused, et lasta end haarata ka-sulõikamise pettekujutelmadest ja isiklikust ahnusest.

Vaid siin, Napatas, sellel kaugel ja metsikul maal, hoidis must vaarao endiselt au sees vanu tavasid, luges iidseid kirjutisi, kandis edasi püramiidide aja ning Thutmosis III, Seti I ja Ramses II tarkust.

Üks tseremoonial osaleja tundis eriti suurt uhkust: see oli Tarkpea, range kirjutaja, kes ülistas esiaegade hieroglüüfkirja kasutamist ning nõudis vanadest aegadest pärinevat keeletarvitust, mis oleks vaba kõigist võõrkeelenditest ja -sõnadest, mis on vallutanud põhjalaste väärastunud keele. Kui ta nägi püramiidi, kivvi raiutud valguskiire uuestisündi, meenus talle vaaraode kuldaeg.

Pianhi istutas tamariski isa haudehitise ees asuvasse aeda. Neil hetkedel koos nähtamatuga ei suutnud ta aga vabaneda teda painavast nägemusest: vibust, mida Amon talle oli osutanud. Milliseid ähvardusi kannab see endas?

11

Tefnakt oli saatnud kõik oma väed Herakleopolise, "Kuningliku Lapse linna" vastu, mis oli väga iidne mustale vaaraole truu asula. Põhja vägede uut ülemjuhatajat oli üllatanud hõimupealikute kuulekus, sest need asusid vastuvaidlematult tema plaani ellu viima.

Liibüalased ründasid üheaegselt neljast suunast, tekitades kaitsjate hulgas üllatust ja kabuhirmu. Vürst Peftau, kuuekümneaastane kirjutaja, ühe kohaliku mõjuvõimsa perekonna järeltulija ja rikas maaomanik, ei osanud nii rohke vägivalla vastu midagi ette võtta. Tema sõdurid olid küll palju harjutanud, kuid mitte nii laiaulatuslikku võitlust silmas pidades.

Põhja vägedele piisas poolest tunnist, et võtta enda valdusse kaitsekäik, avada kindlustatud väravad ja tungida linna. Müüridel püüdsid Peftau vibukütid laastavat lainet pidurdada, kuid liibüalaste viskerelvad tegid neile kiire lõpu.

Ka mõned tavalised linnaelanikud olid julgelt lahingusse tormanud, kuid põhjalased, keda võidujoovastus liialt erutas, raiusid nad tükkideks.

Kartes, et võitluse jätkamine kujuneb kohalike elanike ta-patalguteks, väljus ihukaitsest ümbritsetud Peftau paleest ning käskis oma meestel mõõgad ja kilbid käest heita.

Tefnakt astus võidetu juurde.

"Kas sa nõustud tingimusteta alla andma?"

"Me oleme sinu vangid, kuid anna armu selle linna elanikele!"

"Nõus, kui kõik relvad ainsagi erandita pannakse maha linna peaväljakul."

"Sul on minu sõna."

49

Raev lahtus vähehaaval. Herakleopolis kuuletus oma vürstile, naised ja lapsed surusid end üksteise vastu, tundes hirmu võitjate julma pilgu ees. Salk liibüa jalaväelasi püüdis kinni ühe sõduri, kes üritas põgeneda; liibüalased trampisid mehe otsas jalgadega, enne kui talle oda selga lõid.

Oma ennekuulmatu julmusega kustutas see pilt Herakleopolise kaitsjate viimsedki lootuskiired. Kõigis linnajagudes pandi relvad maha.

"Kas sa pole mitte Saisi vürst?" uuris jahmunud Peftau.
"Nüüd olen ma Põhja liidu juht. Varsti ühendan ma mõlemad maad," kinnitas Tefnakt.
"Kas sa ei tea, et ainus seaduslik vaarao on Pianhi ja et see linn kuulub temale?"
"Sinu valida, vürst Peftau: sinust kas saab minu alam või sa sured."
Herakleopolise vürst mõistis, et siin ei tehta nalja. Tefnakti silmades põles vallutaja halastamatu pilk.
Peftau kummardas.
"Ma tunnistan sind kui valitsejat."
"Kas sa ütled lahti Pianhi teenimisest?"
"Ma ütlen sellest lahti... Kuid millised on sinu plaanid?"
"Herakleopolis on vaid üks vahepeatus."
"Üks vahepeatus... Sa ei kavatse ometi tungida veel kaugemale lõunasse?"
Tefnakt heitis pilgu enda ümber.
"Kolmandik sinu sõdureid on tapetud või haavatud... Järelikult on alles kaks kolmandikku kogenud võitlejaid, kes ühinevad minu vägedega, et minna rünnakule ja vallutada järgmine Pianhile alluv linn."
"Herakleopolis on suurepärane vallutus," täpsustas Peftau, "ja sinu uuest kuulsusest piisab, et nuubialasi hirmutada... Milleks tahta rohkemat?"
"Sa oled liiga keskpärane, Peftau, sa ei näe oma linna müüridest kaugemale. Rahuldu sellega, et sa teenid mind pimesi, ja sulle jäävad kõik sinu eesõigused."
Tefnakt lahkus võidetu juurest ja kogus liibüa juhid palee

50

vastuvõtusaali kokku. Mõned olid juba purjus, teised kaetud ohvrite verega, kõik ülistasid väeülemat, kes oli viinud nad hiilgavale ja kiirele võidule, sest enamik liibüa juhtidest oli peljanud Herakleopolise kaitseväe ja elanike raevukat vastuhakku. Tefnakt oli neile näidanud oma väejuhiannet ning võimet avada tee ootamatusse tulevikku. Neis oli tärganud tahe võidelda ja hävitada egiptlasi, oma põliseid vaenlasi, kes paljude sajandite jooksul olid Liibüat alandanud.
Tefnakt tahtis teha kokkuvõtet esimesest sõjalisest õnnestumisest, kuid tema alluvate seisukord veenis ta ümber.
Tundes vastikust sellise keskpärasuse ees, jättis väeülem hõimupealikud nende joovastusse. Paleest väljudes põrkas ta kokku pikas punasetriibulises rüüs Akanoshiga.
"Miks sa tormijooksust osa ei võtnud?" küsis Tefnakt.
"Ma olen hõimude esindaja, mitte jalaväelane, kelle ülesandeks on vaenlase ridadest läbi murda."
"Kas sa mõistad minu tegevuse hukka?"
"Sa saavutasid hiilgava võidu, Tefnakt, ja sinu võimu ei saa enam vaidlustada. Kõik sinu käsud annan ma ülima täpsusega edasi."
"Siin ongi üks, Akanosh: lase tugevdada Herakleopolise kindlustusi ja korralda vahipidamine."
Tefnakt läks otsima Nartrebi ja Yegebi. Viimase leidis ta rüüstajate kambast, toppimas kotti tormijooksu ajal tapetud Herakleopolise vibuküttide pealiku majakraami. Vaatamata valutavatele luupeksetele ja liikumisraskustele oli semiit siin kõige agaram ja täitis oma suurt kotti kuldpeekritega.
Tefnakti märgates ta võpatas.
"Kõrgeausus... Ma valvan neid inimesi siin, olge mureta! Nad võtavad vaid selle, mis õigusega neile kuulub."
"Ma usaldan sind. Kus on Nartreb?"

"Seal üleval," vastas Yegeb kummalise naeratusega. "Kuid ma usun, et ta on pigem hõivatud.

Tefnakt astus trepile. Ülakorruselt kostsid naise karjed. Julmalt vägistas seal Nartreb naist, talle aina kõrvakiile jagades.

"Aitab, Nartreb!"

51

Elajas jätkas.

"See pole muud kui ühe Pianhi palgal oleva pealiku tütar, ja ma olen kindel, et ta pole kunagi tunda saanud sellist meest nagu mina!"

Tefnakt andis Nartrebile jalahoobi ribidesse. "Te tegite mulle haiget, isand!"

"Mine Yegebi juurde ja hankige mulle andmeid Peftau, Herakleopolise vürsti kohta."

Nartreb sidus niudepõlle kinni, ükskõiksena noore naise suhtes, kes jäi teda vihkaval pilgul põrnitsema.

"Kas te kahtlete tema truuduses, isand?"

"Ma tahan tema kohta kõike teada, ja ruttu."

Enne trepile astumist pöördus vägistaja veel kord oma ohvri poole.

"Me veel näeme, pisike!"

Egiptlanna kattis kõhu ja rinnad kleidiräbalatega.

"Mis su nimi on?" küsis Tefnakt.

"Koidik. Teie olete see liibüa väeülem?"

"Mina olen selle linna uus isand."

"Teie tapsite mu isa ja mina tapan teid."

12

Musta vaarao palee Amoni templi läheduses oli ehitatud kõrgele alusele ja ümbritsetud kaitsemüüriga. Suure värava mõlemad pooled olid avatud, et lasta sisse kogu Napata kõrgem seltskond, kes oli kutsutud Pianhi auks antavale pidusöögile. Et õhtut juhtis ei keegi muu kui tuntud maiasmokk Otoku, lootsid kõik midagi erakordset.

Vibuküttide pealikule Puramale oli osutunud kõige raskemaks ülesandeks endale saatjanna valimine tosina oivalise tüdruku seast, kes kõik anusid teda, et ta neid peole viiks. Vaid liisuheitmine, pikad segased selgitused ning sobiv valik kingitusi, mis suurendasid ta võlakoormat, olid lõpuks aidanud tal sellest ebamugavast olukorrast välja tulla.

Tänu õnnelikule juhusele oli neiu, kes nüüd tema käevangus rippus ja silmadega neile avanevat vaatemängu neelas, kõige vähem jutukas. Aeda asetatud tõrvikud valgustasid palmipuid, tamariske ja sükomoore ning vetevälju, kus puhkesid õide valged ja sinised lootosed, mis särasid ja sätendasid valgushelkides. Teenrid pakkusid igale külalisele lõhnastatud rätiku ja peekri jahedat valget veini, samal ajal kui pidulised imetlesid palee papüürusevarrekujulisi sambaid.

Paar astus üles mööda roosast graniidist paraadtreppi, mida ääristasid võidetud vaenlaste lamavad kujud. Õukondlastest tulvil suur sammastega vastuvõtusaal oli uus ime: kollase, rohelise, sinise ja lilla vaabaga saviplaadid, kullatud kipskroh-vist karniis, metsikuid härgi, pantreid ja elevante kujutavad bareljeefid.

Saali tagaosas asus kahe lubjakivist lõvi vahel varikatus, mille all kahel kullatud puust troonil istusid Pianhi ja Abilee

ametlike vastuvõttude ajal. Märgates saatjanna tühja pilku -nii paljude imede nägemine oli neidu juhmistanud - hoidus vibuküttide pealik hoolega talle avaldamast, et palee keskosa all on raami sees hiiglaslik kullakamakas - pimedusse mähitud valguse kehastus.

Purama tundis, et keegi teda tõukab.

"Kes see... Ah see oled sina, Tarkpea! Aga sul polegi pidu-riideid seljas."

"Mul on liiga palju muresid," väitis silmanähtavalt enesest väljas olev kirjutaja. "Mis siis lahti on?"

"Ikka ja jälle see roiskvee äravool! Vaatamata näpunäidetele, mis ma töölistele jagasin, on töö tehtud ükskõik kuidas. Ometi on see nii lihtne... Kivimahutid tuleb vooderdada vask-ribadegä, õõnestada piisavalt suur auk, sulgeda see metallkor-giga ja arvutada õigesti välja taotud vasklehtedest keeratud torude läbimõõt. Asjata näitasin ma neile plaane ja andsin neile sobivad mõõdud, äravooluvõrk, mis teenindab palee vasakut tiiba, on jälle ummistunud... Tagajärjeks on see, et minul pole mingit pidu, ja pealegi pean ma minema äratama kampa käpardeid!"

Kääbus eemaldus torisedes, samal ajal kui suurde saali astusid pillimängijad. Kaks harfimängijat võtsid üles võluva viisi, varsti liitusid nendega flööt ja teised pillid.

Mängu lõppedes palus ülemteener külalistel söögisaali astuda. Vibuküttide pealiku kaaslanna pidi peaaegu minestama uhkete eebenipuust laudade, rukkililledest ja alraunidest kaunistuste, kullatud puust sammaste otsas asetsevate õlilampide, eriti aga lauanõude ees... Liuad, peekrid, taldrikud, kausid, sõrmeloputusanumad - kõik oli kullast!

Lehvikud, millest ühed olid lootosekujulised ja pilliroost, teised jaanalinnusulgedest, jagasid meeldivat värskust külalistele, kes istusid mugavalt avaras ruumis, kus valitsesid ime-peened aroomid.

Kuus rida kullast ja poolvääriskividest keesid kaelas, võistlesid kaunid naised ilus ja peenuses. Purama kaaslanna ei olnud

54

eales näinud nii pillavalt karneooli, jaspist, türkiise ja lasuriiti. Rääkimata kuldkõrvarõngastest, millele kullasepad olid andnud kõige eripärasemaid kujusid!

"Kas ma olen piisavalt ehitud?" tundis neiu muret.

"Sa oled täiuslik," tunnistas vibuküttide pealik, kellel ei jätkunud enam varandust, et seda ühe õhtu kaaslannat kalliskividega katta.

Kui ilmusid Pianhi ja Abilee, tõmbus kõigil kurk imetlusest kuivaks. Ühendades jõudu ja ilu, jättis kuninglik paar varju kõik, kes olid lootnud nendega võistelda. Vastuolu keede ja kettide kullasära ning Pianhi musta ja Abilee vasekarva naha vahel väljendas samas peaaegu üleloomulikku kooskõla. Valitsejate vääriskivid olid niivõrd täiuslikud, et neid oleks võinud annetada jumalatele. Taas rabas igaüht see tohutu jõud, mida immitses Pianhist, ning tema abikaasa kaasasündinud suursugusus. Ka tema pidi olema tugev, et olla vääriline nii vägeva valitseja kõrval!

Pianhi tõstis tohutu suure pärli, millele koondusid kõigi külaliste pilgud.

"Silmitsege seda võrratut looduse loomingut. Kas ei ole see taassünni, taevase ema läbipaistva üsa nähtav võrdkuju, millest igal hommikul tõuseb taas uus päike? Pidage au sees seda valgust, mis annab end külluslikult teie käsutusse, seda heldet elu, mis vahel võtab surma näo, et meid paremini igavikule äratada."

Kuningas võttis kuldpeekri, mille kaunistused kujutasid ümarduvate õielehtedega lootost. Nii kujutati taassündi, ürg-ookeanist kerkivas lootoses peituvat hinge taassündi. Ja vein, mida see peeker sisaldas, kas ei olnud see austusavaldus Hathorile, loova armastuse jumalannale, temale, kes pani tähtkujud rõõmust tantsima, kui jumalik joobumus täitis inimolendite südamed?

Pianhi jõi sõõmu, kuninganna järgis teda.
Pidu võis alata.
55
Sellisel õhtul valves olla on üsna masendav. Kuid vaarao ei olnud unustanud pealikut ja tema mehi, kelle ülesandeks oli kindlustada pealinna julgeolek: päevaraha ja topelt toidunorm ning järgmisel päeval ergutuseks kann punast veini.
Isegi kui oli kombeks kindlate vaheaegade tagant kaevata ja kurta, et saada ülendust ja vähendada tööaega, pidi siiski tunnistama, et sõduri amet Napatas ei olnud kuigi koormav. Rikas ja hästi valitsetud linn, elanikkond õnnelik ja rahumeelne, ei mingeid sisetülisid, ei ainsatki sõda silmapiiril... Vanasti, kui nuubialasi värvati vaarao sõjaväkke, et saata neid ohtlikele sõjakäikudele liibüalasi ja süürlasi alistama, oli targem kanda mitmeid kaitsvaid ohutisi ja olla võitluseks hästi ette valmistatud.
Kui pealik oleks endale järele andnud, oleks ta vajunud kosutavasse unne tähise võlvi kaitse all, kus särasid igavesti õiglaste vaaraode hinged. Kuid mõni tunnimees võiks talle juhuslikult peale sattuda ega jätaks mitte sellest ülemusele ette kandmata.
Pealik niisutas huuli ja otsaesist jaheda veega ning asus taas valvepostile, pilk põhja poole viival rajal, mis lõppes pealinna esimese tugevdatud valveposti juures. Seal vaadati hoolega, millistel ränduritel lasti linna siseneda.
Tänu nõole, kes töötab palees kokana, saab pealik homme maitsta roogi, mis jäävad järele Pianhi külalistest. Muu hulgas räägitakse ühest "Ramsese maiusroast", marinaadist, mille valmistamise õpetus olevat sajandeid vana.
Kõnnumaalt paistab mingit kuma.
Pealik arvas algul, et tegemist on tähe säraga, kuid pidi peagi endale tunnistama: tegemist oli piiluri hoiatusmärgiga.
Märguandega, mida too kordas mitu korda, et rõhutada vältimatut ohtu.

13

Pealik kõhkles.
Kas ta pidi äratama kuninga või ootama hommikuni? Kiskuda Pianhi välja une rüpest tähendaks ohtu tema viha esile kutsuda, kuid teda õigeaegselt mitte hoiatada võis veelgi halvem olla. Kahtlev pealik otsustas nõu küsida Tarkpealt.
Kirjutaja, kes oli just uinunud pärast seda, kui tal õnnestus lasta korda teha roiskvee äravool, tõi kuuldavale pika rea nor-satusi, enne kui end voodist üles ajas.
"Mida sa minust tahad?"
"Tõsine vahejuhtum... Võib-olla on vaja Tema Kõrgust hoiatada."
"Ega keegi taha ometi Napatat vallutada!"
"Noh..."
Nüüd oli Tarkpea täiesti ärkvel. "Kas sa oled ikka olukorra peremees?"
"Jah, mees võeti kinni."
Kääbus kortsutas kulmu.
"Mees... Kas sa püüad mulle praegu selgeks teha, et Napatat ründas üksainus inimene?"
"Inimene, kes rändab öösel, on kindlasti kahtlane! Meie ettevaatusabinõud osutusid väga tulemusrikkaks ja ma loodan, et minu teened..."
"Ma räägin neist kuningale."
Pianhi ei maganud.
Tundide viisi oli ta talunud õukondlaste meelitusi; innukalt võistlesid nood oma kiidulaulude esitamises. Kõik olid ülistanud roogade ja veinide headust ning Otoku sai tänutäheks hea peokorralduse eest oma kaalu jagu kanget õlut.

Mitte hetkekski polnud vaarao nautinud selle õhtu toredust. Rahutus piinas teda ega lasknud tal mõnu tunda pidusöögist, millest õukond räägib veel kuid. Abilee oli mehe ebamugavust küll märganud, kuid hoidunud tema mõtiskelu segamast.

Palee terrassil seistes silmitses Pianhi taevast. Vaid tähtedele kuulub ülim tarkus, sest nemad kannavad endas tõelist, eluandvat jõudu.

Kerge samm terrassil.

"Tarkpea... Jälle sina!"

"Vabandage, et ma teie mõtted kõrvale juhin, Valitseja, kuid et te ei maga..."

"Sel kellaajal magad sina tavaliselt nagu nott."

"Keegi mees püüdis linna tungida, vibukütid võtsid ta kinni. Pealik, kes oli valves, sooviks, et tema teeneid tunnustataks ning märgitaks ära ametikõrgendusega."

"Olgu ta järgmisel kuul teenistuses öise vahetuse ajal. Eks me siis edasi vaatame. Kas see mees lausus oma nime?"

"Pealiku sõnade järgi räägib ta seosetut juttu. Ta väidab end olevat Amoni teenri ja omavat salajast teadet seadusjärgsele vaaraole."

"Kas sa kuulasid ta üle?"

"Ei, Valitseja. Ma arvasin, et te sooviksite ise kohtuda selle imeliku ränduriga nii ruttu kui võimalik."

"Vii ta vastuvõtusaali."

Pianhi valitsemise kahekümne esimese aasta üleujutuse aastaaja esimese kuu esimesel päeval säras koit erakordselt kaunis värvidemängus. Valgus purskus idapoolsetelt mägedelt, kust tõusis päikeseketas, Looja elav pilt, Looja, kelle esindaja maa peal on vaarao.

Napata palee vastuvõtusaal uppus koidukiirtesse, kui rändur kahe sõduri vahel Pianhi ette ilmus, käed pakku surutud.

"Laske ta vabaks ja jätke meid üksi," käskis kuningas.

Musta särava nahaga hiiglase nägemine lõi külalise tükiks ajaks tummaks.

58

"Valitseja..."

"Kes sa oled?"

"Amoni preester."

"Milline on sinu aste ametite reas?"

"Ma olen ritualist; minu kohuseks on vaaside puhastamine õhtuseks rituaaliks."

"Millisest templist sa tuled?"

"Karnakist, Amon-Re, jumalate käskija templist."

"Kuidas sa edasi liikusid?"

"Ma varustasin ennast kaardiga ning vahetasin mitu korda laeva, viimase vahemaa läbisin jalgsi."

"Öösel rännata on ohtlik... Mõni madu oleks võinud sind salvata."

"Ma pidin selle ohuga arvestama, et vältida ühe palju ohtlikuma roomaja hammustust, ohtlikuma kui kõik Nuubia kobrad, roomaja, kes mähib end ümber Egiptuse, ei lase tema elanikel enam hingata ja võtab neil varsti päriselt hinge seest."

"Sinu sõnad on mõistatuslikud!"

"Kas Akanoshi nimi on teile tuttav?"

"See on üks liibüa vürst deltast."

"Oma elu ohtu seades toimetas Akanosh Karnaki templisse ühe sõnumi. Mind valiti seda teile edasi andma."

"Anna mulle papüürus, mille sa tõid."
"Teade on suuline."
"Räägi siis."
"Tefnakt, Saisi vürst, nimetati liiga vägede üldjuhiks. Liigasse kuuluvad kõik liibüa hõimude juhid. Kõigepealt võttis Tefnakt oma valdusse delta lääneosa, seejärel kogu delta. Tänu suurele sõjaväele võttis ta enda kätte Memphise ning tungis edasi lõunasse. Kohalikud vürstid, linnapead, haldurid on tema ees nagu kuulekad ketikoerad ning keegi ei vaidlusta enam tema käske. Kuni Herakleopoliseni on kõik linnad talle väravad avanud ja temast on saanud nende valitseja."
"Kuid vürst Peftau, minu truu alam, hakkas talle vastu ega lasknud tal edasi tungida. See praalija Tefnakt pööras otsa ringi ja tema liiga on laiali lagunenud."
59
"Mul on väga kahju teile pettumust valmistada, Valitseja... Tefnakt vallutas tormijooksuga Herakleopolise ja Peftau ei suutnud talle vastupanu osutada."
"Kas ta tapeti?"
"Ei, ta andis alla:"
"Elanikkond?"
"Säästetud. Kuid Peftau sõdurid läksid Tefnakti juhtimise alla."
"Kas nad ei hakanud üldse vastu?"
"Nad kas allusid või nad tapeti. Nüüdsest peale on nad teie vaenlased."
"Sa kinnitad, et Herakleopolis on Tefnakti käes?"
"Jah, Valitseja, ja te peate nõustuma, et ta juhib tõelist väge, mis liigub võidult võidule."
"Kas sa tead ka midagi selle kohta, millised on Tefnakti plaanid edaspidiseks?"
"Ta on valmis võitlema iga päev ning tungima edasi lõuna poole."
"Kuni Teebani?"
"See on kindel, Valitseja."
Must vaarao jäi mõneks hetkeks vait, nagu oleks näinud ilmutust.
Seejärel puhkes ta naerma.

14

Pianhi naer ajas Amoni preestri segadusse.
"Valitseja... Te ei usu mind?"
"Sa oled palvete ja mõtiskluste mees ega taipa midagi sõjapidamisest."
"Akanosh, tema..."
"Kas saab tal olla tõest ülevaadet olukorrast? Akanosh on liibüa sõjapealik, see hoopleja Tefnakt on ta kaasa kiskunud. Need sündmused ei ole kuigi tõsised."
"Kuid, Valitseja, kogu Kesk-Egiptus on varsti Tefnakti käes!"
"Hermopolis, jumal Thothi linn jääb mulle ustavaks. Tefnakt ei julge seda rünnata."
Amoni preester oli jahmunud. "Kas te ei võtagi midagi ette?"
"Ma kutsun kokku oma sõjanõukogu. Rahune: sa saad hea elamise ja hästi süüa. Amoni tempel on sulle avatud, sa võid seal täita oma pühasid kohustusi."
"Mul oleks teile veel üks palve, Valitseja."
"Ma kuulan sind."
"Kas te lubate mul elada oma pealinnas? Räägitakse, et siin on veel säilinud kõige iidsemaid tavasid."
"Kui selline on sinu valik, siis seda austatakse."

Musta vaarao sõjanõukogu koosnes tema peamisest abikaasast Abileest, kirjutaja Tarkpeast, vibuküttide pealikust Pura-mast ja kullakaevanduste ülemast Otokust. Pianhi kinkis neile oma usalduse, teades, et nemad ei peta ega valeta.

Ministrid ja õukondlased sobisid vaid lõpututeks arutlusteks, mille ainsaks sisuks oli nende enda heaolu säilitamine.

61

Seega oli mõttekam põhjapanevad otsused vastu võtta kitsas ringis ning seejärel need õukonnale teatavaks teha.

Pianhi oli kogunud oma lähedased aia kõige varjulisemasse ossa. Selle keskel oli bassein, milles kuningas sageli ujumas käis. Isegi nuubialastele kurnav juulilõpu kuumus rõõmustas Pianhit. Kas ei vabastanud see, elusolendeid karmilt proovile pannes, maa sisemisi jõudusid? Nende allutamine kuulus inimeste elu juurde.

Hoopis teisiti arvas Otoku, kes hoidis jalgu jaheda vee nõus ja kelle laup oli kaetud mürriga lõhnastatud niiske riidega. Mis puutub Tarkpeasse, siis tema jõi kannude kaupa lahjat õlut, et võidelda palavusega, mis aga ei teinud sugugi liiga kuninganna Abileele, kes istus päevavarju all ja oli riietatud lihtsasse võrku, mis ei varjanud tema imetlusväärseid vorme. Purama, vibuküttide pealik, oli alasti ega kiirustanud end katma harjutusteks mõeldud turvisega.

"Vabasta mind ühest kahtlusest, Valitseja," lausus Otoku, kes hõõrus oma ihu viirukisalvi ja lõhnava lõikheinatuustiga, "see koosolek peab lihtsalt sõprust kinnitama, eks ole?"

"Mis sa nüüd! Nagu sa väga hästi aru said, on tegemist sõ-janõukoguga."

Paksmagu tupsutas otsaesist.

"Kas mõni hõim on mässama hakanud?"

"Asi tundub hulga tõsisem olevat. Üks liibüa vürst, Tefnakt, olevat suutnud ühendada oma liitlased ja moodustanud sõjaväe."

"Naeruväärne," arvas Purama. "Liibüalase suurim vaenlane on teine liibüalane! Iial ei õnnestu neil endale juhti valida."

"Ometi on Tefnaktil õnnestunud neid mõjutada ning Põhja maakonnad on ta nimetanud oma ülemjuhatajaks. Nüüdsest alluvad nad tema võimule."

"Ükskord pidi see juhtuma," nõustus Tarkpea. "Põhi kannatab kohutavate majandusraskuste all: tuhanded inimesed ei leia enam tööd, toiduainete hinnad tõusevad pidevalt, jumalaid ei peeta enam au sees, ebaõiglus ja kasuahnus valitsevad täieõiguslike peremeestena... Oligi jäänud vaid üks võimalik

62

väljapääs: võimuhaaraja esilekerkimine; see inimene pidi olema piisavalt osav, et toetuda hästivarustatud sõjaväele."

"Hästivarustatud? Võimatu!" vaidles vibuküttide pealik. "Põhi on jäänud liiga vaeseks, et panna välja võitlusvõimelisi vägesid."

"Memphis on Tefnakti käes," tuletas Pianhi meelde, "ja ta võttis oma valdusse ka Herakleopolise."

Musta vaarao sõnad äratasid tema kuulajates sügavat hämmeldust.

"Kust sa seda võtad, Valitseja?" küsis Otoku.

"Ühelt Amoni preestrilt, kes võttis ette pika rännaku, et meid hoiatada."

"Sa ei võtnud ju teda tõsiselt," märkis kuninganna Abilee.

"See on tõsi," tunnistas Pianhi. "Minu arvates tahtis Tefnakt läbi viia riigipöörde, et kindlustada oma võimu Põhja maakondade juhtide üle. Et ta julges vallutada Herakleopolise, on ehtne vägitegu, kuid ta ei julge tungida kaugemale, sest tal ei ole selleks võimeid. Mingisugune hõimujuht ei saa ometi üleöö muutuda sõjaväe ülemjuhatajaks."

Vibuküttide pealik nõustus pead noogutades.
"On siiski vaja tarvitusele võtta mingid karistusabinõud," jätkas Otoku. "Lasta sellel rahurikkujal karistamatult tegutseda tähendaks teda julgustada!"
"Mina pole nii lootusrikas kui teie," tunnistas Tarkpea.
Kääbuse sekkumine muutis koosolijad rahutuks. Kõik hindasid tema märkimisväärset arukust ja võtsid tema arvamust tõsiselt.
"Mida sa kahtlustad?" uuris Otoku ärevalt.
"Otsustavat muutust põhjalaste suhtumises. Siiani tegi nende omavaheline võistlemine nad võimetuks. Kas ei ole meie Nuubias sama läbi elanud? Alates sellest hetkest, kui nad nõustusid ühe juhi ainuvalitsemisega ja tema sõjaplaanidega, ei kuhju enam nende puudused, vaid nende tugevad küljed. Just seda laadi katsumustes kerkivad esile juhid. Vaatamata Memphise tähtsusele pole seal ammu enam ühtki mõtlevat pead ning linn poleks suutnud ilmutada vähimatki vastupanu isegi keskpärasele

vallutajale. Herakleopolis seevastu oli nagu ukseriiv, kogenud kaitsemeeskonnaga varustatud kindlus, mida juhtis Peftau, Pianhile ustav inimene. Selle vallutamine ei olnud mingi poisikesetemp ja Tefnakt võib uhke olla suurepärase edusammu üle, mis lisab talle mõjukust."
"Kas sa püüad meid ängistada või esitad sa meile väljakutse?" küsis Pianhi.
"Ei seda ega teist, Valitseja. Niisugune on minu mõtete tagapõhi."
"Ma ei suuda uskuda, et Tefnakt julgeks meiega võitlusse asuda!" hakkas Purama vastu. "See võit, kui see ikka tõesti aset leidis, on tulevikuta. Kuidas julgeks üks tavaline hõimujuht kutsuda esile vaarao Pianhi viha?"
"Kuulates tema vägitegude kirjeldusi, puhkesin ma naerma," tunnistas Valitseja, "kuid Tarkpea järeldused sunnivad mind mõtlema, et võib-olla ma eksisin."
"Juhuseotsija, kes oskab ära kasutada rahva viletsust, võib selle kaasa kiskuda mis tahes hullusse," teatas kuninganna. "Kui Tefnakt joobub oma edust, kaotab ta igasuguse enesevalitsuse ega tunne enam muret laipade pärast, mis ta oma teele külvab. Nagu Tarkpea, nii arvan ka mina, et sellesse Lõuna vallutamise plaani ei tohiks suhtuda kergekäeliselt."
"Hermopolist on võimatu rünnata!" hüüatas Purama. "Vürst Nemrod vandus Pianhile truudust ja tema väesalgad suudavad tagasi lüüa ükskõik millise tormijooksu."
"Sama arvasime me ka Herakleopolise kohta," mainis kääbus. "Kui Tefnakt saab oma valdusse kogu Kesk-Egiptuse, on tee Teebasse avatud. Ja mis edasi saab, seda ei tea keegi..."
"Ebatõenäoline!" arvas Otoku. "Kas sa siis ei tea, et meie Teebas asuvad väed kujutavad endast suurepärast tagatist?"
"Lootkem seda."
Murelikult pöördus vibuküttide pealik Pianhi poole.
"Millise otsuse te teete, Valitseja?"
"Mul on vaja mõtlemisaega."

15

Liibüa vürsti Akanoshi abikaasa oli nii erutatud, et ei olnud ennast isegi minkinud.
"Tule," lausus ta oma mehele, "tule otsekohe!"
"Ma ei ole veel hommikusööki lõpetanud, mul on habe ajamata..."
"Tule!"

Akanosh pistis sõdalasesule oma patsi punutud juustesse ja sidus kiirustades pika mantli vasakule õlale. Ta ei võinud ju ometi astuda Herakleopolise tänavatele ilma oma võimutun-nusteta.

"Kuhu sa mind viid?"

"Haigemajja, kus kantakse hoolt tormijooksu ajal haavata saanud linnaelanike eest."

"See ei ole ei sinu ega minu koht!"

"Kas sa kuulud Tefnakti juhitavasse liitu või ei?"

"Jah, aga..."

"Siis astu siia sisse!"

Toortellistest ehitist valvasid kaks jalaväelast, kes tõkestasid odasid ristates sissepääsu.

"Ma olen vürst Akanosh. Laske meid läbi!" "Yegeb ei luba ühtegi külastust."

"Kuidas sa julged minu tahtele vastu hakata, sõdur? Sinu Yegeb on vaid putukas! Kui sina ja su kaaslane kangekaelseks muutute, lasen ma teid üle viia delta soodesse!"

Valvurid tõstsid odad ta teelt.

Esimestest sammudest peale ärritas ehitises hõljuv kohutav lehk Akanoshi sõõrmeid. Veri, roiskumine, surm... Tosinate kaupa mehi ja naisi lamas põrandal, rivi algusest kostis karjeid. Teises otsas olid vaid laibad.

65

Kaks sõdurit lohistasid jalgupidi üht laipa. "Kuhu te ta viite?" päris Akanosh.

"Me viskame ta kraavi, mille Yegeb käskis meil kaevata. Nii saab ühe koha juurde... Kui me kõik surnud oleme välja kandnud, saab haavatuid jälle sisse tuua. Ja see jätkub nii kaua, kuni neid enam pole..."

"Millist hooldust neile õnnetutele antakse?"

"Mitte mingit. Neil on kõige parem ruttu hinge heita."

Vürst Peftau oli loovutanud Tefnaktile teise korruse oma Herakleopolise paleest. Seal pidas võitja oma liitlastega ükshaaval läbirääkimisi, et veenda neid valitud kavade õigsuses ja ulatuslike pealetungide vajalikkuses.

Vastuvõtusaali ees asus Yegebi tööruum, kus valiti välja ju-tulesoovijaid.

"Ma tahan viivitamatult Tefnakti näha," teatas Akanosh.

Yegeb uuris vana papüürusetükki, millele ta oli kirjutanud kuupäevad ja nimed.

"Teid ei ole kutsutud. Esitage kokkusaamise taotlus ja oodake väeülema vastust."

Lahvatavas raevus haaras Akanosh semiidil kõrist ja, kuigi väiksemat kasvu kui too, tõstis ta maast lahti.

"Ära topi ennast minu teele, ussike! Sa oled kurjategija ja mõrtsukas ning mul on vaja valgustada sinu isandat su tegudest. Ja ma ise viin ellu karistuse, mille ta sulle määrab."

Akanosh laskis Yegebi lahti ja too hakkas vaevaliselt jälle hingama, samal ajal kui liibüa vürst astus Tefnakti vastuvõtusaali.

Väeülem kribis kirjutustahvlile ametlikku aruannet oma esimesest võidust musta vaarao üle. See kirjutatakse korduvalt ümber, jagatakse kõrgematele väepealikutele ning loetakse sõduritele kõval häälel ja arusaadavalt ette. Ning uudis levib üle kogu Kesk-Egiptuse kuni Teebani välja, külvates õudust Pianhi poolehoidjate ridades ja kannustades neid alla andma.

Tefnakti mustad silmad kinnitusid sissetungijale.

66

"Ma ei ole sind kutsunud, mulle näib."

"Ma pean sulle teada andma, mis selles linnas toimub!"

"Kõik on rahulik, meie vägi jälgib olukorda, vürst Peftaust on saanud minu alluv. Mille üle oleks meil veel kaevata?"

"Kas sulle on teada, et linnaelanikele määratud haigemaja on tõeline surnukamber ja et neile ei anta mitte mingisugust abi? Mumifitseerijad lihtsalt ootavad nende kustumist ja viskavad laibad ühishauda ilma vähimagi kombetalituseta! Ning need jõledused toimuvad sinu truualandliku Yegebi käsul. Ma nõuan, et neid õnnetuid koheldaks hästi ning et see piinaja saaks oma karistuse."

Tefnakt virutas kirjutustahvli vastu seina.

"Sul ei ole siin midagi nõuda, Akanosh! Kas oled unustanud, et pead mulle täielikult alistuma?"

"Kuid elanikud..."

"Kas liibüa hõimujuht on muutunud haledaks nagu hüljatud lesk? Põhi on vaene, sa tead seda, ning meie sõjaväel ei ole piisavalt ravimeid ega võideid. Kõik, mis me Herakleopolisest leidsime, peab jääma meie oma vägedele. Selline on minu käsk, ning kes sellest üle astub, seda loetakse reeturiks."

"Me laseme neil haavatutel surra..."

"Me oleme sõjas, Akanosh, ning me peame langetama valiku. Headus ei ole see, millega me Pianhi sõdalasi alistame."

"Kuid sa tõotasid, et selle linna elanikkonda säästetakse!"

"Kas sa kahtled minu tegudes?"

Akanosh oleks tahtnud edasi vaielda, kuid sõnad jäid talle kurku kinni.

"Võta end kokku, sõber, unusta need tähtsusetud üksikasjad. Koonda, nagu me kõik, oma vaim ainsale eesmärgile: Egiptuse taasvallutamisele. Meie võit tagab rahvale õnne, ole selles kindel."

"See Yegeb..."

"Ta on mulle truu ega vaidlusta minu käske. Järgi teda, Akanosh, ning sulle saab osaks rahulik vanaduspõlv."

Liibüa hõimujuht lahkus ning möödus Yegebist tollele pilku heitmata.

67

"Millal tulevad arstid hoolitsema haigete ja haavatute eest?" küsis Akanoshi abikaasa oma mehelt. Hõimujuht vajus patjadele. "Nad ei tule."

"Sa... sa ei rääkinudki Tefnaktiga?"

"Rääkisin küll."

"Ega ta ometi... keeldunud?"

"Tuleb nii mõista, kallis... Selline on sõda. Ei mina ega sina ega Tefnakt saa sinna midagi parata."

"Tefnakt on meie väejuht ja ta valetas, kui ütles, et säästab elanikkonda!"

"Sa ei eksi, aga..."

Nuubialanna silmitses kurbusega oma meest.

"Sul ei ole enam tahtmist võidelda, Akanosh."

"Ma tunnen end nii vanana ega suuda Tefnaktile vastu astuda. Kui ma talle vastu hakkan, laseb ta mind tappa ja sind hakatakse piinama. Mina nagu teisedki hõimujuhid pole enam muud kui vaid hüpiknukk tema käes ning ma olen ainus, kes endale sellest aru annab. Tefnakt on valmis kõigeks, et Egiptust vallutada, ja ta on tõeline sõjard... Kui Pianhi kiiresti midagi ette ei võta, saadab Tefnakti edu ja ta kehtestab hirmuvalitsuse, millest maa enam ei toibu."

16

Pea paljaks aetud, heast valgest linasest rüü seljas, jalad paljad, laskus Teebast tulnud preester aeglaselt mööda treppi, mis viis pühitsetud järveni suure templi keskel, ning täitis kuldse anuma püha veega.

See vesi oli pärit Nunist, ürgookeanist, milles oli toimunud loomine ning kus ta pidevalt taas aset leidis. Maa polnud muud kui vaid saar, mis kerkis pinnale "esimesel korral", sel hetkel, mil jumalik mõte sai kuju ja end avaldas, ning kui vaarao ei elustaks seda esimest korda ikka ja jälle riitustega, mataksid ookeanilained saare taas enda alla. Inimkonna saatus jõuaks lõpule nii, nagu seisis kirjas: ta on sündinud Jumala pisaratest ning kaob lõpuks omaenda alatuse raskuse all.

Jumaluste teenrite ülesandeks on seda sündmust edasi lükata, pakkudes jumalatele ulualust ja austades nende kohalolekut ning lastes sel valgustada nende olendite südant, kes püüavad järgida Maati teed ning eelistavad tõde valele ja õiglust ebaõiglusele.

Napata vaimustas Teeba preestrit. Ta leidis taas innu, mille oli arvanud igaveseks kadunud olevat, täpsuse riituste pühitsemises, millel polnud enam kohta mõnes Karnaki pühamus. Siin, neljanda kärestiku juures, peeti Amonit veel sellises aus, mis talle kuulus.

Kandes puhta veega täidetud hinnalist anumat, astus preester ohverdamissaali poole. Tema teele kerkis hiiglaslik mehekuju.

"Kas sa oled rahul oma viibimisega meie seas?"

"Valitseja... Ma elan siin üle vaimustavaid päevi!"

"Sa üllatad mind... Kas sa Karnakki tagasi ei igatse?"

"Kuidas küll teile selgitada minu imetlust..."

"Lõpeta oma teenistus ja tule minu juurde templi raamatukokku."

"Püramiidide tekstid", "Surnuteraamatud", "Suu avamise rituaalid", "Uusaasta tavandid", "Heade ja halbade päevade nimistu" ning paljud muud kirjatükid, mis kogutud ja säilitatud püramiidide ajast peale... Teeba preester oli jahmunud Napata raamatukogu rikkusest. Musta vaarao käsutuses olid kõik püha teaduse alused.

"Kui ma mõistsin, et Põhi kaugeneb aina enam meie tavadest," selgitas Pianhi, "otsustasin ma siia koguda kirjutised, mis on võimaldanud meie maal õide puhkeda."

Teeba preester käis ühe riiuli juurest teise juurde ja paitas heldinult hoolikalt ritta seatud laadikuid papüüruslehtedega.

"Kas on tõsi, et Karnak ei austavat enam Amonit nii, nagu talle on kohane?" päris kuningas.

"Alalised on veidi loiuks jäänud, ajutised võtavad aga mõnikord oma kohustusi liiga kergelt... Ja ülempreestrinna, kelle kohuseks on teie käsul valitseda Teeba templite üle ja kindlustada nende õige tegutsemine, on tüdinud ja haiglane. On tekkinud eri kildkondi, mõned preestrid mõtlevad rohkem isiklikule rikastumisele kui riituste pühitsemisele."

"Kas sinu sõnad vastavad tõesti tõele?"

Musta vaarao pilk läbistas teebalase hinge kuni põhjani. Et Valitseja veenda, jäi mehel üle vaid üks võimalus: vanne.

"Vaarao elu nimel," kuulutas ta pühalikult, "ma vannun, et räägin tõtt. Kui ma valetan, saagu mu hing hukka ning sulgugu igavese elu uksed alatiseks minu ees."

Teeba, püha linn, Teeba, Amoni pealinn, saja väravaga uhkete templite, pühamute ja kabelitega Teeba, Teeba, kus ilmutas end loomise saladus... Sügav kurbus tungis

musta vaarao südamesse. Tulnud templisse, et seal mõtiskleda ja paluda Amonil juhtida oma tegusid, avastas ta, et tema eeskuju on nõdraks muutunud.

70

"Kes selle tahvli koostas?" nõudis raevunud Tarkpea oma kahekümnelt õpilaselt, kes istusid korralikult kirjutaja moodi, üks jalg kõverdatud, teine sirge.

Nad kandsid lühikest niudepõlle, neil oli pintsel kõrva taga ja nad langetasid õpetaja vihahoost heitunult pea.

Kord nädalas andis kääbus kõrgema astme õpetust neile, kes pidid peagi asuma haldusasutustes tähtsatele kohtadele. Selle õpetuse õnnelike saajate hulgas oli ka mitu noort naist.

"Ma kordan oma küsimust: kes koostas selle kirjatüki?"

Tarkpea vibutas tahvlit. Õpilased silmitsesid oma põlvi.

"Pole teie seas ülesandjat... Seda parem! Kui keegi oleks oma kaaslase üles andnud, oleksin ma ta jalamaid minema saatnud. Ning ma ei vaja kedagi, et seda käekirja ära tunda."

Kääbus pöördus keskmisse vahekäiku ja peatus ühe poisi ees, kes sulges silmad.

Ta rebis noorukilt pintsli ja murdis pooleks.

"Tõuse püsti, päevavaras!"

Õpilase isa oli minister, kellele kuulusid mitmed majad pealinnas ning kaks palmisalu. Kuid Tarkpeal polnud sellest sooja ega külma.

"Ma võtsin su sellesse kooli, sest sul tundus olevat annet kirjutaja ameti jaoks, kuid ma märkan, et olen sinus rängalt eksinud."

"Õpetaja, ma ometi püüdsin.

"Ole vait, ninatark! Ah, sinu hieroglüüfid on täiuslikult joonistatud, ei ainsatki keeleviga ning kõik väljendid on hoolikalt valitud... Kuid sa koostasid maamaksukäsu, kavatsemata hetkekski seda majandit külastada ega kohtuda selle omanikuga, et küsida tema käest, kas tal äkki pole perekondlikke või ametialaseid raskusi. Lase aga niimoodi edasi, mu poiss, ja sinust saab halvim ametnike seas: ebainimlik masin, kes muretseb vaid eeskirjade täitmise pärast ja kellel pole ainsatki kokkupuudet oma hallatavatega. Veel üks selline eksimus ja ma saadan su minema! Päeval, mil ametnikud sulguvad oma kirjutustubadesse ja ütlevad lahti kogu vastutusest, muutub see maa juhitamatuks!"

71

Järsku kääbuse vihasoost vaibus ja kogu õhkkond ruumis muutus.

Keegi ei olnud märganud Pianhi sisenemist, kuid tema kohalolekki oli tuntav. Tarkpea tõstis pea ja avastas musta vaarao, kes seisis, käed risti rinnal.

"Tänaseks aitab," lausus kirjutaja. "Järgmiseks korraks valmistage ette näidis vallavanemale mõeldud kirjast. Ärge raisake papüürust, kasutage lubjakivikilde ja vana tinti."

Õpilased väljusid vaikuses.

"Kas sa oled oma õpilastega rahul, Tarkpea?"

"Neist ei saa halvemaid ministreid kui need, kellest koosneb teie praegune valitsus."

Kirjutaja pesi pintslid puhtaks ja kraapis oma tahvli siledaks, et saada uuesti kirjutamiseks sobivat pinda. Pööraselt kokkuhoidlik Tarkpea ei armastanud raiskamist. Talle olid usaldatud riigile kuuluvad vahendid ja ta pidi nende eest parimat hoolt kandma.

"On sul värskemaid uudiseid Teebast?"

"Halduri kirjutaja koostatud ettekanded."

"Mida sa sealt teada said?"

"Mitte midagi uut, Valitseja. Teeba on rahumeelne linn, mis elab tavandite rütmis."

"Ei ühtegi vahejuhtumit?"
"Ettekannete järgi mitte."
"Kas see kirjutaja on usaldusväärne mees?"
"Mind häirib see pidev samade väljendite kordamine... Ma kavatsesin teile sellest rääkida, kui järgmine ettekanne oleks olnud samuti nagu eelmise kordus."
"Meid püütakse rahustada ja uinutada meie valvsust, eks ole?"
"See on võimalik, Valitseja."

17

Ühes delta põllumajandusettevõttes raamatupidajana töötades oli Nartreb meelde jätnud põhjapaneva õppetunni: osava käe all suudavad numbrid väljendada kõike, mida tahetakse. Muidugi ei peta algaja labased sahkerdused või kiiresti rikastuda tahtev ametnik ära suurt hulka. Kuid Nartreb seda sorti valearvestusi ei teinud.

Kiire tutvumine Herakleopolisega oli talle tõestanud, et linn on rikas ja pakub varju paljudele maaomanike peredele, kes on vägevad varandused kokku ajanud. Et linn läks Tefnakti kätte, tuli üle vaadata Pianhi poolt kinnitatud seadused. Seetõttu oli Nartreb, kelle kanda jäi selle peenetundelisust nõudva ülesande täitmine, kutsunud einele Herakleopolise varakambri juhataja, seitsmekümneaastase väärika mehe, lese, kelle kohusetruudus ja ausus olid kõigile teada.

"Vardas küpsetatud tall, viigimarjatamp, oad koorekastmes ja Imau punane vein: kas roogade valik sobib teile, mu armas ametivend?"

"Ametivend?" imestas egiptlane, kellele ei meeldinud semiidi kuunägu.

"Tefnakt tegi mind vastutavaks oma sõjakäigu rahastamise eest. Koos oma sõbra Yegebiga, kes tunneb suurepäraselt raamatupidamist, võtame me oma õlule kõik tema majandusmured, et tema saaks kogu jõuga pühenduda Egiptuse taas-vallutamisele."

"Millised on teie kavatsused minu linna suhtes?"

"Ma sooviksin teada, milline on Pianhi - olgu ta neetud! -määratud maksude laekumise käik."

"See järgib tava. Näiteks loovutavad maaharijad linnale

poole oma saagist, millest üks osa tarbitakse aasta jooksul ära ja teine osa pannakse aitadesse ikalduse puhuks. Vahetuskaubana annab linnavalitsus neile kõike seda, mida nad vajavad niisutustöödeks ja saagi kasvatamiseks. Kui mõni põlluharija ületab ettenähtud maksumäära, võib ta maad saada ja oma valdust laiendada."

Nartreb tegi mossis näo.

"See on väga aegunud... Niimoodi läheb riigil palju tulu kaduma."

Varakambri juhataja vaidles vastu.

"Maaharijad on rahul ja..."

"Sõjaaegses majanduses peab meil olema ülevaade kogu toodangust. Meie sõdurid peavad hästi süüa saama ja nautima parimaid elutingimusi, et võidukad olla. Niisiis võõrandan ma kõik põllumajandusettevõtted."

"See on ju mõeldamatu ebaõiglus!"

"Valige oma väljendeid, mu armas ametivend! Selline on Tefnakti otsus."

"Aga mis siis talupoegadele jääb?"

"Sellele alamrahvale määrame me piisavad toidukogused, millele nad keskkasarmusse järele tulevad."

"Enamik keeldub teie heaks töötamast."

"Sellisel juhul leiab kõige suurema reetmise eest aset kohene hukkamine. Kui mõned neist rahva silme ees elavalt põletada, astuvad põikpead kiiresti meie ridadesse. Mis puutub käsitöölistesse, siis peavad nad töötama sõjaväe heaks, et meie sõduritel oleks korralik varustus. Kas on vastuväiteid, mu armas ametivend?"

"Mis kasu neist oleks?"

Prullakaid käsi hõõrudes naeratas Nartreb laialt: vana aukandja selgroog hakkab painduma.

"Võtame nüüd vaatluse alla Herakleopolise suurte varanduste küsimuse. Linna tähtsamad isikud, nende hulgas ka teie ise, omavad olulisi varasid, mida tuleks paremini kasutada. Tefnakt peab olema rikas... ja mina samuti."

"Te olete... varas!"

74

"No-noh, kuulge, mu armas ametivend, ärge nüüd tuld võtke! Mul on ettepanek, mis peaks teid võluma. Et te tunnete hästi selle linna silmapaistvaid isikuid, usaldan ma nendega läbirääkimise teie hoolde. Te annate neile minu käsud edasi, kogute nende varad kokku ja saate vastutasuks... ütleme kümnendiku. Tefnakti teenimine teeb teist väga rikka mehe."

Samal ajal kui Nartreb endale toitu sisse toppis, lükkas vana mees eemale road, mida ta polnud puutunudki.

"Kelleks te mind peate? Tehke ise oma räpast tööd! Oma kaaslinlasi ma paljaks ei riisu ega abista teid ka ühelgi muul moel. Vastupidi, ma räägin kõikjal, milline röövel te olete!"

Nartreb tõusis.

"Me mõistame teineteist halvasti... Ma ei taha muud kui teie heaolu, järgides samal ajal käske, mis mulle on antud. Teie kogemustega mees peaks minu ülesande raskust mõistma."

"Teie huuled nõretavad valest."

"Kas teil ei teki tahtmist järele mõelda?"

"Ma olen teie veendunud vastane, maksku see mulle mis maksab."

"Vabandage mind hetkeks, palun teid."

Nartreb astus varakambri juhataja selja taha ja tegi näo, et läheb kööki. Kuid ta tuli tagasi, pigistas vana mehe kõri oma vihkavate pihkude vahele ja purustas ta kaelalülid.

"See maksab sulle elu, lollpea, ja ma saan ka ilma sinuta hakkama!"

"Kõik takistused on kõrvaldatud, isand," lausus Nartreb Tefnakti ees vagalt kummardades.

"Tähtsamad linlased võtsid niisiis sinu uue maksusüsteemi vastu?"

"Ühel häälel, ilma ninagi kirtsutamata ja rõõmuga teie eesmärki teenides."

Nartreb oli käskinud sõjaväel nimekad linlased kohale tuua ja neil varakambri juhataja surnukehast mööda kõndida; juhatajat süüdistati sõnakuulmatuses ja koostöös vaenlasega. Semiidil

75

ei läinud vaja pikki kõnesid ning ta täheldas, et tema eelistatud tegutsemisviis, jõhkrusele lisanduv väljapressimine, andis taas oivalisi tulemusi. "Ja sinu poolt, Yegeb?"

"Linn on puhtaks tehtud, isand; enam ei ole ühtegi liigset suud ega ebasoovitavat isikut."

"Kas Herakleopolis on nii rikas, nagu sa seda oletasid?"

"Palju toiduvarusid, aga vähem relvi kui loodetud."

See uudis valmistas Tefnaktile pettumust.
"Toodagu minu juurde vibuküttide pealiku tütar."
Yegeb näis häirituna.
"Ma ei tea, kas ta on veel elus.
"Too ta siia!"

Vaatamata määrdunud juustele ning räpasele ja hoopidest sinisele ihule näis Koidik ikkagi särav ega olnud kaotanud kübetki oma uhkusest.
"Kas mu sõdurid kohtlesid sind halvasti?"
"Mida muud neilt oligi oodata?"
"Mida ma tahan, seda ma saavutan. Ja see, mida ma teada tahan, on koht, kuhu su isa relvad peitis." "Kuidas võiksin mina seda teada?"
"Ma tunnen inimesi... Sa oled taltsutamatu ja julge. Ma olen kindel, et sa olid tema usaldusalune." "Te eksite."
"Ma vajan neid relvi, Koidik. Sa kas hakkad rääkima või ma lasen iga tunni tagant ühel lapsel pea maha lüüa."

18
Ta oli noor, kaunis ja tuline. Ta oli kaheksateistkümmend aastat vana ja armastas oma liigutava naiivsusega nagu kogenud naine.
Lamerskeny silmitses teda magavana, seda naist, kes oli kakskümmend aastat temast noorem ja püüdis teda võrgutada sellise kindlameelsusega, et mees lõpuks järele andis. Paljaks aetud peaga, habetunud ja arme täis kehaga Lamerskeny ei ajanud naisi taga, kuid naised käisid tal lausa kannul ning ta ei osanud neile vastu panna.
Vasaku käega silitas ta neiu niuete kumerust. "Kõigi taeva ja maa jumalate nimel," mõtles ta, "milline emane!"
Kare käsi laskus veidi allapoole, muutus pealetükkivaks ja äratas noore kaunitari.
"Mida sa tahad, mu arm?" ümises too alles unehõlmas.
"Me ei peaks sellega siiamaale jääma ... Ma olen kindel, et sa ei ole mulle veel kõike näidanud."
Neiu keerdus ümber mehe nagu liaan ja suudles teda tuliselt, seejärel asetas huuled armukese paremale, liigenditega puukäele, mis teda võlus.
"Kuidas sa oma käe kaotasid?"
"Kirve läbi, mida ma ei suutnud vältida, sest kõhklesin hetkeks vastase pea mahalöömisel. Sestsaadik pole ma enam kunagi kõhelnud."
"Kas see on akaatsia?"
"Väga vana paremat liiki akaatsia, mis ei purune ega kodune ja mille eest ma maksin väga kallilt... Kuid peab ütlema, et puusepp valmistas suurepärase teose. Liigendid on täiuslikud ja vähemalt selles käes liigesepõletik mind ei ähvarda."
77

Lamerskeny armsam hüppas äkki püsti ja varjas käega oma rinnad.
"Keegi vaatab meid... Hiiglane!"
Püsti tõustes haaras Lamerskeny oma lühikese mõõga.
"Sina, sa..."
Ta laskis relval langeda.
"Pane riidesse, väike, ja lase jalga."
"See hiiglane..."
"Egiptuse vaarao ei taha sulle midagi halba. Jäta meid nüüd."

Kohkumusest meeletu, kadus noor naine riideidki kokku korjamata.
"Jälle uus vallutus," märkis Pianhi. "Ta on võrratu."
"Pigem uus kaotus," kahetses Lamerskeny endale õlut valades. "Meeleheitlikele pingutustele vaatamata pole mul mingit võimalust seda laadi kiusatustele vastu panna. Ma loodan vähemalt, et ta ei ole abielus. Kas teil on janu, Valitseja?"
"Ma vajan nõuannet."
"Teie, Valitseja! Te teete halba nalja! Teil on kombeks üksinda otsustada ja ma ei taipa, kuidas saaksin mina teid valitsemisel aidata."
"Kas sa pole mitte lahingute asjatundja?"
Jalaväepealiku kahvatusinised silmad tumenesid.
"Lahingute... Te ei räägi ju ometi tõelistest lahingutest tõeliste sõduritega, tõeliste kokkupõrgetega, kus on palju surnuid ja haavatuid?"
"Ma ei tea veel."
"Ah, seda ma arvasin! Tegelikult pole juhtunud midagi tõsist. Kuningriigis valitseb endiselt rahu ja vaid kaks hõimu kähmleb kuskil omavahel. Ma keeran end uuesti magama."
Pianhi lükkas aknaluugid rohkem lahti, et valgust sisse lasta.
"Valitseja, te ju teate, et ma eelistan hämarust!"
"Ma tean, et sulgedes end sellesse peiduurkasse ja armat-sedes siin Napata kõige kaunimate tüdrukutega, on sul ometi kõigest ülevaade ja et sa oled minu ainus usaldusväärne sõja-asjatundja."
78
"See on tõsi, ja te oleksite pidanud mind juba ammu väeülemaks nimetama!"
"Ametiredelil tõusmiseks ei sobi sinu liiga taltsutamatu andumus vägijookidele ega su kirg naiste vastu ega ka mitte sinu viis käske jagada. Kõrgemalt sõjaväepealikult nõutakse head käitumist."
"Sõjamehe ainus hea käitumine on võit!"
Täiesti ilmselgelt ei tundnud pealik Lamerskeny mingit huvi kodu korrashoiu vastu. Tema niudepõlled vedelesid segamini siin ja seal, mis välistas vähimagi korrastamispüüde.
"Ütle, kas sa pead võimalikuks Põhja maakondade sõjalist liitu?"
"See on vältimatu."
"Millest selline kindel veendumus?"
"Isegi vaablasepesas kerkib lõpuks esile juht."
"Kes sinu meelest selleks võiks saada?"
"Ma ei näe kedagi peale Tefnakti, Saisi vürsti. Temale kuulub kõige suurem maa-ala ja parim sõjavägi. Varem või hiljem võtab ta oma valdusse kogu delta ning ka Memphis pakub end talle."
"Ja siis?"
"Seejärel joobub Tefnakt kergest edust ja hakkab end pidama sõjapealikuks, kes on võimeline kaugemale minema ja tõelisi lahinguid pidama. Seetõttu karmistab ta käske, kõrvaldab vastuvaidlejad ja tungib Kesk-Egiptusse."
"Sa oled selgeltnägija, Lamerskeny."
"Seda kõike pole ju ometi juhtunud?"
"Kahjuks on. Ja kui kaugele Tefnakt sinu meelest läheb?"
Kõheldes kratsis Lamerskeny oma puust käsivart.
"Kui ta tahab edenemist jätkata, peab ta mitmed riivid eest lükkama. Ta ründab kõigepealt... Herakleopolist."
"Millest selline valik?"

"Sest vürst Peftau on kuuekümnene ega ole enam endises jõus. Kahtlemata ei suudaks ta suurele äkkrünnakule vastu panna."
"Herakleopolise müürid on ometi tugevad."
79
"Vaid näiliselt... Kaitsjate valvsus on nõrgenenud ja nad usuvad, et juba Pianhi nimi üksi kindlustab neile puutumatuse. Teie loal, Valitseja, aga te olete väga kaugel kohast, kus sündmused toimuvad, ning ühte sõjahullu ei peata miski."
"Sa arvad siis, et Tefnakt vallutab Herakleopolise?"
"Kui see õnnestub, hakkab tema unistus tõeluseks muutuma. Tefnakt Võitja... Selleks tahab ta saada ning ta kasutab kõiki vahendeid, ka kõige julmemaid, et eesmärgile jõuda."
"Herakleopolis langeski Tefnakti kätte," tunnistas Pianhi.
Lamerskeny asetas õllekruusi enda ette madalale lauale.
"Kas te pilkate mind, Valitseja?"
"Ei, Tefnaktil oli edu, nagu sa arvasid."
"Kas ta on jätkanud?"
"Ta kindlustab end vallutatud maa-aladel, nagu näib. Kuid ma kahtlen teadetes, mida ma saan."
"Jah, ta kindlustab end... Toetudes tugevale tagalale, võtab ta ette uusi rünnakuid. Tema järgmine vahepeatus on Hermopolis."
"Vürst Nemrod lööb ta tagasi."
"Nemrod on selleks tõepoolest suuteline. Kuid kokkupõrge tõotab tulla ränk. Ja kui Tefnakt vabaneb köidikuist, kui ta saavutab uue võidu, on tee Teebasse tema ees lahti."
"Mida sa soovitad?"
"Peab hoiatama meie Teebas asuvaid väeosi ja vastavalt olukorra arengule abiväge saatma."
"Sa lähed Teebasse koos vibuküttide pealiku Puramaga ning te võtate üle sealsete väeosade juhtimise. Teie eesmärgiks on peatada Tefnakt."
"Valitseja... See Purama... Ma ei või teda silmaotsaski sallida ja ma olen vaid väike ülemus... Teeba kõrgemad sõjaväe-pealikud ei nõustu minu ülemvõimuga!"
"Sa saad eriülesande, Lamerskeny. Ega sa ometi ei karda võitlusse asuda?"
Liigenditega puukäsi langes raevukalt madalale lauale ja
lõi selle pooleks.
"Ma lahkun juba homme, Valitseja."

19

Nartreb kiskus lapse ema käte vahelt. Poisike puhkes nutma ja püüdis vastu hakata, semiit andis talle kõrvakiilu ja tõukas naise rusikahoobiga eemale. Kaks meest, kes püüdsid vahele astuda, peksti Yegebi korrakaitseväelaste poolt läbi.
Nartreb sundis jõmpsikat pead pakule asetama ja tõmbas mõõga tupest.
"Kui sa keeldud mulle vastamast," lausus Tefnakt Koidikule, "lendab sellel lapsel pea otsast. Ning teised järgnevad talle."
"Te olete koletis!"
"Sa eksid, ma taotlen Egiptuse õnne. Et seda saavutada, pean ma alistama Pianhi. Ja et selleni jõuda, on mul vaja relvi. Räägi, Koidik, või see poisike siin sureb sinu süü läbi."
Noor naine vaatas Tefnakti imelikul pilgul.
"Ja kui te valetate?"

"Mida sa sellega öelda tahad?"
"Isegi kui ma teile ütlen, tapate te selle lapse ning seejärel ka minu."
Tefnakt naeratas.
"Sa saad minust valesti aru, Koidik. Ja pealegi pole sul valikut: mängi tuleviku peale."
"Milline on see tulevik, mida te kavatsete ehitada?"
"Maa on killustatud ning jääb aina vaesemaks musta vaarao tõttu, kes väidab seda valitsevat, kuid passib ise oma Nuubia pärapõrgus! Kuidas küll sinaja su lähedased sellist hirmuvalitsejat talute? Ma olen juba vallutanud delta ja suure Memphise linna... Peagi võtan oma valdusse Lõuna. Siis ühinevad taas mõlemad maad ja rahvas tunnustab mind kui vaaraod."
81

Noore naise rohelistes silmades järgnes raevule kahtlus.
"Kas te mõtlete seda tõsiselt?"
"Nüüd tead sa minu ainsat eesmärki."
"Tulge minuga kaasa. Üksi."
Yegeb astus vahele.
"Ärge kuulake seda tüdrukut, isand! Ta seab teile lõksu."
"Kas sa arvad, et ma ei suuda ennast kaitsta?"
Koidik viis Tefnakti oma isa majja, läks läbi köökide ja alla mööda kivitreppi, mis lõppes keldris.
Noor naine laskus põlvili ning hakkas kätega maad kaevama, et leida üles üks pitseeritud kivi.
"Relvad on siin all."
Tefnakt kangutas pistodaga kivi välja ja tõstis eest ära. Sügavuses ilmus nähtavale uus trepp.
Tefnakt süütas tõrviku ja astus vibusid, nooli ja odasid täis maa-alusesse ruumi. Relvad olid uued ja hästi tehtud. Tänu nendele tõuseb ta vägede ründevõimsus märkimisväärselt.
Tera tungis tema külge.
"Sa tapsid mu isa," meenutas Koidik jäisel häälel, "ja mina tapan sinu."
"Su isa suri sõdurina, ta arvas, et suudab päästa oma linna, ta pidas mind vaenlaseks. Ta eksis, kuid ma austan tema julgust ja lasen tema mälestuseks hauakivi püstitada. Kahju... Järele mõeldes oleks ta minu juhtimise alla üle tulnud ning ma oleksin ta määranud tähtsale kohale uues Egiptuses, mida ma just parajasti ehitan. See ei ole mina, kes tappis su isa, Koidik, see on sõda. See on vältimatu sõda, mis tuleb lõpuni viia."
Tera ots vajus sügavamale, haavast piserdas verd.
82
"Kui sa mu tapad, Koidik, kahetsed sa seda elu lõpuni, sest sa teed sellega õnnetuks oma rahva. Hingepõhjas tead sa, et mina olen ainus, kes suudab selle maa hävingust päästa ja su isa surmale mõtte anda."
"Kuidas te julgete!"
"See on tõde, Koidik. Julge seda tunnistada." Tera kõhkles, seejärel tõmbus vähehaaval tagasi. Tefnakt vaatas noorele naisele otsa.
"Kas sa nõustud mind aitama, Koidik?"
"Teid aitama? Kuid ma..."

"Sa tunned hästi seda piirkonda ja siinseid tähtsamaid inimesi. Sinu abil väldime me võib-olla veriseid lahinguid. Selle asemel, et vanglas mädaneda, võiksid sa olla kasulik ja päästa mitmed inimelud. Kas sa soovid seda?"
"Mina, teid aidata.
"Milline ka ei oleks sinu otsus, ründan ma Hermopolist. Kui sul õnnestuks veenda vürst Nemrodi lahti ütlema Pianhi teenimisest ja minu liitlaseks saama, säästaks see elanikkonna suurtest kannatustest."
Koidik näris huuli. Kõik Tefnakti väited olid märki tabanud. Neiu vihkas meest, kuid just tänu sellele mehele lõi tema südames taas loitma lootuse leek. Ta ei suuda enam sellist olukorda taluda... Pesta ennast, pühkida vorpide ja mustuse jäljed, alustada uuesti võitlust, vältida tapatalguid...
Tefnakt ei saanud Koidikule tunnistada, kui väga neiu teda erutab. Teda, Saisi vürsti ümbritses alati parv lahkeid naisi, kes ihaldasid teda rahuldada, kuid kellele ta ei pööranud mingit tähelepanu, sest teda kummitasid vaid vallutusplaanid. Koidik ei sarnanenud nendega. Ta oli taltsutamatu ja pöörane, valmis läbi elama midagi ebatavalist. Kuni siiani ei olnud Tefnakt ennast naisega koormanud; vaaraoks kroonituna peab ta aga troonile kaaslaseks võtma suursuguse kuningliku abikaasa. Seda kohta vääris vaid Koidik.

Liibüalaste juhid ei suutnud lõpetada pidutsemist. Kes oleks võinud kujutleda, et nad istuvad ööde kaupa pidulaua taga Herakleopolise vürsti, musta vaarao liitlase ja alama palees? Ka Peftau, kes oli sunnitud oma saatusega leppima, võttis lõbustustest osa. Ta oli käskinud oma pealikutel ja sõduritel Tefnaktile ilma igasuguse hingepiinata alluda. Et võimusuhted olid just muutunud, oli asjatu kõigele sellele vastu hakata.
Yegeb jälgis hoolega peokülalisi. Kui keegi nende seast valmistuks Tefnakti reetma, märkaks ta seda otsekohe. Mis puutub

Nartrebi, siis tegeles too ahnelt söömisega ja tühjendas peekrite kaupa valget veini, mida ta veega ei lahjendanud. "Mida sa arvad Peftaust, Yegeb?"
"Oma vanust arvestades püüab ta eelkõige ebameeldivusi vältida ja oma elu mugavaks teha. Et Tefnakt on kõige tugevam, siis järgib ta teda pimesi."
"Väeülem ei oleks pidanud sellesse Koidikusse kiinduma... Naised nõrgestavad sõjamehi. Ning see siin ei lakka teda kunagi vihkamast."
"Mina ei ole selles nii kindel, Nartreb. Tefnakt võlub teda. Ja kas pole Tefnakt ta ainus tulevikulootus?"
"Siiski peab teda hoolikalt silmas pidama."
"Üks teine teeb mulle palju rohkem muret."
"Kes siis?"
"Vürst Akanosh. Tal on rahutu ja pettunud inimese nägu ning ta ei ilmuta vähimatki indu meie vallutussõja suhtes."
"Akanosh ei sea Tefnakti võimu kahtluse alla!"
"Nii ongi kavalam... Kuid ka teda tuleb hoolikalt silmas pidada."
Turvist kandev Tefnakt astus pidusaali. Tal kulus mõni hetk, et vaikust saavutada. Isegi kõige joobnumad kuulasid tema teadaannet.
"Meie relvastus täienes ja meie vägedel on olnud aega puhata. On aeg taas võitlusse asuda. Enne lõuna poole tungimist peame me saama oma kätte kogu Kesk-Egiptuse ning vallutama Hermopolise, tema relvad ja rikkused. Me proovime veenda vürst Nemrodi alla andma. Kui ta keeldub, asume me Hermopolist piirama."

20

Pealik Lamerskeny sülitas tuld ja tõrva. Sõjaretke ettevalmistamine Teebasse minekuks ähvardas nurjuda. Varustus-teenistused keeldusid igasugusest koostööst ning kõik kirjutajad viitasid oma ülemustele, kes kuulutasid end ebapädevaks.

Lamerskenyl ei jäänud enam muud üle kui tungida Tarkpea juurde, et arusaadavaid selgitusi saada. Kas kuningas siis tahab või ei taha relvastatud vastuhakku Tefnaktile?

Kirjutaja juures tabas Lamerskenyt ebameeldiv üllatus vibuküttide pealiku Purama näol. Too viimane pungitas muskleid nagu tõendades võistlejale, et jõud on tema poolel.

"Kui ebameeldiv sind taas näha, Purama."

"Miks sa oma urkast välja ronisid? Näib, et sa ei saagi enam kaineks."

"Parem olla juua täis kui hoopleja ja loll."

"Lähme välja ja võtame mõõtu paljaste kätega!"

"Nüüd aitab," sekkus Tarkpea. "Võitlema peate te vaenlase vastu ja üheskoos!"

"Mina olen selleks valmis," kinnitas Lamerskeny kõrgilt. "Miks see kobakäpp mulle kaikaid kodarasse loobib?"

Purama vaatas j ala väepealikut jahmunud ilmel.

"Mida sa räägid? Mina sain käsu Teebasse sõita."

Irvitus moonutas Lamerskeny huuli:

"Me peame koostööd tegema, ma tean."

"Mina keeldun!"

"Väepealik ei keeldu Tema Kõrguse käskudest," katkestas teda Tarkpea, keda vibuküttide pealiku käitumine nördima ajas. "Veel üks selline sõnakuulmatus ja sa lähed ennast kaitsma sõjanõukogu ette!"

Purama löödud ilme vaimustas Lamerskenyt.

"Kumb meist kahest saab ülemuseks?"

"Te saate mõlemad sama auastme, üks jalaväes, teine vibu-küttide üksuses. Sõidu ajal peate omavahel läbi saama. Teebas annate te meie vägede juhatajale oma läkitused üle."

"Miks me otsekohe ei lahku?"

"Ühe teate tõttu, mis äsja meieni jõudis," avaldas Tarkpea. "Tundub, et Tefnakt polegi nii auahne, kui me arvasime. Ta lahkus Herakleopolisest ja läks tagasi põhja poole."

Lamerskeny oli kohutavalt pettunud.

"No ja ongi! Sõda on lõppenud enne, kui ta üldse alata saab... See Tefnakt on tühipaljas tuuletallaja!"

"Me jääme siiski lahinguvalmidusse," täpsustas kirjutaja. "Millisesse olukorda jättis vaenlane Herakleopolise? Kui vürst Peftaul ei õnnestu seal korda taastada ega linna uuesti Pianhile alluvaks kuulutada, siis me sekkume. Vaarao ei lase Kesk-Egiptusel kaosesse vajuda."

"Teisiti öeldes tuleb meil veel kannatada," kaebles pealik Lamerskeny.

"Minu vibukütid jätkavad harjutusi," kinnitas Purama. "Seda on neile kindlasti vaja. Minu jalaväelased on igatahes juba rännakuvalmis."

Chepena[13], musta vaarao tütar, kaunis kahekümneaastane noor naine, oli vaskse jumega nagu ta emagi, sihvakas ja ülimalt peen. Juba väga noorena pühendati ta

---

[13] Horos - taevajumal, kujutati kullina, tema maiseks kehastuseks peeti vaaraod.

[1] Tema täielik nimi on Chep-en-Oupet, "jumalanna Upeti (vaimne viljakus) anne".

jumalanna Muti, Amoni abikaasa saladustesse. Vastupidiselt omavanustele tüdrukutele ei veetnud ta nooruse kõige helgemat aega ujumise, tantsimise, muusikategemise ega poiste hullutamisega, vaid teenis templi töökodades alguses ritualisti abilisena, siis aga avastas oma kutsumuse - lõhnaõlide valmistamise.

Ta pidi sooritama raske katse ühe vana lõhnasegajast preestri

86

ees, kes arvustas teda enne karmilt, kuni lõpuks tema annet tunnustas. Et mees ihaldas jääda vanaduspuhkusele väikeses ametielamus Gebel Barkali varjus, oli ta nõustunud neiule oma ametisaladused avaldama, võimaldades tollel nõnda pääseda aastaid kestvatest uuringutest ja katsetustest.

Chepena tänas asjatundjat ning jumalaid sellise soosingu eest ja tunnistas nende ees oma tänuvõlga. Sellest alates pühendas ta elu selleks, et jätkuvalt täiustada pühamutesse ja jumalakujudele mõeldud lõhnaaineid. Templisse astujaid võluksid siis imelised lõhnad ja muudaksid nende hinge kergeks kui linnu.

Et Napata kuningriik oli rikas ja Pianhi nõudis, et jumalusi teeni taks täiuslikult, olid Chepena käsutuses kõige haruldasemad ja kallimad ained nagu Jeemeni mürr, mida kutsuti "Horose[14] pisarateks", Puntimaa viiruk ehk moringaõli, mis on õrn ja värvitu ega rääsu. Ta oli just saanud olulise koguse Süüriast toodud lõhnavat vaiku stüüraksit, ilma milleta oli lõhnade säilitamine mõeldamatu. Ning tema varud sisaldasid külluslikult linaseemne- ja tammetõruõli, loomarasva, puuvaiku, palsa-meid, Pärsia kummivaiku, roosi- ja liiliaessentsi ning soola, et teatud aineid kuivatada.

Järgmisteks Amoni pidustusteks oli Chepena otsustanud täita mõned pudelid imelise lõhnaõli kyphi'ga, mida on nii raske valmistada. Vaid parimad lõhnasegajad laskusid sellesse seik-lusse, mis lõppes väga sageli ebaõnnestumisega. Vanade retseptide kohaselt koosnes see lõhnaõli kümnest või kaheteistkümnest ainest ning mõned asjatundjad läksid koguni kuueteistkümneni. Chepena oli kasutanud kadakamarju, lõhnavat lõikheina, kuiva mürri, tärpentinipuu vaiku, lõhnakoori, Finike kõrkjaid, stüüraksit, alkannat[15], metstilli ja pistaatsiat. Järginud piinliku hoolega täpseid annuseid, oli ta kaua ja põhjalikult

87

tampinud segu uhmris ja siis saadust sõelunud. Veendunud, et pulber on piisavalt peen, oli ta seda seganud ühe erilise veiniga, enne kui keetis mett, vaiku ja serpentiini, mis lõpuks lõhnavale pulbrile lisatakse.

"Kas sul tuli välja?" küsis Pianhi.

"Valitseja, sinu külastus teeb mulle suurt au."

"Sinu töötoast räägitakse nii palju head! Tahtsin seda oma silmaga näha."

Chepena võttis pudelikesel korgi pealt.

Otsekohe tundis kuningas end kandumas mingisse ebatõe-lisse maailma, kus ei ole olemas ei katsumusi ega piinu. Tema oma tütre valmistatud kyphi ületas kõik lõhnad, mida ta varem oli tundnud.

"Sa oled võlur, Chepena."

"Kas on olemas veel ülevamat kohustust kui tegutseda jumalate rahuldamiseks?"

Pianhi püüdis lõhna veetlust unustada.

"Ehk võiksid sa neid teenida silmapaistvamal ja tõhusamal moel."

Hämmeldus paistis noore naise palgelt. "Kas ma peaksin hülgama lõhnasegaja ameti?" "Muidugi mitte... Kuid sellele tuleb lisada veel teisi kohustusi, mis on niisama vajalikud." "Isa, ma ei saa aru!"

---

[14] Horos - taevajumal, kujutati kullina, tema maiseks kehastuseks peeti vaaraod.

[15] Vahemere ranniku taim kareleheliste sugukonnast, annab punast õlis lahustuvat värvainet.

"Sinu tädi, Teeba ülempreestrinna, on kõrges eas ja väga haige. Ta ei suuda enam nii nagu vaja juhtida Karnaki templeid. On tulnud aeg valida talle järglane, kelle ta omaks võtaks ning kellele ta annaks edasi oma ameti saladused."

Chepena kahvatas.

"Isa... Ülempreestrinna on kuninganna, kes valitseb tem-pel-linna ja jagab juhtnööre tuhandetele inimestele! Mina armastan üksildust ja valitsen vaid oma töötoa üle, mis on kaugel igapäevaelu muredest."

Pianhi võttis Chepena oma võimsate käte vahele.

"Kuid sinu valisin ma välja, mu jumaldatud tütar."

21

Viiekümnenda eluaasta künnisel oli vürst Nemrod uhke iseenda ja oma saavutuste üle. Tema elu oli olnud pikk õnnestumiste rida alates õnnelikust lapsepõlvest imelises palees, kus teda hellitasid andunud teenrid, kuni päevani, mil ta sai oma isalt päranduseks rikka ja ihaldatud Hermopolise linna.

Nemrod, lõpetanud parimana kirjutajate kooli, suurepärane vibulaksur ja suurte kogemustega ratsutaja, kellele oli kaasa antud raudne tervis, vallutas alati kergelt kõige kaunimaid naisi. Ta ei talunud üle poole aasta sama armukest, kes lisaks muule pidi olema ka vaikne ja teda mitte tüütama. Et mitte haavata kehtivaid tavasid, oli Nemrod abiellunud ühe üliku-perest pärit naisega, kes elas eraldunult oma ruumides ja rahuldus luksusliku jõudeeluga.

Ausalt öeldes vürst igavles. Memphis oli see linn, mille üle ta tahtnuks valitseda; seal oli elu põnevam, Põhja mõju oli tuntav, lihtne oli astuda enam või vähem kahtlastesse lugudesse, kus Maati seadusel polnud enam kohta. Siin, Hermopolises, jumal Thothi pühas linnas, selle jumala linnas, kes oli avaldanud inimestele hieroglüüfide ja pühade teaduste saladused, olid tavad lämmatavad.

Thothi suur tempel, peaaegu sama hiiglaslik kui Amon-Re tempel Karnakis, andis peavarju kõrgsuguvõsadest teadlastele - iidseid tekste tõlgendavad ritualistid, täheteadlased ja tähtedelt ennustajad, arstid ja kirurgid, võlurid, lõhnasegajad ja arhitektid süvenesid iga päev oma uurimustesse, mis jätsid Nemrodi üpris külmaks.

Kui ta oli aeg-ajalt sunnitud nende õpetatud meeste esindajaid vastu võtma, teeskles ta, et kuulab huviga nende igavat

juttu, mõeldes tegelikult suurepärasele emasele, kelle ta veel samal õhtul pärast maitsvat einet oma voodisse viib. Järgmisel päeval sõidab ta sõjavankriga mööda tema valdusse antud Ülem-Egiptuse viieteistkümnendat maakonda või laseb end lahjat õlut juues Niiluse voogudel kanda.

Nemrod usaldas iga päev oma keha soonetasuja, habemeajaja, juuksuri, oma käed ja jalad iluravitegijate hoolde. Valides ise oma parukad, riided ja lõhnaõlid, võitles ta iga vähimagi vananemise märgi vastu. Tänu palsamitele, mida üks teenijanna õrnalt tema nahale hõõrus, ei ähvardanud vürsti mitte ükski korts.

Tema kirjutajate osavus vabastas Nemrodi kõigist valitsus-muredest; maakond oli viljakas, järelevalve saagi üle range ning maksud laekusid hästi. Seetõttu uuris vürst vaid pealiskaudselt ettekannete arvuridu, mis talle toodi ning mis ei sisaldanud ühtegi viga.

Ta ainus tõeline mure oli see, kuidas pidada ülal väeosa, mille Pianhi tema käsutusse oli andnud. See koosnes valitud vibuküttidest ja kogenud jalaväelastest, kes

on võimelised ründajate tormijooksu tagasi lööma. Teatud ajavahemike järel laskis Nemrod tugevdada ehitusvägede poolt hooldatavaid kind-lustusi.

Rahulik oleskelu, liigagi rahulik... Egiptus oli ära lõigatud. Põhjas liibüa vürstid ja kaos; Lõunas püha Teeba linn, niisamuti tavadesse sulgunud kui Hermopoliski. Ja Nuubia kõrbes, kaugel tsivilisatsioonist Pianhi, kelle kuulsusest üksi piisas, et vastaseid hirmutada.

Kui Nemrod kuulis Herakleopolise ründamisest, ei uskunud ta seda. Veel üks hooplemine, mis on liibüalaste puhul nii tavaline! Ja seejärel kinnitus... Peftau ei suutnud Tefnaktile vastu panna.

Tefnakt... Eales poleks Nemrod kujutlenud keevalist Saisi vürsti ei liidujuhi ega särava sõjapidajana! Ja tema arvamus osutus õigeks, sest Tefnakt polnud julgenud rünnata Hermopolist. Pärast puhkust ja prassinguid Herakleopolises ei olnud liibüalaste väed liikunud edasi Teeba suunas, kus Pianhi väeosad

90

need puruks oleksid löönud, vaid pöördusid tagasi delta poole.

Kokkuvõttes tähtsusetu vahejuhtum. Herakleopolis asub jälle Peftau purjede alla; too kuulutab ennast uuesti musta vaarao alamaks, ning liikumatus saab taas seaduse jõu.

Nemrod peab jätkuvalt taluma talupoegade ja käsitööliste nutulaulu; need kaebavad maksude tõusu ja aina raskenevate töötingimuste üle. Ta vastab seadusandlust karmistades ning vähimagi allumatusekatse peale saadab kohale korrakaitsjad. Lühidalt - igavus.

Nemrod valis parajasti veini lõunasöögi juurde, kui tema vägede ülem ta jutule palus. Mehel jätkus külma verd; ilma tõsise põhjuseta ta niimoodi tavasid poleks rikkunud.

"Vürst Nemrod, me oleme sisse piiratud!"

"See ei ole võimalik... Pianhi vägi, see ei saa olla muud kui Pianhi vägi, mis tuleb meid kaitsma!"

"Need ei ole Nuubia sõdurid."

"Kuid sellisel juhul..."

"Tefnakti omad. Ma seadsin väed häireolukorda."

"Kas me oleme tõepoolest võimelised end kaitsma?"

"Piirajaid on suur hulk, kuid me võime vastu panna. Veemahutid on täis, toiduvarud piisavad. Kui nad palju mehi kaotavad, ehk nad siis loobuvad."

"Kõik oma kohtadele."

Kui musta parukaga ja pikas rohelises õlapaeltega kleidis noor naine üksi ette astus ning Hermopolise suure kindlustatud värava poole suundus, ootasid segaduses vibukütid käsklusi.

Tugev relvastatud kaitsesalk viis Koidiku Nemrodi paleesse. "Kes sa oled?"

"Ühe Tefnakti poolt tapetud Herakleopolise väepealiku tütar."

"Ja... ta laskis sind vabaks?"

"Ma olen tema saadik."

91

"Kas sa pilkad mind?"

"Herakleopolise sõdurid on nüüd Tefnakti juhtimise all ja tema on otsustanud ka sinu linna vallutada." "Kas ei ole ta liiga ülbe?"

"Te võite teda uskuda, vürst Nemrod, ning teid selles veenda ongi minu lähetuse eesmärk. Ma mõistsin, et Tefnakt püüab päästa Egiptust langusest ja anda talle tagasi

tema kunagine suurus. Kui te jätkate Pianhi teenimist, siis teie linn hävitatakse ja teie kaote koos sellega."

"Millist teist lahendust pakub mulle Tefnakt?"

"Avage Hermopolise väravad ja saage tema liitlaseks. Teie sõdurid lähevad tema juhtimise alla ja vallutussõda suundub lõunasse, Teeba poole."

"Naljakas ähvardus, noor neiu... Kuid Hermopolis peab tormijooksule vastu."

"Tefnakt on oma otsuses kindel. Ta läheb lõpuni, millised ka ei oleks kaotused. Hermopolis peab langema ja Hermopolis langeb."

"Kui ma annan Tefnaktile oma linna, siis ta kõrvaldab mind."

"Vürst Peftau on täiesti elus ja valitseb endiselt Herakleopolist. Milleks ikka veel taluda selle Pianhi iket. Ta ei tule ealeski välja oma Nuubiast ning vaid irvitab Egiptuse tuleviku üle, alandades ta pidevasse orjaseisusse. Tema tõttu on õitseng kuhtunud ja süveneb ükskõiksus. Tefnakti valitsuse all leiavad mõlemad maad oma kadunud ühtsuse, ja need, kes aitavad teda võidule, saavad väärika tasu."

Nemrod vajus mõttesse. Tegelikult on must vaarao vaid kauge valitseja, kellele ta kokkuvõttes enam midagi ei võlgne. Muidugi oli ta Pianhile vandunud igal tingimusel truuks jääda... Kuid ettearvamatu olukord vabastab ta sellest kergekäeliselt antud tõotusest. Tefnakt on Hermopolise väravate all, tal on suurejooneline plaan ning ta võimaldab Nemrodil vabaneda igavusest ja loota teistsugust, palju erutavamat elu.

"Sa oled väga võimekas saadik," lausus Nemrod Koidikule. "Veri ei hakka voolama, ma avan Hermopolise väravad Tefnakti vägedele ja annan end tema juhtimise alla."

22

Tefnakt sõitis Hermopolise linna sisse oma vägede eesotsas, mida tervitas hõisates kogu elanikkond, kelle poole vürst Nemrod oli tund aega varem pöördunud teatega, et ta on vältinud verist kokkupõrget ja et tulevik tõotab tulla õnnelikust õnnelikum. Igapäevased raskused, maksude kasv, raha odavnemine, ikaldus, laste haigused... Kõigis neis õnnetustes oli süüdi vaid üks mees: Pianhi, must vaarao. Pikki aastaid oli Nemrod asjata võidelnud tema hirmuvalitsuse vastu; tänu Tefnaktile, tulevasele Egiptuse vaaraole, saabub nüüd rahvale uus õitsenguaeg.

"Miks need vaesed inimesed on küll nii kergeusklikud?" mõtiskles Akanosh, kes ratsutas teiste liibüa vürstide kõrval. Nood olid vaimustuses kergest edust, mida tõi kaasa Tefnakti sõjaline andekus, ja sellest, et tema võimu ei kavatsenud enam keegi kahtluse alla seada. Hermopolise vallutamisega sai temast Kesk-Egiptuse valitseja, kes sai endale täiendavalt hulga kirjutajaid ning suurendas märkimisväärselt oma sõjaväe võimsust.

Nüüd ei saanud enam rääkida lihtsast ründeretkest või tulevikuta vägiteost. Tefnakt omandas tõepoolest vallutaja mõõtmed. Veel teinegi küsimus kummitas Akanoshi: "Miks Pianhi ei tegutse?" Tema teade kas ei jõudnud pärale või ei osanud must vaarao hinnata ohu suurust.

Nüüdsest oli tee Teebasse avatud.

Nemrod oli korraldanud uuele isandale riigijuhti vääriva vastuvõtu: kullatud sammastega varjualune, et teda päikese

eest kaitsta, palmettornamendiga ehitud lõvikäppadega troon, väike nikerdatud pink lamava mahanotitud nuubialase kujuga, et sellele jalgu asetada... Teade oli selge:

Hermopolise vürst kohtles oma võitjat nagu uut Egiptuse vaaraod, kes pole veel vaid ametlikul riitusel kroonitud.

Peas parukas, lõhnastatud roosiõliga, peenest linasest rüül lai türkiiskee, jalas peened sandaalid, kummardus Nemrod Tefnakti ees.

"See linn on nüüdsest sinu, isand. Käsi ja ma kuuletun sulle, kui sa jätad mulle eesõiguse teda edasi valitseda."

"Sa oled mõistlik mees, Nemrod. Sõjaseisukorras on see harvaesinev ja väärtuslik voorus. Kes tunneb sinust paremini seda iidset ja kuulsusrikast linna?"

Nemrod laskus põlvili ja suudles turvise ja kiivriga Tefnakti säärekaitseid.

"Tänan, isand. Te võite arvestada minu täieliku ustavusega." "Tõuse üles, mu alam."

Hermopolise vürst heitis pilgu Koidikule, kes seisis sammu kaugusel Tefnakti selja taga. "Teie saadiku tarkus ja ilu..."

"Ta on palju rohkemat, Nemrod. Koidik on tulevane Egiptuse kuninganna."

Üheaegselt nii imestunud kui ka vaimustatud naeratus valgustas noore naise nägu. Isa surma löödud haav haigutas endiselt, kuid neiu langes selle vallutaja võlu kütkesse: nüüd oli ta veendunud selle mehe eesmärkide õigsuses. Tefnakt sütitas temas tule, ja kuigi vihkamine ei olnud neiu südamest kadunud ning võistles seal armastusele lähedase imetlusega, tundis neiu soovi meest aidata. Tefnakt ei olnud teda petnud: tänu neiu sekkumisele säilisid tuhanded elud. Homme katsetab Koidik niisama osavat käiku ka Teebas. Ehk mõistab ülempreestrinna, et must vaarao on halb isand ning et Tefnaktile vastu hakata tähendaks Egiptuse reetmist.

Saada kuningannaks... See mõte hellitas Koidikut nagu palsam. Tema, kes ta oli elanud vaid hetkele ega mõelnud eales tulevikule, kaotas järsku lapsepõlve kerguse. See mõte

muidugi kohutas, kuid samas äratas ka iha elada, olla kasulik, tõestada samasugust otsusekindlust nagu Tefnaktil!

Esimese pidusöögi ajal, mis korraldati Hermopolise vabastamise auks, pandi Koidik istuma Tefnakti vasakule käele. Kõigi silme ees täpsustas vallutaja noorele naisele omistatud seisust. Vaatamata tõmbejõule, mida Nemrod tundis, püüdis ta neiule mitte külge lüüa.

"Mul on kahju asuda nii kiiresti tõsiste ja igavate asjade juurde," sosistas Nemrod Tefnaktile kõrva, "kuid mis puudutab Pianhi poolt kehtestatud maksude korraldust... Kas soovite seda muuta?"

"Praegusel hetkel on eelisolukorras sõjamajandus. Minu nõuandjad Yegeb ja Nartreb annavad sulle teada oma nõudmistest ja panevad paika üksikasjad."

"Mis puudutab minu isiklikke sissetulekuid..."

"Et sa oled hästi tegutsenud, siis suurenda neid. Sinu relvastus?"

"Hoolikalt hooldatud."

"Kas su sõdurid on võitluseks valmis?"

"Valitud vibukütid ja elukutselised jalaväelased... Esma-järgulised võitlejad, kes tekitavad võitluses nuubialastele raskeid kaotusi."

"Naudi oma varandust, Nemrod, ja ära muretse enam millegi pärast."

Akanoshi nuubialannast abikaasa nuttis.

"Yegeb ja Nartreb rakendavad siin samu vahendeid mis Herakleopolises. Haigetele ja vanuritele tehakse päris kindlasti ots peale nagu neilegi, kes julgevad heita kahtlusevarju Tefnakti plaanidele. Kuid miks Pianhi endiselt vaikib? Et neid elajad hävitada, peaks ta siia saatma oma Teeba väeüksuse!"

Akanosh oli murtud.

"Teeba preester, kes pidi talle teate viima, ei jõudnudki võibolla Napatasse. Ma pean ise selle ülesande täitma." Naine haaras mehe embusse.

95

"Ei, Akanosh! Sind ei lasta linnast väljagi, sind hakatakse kahtlustama, võetakse kinni ja pannakse piinapinki!" Liibüa vürst langetas pea.

"Sul on õigus, see oleks meeletus. Kuid jääb veel üks võimalus: Thothi preestrid ei saa sellise olukorraga leppida!" "Kas sa tunned neist mõnda?"

"Ei, kuid me peame midagi ette võtma. Mine esita kaebus templi rohusegajatele, ütle neile, et maja, mis meie käsutusse anti, on vallutanud kirbud ja et meil on vaja kirburohtu, metsikut münti, et neist vabaneda. Ütle neile minu seisus ja nõutud aine ning meile saadetakse asjatundja."

Küpses eas preester, kes kandis suurima hoolega kirburo-huõli pudelikest, vaatas aeglaselt ringi liikudes üle Akanoshi vastuvõturuumid.

"Vürst, ma olen nõutu... See maja näib olevat parimas korras ja ma ei näe siin kirpude olemasolu."

Akanosh otsustas tundmatus kohas vette hüpata.

"Kas te olete endiselt ustav Pianhile?"

"Vastamine võib mulle elu maksta..."

"Sa võid mind usaldada. Ma olen muidugi liibüa hõimu juht ja allun Tefnaktile. Kui vaja, võitlen tema ridades. Kuid ma ei suuda leppida, et tema mehed käituvad nagu timukad ja piinavad elanikke. Mulle näib, et on vaja Pianhit hoiatada. Võib-olla toob see kaasa halastamatu sõja, võib-olla, nagu ma loodan, rahuneb olukord jälle. Vähemalt säästetaks nii tavalisi elanikke ja Tefnakti hirmuvalitsus ei laieneks."

"Kas te ei võta endale nii süüd ülimas reetmises?"

"Ma kuulan oma südametunnistuse häält. Kas Thothi tempel ei saaks lähetada saadikut Pianhi juurde ja teda hoiatada, et Hermopolis on langenud Tefnakti kätte?"

"Võtke see kirburohu pudelike, vürst Nemrod, ja valage selle sisu oma elamises laiali. Eks kutsunud te ju mind võitlema ühe kahjuliku liigi vastu?"

23

Pianhi avas väärtusliku sisuga klaaspudelikese, mille talle oli kinkinud ta tütar. Tema kyphi oli tõepoolest erakordne! Küllap hingasid jumalad seal ilmas, kus okas ei torka ja krokodill ei hammusta, sisse just seda hõngu.

Abilee võttis pudelikese hellalt oma kätte ja lõhnastas Pianhi võimsat ülakeha.

"See lõhn on nõiduslik..."

Kuninganna alasti keha surus end Pianhi vastu. Temas ühinesid kõik lilled ja lõhnad, Niiluse kallaste võlu, viljaka maa nõiduslik ja päikeseline maagia.

"Ma olen alati armastanud vaid ühte naist ning ma armastan igavesti vaid teda."

"Ma usun sinusse, sest ma tean, et sinu sõnad on tõde."

Pikkade ja peente sõrmedega nagu jumalannadel sõlmis Abilee lahti Pianhi niudepõlle. Ja must vaarao maitses tema armunud keha jäljendamatut aroomi sama heldimusega kui nende esimese ühtimise ajal.

Tarkpea ei teadnud, mida teha. Valvurid ei olnud keelanud talle pääsu valitseja isiklikesse eluruumidesse, ent kas pidi ta äratama alasti ja ühtepõimunud kuninga ja kuninganna, et neile halba uudist teatada?

Kuid kääbus on riigi teenistuses olev kirjutaja ning ei pea arvestama mitte ühegi eesõigusega. Niisiis puudutas ta monarhi laupa.

"Valitseja, ärgake..."

Pianhi avas ühe silma.
97
"See oled sina, Tarkpea... Mis sa siin teed?"
"Mul on kahju, aga see asi on väga kiireloomuline!"
Vaarao silmitses oma abikaasa imetlusväärset keha. Kas temal ei olegi õigust nagu igal teisel inimesel unustada maailma rõhuv raskus naise seltsis, keda ta armastab?
Abilee ärkas ja tõusis. Jäljendamatult suursuguse kõnnakuga, ülim oma alastuses, suundus ta kergel sammul veesaali poole.
"Tarkpea... kui sa häirisid mind tühise asja pärast, unustan ma meie sõpruse!"
"Kuigi see on hindamatu, Valitseja, ohverdaksin ta rahu nimel, kui seda oleks veel võimalik päästa."
"Uudised Kesk-Egiptusest?"
"Paraku küll."

Thothi templist saadetud kiirkäskjalg oli otsekohese vaate ja lihaseliste jalgadega noor mees.
"Kust sa tuled?" küsis Pianhi.
"Hermopolisest."
"Kes sind saadab?"
"Thothi templi ülempreester."
"Kuidas on oru nimi, kuhu ehitati see pühamu?"
"Tamariski org."
"Mida tehakse töökojas templi sissekäigu juures?"
"Kirjatahvleid."
"Milline on Hermopolise püha nimi?"
"Kaheksa Jumala Linn; need jumalad lõid maailma ja puhkavad nüüd Teebas."
See rahustas Pianhit: saadik ei olnud petis.
"Miks sa rääkisid Tarkpeale suurest õnnetusest?"
"Sest vürst Nemrod reetis teid, avades väeülem Tefnaktile Hermopolise väravad."
"Raske on sind uskuda... Nemrod vandus mulle truudust ja tal oli jõudu, et Tefnaktile vastu hakata."
"Ometi on see tõsi, Valitseja! Nemrod laskis maatasa teha
98
linna kindlustused ja unustas teile antud sõna, et Tefnakti alamaks saada. Ta ei kõhelnud kinkimast talle Hermopolise aardeid ning andmast oma sõdureid liibüalase juhtimise alla. Vabandage mu mässumeelsust, Valitseja, kuid kui kaua jääte te veel tegevusetuks, kui Tefnakt laiendab oma vallutusi ega leidu kedagi, kes talle vastu hakkaks? Teie maine muudab teid vägevaks, Valitseja, see üksi paneb teie vaenlased Egiptuse laastamist lõpetama."

Kollakaspunase lakaga hobune kandis Pianhi kaugele kõrbesse. Must vaarao ahmis ruumi, toitus läbipaistvast õhust ja sai üheks taeva kõikehaarava sinaga. Isanda rahutust tajudes muutis Vapper rütmi ja suunda veel enne, kui selleks käskluse sai. Mees ja hobune olid üks, haaratud raevukast pingutusest, mida saatis valgete iibiste ja kroonkurgede lend.
Lõpuks peatus Pianhi ühe kaevu juures.
Ta andis Vaprale juua ning jõi ka ise, seejärel imetles ta kõrbet. Miski ei määrinud seda kõiksust, mis kinkis end päikesele ja tuulele. Ükski rikutud olend ei saanud häirida seal varjuva jumala loodud kooskõla, jumala, kelle kohalolek avaldus väljapool kogu inimlikku tarkust.

Pianhi mõtiskles pikki tunde.
Tema huuled sosistasid iidseid palveid, millega tema eelkäijad olid pöördunud Amoni poole:
"Täiuslik jumal, sa annad elu igale olendile. Ülistatud olgu sa, Ainus, Maali isand, sina, kes sa läbid rahus kauge taeva. Sa sünnitad valguse, sinu sõna on Tegu. Üks, kes sa jääd ainsaks, aina luues paljusust, mu süda ihkab sind vastu võtta. Kui magus on lausuda sinu nime, sest sellel on elu maitse! Sa oled härjaajaja, kes juhib härjad rohumaale, pronksvärav, mis kaitseb oma linna, loots, kes tunneb kõiki jõesilmuseid. Sa oled Amon, vaikuse isand, sa avaldad ennast alandlikele. Sina, kes sa annad hingeõhku sellele, kel seda puudu, päästa mind, sest ma olen vaevas ja ebakindel."
Kui päike loojus, pöördus must vaarao oma pealinna tagasi.
99

Pianhi käsul kordas Thothi preester kogu õukonna ees, mida ta oli avaldanud kuningale.
Näod venisid pikaks, välja arvatud pealik Lamerskenyl, kes nägi vaimusilmas rõõmsat tulevikku, mil ta saab täiesti seaduslikult liibüalasi nottida. Tema kohalviibimine pahandas üsna mitmeid võimukandjaid, kes olid ebameeldivalt üllatu-nud soosingust, mis langes osaks sellele auta ja südametunnistuseta võitluskukele.
"Mida te kavatsete teha, Valitseja?" küsis Otoku, kes oli äkki isu kaotanud.
"Tuleb tõele näkku vaadata: Herakleopolise vallutamine ei olnud mingi eraldiseisev ettevõtmine ning Nemrod on halvimat liiki reetur. Andes oma linna Tefnaktile, tegi ta tollest kohutava vaenlase, kellega meil tuleb võidelda viimse hingetõmbeni."
Paksmagu kartis neid sõnu kuulda.
"Ma loodan, Valitseja, et te ei kavatse Napatast sõjaväe eesotsas lahkuda! Teie kohalolek siin on hädavajalik ja teil pole õigust oma elu kaalule panna!"
"Ma nõustun Otokuga," teatas kuninganna Abilee. "Sündmused Kesk-Egiptuses on saanud rahutukstegeva ulatuse Nemrodi reetmise tõttu, kuid meie Teebas asuvate vägede kiirest sekkumisest peaks piisama, et kord taas jalule seada."
"Ma lisan sellele väeosad, mida juhivad pealikud Purama ja Lamerskeny," määras Pianhi. "Nende ülesandeks on vabastada Herakleopolis ja Hermopolis, lüüa laiali vaenlaste liit ja kihutada nende põgenevad riismed lõplikult Põhja tagasi."
Otoku tundis leevendust. Nõnda jäi kuningas pealinna ja jättis oma väljavalitud sõdurite hooleks selle tulevikuta mässu lõpetamise.

24

Nemrod oli vaimustuses. Ta mitte ainult ei säilitanud kõik oma eesõigused, vaid vabanes ka kõigist ainelistest muredest. Nartreb ja Yegeb, Tefnakti kaks nõuandjat, hoolitsesid suurepäraselt linna asjaajamise eest, mille nad asetasid võrratu innukusega kindlaksmääratud radadele. Ükski avaliku elu valdkond ei jäänud nende tähelepanuta ning nad koguni kar-mistasid Herakleopolises rakendatud meetmeid.
Tefnakti juhtnööride kohaselt olid need kaks neetud hinge muutnud Hermopolise üheksainsaks suureks kasarmuks, kus kõik elanikud lapsest vanurini töötasid ühel või teisel moel sõjaväe heaks. "Vabastusvägede" võitlejad pidid olema hästi hooldatud, nende vähimadki soovid rahuldatud, ei Yegebi ega Nartrebi häirinud, et pereemad olid sunnitud oma keha müüma ja kümneaastased lapsed tassisid raskeid toidukorve. Sõjamajanduse ettekirjutusi ei tohtinud vaidlustada. Üleliigsed suud kõrvaldatud, oli Hermopolis üleni võitluseks valmis.

Tefnakt kogus oma sõjanõukogu palee söögisaali. Sellest võtsid osa vürst Nemrod, Yegeb, Nartreb, liibüa hõimujuhid, Herakleopolise vürst Peftau ning Koidik, kelle kohalolek enamikule osalejatest ei meeldinud. Kuid väeülema otsuseid ei arvustatud.

"Kas meil on Teebast uudiseid?"

"Jah, isand," kiirustas vastama Yegeb. "Seal on meie poolehoidjaid aina rohkem. Hermopolise vallutamine andis neile mõista, et vallutussõda on tõesti alanud ja et mõlema maa ühendamise lootus ei ole teostamatu unistus."

"Kas sa oled sinna salakuulajaid sisse sulatanud?"

"Meil on seal mõned usaldusväärsed teadetehankijad. Nad

peavad end ülal pidama eriti ettevaatlikult, sest Teeba kuulutab ikka veel kõigest kõrist oma ustavust Pianhile." "Mida nad sulle teada on andnud?"

"Must vaarao on hakanud tegutsema ja saatnud Teebasse ühe väeüksuse." Ilmed kivistusid.

Kuni selle hetkeni olid võidud olnud kerged ja kiired. Leida ennast aga vastamisi hirmuäratavate nuubia sõduritega, kelle julmus oli laialt tuntud, ei rõõmustanud kedagi.

"Aga kui püüda kokkuleppele jõuda?" lausus väriseval häälel vürst Peftau.

"Mis ettepanekud sul on?"

"Isand Tefnakt, te olete vallutanud kaks suurt linna ning olete praegusel hetkel Kesk-Egiptuse valitseja. Kui Pianhi seda tunnustab, miks siis minna kaugemale? Saadikute vahetamine muudab selle uue olukorra seaduslikuks."

"Sa ei ole tajunud minu võitluse mõtet, Peftau! Oma valduste suurendamine mind ei huvita. See, mida mina tahan, on ühtne Egiptus nagu vanasti, Egiptus, millest saab esimene suurriik Vahemere ääres! Pianhi astub minuga läbirääkimistesse, kui tema väed on hävitatud ja kui ta on mõistetud üksindusse ja viletsusse oma Nuubias, mis on taas Egiptuse mõju all ning mille rikkusi ta kasutab. Kuid ma ei tee seda viga, et sellele anastajale elu kingin! Nuubialasest mässuline ei vääri mingit halastust."

Vürst Peftau ei käinud rohkem peale.

"Kui Pianhi saadab kohale oma väed," andis hinnangu Koidik, võttes Tefnakti imestuseks sõna, "siis ei ole see ei läbirääkimisteks ega rahu sobitamiseks. Ta valis kindlasti välja parimad mehed, et viia oma alaliselt Teebas paiknevad väeosad lahingusse."

"Ega ometi mingi naisterahvas ei hakka meile sõjapidamise õppetunde andma," vaidles vastu üks liibüa hõimujuht.

"Miks mitte? See siin tundub mulle suurepärane," arvas Tefnakt.

"Noh, kihutame siis Teeba poole ja ründame seda!"

"Lollpea!" lõikas Koidik. "Me tormaksime Pianhi vägedele otsa ja kokkupõrke tulemus oleks ebakindel. Vastupidi - ootame neid! Nad on sunnitud jagunema, Hermopolist püüab tagasi vallutada vaid osa nende meestest, et mitte Teebat tühjaks ja kaitseta jätta. Meie asi on ette valmistada lahingukord, mis meile võidu kindlustab. Seejärel, ja alles seejärel asume me teele Teebasse, mille vastupanuvõime on selleks ajaks tunduvalt nõrgenenud."

Hõimujuhid mühatasid, mõned kehitasid õlgu, kuid paljud olid sunnitud tunnistama, et noore naise väited peavad igati paika.

"Miks sa lasksid osa Hermopolise müüre maha lammutada?" küsis Akanosh Tefnaktilt.

"Et panna vastast uskuma, et linn on laastatud ning et ta võib sellesse lihtsalt sisse tungida. Kord juba sees, on Pianhi sõdurid lõksus."

Väeülem rullis lahti papüüruse, millele oli joonistatud piirkonna täpne kaart.

"Ülejäänud osa nuubialastest võetakse pihtide vahele tasandikul, ning me ehitame mitu varitsuskohta küngaste jalamile, et lõigata neil ära taganemistee. Pianhi ei tea sõjakunstist midagi, ta arvab, et toorest jõust piisab kõikide lahingute võitmiseks. On tulnud aeg anda talle korralik õppetund."

"Kas ei või juhtuda, et linnarahvas tõstab meie vastu mässu?" uuris Akanosh.

"Millest selline kahtlus?" imestas Tefnakt.

"Me kohtleme rahvast nii hoolimatult!"

"On sõda, vürst Akanosh. Pisimgi nõrkuse ilming ässitaks elanikud sõnakuulmatusele. Mu kaks nõuandjat teevad suurepäraselt oma tööd."

Yegebi näole ilmus kerge naeratus.

"Tänu meile tunnevad inimesed, et neid valitsetakse ja kaitstakse. Mida me nõuame rahvalt? Kuuletumist Tefnaktile ning talle oma usalduse andmist, ei midagi enamat. Ja igaüks teab, et me tegutseme tema hüvanguks, isegi kui ta ei mõista kohe ohvreid, mida me talt nõuame."

103

Akanosh mõõtis silmakirjatsejat pilguga, kuid ei julgenud hakata talle esitama süüdistusi, mis tema südant närisid.

"Kes pakub välja mõne muu tegutsemisviisi?" küsis Tef-nakt. Ükski hõimujuht ei purustanud vaikust.

"Niisiis hakaku meie väeosad hoolega harjutama nendes kohtades, kus neil tuleb sekkuda, lähtudes plaanidest, mis ma koostan. Kokkupõrke päeval ei salli ma mingit kõhklemist. Tööle!"

Nartreb mälus papüürust, Yegeb tegi arvutusi.

"Me rikastume tasapisi, sõber. Tänu täielikule võimule, mille Tefnakt meile annab, paneme me seaduslikult ja vaikselt enda kasuks kõrvale kenakese varanduse. Majad, maatükid, riided, jalatsid, lauanõud... Kui meie väed maal võitlusse asuvad, loodan ma käpa peale panna tervetele loomakarjadele. See sõda on üks ilus sõda!"

"Tingimusel, et ta jätkub," hindas Nartreb, "ja et võitluse tulemused on meile soodsad."

"Ma maksin hästi Herakleopolise ja Hermopolise pealikutele, et nad pimesi Tefnaktile alluksid. Kuni ta on võidukas, ei esita nad ühtegi küsimust. See, mida sõdur ootab, on selged käsud ja hea palk. Sellega tapab ta ilma hingepiinata."

"Kas seda võitu tahavad ikka kõik meie liitlased?"

"Sa pead silmas vürst Akanoshi?"

"Mulle näib, et teda rahuldaks sõjategevuse lõpetamine ja et ta ei hinda seda, kuidas me linna haldame."

"Sul on õigus, Nartreb. See Akanosh võib häirima hakata."

"Tahad sa, et ma sekkun... omal moel?"

"Ei, vägivaldne surm muudaks teised hõimujuhid umbusklikuks Tefnakti suhtes ja liitu tekiks lõhe. Mul on üks parem mõte: me seame talle lõksu."

Nartreb võidis oma punsunud jalgu akaatsialehtedest, jujuubipuulehtedest, Nuubia mullast, krüsokollist ja magevee-karbi sisust koosneva võidega. Semiit vihkas kõndimist, mis ajas tal varbad kuumaks.

104

"Koidik muutub liiga tähtsaks," kaebas ta. "Kui me laseme tal tegutseda, lükkab Tefnakt meid kõrvale ja unustab lõpuks või lööb hoopis minema!"

"Ma vihkan naisi. Kui nad pääsevad välja magamistoast ja köögist, siis külvavad nad vaid segadust! Kui Tefnakt hakkab valitsema, soovitame tal kehtestada seaduse, mis käsib neil olla pealaest jalatallani looritatud, mitte enam töötada ja kodudesse sulguda."

"Suurepärane mõte, Yegeb. Vahepeal tuleb aga takistada sellel võimuahnel naisel kuningannaks saamast... ilma, et Tefnakt sellest haisu ninna saaks!"

"See ei ole just kerge, kuid me saame sellega hakkama."

25

Soodne aastaaeg, jõe võimas vool, kiired laevad ja suurepärased laevajuhid: kõik tingimused olid ühinenud, et retk laabuks sujuvalt. Kolme nädalaga olid pealikute Lamerskeny ja Purama juhitud väed jõudnud oma esimesele eesmärgile, Teebasse, "Võimsasse", jumal Amoni linna.

Et poleks tarvidust ainsatki sõna vahetada, ei katnud kaks pealikut seda vahemaad samas laevas. Ometi oli must vaarao nõudnud, et nad teeksid Tefnakti pealetungile lõpu koos. Lamerskeny oli märkinud, et võitlusväljal ilmnevad olud võivad esialgseid kavatsusi tugevasti muuta, Purama oli valitsejale lubanud, et on vaid tema relvastatud käe pikendus ning hoidub igasugusest isiklikust algatusest.

Kui silmapiiril poleks olnud kauneid lahinguid, oleks Lamerskeny Purama hea meelega oma akaatsiapuust käega maha löönud. Kuid pealik suutis ennast vaos hoida ning rahunes Napata ja Teeba vahel tänu kahe noore nuubialanna põletavale kiindumusele; eeskirjadest mööda hiilides oli ta need salaja laevale kaasa võtnud. Kaunitarid lootsid saada Lõuna suures linnas mõne õllemaja tantsijannadeks ja olid seetõttu nii õnnelikud, et andsid end õhinaga kangelase kõikvõimalike soovide valda.

Kui nad linnale lähenesid, tõkestasid sõjalaevad nende tee. Nuubia laevastik peatus.

Hetkeks arvas Lamerskeny, et Tefnakt on vallutanud Teeba ning et ta peab üksi tuhande vastu lahingusse asuma. Kuid nuubia sõduri viibimine lipulaeva ninas rahustas teda.

Tahtmata jätta jalaväelaste pealikule seda esimese kokkupuute õigust, oli Purama laevalt laevale hüpates temaga ühinenud.

"Kaunis imelik vastuvõtt, kas pole?"

"Kas su vibukütid on kohtadel?"

"Me oleme Teebas ja..."

"Sea nad valmis, tohman! Me oleme ikkagi sõjas ja kõike võib juhtuda."

Vihane Purama andiski käskluse.

Sõjamees lipulaevalt mõõtis saabujaid pilguga.

"Öelge oma nimed ja auastmed!"

"Lamerskeny, j ala väepealik. Ja siin on minu ametivend Purama, vibuküttide pealik."

"Mul on käsk viia teid Karnaki templisse."

"Mis jama see veel on!" vaidles vastu Lamerskeny. "Me oleme sõdurid, mitte preestrid! Me tahame otsekohe kindluse-ülemat näha."

"Siin on käskijaks ülempreestrinna. Tema andis mulle käsu ja mina täidan seda."

Purama peatas Lamerskeny käe, mis oli valmis tupest mõõka tõmbama.

"Olgu nii, me järgneme teile:"

Pealikud olid külaliseks raskel sõjalaeval, kus teenis oma sadakond laevameest.

"Ara enam kunagi nii tee," ütles Lamerskeny Puramale, "või muidu ma murran sul käe!"
"See oli sinu enda huvides, tohman. Pea meeles: sa pead võitlema meie vaenlase, mitte meie sõprade vastu."
Karnaki nähtavaleilmumine vaigistas tüli.
Jahmunud pealikute pilgu ees avanes jumalate kuninga Amon-Re tohutu püha valdus, mida ümbritsevast kõrgest müürist ulatusid üle kullatud obeliskide teravikud. Ka Napata tempel oli võimas, kuid see siin ületas kõik, mida kujutlus eales luua suudab. Sajandite jooksul olid vaaraod laiendanud ja kaunistanud pühapaika, millele andis nime "See, kes määrab kõigi templite asupaigad". Elu olevat ilmunud sinna esimest korda ürgookeanist kerkinud saarekesena ning sestsaadik ei ole Amoni hingus seal eales lakanud, vaid avaldanud end üha laevade purjesid paisutades.
107
"Oh sa poiss ja puud ja laevad... Millise võrratu kindluse sellest saaks!" hüüatas Lamerskeny.
Purama pilk oli needitud väravapüloonidele, mis kehastasid korraga nii Ida kui Lääne mägesid ning jumalannasid Isist[16] ja Nephtyst[17]. Nende vahel ja tänu neile sündis päike taas igal hommikul.
"Jumalad ehitasid Karnaki," sosistas vibuküttide pealik, "mitte inimesed."
Paljaks aetud peaga preester juhtis Pianhi saadikud kaitsemüüris asuva kõrvalukse juurde, kus üks karmi olekuga ritualist neilt nende nimesid nõudis.
"Kas te viimase kolme päeva jooksul olete lähenenud mõnele naisele?"
"Muidugi mitte," valetas Lamerskeny. "Me tuleme Napatast laevaga ning pardal olid vaid sõjamehed." "Sellisel juhul võite te sisse astuda."
"Meid saatis vaarao, et liibüalaste vastu võidelda, ja meil ei ole aega raisata!" "Järgnege mulle."
Tehiskäega mees ohkas tüdinult. Nad olid Karnakis ja pidid alluma vaimulike tujudele.
Aeglasel sammul, mis samuti Lamerskenyt ärritas, juhtis preester külalised pühitsetud järveni. Puramale meeldis templite värvisära ja hiilgus - need näisid lausa võistlevat üksteisega -, samal ajal kui Lamerskeny laskis end võluda sulnitest lõhnadest, mis meenutasid talle ta oivalisi armukesi.
Järve suurus hämmastas mõlemat pealikut. Sajad pääsukesed lendlesid sinetava veepinna kohal, millel preestrid pidude ajal tillukesi paadikesi ujutasid.
"Võtke riidest lahti," käskis preester.
"Kas te lubate meil ujuda?" päris Lamerskeny.
"Te peate end puhastama."
108
"Ega meil pole kavatsust preestriks hakata!"
"Eeskiri nõuab, et iga templisse kas või lühiajaliselt lubatud isik puhastuks. Riietuge lahti, laskuge aeglaselt mööda ki-vitreppi järve, astuge vette, seiske mõni hetk liikumatult ja süvenege endasse, suunates oma vaimu valguse poole."
"Mina jätan mõõga kätte," nõudis Lamerskeny.
"Ei tule kõne allagi: relvad tuleb templilävel maha panna."
"Laseme käia," soovitas Purama.
Kui Lamerskeny oma kareda särgi seljast võttis, ei suutnud preester imestust varjata.

---

[16] Isis - viljakuse ja emaduse jumalanna, Osirise abikaasa ja Horose ema, ka tuulte ja vee jumalanna.
[17] Nephtys - maajumal Gebi tütar, nn. Nuti laps, kuulus Helio-polise üheksaainsuse jumalate hulka.

"Imelik käsi, kas pole? Enne Napatast lahkumist lasksin ma puitsõrestikku metalliga tugevdada ja üks sõjavankrite valmistaja immutas kogu mu käe vaiguga."

Kaks alasti sõdurit puhastasid ennast pühas järves. Seejärel riietati nad säravvalgetesse niudepõlledesse, neil aeti habe ja neid piserdati lõhnaveega.

"Jumala palge ees," soovitas preester, "ärge uhkustage, et olete võimsad! Ilma temata jääb käsi ilma oma jõust. See on Jumal, kes teeb nõrgast tugeva, tema on see, kes laseb ühelainsal mehel ära võita tuhat."

Saanud "puhasteks preestriteks", mis on vaimulikuhierar-hia esimene aste, pidid Lamerskeny ja Purama valama veidi püha vett altaritele asetatud toitudele ning esitama Amonile pühendatud rituaalse teksti: "Näita meile teed, lase meil võidelda oma võimsuse varjus."

"Nüüd," lausus preester, "võite te astuda suurde sammassaali."

Mõlemal pealikul jäi hing kinni.

Seti I ja Ramses II ehitatud saal koosnes hiiglaslikest kivi-papüürustest, mida katsid värvilised kujutised vaaraost jumalatele ohvriande toomas. Tohututes laetahvlites olevad väikesed avad lasksid läbi valguskiiri.

Ja ühes sellises kiirtekimbus nägi Lamerskeny ilmutust: noor naine pikas valges õlapaeltega kleidis, rinnad kahvatukollase salliga kaetud.

"Jumalanna," pobises ta, "see on jumalanna!"

26

„Kas teie olete väepealikud Lamerskeny ja Purama?" küsis ilmutus.

"Lamerskeny olen mina! Ma olen alati jumalaid au sees pidanud, eriti jumalannasid... Purama on igavene uskmatu. Ta ei ole väärt, et teid kuulata."

Ilmutus naeratas. Tema näojooned olid nii peened, et Lamerskeny muutus kartlikuks.

"Kas teie olete ülempreestrinna?" küsis Purama.

"Ei, ainult tema abiline. Tema Kõrgeausus on raskesti haige ega välju enam oma toast. Seetõttu palus ta minul teid vastu võtta ja teile selgitusi jagada enne, kui te kohtute oma ametivendadega."

"Meile selgitusi jagada... Kuid mis eesmärgil?"

"Tulge, olge nii kenad."

Kaunis preestrinna juhtis mehed ülempreestrinna eravalduseni, mis koosnes pühamust, isiklikest eluruumidest ja kirjutajate töötubadest. Ühte neist viis ta oma külalised.

Võlutud Lamerskeny ei saanud temalt enam silmi lahti.

"Kuidas teie nimi on?"

"Meiran."

"Kas te olete abielus?"

"Ei ülempreestrinna ega ka tema teenistuses olevad preest-rinnad ei abiellu. Kas te tunnete huvi usuasjade vastu, pealik Lamerskeny?"

"See on minu kirg."

"Mul on teile kurb uudis: Teebas asuvate vägede ülem suri mõni päev tagasi."

"Kurb küll. Kes teda asendab?"

110

"Seda soovib võimalikult kiiresti teada saada ka ülempreestrinna, kes on mures Teeba julgeoleku pärast. Sellest ajast saadik, kui teie saabumisest teatati, ootab kogu linn, et teada saada, kumb teist kahest võtab üle vägede juhtimise."

Lamerskeny ja Purama vaatasid teineteisele segaduses otsa.

"Meil mõlemal on sama auaste..."
"Jalavägi on kõige iidsem ja kõige enam vanu tavasid jätkav väeliik," täpsustas Lamerskeny. "Järelikult..."
"Vibuküttide üksus koosneb vaid valitud sõduritest," märkis Purama. "Seega..."
See vaidlus ärritas Meiranit.
"Ülempreestrinna tahab teada, mis käsu vaarao teile andis." "Me pidime tegutsema koos ja andma end kindluseülema juhtimise alla," tunnistas Purama.

Lamerskeny ja Purama vaidlesid üle tunni, külvates teineteist üle igasuguste põhjendustega.
"Aga kui me järgiksime lihtsalt Pianhi antud korraldusi?" tegi ettepaneku vibuküttide pealik. "Ta nõuab, et me jagaksime juhtimist, tehkem siis seda!"
"Võimatu."
"Meil ei ole teist valikut."
Lamerskeny armastas tegutsemist, mitte mingit mokalaata.
"Olgu, kuid me räägime meestege koos, rangel võrdsuse põhimõttel, ja sa ei ürita kehtestada oma ülemvõimu minu oma arvel sel ettekäändel, et sa oskad vibu käsitseda."
"Leevendame juhi ajutist puudumist ja täidame oma ülesande. Vaarao soov on meile käsuks. Vastasel juhul on tema viha kohutav."
"Viimaks ometi üks huvitav mõte... Tegelikult on sul õigus, Purama. Ühendame oma jõud, et meie ettevõtmine õnnestuks. Kuid jäta juhtimine minule, sina ei ole selleks võimeline."
111

Teeba kindluse sõdureid ei olnud lihtne veenda. Alustuseks mälestasid nad oma juhti ja soovisid veel mitu päeva teda leinata, lootes, et ehk makstakse neile selle eest lisatasugi; teiseks teadsid nad Napatast tulnud pealikuid vaid kuulu järgi ning umbusaldasid neid; lõpuks olid nad harjunud mugavat elu nautima ning neil polnud vähimatki tahtmist lahingusse minna, seda enam, et Teebat Tefnakt ju otseselt ei ähvardanud. Kokkuvõttes oli parimaks lahenduseks oodata Napatast uusi käske. Väeosa esindajana kaebas üks noor pealik koguni viletsa toidu ja rõivastuse ning liiga väheste puhkepäevade üle.
Purama kartis, et Lamerskeny lööb oma puukäega siinsamas mehel kolju lõhki, kuid jalaväepealik jäi tummaks.

Tefnakt silitas hästi aeglaselt Koidiku paljaid rindu.
"Sa oled võlur... Mis sa tegid, et mind ära nõidusid?"
"Hoopis sina nõidusid mind ära, sest mina hakkasin jagama sinu unistust. Vallutada tagasi see maa, muuta ta võimsaks nagu vanasti - kas on olemas veel ülevamat eesmärki?"
Tefnakt oli armunud noore naise lapselikku õhinasse ja ta erutavate kumerustega kehasse, ning ta ei tüdinud seda uurimast. Koidik vastas tema õrnustele, kuid samas rääkis katkematult mehe suurtest plaanidest, mille ta kõikehaarava kirega enese omaks oli teinud.
"On sul lapsi?" küsis ta mehelt.
"Saisis oli minu käsutuses palju naisi, kuid ma ei armastanud neist ühtegi. Nad kinkisid mulle lapsi... Tütred jäid Põhja, kaks minu võitlemisealist poega on minu sõjaväes pealikud. Kuid keegi neist ei ole võimeline minu järglaseks saama. See, kes pärast mind troonile astub, on meie poeg."

Koidik võttis mehe näo oma käte vahele.

"Ma armastan sind, Tefnakt. Ma armastan sind, sest sinu südant elustab suur nägemus. Kuid ma ei taha last saada enne, kui sa oled vaarao ja kui mõlemad maad langetavad sinu ees pea."

Koidiku otsusekindlus avaldas Tefnaktile muljet. See neiu

112

ei olnud samast puust kui need naised, keda ta oli tundnud, ning hetketi tundis ta selle naise ees koguni hirmu. "Kuidas soovid..."

Et meest nõustumise eest tänada, kattis neiu ta suudlustega nagu tuline emalõvi, kes on otsustanud saagi nahka pista. Et Tefnaktil puudus kalduvus ohvri osa mängida, surus ta Koidiku selili ja võttis juhtimise enda kätte.

Kõlas koputus toauksele.

"Kes julgeb praegu koputada?" müristas Tefnakt.

"Yegeb, isand. Üks tähtis uudis, väga tähtis uudis."

"Kas see ei või oodata?"

"Ma ei usu."

Tefnakt avas ukse. Yegeb libistas ennast sisse.

"Meie salakuulajad teatasid meile just praegu, et Teeba kindluse ülem heitis hinge. Napatast saadetud väed on pärale jõudnud, kuid segaduse tõttu kohale naelutatud. Pianhi pealikud kemplevad omavahel, keegi ei ole võimeline selgeid korraldusi andma ja mingit vägede liikumist ei toimu enne, kui Napatas koostatakse uued ettekirjutised. Kas pole see suurepärane võimalus?"

Tefnakti pilk lõi leegitsema.

"Rünnata Teebat Niiluse kaudu ja tekitada linna kaitsjatele raskeid kaotusi... Jah, see hetk on käes!"

"Kuid me panime paika teistsugused kavad," meenutas Koidik, suhtudes ükskõikselt Yegebi juuresolekusse, kes vahtis noore naise keha ihaga segatud põlgusega.

"Tuleb osata oludega kohaneda, me võime saavutada otsustavat edu! Asugu esimese rünnakulaine sõdurid otsekohe mõne hõimujuhi juhtimisel laevadele."

27

Kindlus magas sügavat und. Pärast ülema surma olid harjutused tühistatud ja hommikuti pikutati kaua voodis.

Sõdur Ricin kannatas unetuse all sellest ajast saadik, kui ta parim sõber oli tapetud tema oma silme all verises võitluses "liivaküttide", beduiini kõrberöövlitega. Ricin ei hinnanud seda pikendatud puhkust nii nagu ta kaaslased, tema pooldas tegutsemist. Enese kehalise väsitamisega peletaks ta eemale halvad mälestused.

Silmad pärani, vahtis Ricin puidust lakke.

Järsku varises üks laetala justkui poolekssaetult alla ja langes sõdurite magalasse. Sama juhtus kahe palmitüvega, mis külvasid paanikat une pealt tabatud sõdurite seas.

"Kuulake mind!" möirgas Lamerskeny, kükitades katusel koos Purama ja umbes kahekümne vibukütiga. "Seadke end otsemaid valmis ja ronige oma urust välja. Kogunemine har-jutusväljakul. Need, kes ei kuuletu, hukatakse allumatuse tõttu."

Sama kordus kõigis kasarmutes ja keskhommikuks oli Teeba kindlus lahinguvalmis.

"Näed sa," ütles Lamerskeny Puramale, "piisab, kui oskad nendega suhelda. Need väikesed kutid vajasid äratust ja kogu lugu. Nüüd on sinu kord nad käsile võtta. Mina liigun väikese, aga hästi varustatud laevastikuga põhja poole."

"See on ohtlik..."

"Kuidas muidu avastada püüniseid, mida Tefnakti väe eelsalgad on meile võib-olla seadnud?"
114

Purama näris huuled verele.
Ta kahetses, et oli nõustunud Lamerskeny ettepanekuga; ta ei oleks pidanud laskma tollel üksi asuda mitmete sadade laevameeste etteotsa. Jalaväepealik laevaretke juhtimas! Õnnetus oli käegakatsutav.
Kuid tegutsema ju pidi... Pianhi oli käskinud kahel pealikul ühisrindena edasi liikuda, Tefnakti vastu võitlusse astuda, ta ümber piirata ja vangistada, hävitada ta laevad, kuid samas tagada Teeba julgeolek.
Purama kaitse all ei ähvardanud jumal Amoni püha linna ükski hädaoht. Mis ülejäänusse puutus... siis sõltus kõik Lamerskeny õnnest.
Teadete saatmise eest vastutav kirjutaja tuli end Puramale esitlema.
"Teie käsutuses, pealik."
"Kas kiirkäskjalg asus teele Napatasse?"
"Täna hommikul vibuküttide kaitsesalga saatel. Te võite kindel olla, et ta jõuab kohale."
Purama oli koostanud pika ettekande, milles ta polnud ühtegi pisiasja kahe silma vahele jätnud. Pianhi asi on võtta vastu otsused olukorra arenemise kohta ja edastada talle käsud nii ruttu kui võimalik.
"Et järgmine teateviija oleks valmis lahkuma. Tänasest alates peavad minekud ja tulekud Napata ja Teeba vahel olema katkematud."
"Selge, pealik."
Ülempreestrinna oli hinge heitmas ja Purama Teeba ainus valitseja ning see ootamatu vastutus kohutas teda. Kuid ta kaitseb püha linna oma viimse veretilgani.

"Kiiremini!" raevutses liibüa hõimujuht sõudjaid ergutades. "Mis te tukute, logardijõuk! Varsti oleme Teebas ning seal saate te endale Egiptuse kõige kaunimad neiud ja küllaga veini juua!"
Need ahvatlevad väljavaated ei avaldanud aga mingit mõju.
115
Jõuga sõjaväkke värvatud Herakleopolise ja Hermopolise elanikud ei kiirustanud Pianhi vägedega kokku põrkama ega surema lahingus, millest nad osa võtta ei soovinud.
Seetõttu oli Tefnakti saadetud rünnakulaevastik liikunud edasi palju aeglasemalt kui arvestatud. Egiptlastest sõudjate surmamine poleks olnud aga mingi lahendus, sest ükski liibüa sõdur ei oleks nõustunud neid asendama.
Kui lõpuks tõusis põhjatuul, sai heisata purjed ja kiiremini edasi liikuda. Hõimujuht, endine "liivakütt", keda olid meelitanud Egiptuse hea söök ja maa mahe ilmastik, avastas taas oma tapaiha. Ta kujutles juba, kuidas ta paneb põlema Amoni templi, vägistab ülempreestrinna ja tema alamad ning tühjendab püha linna aaretest.
Tefnakt on hea väejuht. Andes käsu selleks üllatusrünna-kuks, mis paiskab vastase kaitse segi, kindlustab ta linna oma vägedega üle ujutades endale võidu ja lõpetab sõja mõne nädalaga.

Lamerskeny nautis oma uut seisust. Tema käsutuses oli mugav kajut, kus ta pikutas heal voodil, maitses ühe viinamarjakobara teise järel ja jõi väikeste lonksudega lahjat, veidi kihisevat ja meeldivalt jahedat õlut.

Laevastikul on oma head küljed ja sõda on tõepoolest inimesele parim. Sel ajal kui õnnetu Purama veedab tunde ängistuses, et korraldada Teeba kaitset, purjetab tema, akaatsiakäe-ga sõdalane, Niilusel.

Hermopolise lähistel on piisavalt aega muretseda Tefnakti, selle ara liibüalase pärast, kes ei julge iialgi Kesk-Egiptusest kaugemale tungida.

Sõdur Ricin, kelle Lamerskeny oli valinud oma käsualuseks, astus tema kajutisse.

"Pealik, võiks öelda, et... laevad."

"Kaubalaevad?"

"Ei... sõja! Ja nad tulevad meie suunas."

"Sa ilmselt eksid, Ricin."

116

"Valve teatab neid olevat oma paarkümmend tükki."

Huvitatult lahkus Lamerskeny kajutist ja jalutas laevaninna. Ricin ei olnud valetanud. Need ei olnud ei parved ega lodjad, vaid ehtsad liibüalased, kes liikusid mööda jõge üles Teeba poole.

"See Tefnakt on ohtlikum, kui ma oletasin..."

"Kas pöörame otsa ringi, pealik?"

Lamerskeny silmitses Ricinit leebel pilgul.

"Kui kaua aega pole sa võidelnud, sõdur?"

"Mitu aastat... Teebas oli olemine üsna rahulik."

"Kas sa tead, millele toetub Pianhi kuulsus?"

"Räägitakse, et tema nime lausumisest piisab vaenlase põgenemalöömiseks."

"Tore! Ja kas sa tead ka seda, et Pianhi käskis mul Tefnakti tagasi lüüa ja tema mässulised Põhja tagasi kihutada?"

"Jah, pealik, kuid neid mässulisi on liiga palju, neid on rohkem kui meid."

"Me võitleme üks kümne vastu, kuid Pianhi nimel! Liibüalastele ei jää mingit võimalust."

"Kas te tõesti usute seda?"

"Lamerskeny ei valeta kunagi, sõdur! Lahinguks valmis olla! Anna see käsk kõigile meie laevadele edasi."

"Millise tegevuskava me valime?"

"Kõige lihtsama: me ründame."

Liibüa hõimujuht ei uskunud oma silmi.

Hargnenud laiali kogu Niiluse laiuses, liikusid Egiptuse laevad otse tema peale. Et Lamerskeny oli lasknud moodustada laevade ninna tõelised kilpidest seinad, ei teinud liibüa vibuküttide nooled neile mingit kahju. Vastupidi, paljud liibüalased kaotasid elu kord ümarate, kord teravate kivide rahe all, mida saatsid nende poole ründajad.

Kivid külvasid hirmu ka Tefnakti käsul laevale laaditud veiste ja hobuste seas, kellest ühed olid määratud toiduks ja teised sõjavankrite vedamiseks, kui vankrite lahtivõetud osad

117

kohe pärast randumist jälle kokku pannakse. Hullunud loomad purustasid köidikud, tallasid jalge alla hulga sõdureid ja ajasid koguni ühe laeva uppi.

Liibüa hõimujuht ei teadnud enam, mis edasi teha. Osa tema alluvatest oli kokkupõrke poolt, teised eelistasid taganemist. Sõudjad põgenesid pinkidelt ja hüppasid jõkke.

Veel enne kui Lamerskeny laeva nina liibüalaste aluse vastu puutus, kargas ta möirates, mõõk käes, vastase laevale ja lõikas kõri läbi igaühel, kes tema teele jäi. Eeskujust innustust saanud jalaväelased järgnesid oma pealikule.

28

Esimene eesmärk on saavutatud," kuulutas Lamerskeny uhkelt, "kõik liibüa laevad, mis suundusid Teebasse, on hävitatud. Ellujäänuid ei ole ja minu kaotused on tühised. See oli põhjakate esimene lüüasaamine."

"Sa oled karm uljaspea," tunnistas Purama, kes oli jalaväe-pealikuga jälle kokku saanud, "kuid see oli vaid väike kokkupõrge. Kas sõjasaaki on?"

"Relvi, toidumoona, veeanumaid..."

"Selle kõik saadame Teebasse."

"Ja meie osa..."

"Pianhi keelas selle ära."

Kaks pealikut olid kokku saanud Jänese maakonna lõunaosas, üsna kaugel selle pealinnast Hermopolisest. Kohe kui Purama oli saanud Lamerskeny teate, oli ta ülejäänud Napata meestega teele asunud, et musta vaarao juhtnööre järgida.

"Ütle ometi, ametivend," jätkas Lamerskeny õrnal toonil, mis talle üldse omane ei olnud, "ma võiksin veel algatust üles näidata..."

"Millist?"

"Tungida Hermopoliseni ja see vallutada. Üllatusrünnak kõigi meie vägedega purustaks linna kaitse."

"Sinu veiderdamised Niilusel, hea küll... Aga Hermopolise puhul ei tule ülepeakaela tegutsemine kõne allagi. Me arvestame vaarao plaani ja peame sellest kinni."

Lamerskeny mõistis, et ta ei saavuta midagi. Kuid need ettekavandatud sõjad võivad liiga igavaks muutuda.

119

Hermopolise palee vastuvõtusaalis ei varjanud Tefnakti sõjanõukogu liikmed pettumust.

"Kas teated on usaldusväärsed?" küsis vürst Akanosh.

"Meie laevad lasti põhja," kinnitas Tefnakt, "ja ükski meie laevameestest ei pääsenud eluga."

"Keegi ei võinud ju ette näha, et me vaenlase laevastikuga vastamisi satume," vaidles Yegeb.

"Ma hoiatasin teid, et see plaan on ohtlik," meenutas Koidik.

Yegeb ja Nartreb heitsid noorele naisele pilgu täis sügavat vihkamist.

"Jätame selle jutu minevikust," nõudis Tefnakt. "Tegemist oli vaid väikese eelvägede kokkupõrkega, mis tõestas, nagu ilmselt vaja oligi, meie vaenlase otsustavust."

"Ehk on veel aega läbirääkimisi pidada?" pani ette vürst Peftau.

"Ma ei pea kunagi läbirääkimisi! Kas me kaotame eneseusalduse kohe esimese ebaõnnestumise puhul? Me teadsime väga hästi, et Teeba vallutamine on raske ja nõuab mitmeid lahinguid. Pianhi peab meid nõrgemaks, kui me tegelikult oleme, ja teeb seetõttu parandamatuid vigu. Esimene neist on Hermopolises lõksu langemine."

"Ühel tingimusel," täpsustas Koidik, "et sõjanõukogu seab end sisse rohkem põhja poole, Herakleopolisse. Kui Nuubia väed, arvates linna nende päralt olevat, tungivad Hermopoli-sesse, tulevad lahingud väga julmad. Tefnakt ei tohi sekkuda enne, kui Napatast saadetud väed on hävitatud, et jätkata tungimist lõuna poole."
Nemrod kahvatas.
"Kas mina Hermopolise vürstina pean oma linna jääma?"
"See ei ole vajalik," otsustas Tefnakt, "sest sa kuulud minu nõuandjate hulka. Sa pöördud siia tagasi pärast võitu."
Kergendust tundes kiitis Nemrod liibüa väeülema plaani heaks.
"Tulevikus," lausus Koidik Yegebile, "püsige eemal kõigist sõjalise sisuga koosolekutest ja piirduge üksnes linnade haldamisega."
120
Noor naine lausus seda kuninganna mõjuvõimuga. Yegebil jäi suu lahti.

Kuigi veetase oli olnud natuke liiga madal, võis seda siiski rahuldavaks pidada. Kõrgematelt maadelt tõmbus vesi juba tagasi ja kahekümne töölisega talu juhtiv vana talupoeg oli just käskinud adrad valmis seada, et asuda kündma maad, millesse härjad seejärel seemnevilja sisse tallavad.
Tema pojapoeg, kaheksa-aastane poisike, tiris teda käest.
"Vanaisa... kes on need odadega mehed künka otsas teel?"
"Mine majja, väike."
Sõdurid lähenesid talule. Kõige ees astus paljaks aetud pea ja rahutukstegeva ilmega habetunud mees.
Värisedes kogunesid kündjad oma peremehe selja taha. "Mida te tahate?"
"Mina olen pealik Lamerskeny ja ma käsin teil viivitamatult töö lõpetada."
"Aga... on ju künniaja algus!"
"Jänese maakonnas ei toimu ei kündi, külvi ega saagikoristust, kuni Põhja väed sün peremehetsevad. Selline on vaarao Pianhi käsk."
"Teil on kavatsus Põhja omasid näljutada, eks ole?"
"Nad annavad alla ja siis on surnuid vähem."
"Ja millega meie ennast toidame?"
"See on vaarao poolt ette nähtud: Teeba varudega. Ja ära püüagi tüssata: kes astub käsust üle, pannakse kohe vangi."
"Kas see sõda kestab veel kaua? Sellest ajast, kui liibüalased Hermopolise vallutasid, nöörivad nad meid nagu jaksavad! Naaberkülas põletasid nad koguni kaks talu maha ja sundisid nende omanikke sõudjateks hakkama. Kui must vaarao on õige mees, siis seadku ta taas rahu jalule."
"Sellega me tegelemegi, vanaisa."
121
Hermopolisest saabuvad liibüa sõdurid tungisid koidu ajal külla. Nad olid öö läbi kõmpinud eeslitest ja suurte õlgkorvide kandjatest koosneva salga eesotsas. Jumal Thothi linnas hakkas toidupuudus kätte tulema ja võimukandjad kaebasid viimaste pidusöökide keskpärase taseme üle.
Seetõttu oli kindluseülem Nemrodi käsul saatnud küladesse mitmeid selliseid salku, et täiendada värske puu- ja aedvilja varusid. Talupojad vaidlesid vastu, kuid tarvitses vaid kõige marulisemaid kepiga peksta, kui teised rahunesid. Jänese maakond pidi leppima sellega, et sõja ajal tuleb pingutada oma pealinna heaks.
Nemrodi sõdurid möödusid suurtest savikannudest, mis sisaldasid vett küla vajaduste jaoks, läksid mööda leivaahjust ning peatusid külavanema maja ees, mis oli lubjaga valgenda-tud ning kaunistatud peenelt maalitud rukkilillevanikutega.

Üks jalaväelane tagus uksele.
"Tee otsekohe lahti!"
Hall kass peitis end teeäärsesse tihedasse rohtu. Sõdur jätkas tagumist.
Mõni minut hiljem avanes uks kriiksudes.
"Ma magasin nagu nott... Mis siin lahti on?"
"Ärata talupojad. Toiduainete sundvõtmine."
"Ah... See ei ole võimalik."
"Kuula sõna!"
"Siin olen mina see, kes korraldusi jagab," vastas Lamerskeny ja purustas oma puust käelabaga sõduri pea.
Ka teistest majadest jooksid välja vibukütid, kes sundisid Nemrodi mehi võitlusse astuma.
Ükski reeturliku vürsti varustussalkadest ei naasnud Hermopolisse.

29

Seal nad on!" hüüatas üks luurajaist.
Hermopolise kindluseülem võttis kohe kasutusele Tefnakti poolt määratud lahingukorra.
Linnaelanikud pandi kinni nende kodudesse suletud uste ja akende taha; linnas, mille müürid olid osaliselt maha lammutatud, varjasid end kõigis soppides jalaväelased ja vibukütid.
Nuubialasi tõmbaks mahajäetud linn vastupandamatult ligi. Peab kannatlikult ootama, kuni enamik väeüksusest langeb lõksu, ja see siis hävitada.
Pärast sellist lüüasaamist ei prooviks must vaarao enam Jänese maakonda vallutada ja sellest saaks Tefnakti tugiala.
"Kas nad lähenevad?"
"Jah," vastas luuraja. "Ah!... Esiratsutaja jäi seisma." Purama silmitses Hermopolist.
Esmapilgul näis linn olevat purustatud. Müüridel polnud ainsatki vibukütti. Kahtlemata olid Nemrodi sõdurid põhja poole põgenenud.
Lamerskeny, kes eelistas pigem jala käia kui ronida mõne ettearvamatu neljajalgse selga, oli halvas tujus. Et täita Pianhi korraldusi, ei tohtinud nad rünnata öösel ega paisata kõiki olemasolevaid jõudusid korraga lahingusse, kuid sellele vaatamata tuli hävitada Tefnakti vägi ja võtta mässaja ise vangi! Kuidas sai sellistel tingimustel, mis olid niisama head, kui kõndida küpsetel puuviljadel ilma neid lömastamata, tõsist sõda pidada? Ja siis veel see Purama, sõnakuulelik ja innukas pealik, kes ei lasknud tal tema oma äranägemise järgi tegutseda.

Jalaväepealik jõudis ametivenna kõrvale.
"Ilus saak, kas pole? Sind tundes," lausus Purama, "olen ma kindel, et sul on vaid üksainus soov: tungida linna ja võtta see oma valdusse."
"Sa tunned mind halvasti, vibumees! Minu nina ütleb mulle, et see on üks suurepärane lõks. Nii olulist linna nagu see siin ei jäeta saatuse hooleks. Tefnakt käskis sadadel kogenud sõduritel end sinna ära peita, et meid üllatada. Kuid nad on üle pingutanud: müüridel pole isegi ühtegi vibukütti."
"Polegi oluline, kas sul on õigus või mitte. Vaarao käskis meil linnast kaarega ringi minna ja rünnata hoopis Herakleo-polist."
"Seda parem meile."

Hermopolisest mööda liikus väeosa edasi põhja poole. Pealik Lamerskeny tundis torkimist seljal. Ta ei kahelnud hetkekski, et sajad silmapaarid jälgivad oma loodetud ohvrite eemaldumist.

Laastatud külad, põletatud majad, koerte, kasside ja väikeste ahvide laibad tänaval vedelemas, koduta jäänud lapsed, kes nõuavad oma emasid, nälga surnud vanurid seljaga vastu talumüüri jäänuseid toetumas... Eales polnud Lamerskeny, kes ometi oli sõjajubedustega harjunud, näinud nii õudset pilti. Purama ei suutnud seda välja kannatada ja tõmbus eemale, et nutma puhkeda. Kogenud sõdureid haaras võimetu masendus.

Lamerskeny laksas vibuküttide pealikule õlale.

"Tule, me ei saa siia jääda. Ellujäänud tuleb kokku koguda ja lõuna poole saata."

"Anna mulle andeks, aga..."

"Pole vaja vabandada. Heale sõdurile ei ole sellised tapatalgud kunagi meelepärased." Purama surus käed rusikasse.

"Kui Tefnakt ja tema liitlased on tõepoolest Herakleopolises, siis me tapame nad! Ja vaarao on meie üle uhke."

Linna viival teel valitses samasugune lohutamatus. Jõe ääres

124

põlesid parved, mille Tefnakti mehed põlema olid süüdanud. Üks mööduja selgitas kahele pealikule, et Põhja omad kasutasid põlenud maad, et takistada Nuubia väeosal toidu leidmist ja edasiliikumist.

"Meie võitlus ei tule just kerge," arvas Lamerskeny. "Kui vastase sõjavägi on kogunenud Herakleopolisse, jääb meil jõudu vaheks."

"Pianhi andis meile ülesande ja selle me ka täidame!" Purama indu oli hea vaadata.

"Kokku lepitud, vibukütt! Kuid lase mul juhtimine enda kätte võtta. Surma saada ma küll ei tahaks."

Vürst Akanosh väljus mõtlikuna saalist, kus oli toimunud sõjanõukogu. Ta oli loomud, et Tefnaktile osaks saanud tagasilöögist piisab, et panna ta vallutusplaanidest loobuma, kuid ta oli rängalt eksinud.

Tefnakt ei olnud esimese pealetungi nurjumisest sugugi muserdatud, vaid kutsus hoopis deltast kohale abiväed, mida siiani varuks oli hoitud. Herakleopolisse taandudes kasutas ta sõjakavalust, mis seisnes vastase enda juurde meelitamises, et teda purustada, kui tollel mingi ime läbi õnnestub Hermopolise lõksust pääseda.

Tefnaktil oli õigus: Egiptus oli tarvis taasühendada. Kuid mitte sellisel moel! Jõuga allutatud rahvas ei saa armastada isevalitsejat, kes teda on piinanud, ja varem või hiljem tõstab ta tema vastu mässu. Paraku! Tefnakt kuulab vaid oma kahte nõuandjat Yegebi ja Nartrebi, kes aitasid tal äraostmist kasutades liidu moodustada ja selle etteotsa asuda.

Kui vürst oma eluruumidesse oli astumas, laskis üks päikesest põlenud naha ja käharate juustega vana mees tema kõrval maha kukkuda tühjal kannul, mis purunes tuhandeks tükiks.

"Vabandust, isand, ma oleksin võinud teid haavata!"

Äkitselt hakkas mees tasasel häälel rääkima.

"Ma pean teiega rääkima, isand. Käskige mul endale värsket vett tuua."

125

Huvitunud Akanosh tegigi nii.

Kui ilusat liiliaõitega kaunistatud kannu kandev mees tagasi tuli, võttis vürst Akanosh ta vastu koos oma nuubialannast abikaasaga.
"Isand, ma pean teiega rääkima palgest palgesse."
"Ma ei varja oma naise eest midagi. Räägi või mine ära!"
"Kas keegi võib meid pealt kuulda?"
Akanoshi naine vaatas järele, et ükski ebasoovitav kõrv seda jutuajamist ei üllataks.
"Ma olen tööle saanud veekandjana," avaldas mees, "kuid mind saadab Pianhi. Kui ma seadsin end sellisesse ohtu, et teiega kohtuda, siis selleks, et on vaja tegutseda ja kiiresti. Teie abiga, vürst Akanosh, on minu ülesandeks süüdata ehitis, kus hoitakse Tefnakti sõjavankreid. Ilma nendeta tunneb ta end nii haavatavana, et jätab lahingutegevuse ja pöördub tagasi Saisi."
"Ma ei ole ei reetur ega Pianhi liitlane!"
"Ma tean seda, vürst. Kuid nagu vaaraogi soovite te vältida linnas tapatalguid. Täna öösel peidan ma end tosina mehega sõjavankrite lähedusse. Kui teie oma hõimu sõduritega vahetaksite välja valvesalga, saaksime me seda tulekahju esitada õnnetusjuhtumina ning piirkonda saabub rahu. Aidake, ma anun teid!"
"Kas sa ei kuulu mitte Baksimite suguharusse, mis on Pianhi omale kõige lähem?" päris vürst Akanoshi nuubialannast naine.
"Nii see on... Me naudime tema usaldust ja püüame ennast selle väärilisena näidata. Ma pean lahkuma... Tänase ööni, vürst!"
Akanosh silmitses mehe käsivartele tätoveeritud vibusid ja pistodasid.
"Ma ei saa jääda pealtvaatajaks," otsustas ta.
"Täna öösel magad sa minu käte vahel."
"Ei, ma..."
"See on lõks, kallis. See mees on äraandja, kes tahab teada, kas sul on kavatsus Tefnakti reeta."
"Kuidas võid sa selles nii kindel olla?"
"Sest Baksimite suguharu pole olemas."

30

Tõeline pettumus," leidis Yegeb, kes määris oma pundunud luupekseid nisujahust, rasvasest lihast, lõhnarohust ja meest koosneva võidega. "Oled sa kindel, et meie mees tegutses piisavalt osavalt?"
"Kindel," vastas Nartreb ärritunult. "Ta tundis, et Akanosh oli valmis reetma. Kuid öösel ei tulnud ta sõjavankrite juurde."
"Sest ta sai aru, et me seadsime talle lõksu, ja on nüüd teovõimetu! Teades, et teda varitsetakse päeval ja ööl, ei saa ta mingil moel vaenlasega ühendust võtta. Tegelikult polegi tulemus nii halb."
Käskjalg tuhises kahe nõuandja tuppa nagu tuulispask.
"Vaenlane... vaenlane on Herakleopolise väravate all!"

Pilk naelutatud kindlustustele, sõi Lamerskeny oma viiendat toorest sibulat.
"Kena küll," tegi ta kokkuvõtte, "kuid meie jaoks liiga suur."
"Pianhi andis meile käsu see vallutada," ei jätnud Purama jonni.
"Ta ei teadnud, milline see paik on... Vasakul vaenlase valduses olev kanal, paremal tema laevadest ummistunud jõgi... Keskel kindlus, mille müüridel valvavad sajad liibüa vibukütid! Ja kui palju võib liitlasi veel sees olla? Kui Tefnakt on kohal, tunnevad tema väed end võitmatuna."

Memphisest lõuna pool[18] valitses Herakleopolis õitsva ja eduka piirkonna üle. Kõrbe piiril küngaste vahel olev nõgu oli
127

võimaldanud kaevata kanali, mis ühendas Nulust rikka Faijumi maakonnaga. Tähtsaimas pühamus, mida kaitses oina-päine jumalus, valvati hoolega ürgookeani vett sisaldavat vee-silma, millest olevat tekkinud elu.
Maa sulnidus ja kerge tuuleõhk, mis pani värelema Niiluse vood, ei ärgitanud sugugi võitlusele.
"Ega sa ometi oma kuulsat vaprust pole kaotanud, Lamers-keny?"
"Mulle pakub naudingut olla elav kangelane. Ja kui minu puust käsi sügeleb, nagu oleks ta ikka veel lihast, siis ma tean, et ma asun valele teele."
"Me ei pöördu ju ometi tagasi!"
"On mitu moodust linna tungida, Purama."
"Räägi täpsemalt."
"Tefnakt on kindel, et me kavatseme linna vallutada tormijooksuga, seega on tema parimad mehed paigutatud müüridele. Niiluse poolt ründamiseks ei ole meil piisavalt laevu, et tema kaitset murda. Aga me võime vallutada kanali."
"See on kõige ebahuvitavam eesmärk."
"Nõus, kuid sellel pisikesel vallutusel peaks olema mingid tagajärjed. Ja neid loodan ma ära kasutada."

Herakleopolise peatorni tipus, vaenlase noolte eest kaitsva laskeavadega puukilbi varjus, naeratas vürst Peftau laialt.
"Kas pole minu linna kindlustused suurepärased?"
"Sa oled head tööd teinud," tunnistas Tefnakt.
"Pianhi arvas, et need takistavad teil minu linna vallutada! Nüüd pöördub see ettevaatusabinõu tema enda vastu. Nuu-bialased on nõutud... Nad õnnetud ei tea enam, mida teha."
"Nad lasevad jalga," täheldas Koidik peaaegu karmi väärikusega oma pikas punases ilma ainsagi kaunistuseta kleidis.
Peftau terav ja närviline naer kriipis noore naise kõrvu.
"Neil on hirm, kuulsad nuubia sõdalased on hirmust surnud! Seda uudist tuleb levitada kogu Egiptuses. See teeb lõpu võitmatu Pianhi mainele ja tema nimi ei hirmuta enam kedagi!"
128
"Vaadake," käskis Koidik, "nad suunduvad ida poole."
"See on tobe," arvas Peftau. "Milleks minna küngaste poole?"
"Sa ise oled tobe!" raevutses Tefnakt. "Nad ründavad hoopis kanalit."
Vana aukandja pomises.
"Ometi, isand... Selle kaotamine ei oma meile ju vähimatki tähtsust."
"Kui nuubialased nii kehva saagiga piirduvadki," mõtles Tefnakt, "on tulnud aeg neile karm löök anda."
"Me tungime välja," otsustas ta.

Purama vibukütid näitasid üles märkimisväärset tõhusust. Rohkem kui pooled nooltest tabasid vaenlast kas pähe või rindkeresse. Ühestainsast kogulasust piisas, et

[18] Linnade vahemaa oli 80 km.

lüüa laiali liibüalaste valvesalk, mis koosnes noortest kogenematutest sõduritest, keda haaras kohe kabuhirm.
Purama ise lõikas läbi kõri sellel liibüalaste pealikul, kes pidas vajalikuks segaduses põgenevaid sõdureid uuesti kokku ajada.
Kuni Purama jalaväelased kõrvaldasid odadega viimaseid liibüalasi, kelle laibad kanalisse kukkusid, ootas Lamerskeny osavõtmatult, sest ta pidas asjatuks sekkuda nii lihtsakoelisesse löömingusse.
Järsku kikitas ta kõrvu.
"Kas sa näe! Nad avasid just suure linnavärava ja üritavad väljatungi, et meid tükkideks raiuda."
Purama vaatas Herakleopolise poole.
"Nad ei kasuta vist sõjavankreid... nagu tundub. Ainult jalavägi."
"Kas su vibukütid on kohtadel?"
"Põõsastes mõlemal pool lagendikku."
"Ma võtan enda peale otserünnaku. Kohe, kui ma taganen, on järg sinu käes."
129
Liibüalasi ehtisid kolmeosalised peakatted, mille alumise osa ümber oli keeratud lai punutud pael, kaks juustesse pistetud pikka kõverat sulge, tätoveeringud rinnal, kõhul, käsivartel ja rusikatel, rinnal ristuvad mõõgarihmad ja fallosekaitsed ning neil oli, millega hirmutada ükskõik millist vastast, ainult mitte Lamerskenyt ega nuubia sõjamehi.
Kaheteralise kirvega veristas akaatsiakäega kapten kõrisid ja tükeldas käsivarsi sellise kiirusega, et juba tema üksigi aeglustas Herakleopolisest väljuva väeosa hoogsat sööstu. Tema heast sulamist relv, mille kolme eenduva mõhnaga käepidet Lamerskeny tugevasti pihku surus, tegi ränka laastamistööd ning puust liigendkäsi purustas koljusid.
Üllatusest toibudes jätkasid liibüalased, keda juht oli enne rünnakule asumist palmiviinast purju jootnud, edasitungi.
"Taganeme!" üürgas Lamerskeny.
Pealik kaitses mõne hetke oma mehi, kes jooksid lagendiku kitsama osa suunas, seejärel aga järgnes neile.
Võiduhüüete saatel tormasid liibüalased neile järele.
Purama vibuküttidele olid nad kergeks saagiks. Ülejäänud osa nuubialastest ründas põhjalaste üksuse vasakut tiiba ja lõhestas selle kaheks, samas kui Lamerskeny liikus oma parimate jõududega täiel kiirusel piki vaenlaste rivi ja lõikas ära igasuguse taganemistee.
Liibüalaste väljatung lõppes ränga läbikukkumisega. Kuid Lamerskeny ei tahtnud asja nii jätta ja kasutas oma eelised ära.
"Niilusele!" käskis ta.
Vibukütid ja jalaväelased sööstsid tormijooksuga põhjalaste laevadele, keda samal hetkel ründas Nuubia laevastik. Pianhi mehed, keda oli rohkem ja kes olid edust tiivustatud, said lihtsa võidu ning süütasid Temakti laevad põlema.
"Nüüd Herakleopolis!" otsustas Purama.
"Ei," väitis Lamerskeny, "vaata!"
Puutumatud müürid, suurel hulgal vibukütte ja hirnuvad hobused, kes olid valmis linna põhjaossa kogutud sõjavankreid vedama... Temakti peajõud olid terved.
"Me vaid kriimustasime neid veidi," tunnistas Lamerskeny.

31

Kullatud puusambakestega varjualuses, mis asus vee-silma läheduses, kus nad suplesid, kui kuumus liiga tugevaks muutus, mängisid Pianhi ja tema abikaasa Abilee koera ja šaa-kali mängu. Sükomooripuust lauakese siledale pinnale oli uuristatud kolmkümmend süvendit, kuhu vastased asetasid terava otsaga pulgakesi, mille ülaosa oli kas koerapea- või šaa-kalipeakujuline.

Kuningas ja kuninganna ei kandnud riideid, kuid nende nahk oli võitud moringaõliga ja piserdatud kyphi'ga, nende tütre valmistatud imelise lõhnaõliga. Nad olid armastanud basseini sulnis vees ja astusid nüüd mängus tõsiselt teineteisele vastu.

Pianhi oli veendunud, et tema kavalate võtete tulemusena saavutavad šaakalid võidu abikaasa koerte üle. Kuid heldides Abilee metsikust ilust, tundis valitseja aina enam keskendu-misraskusi. Uhke nuubialanna, kes tajus mehe pilku nagu paitavat kätt enesel libisevat, hakkas ennast peaaegu märkamatult kiigutama, et veelgi rohkem mängija meelerahu häirida.

Ta sirutas aeglaselt käe sükomooripuust laua poole, käis peene ja sõjaka peaga koeraga ning võttis ära viis šaakalit.

"Sa võitsid," tunnistas Pianhi. "Aga sa tegid sohki."

"Mina ja sohki?"

"Sa nõidusid mu ära."

"Kas mängureeglid keelavad seda?"

Must vaarao embas oma abikaasat, nagu avaldaks talle esimest korda armastust.

"Nagu iga Egiptuse kuninganna, oled ka sina suur võlur. Sinu pilk tunneb selliste ilmade saladusi, kuhu minul sissepääsu ei ole."

"Nüüd sa oled küll liiga tagasihoidlik, Valitseja... Kas pole siis võim sinu käes?"

"Kui see vaid aitaks mul kaitsta Nuubiat kõigi ähvardavate ohtude eest!"

"Mida on meil karta?"

Pianhi silmad tumenesid.

"Kas see nii helde päike ei sünnita ka varje?"

Väike ahv ronis palmipuu latva, punase-valgekirju punnis kõhuga kass hiilis hibiskuse varju.

Keegi lähenes.

"See olen mina, Valitseja!" hüüdis Tarkpea, kes kandis pa-püüruselehti täis rasket kasti. "Ma sain Puramalt ettekanded!"

Vaarao ja suure kuningliku abikaasa juuresolekul ning nende käsul tutvustas Tarkpea suure nõukogu liikmetele ettekannete sisu.

"Pealikud Purama ja Lamerskeny kohtasid Kesk-Egiptuses väga tugevat vastupanu. Vastavalt Tema Kõrguse käsule päästsid ja kaitsesid nad Teebat ega rünnanud Thothi püha linna Hermopolist, mille vürst Nemrod reetis vaarao usalduse, kuid nad püüdsid vallutada Herakleopolist, linna, mis on samuti vaenlase käes Peftau lüüasaamise tõttu. Linn oli muudetud kindluseks ja meie sõjaasjatundjad peavad seda praegushetkel vallutamatuks."

"Sel juhul on retkeväeosa eriülesanne ju läbi kukkunud!" järeldas vanem Kapa jahmunult.

"Olukord on tõsisem, kui me arvasime," tunnistas kirjutaja. "Tefnakt on tõeline väejuht ning ta on kogunud suure hulga sõdureid Herakleopolise põhjaossa, mille

valle kaitsevad valitud vibukütid. Nõnda peavad pealikud Lamerskeny ja Purama piirduma vaenlase tagasitõrjumisega ning tõkestama tolle pääsemist Lõunasse."

"Kas Tefnakt võib siiski rünnata Teebat?"

"Püha linna ei ähvarda mingi oht. Meie väed on sulgenud lõunapiiri ja Jänese maakonna ning Amoni linna kaitsemeeskond

132

on pidevas häireolukorras. Tegelikult ei saa Tefnakt enam edasi tungida."

"Ja meie," märkis vanem kibedalt, "ei saa enam põhja poole edasi tungida. Vaarao maine on rikutud, ta ei valitse enam oma riigi üle!"

"Meie pealikud ei lõdvenda haaret, kuid nad peavad vastutama oma meeste elu eest ja mitte oma tugikohtadest eemalduma ega sööstma liiga ohtlikku seiklusse. Pealik Lamerskeny sõnade kohaselt on võimatu Tefnakti vägesid purustada ning tema vapruses ja kogemustes pole põhjust kahelda."

Sellele avaldusele järgnes raske vaikus. Kuninganna Abilee oli see, kes vaikuse purustas.

"Kuidas koheldakse Kesk-Egiptuse elanikkonda?"

Kirjutaja oli häiritud:

"Valitseja, ma ei..."

"Tõde, Tarkpea!"

"Põhjalased on sõjas ega tegele nende heaoluga, keda nad oma alamateks peavad. Meie väed püüavad abi anda kõige hädalisematele, kuid mitmed külad on hävitatud ja palju süütuid inimesi hukkunud."

"Egiptus langeb kaosesse," sõnas vanem. "Ei õiglust, ei julgeolekut, ei teiste austamist, vaid ainult õudne vägivald ja õnnetus, mis roomab üha edasi nagu madu."

"Lõpetame oma sõdurite mõttetu hukkasaatmise," soovitas paksmagu Otoku, "ja ehitame Teebast põhja kindlustuste-valli. Et Kesk-Egiptus on juba kaotatud, siis leppigem sellega. Kas ei oleks targem ühest kaotusest õppust võtta?"

"Pianhi on Alam-ja Ülem-Egiptuse vaarao!" vaidles vastu vana Kapa. "Ta ei või jätta enam kui poolt riiki mingile mässuõhutajale, kes lämmatab rahvast halastamatu hirmuvalitsuse ikke all."

"See on suur ja üllas nägemus, kuid see on läbi, ja mina olen esimene, kellel sellest kahju on," lausus Otoku tõsiselt. "Kuid kuldajastu on lõppenud, keegi ei suuda seda enam tagasi tuua. Lõpetame unistamise ja vaatame tõsiasjadele näkku: Pianhi valitseb Nuubiast ja Ülem-Egiptusest koosnevat

133

kuningriiki, Tefnakt pani käe peale kogu ülejäänud riigile ja vabaks ta seda enam ei anna. Meil on nüüdsest vaid üks eesmärk: säilitada pühad väärtused ja rahu ning rõõmustada, et oleme elus. Järelikult pidagem läbirääkimisi ja tunnustagem nende võitluste käigus välja kujunenud piiri."

Pianhi tõusis.

Tema pilgust ja hoiakust mõistis Abilee, et ta on vihane nagu raevunud panter.

Kuninga hääl täitis vastuvõtusaali.

"Ma lükkan tagasi selle mehe ebaõiglased ja metsikud nõudmised, mehe, kes peab ennast kõige tugevamaks. Tefnakt astus üle Maati seadusest ja kui mina ei sekku, jätkab ta selle rikkumist. Kui ma andsin kahele pealikule ülesande hävitada põhjalaste vägi, siis lootsin ma, et nad lõpetavad selle mässu kiiresti. Kuidas on aga toiminud meie sõdurid? Nad on jätnud vaenlase peaaegu kahjustamata ja hoopis tugevdanud tema otsust meid kahjustada! Nii tõsi, kui on see, et ma elan ja et Re mind armastab, nii tõsi, kui et mu isa Amon mind juhib, lähen ma ise Egiptusse ja teen lõpu Tefnakti

hukatuslikele salasepit-sustele. Ma sunnin ta igaveseks võitlusest loobuma ja põhjala-sed saavad tunda minu rusika raskust!"

Pärast kuningat ei julgenud keegi uuesti sõna võtta.

Tema abikaasa järgnes talle palee terrassile.

"Ma tean, et sa ei kiida minu otsust heaks, Abilee, kuid mul ei ole enam õigust nautida isiklikku õnne sel ajal, kui Egiptust laostavad kannatused. Ma lootsin tõepoolest, et tänu Lamers-keny ja Purama tegutsemisele ei pea ma Napatast lahkuma ega isiklikult võitlusse asuma. Vastast alahinnates eksisin ma rängalt. Nüüd on mu süda täis raevu iseenda vastu, oma ettenägematuse ja vaimupimeduse vastu. Minu nõrkuse tõttu arvas Tefnakt, et ta on võimeline vallutama mõlemad maad. Nüüd on minu asi vabastada need maad koormast, mis neid rõhub ja mille eest ma ennast vastutavaks pean."

"Sa eksid, Pianhi. Tefnakti ainus elamise põhjus on iha vallutada ja hävitada, et kustutada oma isiklikku võimujanu, ning miski ega keegi ei oleks sundinud teda taganema."

"Ta taganeb, ma vannun seda."

"Pianhi..."

"Ei, Abilee. Ma pean lahkuma, et hoida elavana Maati seadust. Kui vaarao ei täida oma esmast kohust, kaob õnn sellelt maalt."

"Ma ei palugi sul jääda. Ma tahan tulla koos sinuga."

32

Kaks sõjaväge oli segunenud, kokkupõrge oli olnud kohutav, hulk noori mehi oli langenud - selline julm nägemus kummitas vürst Nemrodi öösiti. Vägivalla puhkemine pani teda endas avastama uut maailma, mille olemasolu ta seni isegi ei olnud aimanud, maailma, mille olid vallutanud allumatud tungid ning mille kohtamiseks tema ülikuharidus polnud teda ette valmistanud.

Imelik tunne valdas teda: ta tundis puudust oma linnast. Tema, kes ta oli unistanud Memphises elamisest, tundis end orvuna ilma oma linna jumalakujude, kitsaste tänavate ja majadeta. Ta oli jätnud oma lähedased Herakleopolisse suletuna ühe sõjardijätise kätte, kes mõtleb vaid verevalamisest ning kes võib-olla juba homme hävitab Thothi iidse linna.

Nemrod laskis Tefnakti peatuskohas oma saabumisest teatada. Yegeb tõkestas tal tee.

"Kahjuks, vürst, on väeülem väga hõivatud ja..."

"Astu kõrvale."

"Ma kinnitan teile.

Meelekindlusega, mis ei olnud talle omane, lükkas Nemrod semiidi kõrvale ja avas kirjutustoa ukse. Tefnakt märkis parajasti laialilaotatud maakonnakaardil punasega neid asulaid, mis olid tema käes, ning mustaga neid, mis allusid ikka veel Pianhile.

"Kas sa nõustud mind ära kuulama?"

"Vürst Nemrod! Astu sisse ja sule enda järel uks. See kaart on minu kõige hinnalisem sõjasaladus."

"Miks ei ole minul õigust seda uurida?"

Tefnakti mustadesse silmadesse ilmus üllatusehelk.

"Kas sa tunned huvi sõjakunsti vastu, vürst Nemrod?"

"Ma tahan ise kaitsta oma linna Pianhi vastu. Kes veel peale minu tunneks Hermopolist nii peensusteni? Et meie lõks ei toiminud, ehitan ma mahalõhutud müürid uuesti üles ning kindlustan need."
Tefnakt kahtles.
"Ootamatu suhtumine, Nemrod."
"Sina mässisid mind sellesse sõtta, väeülem, ja ohvrite veri rüvetas mu pilku. Selles piinas ilmnes mulle üks tõde: minu linn on minu kõige kallim vara."
"Kui Pianhi ründab, oled sina esireas."
"Ma tunnen musta vaaraod hästi: ta ei lahku eales oma pealinnast. Tema mehed jätkavad paigaltammumist ning rajavad lõpuks mingi piiri minu maakonna lõunaossa."
"Ma purustan selle," tõotas Tefnakt.
"Sa võid arvestada minu linna ja minu abiga."
"Mine siis Hermopolisse, Nemrod, ja tee sellest üks vallutamatu kants."

Pealik Lamerskeny magas lageda taeva all, kõrval kaks liivakarva koera, kes teda vähimagi hädaohu korral oleksid hoiatanud. Suikudes kergelt nagu metsloom, nägi mees unes Nuu-biat ja pikki üksildasi rännakuid savannis. Tema, kes oli lahkunud kodust, et pidada lihtsat ja lõbusat sõda, oli nüüd siia takerdunud julma ja väljapääsuta kokkupõrke tõttu.
Et Teeba kaitset ei tohtinud nõrgendada, olid kaks pealikut ilma sealt pärinevast toest ning üle jäi vaid üks lahendus: piirata rünnakud tagasihoidlikeks kähmlusteks; see aga jättis puutumatuks Tefnakti sõjaväe põhijõud. Nuubialased vallutasid uuesti ühe küla, mille nad olid kaks nädalat tagasi vabastanud ning siis sealt lahkunud, et jätta see põhjalaste vasturünnaku alla. Selline edasi-tagasi tammumine õõnestas Lamerskeny vaimujõudu. Talle tundus, et vajutakse nagu sohu, mingisugusesse sõja ja rahu vahepealsesse lootuseta ja tulevikuta olekusse, mille tõttu vaesed muutusid veelgi vaesemaks.
137
Mis mõtet oli siis üldse olnud võidelda, kui nüüd tuli sellise tulemusega leppida? Lamerskenyl tekkis tahtmine erru minna ja oma mõõk mustale vaaraole tagasi anda. Nooremate ja rohkem pühendunud sõdurite asi on võtta järg üle ja uskuda, et sama päike tõuseb ka homme.
Mõlemad koerad urahtasid üheaegselt, Lamerskeny kargas püsti, mõõk käes.
"See olen mina, Purama."
"Miks sa äratad mind keset ööd?"
"Tefnakti mehed üritavad läbi murda ja Jänese maakonna piiri ületada."
"Ah muud polegi.
"Kui see neil õnnestub, kihutavad nad edasi Teeba poole!" "Järgmisel korral lase mul magada. Kaitse, mille ma paigale seadsin, ei jäta neile mingit lootust." "Aga kui sa äkki eksid?" "Maga rahulikult, Purama."

Nartreb oli vihast lilla.
"Saamatud ja arad! Tuleb neid karistada, isand!"
Tefnakti inetu ja kondine nägu ei väljendanud vähimatki märki rahulolematusest.
"Kuidas, Nartreb? Kõik selle meeskonna liikmed, kelle sa ise välja valisid, on surnud. Nad ei saa ei matusetalitust ega matmispaika. Millist muud karistust saaksin ma neile veel määrata? Sa tahtsid jälle proovida vastase kaitse tõhusust... Nüüd on see meil teada. Jänese maakonna piir on ületamatu."
Ebameeldiv irvitus moonutas Nartrebi kuunägu.

"Vähemalt oleme teada saanud... Pianhi on mõistnud, et teid rünnata on mõttetu. Ta piirdub kaitsega."

"Kui ta peab end endiselt Alam-ja Ülem-Egiptuse vaaraoks, ei talu ta enam kuigi kaua olukorda, mis kahjustab tema võimu niivõrd silmatorkaval moel."

Semiidi väikeste silmade pilk muutus küsivaks.

"Kas te arvate... et ta sekkub isiklikult?"

138

"Must vaarao on liiga alp, et lahkuda oma Nuubia pealinnast, kus ta veedab õnnelikke päevi lipitsevate ja meelitusi puistavate õukondlaste keskel."

"Sellisel juhul... mida te silmas peate?"

"Tema vihapurset - see tähendab rünnakut Hermopolise vastu."

Nartreb hõõrus oma pakse sõrmi üksteise vastu. "Yegeb ei usu sugugi vürst Nemrodi ustavusse... Ja mina ka mitte."

"Kas sa pead mind lihtsameelseks või? Ustavuse on välja mõelnud kõlbluse üle targutajad, kes ei arvesta tegutsemise tõukejõude. Nagu igaüks, nii on ka vürst Nemrod valmis reetma, et kaitsta oma huve. Kuid tema käitumist juhib üks armastus: see, mida ta tunneb oma linna vastu. Ja ta teab, et Pianhi ei andesta talle tema reetmist. Nõnda jääb talle vaid üks väljapääs: teha sellest kindlus, mis on võimeline tagasi lööma kõik tormijooksud, ning kaitsta seda oma viimse jõuga. Ebakindlast Nemrodist on saanud üks minu tegutsemise tugisambaid."

"Isand... kas te soovite, et ma käsin uuel sõjasalgal Jänese maakonna piiri ületada?"

"Need jõhkrad algatused ei vii kuhugi. Koidikul on täiesti õigus: teie Yegebiga tegelge vaid meile alluvate valduste haldamisega."

Raevust vabisev semiit lahkus.

Väeülema armuke lähenes paljajalu käratult oma kallimale ja asetas lõhnastatud käed tema rinnale.

"Vabasta end sellest mehest ja tema semust Yegebist. Nad irvitavad sinu kavatsuste üle, neid huvitab vaid nende isiklik rikastumine."

Tefnakt suudles erakordse õrnusega neiu sõrmi.

"Kas sa arvad, et ma ei tea seda? Kuid riigijuht vajab selliseid putukaid, kes peavad ajujahti kõhklejate peale ja kõrvaldavad kangekaelseid. Et säilitada oma kohta ja eesõigusi, ei kõhkle Yegeb ja Nartreb altkäemaksu pakkumast ega tapmast. Just seetõttu on nad minu kõige hinnalisemad abilised."

33

Pantrinahkset üleviset kandev ritualist pöördus kindlal toonil Pianhi poole.

"Võimatu, Valitseja."

"Ometi pean ma lahkuma."

"Võimatu, niikaua kui tähed ei ole teile soodsad. Kui te ikkagi lähete, on teie ettevõtmine määratud läbikukkumisele. Me oleme tähtede pojad, nende sõnumit tuleb au sees pidada."

"Kui kaua pean ma ootama?"

"Mõned päevad, Valitseja, kuni järgmise kuuloomiseni. Kui Kuu, Horose[19] vasak silm, on teie sõiduga kooskõlas, ei saa hävitav Seth[20] teda enam mitmeks tükiks lõhkuda ning kahe venna taevane võitlus raugeb. Nende tugevus saab teie omaks ning

---

[19] Horos - taevajumal.

[20] Seth - algselt Ülem-Egiptuse ja kõrbe jumal, hiljem peajumal ning võitluse ja sõja jumal.

teie võimsus kasvab koos kasvava kuuga. Pidage meeles, Valitseja: taasloodud täiskuu on õnneliku ja ühtse, paljudest maakondadest koosneva Egiptuse kujutis."

Pianhi vaatas isiklikult üle oma sõdurite varustuse - nende niudepõlled, jalanõud, rihmad, tuped, mõõgad, vibud, kilbid ja nooled ning viskas kehvad asjad minema. Seejärel hoolitses kuningas nuubialaste lemmiktoidu eest, milleks oli kas kuivatatud või tohutu suurte vorstide kujul anumates hoitav kala. Arvestades reisi pikkust ja Egiptusse viidavate sõjameeste arvu, töötasid kalakaupmehed ja hoidistetegijad päeval ja ööl.

140

Abileegi ei oodanud tegevusetult. Saanud abikaasalt nõusoleku, kandis ta hoolt vältimatute puhtusepidamise vahendite ehk seebitagavara eest, milleks saadi ainet seebirikka balanitesipuu21 koorest ja viljast.

Kogu Napata askeldas ringi, valmistudes Pianhi ärasõiduks, mille vältimatus Otokult söögiisu võttis. Kui vaarao oli parajasti astumas ühe ratassepa töökotta, söandas paksmagu valitsejale läheneda.

"Valitseja... Ma mõtlesin järele!"

Pianhi tegi imestunud näo.

"Mis sind vaevab, mu sõber?"

"See lahkumine on meeletus! Napata vajab sind."

"Linn on rikas ja rahulik. Mida on tal karta?"

"Tefnakt kas tapab su ja vallutab seejärel Nuubia või siis jääd sa Teebasse, et valitseda Egiptust ja Nuubiat ning vältida põhjalaste uut mässukatset. Nii ühel kui teisel juhul jääb Napata vaeslapseks."

"Sa oled selgeltnägija, Otoku, kuid minu saatus ei kuulu minule. Amon valis mu vaaraoks ja andis mulle palju õnne. Nüüd, kui minu riik kannatab ja on kadumise ohus, kas on mul õigust käituda tänamatult?"

"Sa võiksid piirduda teise sõjasalga saatmisega..."

"Vaarao maine on rüvetatud. Ei sina ega ka kõige tähtsusetum minu alamatest suudaks taluda sellist teotust."

"Kuidas Napata ilma sinuta püsima jääb?"

"Ma usaldan oma pealinna ühele juhile, kes armastab teda ja oskab teda kaitsta igasuguste hoopide eest: sinule, Otoku."

"Aga, Valitseja..."

"Sinust saab suurepärane linnapea, tingimusel, et sa aegajalt pead nõu vana Kapaga ja arvestad tema arvamustega. Sõnumitoojate kaudu, kes liiguvad lakkamatult Teeba ja Napata vahet, juhin ma sinu otsuseid. Kas see rahustab sind?"

"Ei, Valitseja."

141

"Seda parem, siis oled sa kogu aeg valvas."

Jättes paksmao, astus Pianhi ratassepa töökotta. Kuningas teadis, et sõja saatuse võib otsustada üksainus pisiasi: sõjavank-rirataste tugevus, mis pannakse karmile proovile kokkupõrgete ajal.

Ratassepp oli leiutanud omad töövõtted ning hoidis neid kiivalt saladuses. Kodarate kinnitamine käis nimelt hämmastava täpsusega ja läbimõõtude valik oli rikkalik. Pianhi oli katsetanud mitmeid tema sõjavankreid rasketel maastikel ja rattad olid osutunud märkimisväärselt vastupidavaks.

[21] Horos - taevajumal.

"Kas su töö on lõpetatud?"
"Veel kaks või kolm päeva, Valitseja, ja ma annan teile üle kogu nõutud koguse rattaid."
"Kas sa saad mulle tagada nende vastupidavuse?"
"Oma elu nimel, Valitseja! Munakivid, liiv, pehme pinnas, kallakud... Te olete võidukas ükskõik millisel maastikul. Põh-jalaste rattad purunevad enne meie omi, ma tõotan teile seda!"
Heldinult silmitses käsitööline ratast, mille ta just oli lõpetanud.
"Kui ilus on ratas! Ta näib paigalseisvana, liikumatuna, ja ometi peitub temas liikumise saladus. Temas sünnivad kõik teed ja kui ta peatub, talletub mälestus läbitud radadest temasse igaveseks. Kuid parem oleks, kui ta üldse kunagi veerema ei hakkaks, kui teda vaid sõjapidamiseks saab kasutada."
"Kui ma ei saa põhjalastest jagu, tungivad nad kuni Napa-tani ja hävitavad kõik selle, mille meie oleme ehitanud. Tänu sinule hoian ma selle hävingu ära."

"Kas sa oled valmis, Chepena?" küsis Pianhi tütrelt, kes lõpetas oma töötoas parajasti lõhnaõli, mis oli värske nagu kevadine hommik.
"Ma tahtsin unustada, et pean ühel päeval lahkuma sünnimaalt, sellest linnast ja paigast, kus ma olen nii palju rõõmu tundnud. Ega sa ei ole oma kavatsusi muutnud, isa?"
"Sa tead ju küll, et ei."
142
"Kas ma pean elama Teebas oma elupäevade lõpuni?"
"See on nõue, mis käib kokku ülempreestrinna ametiga."
Chepena oli nutma puhkemas.
"Sa murrad mu südame!"
Pianhi surus tütre õrnalt enda vastu.
"Ma tean seda, Chepena, kuid sinu andekus juhtis minu mõtet, kui ma su tulevaseks Teeba valitsejannaks määrasin. Sa valitsed Karnaki, templite templi üle ja hoiad elus meie usu püha olemust."
"See ülesanne on... hirmutav!"
"Ei, mu tütar: vaimustav. Kohe, kui sind on riietatud ülempreestrinna rituaalsesse rüüsse, saab sinu eelkäijate elutarkusest su kõige hinnalisem abimees. Ära karda, Chepena: sinus hakkab elama selline jõud, mille tegelikku olemust sa praegu veel tajuda ei suuda. Ta avaldub siis, kui sa oled ametis, mille jaoks sa oled loodud."
"Kuni lahkumiseni mõtisklen ma templis."
Chepena suudles isa käsi.

Pianhi väljus linnast, et imetleda loojangupunas Puhast mäge ja selle tippu.
Kujurite töö on lõpetatud. Gebel Barkal jäädvustab igaveseks Nuubia südamesse vaarao valitsuse pitseri.
Pianhi süda tõmbus kokku. Kas näeb ta veel kunagi seda mäge, mille varju on ehitatud Amoni tempel, Karnaki templi kauge kaja? Ta oli lootnud, et ei pea sellest lahkuma ning võib rahulikult tema kaitse all vananeda.
Kuid järsult keeras saatus ette oma karmi palge ja esitas nõudmised, millest must vaarao ei saanud kõrvale hoida. Tema õnn, elupäevade pidev ja rahulik järgnemine, tema palee sära... kõik see ei lugenud enam midagi, kui seisti silm silma vastu kurbmänguga, mis uputas Egiptuse rahva meeleheitesse.
Paari sammu kaugusel Pianhist hakkasid põõsad liikuma.
Sealt kerkis esile musta kaelusega kobra, vihane ja valmis hammustama.

Vaarao ei jõudnud veel liigahtadagi, kui üks mangust[22], kes tegutses kiiremini kui roomaja, viskus mao peale ja sulges oma lõuad tema kuklal.

Karv vihast turris, oskas väike kolmnurkse koonuga ning pika ja nõtke sabaga lihasööja leida sobivad võitlusasendid, et roomaja hammustusi vältida. Kas polnud see mängust mitte üks looja Atumi[23] avaldumisvorme? Loom, kes mõnikord laseb end kodustada, kaitseb maja sisalike, rottide ja hiirte eest. Tänutäheks ta mumifitseeritakse ja tema igavikuline keha asetatakse sobiva suurusega sarkofaagi.

Võitlus oli lühike ja äge. Hinge tõmmates vaatas mängust kobra laipa.

Pianhi võttis loomakese kinni ning see ei püüdnudki ta käest põgeneda.

"Sa näitasid mulle eeskuju, ma võtan su endaga kaasa."

34

Nädal oli olnud rahuldav, sest Nuubia kaotas kaks küla ega rünnanud ühtegi liibüalaste valvesalka. Tefnakt sai Põhjast kindlal ajal ja piisavalt varustust ning tugevdas lakkamatult Herakleopolise kaitset.

Mees istus madalal lõvikäppi meenutavate jalgadega istmel ja silmitses Koidikut, kes silus juukseid ning kattis need siis uhke parukaga.

"Selline olukord on juba küllalt kaua kestnud... On vaja leida mingi moodus, et panna nuubialased ründama, alistada nad ning ellujäänute abiga meelitada meie poole nende Teebas asuvad väed. Seejärel on tee vaba."

"Paremat tegutsemiskava ei saagi olla, kallis."

"Laseme selle siis käiku! Proovime jätta vastasele mulje, et Herakleopolist on lihtne vallutada."

"Miks mitte kõikjal maha hõigata, et sa lahkusid linnast ja et vürst Peftau on taas hakanud Pianhi alamaks? Nuubialased ei umbusalda oma liitlast ning lõks nende järel langeb kinni."

Tefnakt suudles Koidikut kaelale.

"Sina üksinda asendad tervet sõjanõukogu."

"Ma tahan võita... sinu pärast, Egiptuse pärast!"

Tefnakti käsualune teatas Yegebi tulekust.

"Hiljem!"

"Teie nõuandja väidab, et asi on kiireloomuline." "Tulgu siis..."

Yegebi pilgus peegeldus hirm. "Isand, kohutav uudis!" "Kust sa selle võtsid?"

"Meie Teeba teadetevõrgust. Pianhi oli just sõnumi saatnud: ta lahkub Napatast ja saabub Amoni linna."

Koidik varjas oma täiusliku keha valge looriga.

"Ma poleks seda eales uskunud/' tunnistas Tefnakt.

"See muudab kõik!" sõnas noor naine. "Varsti võitleme me nuubialaste juhi vastu. Tefnakt ja Pianhi vastamisi... Kui must vaarao surma saab, viskavad tema pooldajad relvad maha."

"Just nimelt," lausus Yegeb vilistades, "oleks hea, kui Pianhi ei jõuaks iialgi Kesk-Egiptusse."

---

[22] Mängust e. ihneumon on nimetatud ka "vaarao rotiks".

[23] Atum - maailma ja jumalate looja ja isand; lõi iseenda ürgkao-sest ja sigitas ürgelemendid, millest tekkisid taevas (Nut) ja maa (Geb); hiljem samastus temaga Re.

"Oivaline mõte," arvas Tefnakt, "aga kuidas püünist üles seada? Lõuna on tema oma!"
"Teekond tuleb pikk ja raske... Proovime saata mõned otsusekindlad mehed idapoolse kõrbe kaudu. Aga kui nad ebaõnnestuvadki, siis jõuab Pianhi Teebasse ja Amoni linnast saab tema haud."

Tänu ühele noorele ja natuke pöörasele taluneiule, kes soovis end täiustada armumängudes, oli pealik Lamerskeny veetnud lõbusa öö. Mõne tunni jooksul unustas ta viimaste nädalate ebaõnnestumised. Ei ainsatki liibüalaste valvesalka tema püünistes, ei ühtki nime väärivat kokkupõrget, iga päevaga muutus masendus aina talumatumaks.
Mitmel korral oli Lamerskeny üritanud Puramale rääkida, et nad kutsuksid kohale Teebas paiknevad väed - mitte selleks, et rünnata võimsat Herakleopolist, vaid et võtta lõplikult oma kätte mitmed paigad Jänese maakonnas ja kindlustada nende julgeolekut. Kuid vibuküttide pealik keeldus nõrgendamast Amoni linna kaitset.
Sel korral on asi otsustatud: Lamerskeny teatab Puramale oma erruminekust ja jätab juhtimise tema hooleks. Mida ta oma eluga peale hakkab, seda ta veel ei tea; akaatsiakäega mees ei osanud muud kui olla sõdur ning igasugune muu tegevus tun-dus talle sobimatu.
Lamerskenyt kurvastas, et ta peab niimoodi taanduma vi-buküti ees, kes ei oskaks ealeski ilusat rünnakut juhtida, kuid selline igav äraootamine oli tema meelest veelgi talumatum. Seikluse suurest hingusest ilma jäetuna mees lihtsalt närbus.
146
Kui Purama, lai naeratus näol, tema juurde tuli, mõistis Lamerskeny, et teine on ta kavatsused läbi näinud ning rõõmustab nüüd juba ette, et saab tegutseda vabade kätega. Kutseline sõjaväelane, kes on valmis ükskõik millisteks kokkulepeteks edu nimel... seda see vibumees oligi.
"Teadaanne Teebast," kuulutas Purama.
"Uued käsud?"
"Midagi paremat, Lamerskeny. Palju paremat."
Jalaväepealik kortsutas kulmu.
"Ma ei mõista..."
"Pianhi on saabumas."
Hermopolisse tagasijõudmisest saadik tundis vürst Nemrod endas jälle elu pulbitsemas. Ta oli taas leidnud oma harjumused, õukondlased, palee ja lemmikkoka ning veetis aega, jalutades mööda linna, mille ta oleks peaaegu et kaotanud.
Naised ja pidusöögid on nüüd vaid teisejärguline meelelahutus; tema ainus kallim on Hermopolis, keda ta hakkab päevast päeva kaunistama, et teha temast maa kõige kütkestavam linn. Ülemteenrile, kes talle peenetundeliselt meenutas, et sõda möllab edasi, vastas Nemrod vaid seda, et selline tardunud olukord kestab kahtlemata kümneid aastaid ja et on parem see unustada. Jah, unustada, nagu ka unustada tema reetmine.
Thothi suure templi läheduses asuvas Tamariski orus istus vürst varikatuse all, mida mööda ronisid elulõngad, jõi jahedat valget veini ning kuulas harfimängija laulu.
Tema korrakaitsjate ülem julges seda sulnist hetke häirida.
"Kas jälle mingi varustusküsimus?"
"Ei, vürst. Sõnumitooja tõi just Tefnakti pitserit kandva papüüruse."
Nemrod avas väeülema pitseri ja laotas papüüruse laiali.

Ta luges mitu korda neid Tefnakti enese käega kirjutatud paari rida ja püüdis end uskuma panna, et tegemist on halva unenäoga. Ei, must vaarao ei saanud Napatast lahkuda ja olla teel Teebasse. Ei, ta ei ründa Hermopolist.

147

Kuigi Otoku määrati Napata linnapeaks, keeldus ta endiselt alamate ees jalga maha panemast ja teenrid pidid seda lihamäge ühest pealinna paigast teise kandma.

Paksmagu oli nii mures, et lühendas mõnikord isegi mõnda oma päeva viiest einest. Ta usaldas vastutuse oma hõimu eest ühele nõole, kellel ta lubas pea maha lüüa, kui see pisimagi kullatüki kõrvale paneb, ning asus uurima linna haldamise saladusi.

Kui paksmagu midagi enda peale võttis, siis ei käitunud ta võhikuna. Isegi kui ta peaks selleks oma tervise jätma, tagaks ta Napata õitsengu. Veel oli tarvis panna kirjutajad endast lugu pidama ja näidata neile, et ta pole mingi tähtsusetu tegelane.

Et sellega hakkama saada, oli vaid üks võimalus: saavutada Tarkpea tingimusteta abi. See oli ka põhjus, miks Otoku laskis end kiirel kõnnakul kanda Tarkpea juurde tema ilusasse viieteistkümne toaga majja kesk varjulist aeda, kus olid ülekaalus dumpalmid.

Kääbuse abikaasa oli lopsakate rindadega ilus nuubialanna, kes oli ilmale toonud ühe poisi ja ühe tüdruku. Neljateistkümne ja kaheteistkümne aasta vanustena olid need juba otsustanud kirjutaja elukutse kasuks ja kogusid hoolega isalt teadmisi.

Uksehoidja tervitas isand Otokut hästi vaikselt ja kandjad astusid liivatatud puiesteele, mis viis Tarkpea elamu peaukse juurde.

Lävel seisis kääbuse pisarates abikaasa.

"Emand Tarkpea, ma ei tahaks teid sugugi tülitada, kuid on vaja, et ma saaksin nii ruttu kui võimalik teie abikaasaga nõu pidada."

"Paraku on see võimatu!"

Värin läbis Otoku kogukat keha.

"Te ei taha ju ometi öelda, et...?"

"Ei, ei, isand... Tarkpea on elus ja terve, aga Pianhi võttis ta endaga kaasa."

Hoop oli kohutav. Otoku peab ise hakkama saama ja must vaarao võib tema üle uhke olla.

35

Kui hommikune uduloor hajus, pani kristallselge õhk värelema kõrbe kollase lainetuse. Pianhi laevastik liikus edasi maastikul, mida tema sõjavägi imetlusega silmitses: kollakas-punased tasandikud, oranžikas liivakivi, rohked palmipuud, lai niisutatud maariba ning päikeses sillerdavad nisu-ja odra-põllud moodustasid mahedama vaatepildi kui see, millega nad olid harjunud neljandal kärestikul. Kaunilt voogas Niilus otse põhja; võidukalt trotsis ta leplikku kõrbet, möödudes valgete majakestega küladest, mille elanikud olid kaldale kogunenud, et tervitada kuninglikku paari, kes seisis lipulaeva ninas.

Pianhi käsi surus Abilee kätt. Tema pilk haaras Nuubia maastiku valgusküllast ilu, mille tuli toitis ta hinge. Palmipuu-de latvades kükitavad ahvid lõkerdasid naerda; sinitaevas tiirutavad pääsukesed joonistasid kaari valgete iibiste korrapärase ja suursuguse lennu ümber.

Tarkpea tõi kohale peekrid jaheda karuubamahlaga[1].

"Valitseja... Lubage mul märkida, et te olete liiga nähtaval. Siin, laeva ninas, olete te kogenud vibukütile suurepäraseks märklauaks."

"Ära ole nii lootusetu: me ei ole veel Tefnakti valduses oleval maa-alal."

"Aga kui ta sai ehk teada teie lahkumisest, kui ta on saatnud tapjad, et takistada teid Teebasse jõudmast?" "Võimatu."
"Ma loodan seda, Valitseja, kuid kas ei peaks kartma halvimat selliselt vaenlaselt nagu seda on Tefnakt?"
1 karuuba - Vahemeremaades kasvav toitva mahlaga puu.
149

"Mida arvaksid nuubialased, kui ma kajutisse peitu poeksin? Nad nimetaksid vaaraod araks ega usaldaks teda enam! Küllap arvad ka sina nii, Abilee?"
"Tarkpeal on õigus ja sinul ka."
Kuningas ja kuninganna jäid laevaninasse, ainitine pilk suunatud põhja, kus neid ootasid vägivald ja surm.

"Valitseja," lausus laevajuht, "me läheneme Argo saarele. Tundub, et siit saab kiiresti ja lihtsalt mööda sõita, kuid ma ei usalda seda kohta. Saar on väga pikk24 ja me peame valima ühe kahest jõeharust, mis tema ümbert lähevad. Kui me eksime, on meil oht sattuda ebasoodsasse voolu."
"Kas see võib laevastiku hukka saata?"
"Lastilaevad kindlasti."
Laevadel oli vilja, õlianumaid, veini ja õlut, kodulinde, kariloomi, aedvilja, soola, juustu, liha- ja kalahoidiseid, sõjaväe relvastust ja hulk hobuseid, keda veeti kõige suurema ettevaatusega.
"Mille põhjal sa nii otsustad?" "Juhuse põhjal, Valitseja." "Näita mulle kaarti."
Pianhi ei uurinud seda mitte silmade, vaid kätega. Kompi-mismeel on palju peenem, kui enamik inimesi arvab. Käsi on võimeline nägema ja eristama isegi nähtamatut, kui teda teadlikult kasvatada. Asetades käe looma kaelale, oli Pianhi välja valinud oma hobuse, sama käega valib ta nüüd jõeharu.
"Me möödume saarest paremalt."
Laevajuht ise oleks valinud pigem teise võimaluse, kuid tal ei olnud kuningale pakkuda ühtegi tõsist vastuväidet.
Pikk rodu laevu suundus jõeharule, kus teda ründasid kärbseparved, mis ei lasknud lootsidel korralikult oma pikkade vaiadega jõe sügavust mõõta. Püüdes kärbseid eemale peletada, kukkus üks meestest koguni vette. Kaks laevameest sööstsid
150
talle otsekohe appi, heites köie, millest mees kinni haaras ja mille abil pardale tagasi ronis.
"Kõikidele meeskondadele peoleorasva!" käskis Pianhi.
Kõik määrisid end selle hinnalise ainega sisse ja kärbeste rünnakud lõppesid. Kuid kuningas tajus üht teist ohtu: tuul oli nõrk ja jõe pinnal tekkisid õrnad vired. Märk, mis ei peta. Märk, mis andis teada liikuvatest leetseljakutest veepinna all.
"Pidage kinni!" hüüdis üks lootsidest.
Kuid kõige esimese ja lipulaeva jaoks oli juba liiga hilja, nad rammisid leetseljakut ja vajusid sellesse. Ülejäänud laevastikul õnnestus takistust vältida.
Ainus väljapääs: laevad välja vedada. Pianhi hüppas leetseljakule ja asus mehi juhtima, vedades ka ise sellise jõuga, mis ületas kahekordselt laevameeste oma.
Nii jäi Argo saarest möödumisest peagi vaid halb mälestus.

[24] U. 30 km.

Kolmanda kärestiku ületamine läks raskusteta. Nuubia laevastik liikus ettevaatlikult graniidi- ja porfüürikuhjatiste vahelt läbi ning sattus siis imelikule maastikule, kus liiv oli hall ja kaljud mustjad. Üksikud antiloobid põgenesid laastatud savannis nõtkelt üle harvade põõsaste hüpeldes.

Seejärel taas liivaluidete ooker, palmide õrn rohelus, viljakuse saladust peitva punaka mudaga kaetud kaldad. Tugev oli Pianhi meeleliigutus, kui tema tee viis mööda paikadest, kuhu olid ehitatud Solebi ja Sedeinga templid. Need ülistasid armastust, mida Amenhotep III oli tundnud oma abikaasa Teje vastu, ning kuningliku abielupaari püha olemust.

Kuningas embas Abileed.

"Amenhotep III laskis ehitada ka Luxori templi, ühe Teeba õitest, sel ajal kui mõlemad maad olid ühendatud, rikkad ja rõõmsad."

"Kui meil õnnestub võita Tefnakt, miks ei võiks siis see õnnelik ajajärk taas elustuda?"

"Me ei ole eales pidanud nii suurt sõda, Abilee. Kas nuubialaste vaprus on ikka piisav?"

151

"Sa ei ole ju mingi kahtleja."

"Ma ei kahtle, sest mul ei ole valikut. Ent kui paljud surevad enne, kui me võime relvad käest panna! Tefnakt tegi Põhja habrast tasakaalu rikkudes ränga vea, kuid ta tõi mu loidusest välja. Mul ei olnud õigus, Abilee, kui ma arvasin, et liibüa vürstid rahulduvad vallutatud maa-aladega ja suruvad maha oma meeletu auahnuse. Mul ei olnud õigus... Eales ei tohi kinkida oma usaldust võimujanustele inimestele. Ja arglikud nagu Peftau ja Nemrod ei ole sugugi vähem ohtlikud, sest nad reedavad su esimesel võimalusel. Ma eksisin arvates, et kartusest piisab nende õigel teel hoidmiseks. Võib-olla peaksid sa Napatasse tagasi pöörduma, Abilee."

"Selle katsumuse tahan ma koos sinuga läbi teha. Ja kui me peame surema, et oma püha üritust kaitsta, siis olen ma sinu kõrval."

Mängust ronis Pianhi õlale nagu kinnitades, et ka tema on võitluseks valmis.

Joostes lähenes Tarkpea, kes riskis libedal laevatekil kaela murda. See ei tõotanud midagi head.

"Õnnetus, Valitseja! Ja kõik on minu süü..."

"Millise vea sa siis tegid?"

"Ma ei vaadanud üle kõiki ohutisekaste... Ja ühes neist on vaid savinõud! Mitu laevameest jääb ilma maagilisest eestkostest ja nad keelduvad jätkamast!"

"Rahune," sõnas kuninganna Abilee. "Ma jagan laiali oma teenijannade ohutised. Neid on piisavalt."

Fajansist, kvartsiidist, karneoolist, punasest jaspisest ja ser-pentiinist amuletid olid käe, samba, sfinksi, pistrikusilma, jõe-hobupea kujuga... Tarkpea rahunes. Kui sõjakäigu iga liige on vaenulike jõudude eest kaitstud, läheb lõpuks kõik kindlasti hästi.

36

Suur hulk hobuseid aeti väsimusest surnuks, kuid teade jõudis Liibüa lõunatipus elava hõimuni. Kümmekonna hõbe-dakangi, parimate võiete ja saja eesli eest nõustusid viiskümmend noort kütti ületama salaja Egiptuse piiri ja ründama Pianhit teise kärestiku kohal. Koht oli varitsemiseks eriti soodus. Liiga enesekindel must vaarao ei ootaks eales niisugust kallaletungi tema võimu all oleval maa-alal.

Tasu suurusele vaatamata ei olnud leidunud just kuigi palju vabatahtlikke. Pianhil oli võitmatu sõdalase kuulsus ning kogenud mehed temaga jõudu katsuda ei soovinud. Vaid õitsva tervisega noored uljaspead olid nõustunud seda meeletut ettevõtmist proovima, lootes tuua oma külasse musta vaarao maharaiutud pea. Kafy, hõimupealiku noorem poeg, asus jõugu ninameheks. Ta teadis, et vanema venna tõttu, kes teda sügavalt vihkab, on tal väga väike lootus võimu enda kätte saada, niimoodi aga leidis Kafy võimaluse oma tegelikku väärtust tõestada.

Retk tõotab kujuneda ohtlikuks. Päevasel ajal on võimalik liikuda vaid sellel osal Niilusest, kus pole Pianhi sõdureid; öösel aga ähvardab oht mõne kalju otsa karile joosta. Kuid ebaõnnestumisele ei tohi mõelda ja edasi tuleb liikuda nii ruttu kui võimalik, et Pianhit määratud kohas üllatada.

Kuningas imetles kaksikmasti tippu kinnitatud nelinurkset linast purje, mis ulatus pardani. Liikudes edasi peamiselt tugeva voolu abil, kasutasid tema laevamehed siiski ka purjesid, et tuule jõud raisku ei läheks. Kui see viimane rauges, mähkisid

nad purje raa ümber, võtsid masti maha ja asetasid selle kahele hargikujulise otsaga postile.

Lipulaeval, kuningliku paari kajuti kõrval, oli sisustatud suur vabaõhutarandik Vaprale, Pianhi hobusele. Neljajalgsel oli seal kaks latrit ning valitseja käskis teha kindlate vaheaegade järel peatuse, et loom saaks ringi joosta. Nagu sõdurid, nii käitus ka Vapper eeskujulikult; temagi tajus täidetava ülesande tähtsust.

Pianhi rääkis sageli hobusega ning too vastas talle pilkude ja hirnatustega, väljendades kas nõusolekut või rahulolematust. Kuningas arvestas tema arvamusega, parandades ta elutingimusi ja hoides teda parima tervise juures. Lisaks oli Vapral erakordne võime: ta tundis ette ohtu ja väljendas sel puhul oma hirmu häälekate vihahoogudega.

Vihahoog lahvatas Niiluse teise kärestiku lähenedes.

Kabjahoope peljates ei julgenud ükski laevamees sekkuda; pealegi ei olnud kellelgi peale Pianhi õigust Vaprale läheneda.

"Rahu, rahu, sõber, rahu, rahu," soovitas kuningas tõsisel ja väärikal häälel.

Kuid Vapper ei rahunenud.

Kui Tarkpea nägi kuningat latrisse astumas, hakkas tal hirm. Loom oli nii raevunud, et teda ei suutnud rahustada isegi peremehe nägemine. Kuid Pianhil õnnestus pilk Vapra silmadesse kinnitada ning kõhklematult astus ta looma suunas.

Hobuse raev rauges.

"Vapper hoiatab meid hädaohu eest," lausus Pianhi abikaasale, kes lebas elevandiluuga kaunistatud peatsiga härja-jalgsel voodil.

Abilee pilgust paistis ebatavaline rahutus.

"Ma nägin õudset und," avaldas ta. "Niilusest väljusid tohutud krokodillid ja koheva mullaga kallastelt ilmusid äkki hiiglaslikud jõehobud. Algul nad umbusaldasid üksteist ja ma olin kindel, et nad hakkavad omavahel võitlema. Kuid nad jäid üksteisest aupaklikku kaugusse ja sõlmisid lõpuks koguni

midagi liidutaolist ühe kõrbest esile kerkinud koletise vastu, koletise, keda ma ei suutnud kindlaks teha... Siis lahvatas kokkupõrge ja ma ärkasin."

"Unenägu... või nägemus?"

"Ma ei oska öelda... Kas me ei peaks neid hoiatusi arvesse võtma?"

Pianhi istus voodiservale, abikaasa surus end tema vastu. "Teisiti öeldes, minna tagasi Napatasse, unustada Tefnakt ja sõda..."
"Milleks seda sinu eest varjata? Mul on hirm."
"Kes ei tunne hirmu, sellel pole ka vaprust. Kuid meil ei ole õigust loobuda. Ma lähen hoiatan laevamehi ja sõdureid, et meil tuleb ilmselt võitlusse asuda palju varem kui arvatud."
Teade külvas laevadel segadust. Milline oht võis küll ähvardada Nuubia sõjaväge tema enda maa-alal, nü kaugel vaenlasest? Sellele vaatamata seadsid laevajuhid meeskonnad häireolukorda ja vibukütid jälgisid kaldaid päeval ja ööl.

Kafyl ja tema meestel oli olnud õnne.
Nad olid ületanud kõik takistused, et jõuda teise kärestiku lähistele, nad olid kasutanud raskeid radu, mida õnneks ääristasid veevõtukohad.
Maastik oli masendav: Niilusest kerkivad kaljumadalikud, keerised, mis väljendavad jõe viha, tormijooksuga vastu gra-niitsaarekesi sööstvad veevood, kaljurahnud, mis näivad valvavat läbipääsu, et seda paremini tõkestada... Mitmed liibüa-lased värisesid hirmust, olles kindlad, et kurjad vaimud kummitavad selles paigas.
Üks neist püüdis isegi põgeneda, kuid Kafy vinnastas vibu ja kihutas jooksikule noole selga.
"Pelgurid ei vääri teist saatust."
Kafy oli kohutavam kui kurjad vaimud ning noored liibüa-lased surusid oma hirmu alla.
"Siin me Pianhi tapamegi. Kui ta on surnud, kui meie nooled on ta keha läbi puurinud, jooksevad tema sõdurid laiali
155
nagu meeleheitel kariloomad. Me võtame laiba oma valdusse ja pea viime Tefnaktile ning nõuame, et ta kahekordistaks lubatud vaevatasu. Varsti saavad teist rikkad mehed!"
See väljavaade andis meestele tegutsemisjulguse tagasi.
"Need rahnud on meie liitlased," märkis Kafy. "Seal üleval oleme me Nuubia vibuküttide laskeulatusest väljas, kuid meie ise tabame neid täpselt!"
Väikesel salgal jäi nüüd veel vaid ületada Niilus, liikudes saarekeselt saarekesele, ja ronida seejärel õigele kaljule, et päike silma ei paistaks ja tuul vastu ei oleks.
Kui etteotsa asunud Kafy juba poolel teel oli, sundis röökimine teda ümber pöörduma.
Üks rahnudest oli veest välja kerkinud ja ühe liibüalase jõkke kukutanud. See ei olnudki graniidilahmakas, vaid tohutu jõehobu, keda lõunauinaku ajal segati. Tema kümmekond hiigelsuurt kaaslast ajasid lõualuud pärani ja tõid kuuldavale kohutava möirge.
Ehmunud liibüalane tegi selle vea, et surus pistoda jõehobu õrna nahka. Raevust ja valust hullunud loom torkas ujuja oma kahe pika ja terava silmahamba otsa. Teised jõehobud võtsid temast eeskuju ja asusid läbi pistma asjatult põgeneda püüdvate liibüalaste kehasid.
Kaldal arvas Kafy nägevat liigutamas asju, mida ta oli pidanud mahakukkunud puutüvedeks. Ettesirutatud pea, küh-muline nahk, roomaja saba ja lühikesed käpad, kuid kiired, nii kiired...
"Oleme päästetud! Krokodillid ründavad jõehobusid!"
Halastamatu sõda kahe liigi vahel oli kestnud juba hallidest aegadest peale.

Kuigi Niiluse krokodill on suur raske loom, on ta hämmastavalt kiire. Üks ehmunud liibüalane hakkas odaga vett peksma, et tekitada looma jaoks talumatuid võnkeid, mis ta minema ajaksid. Kuid niimoodi saavutas ta loodetule hoopis vastupidise tulemuse ning meelitas krokodilli enda suunas. Ja et saak oli sobiva suurusega, tõi elukas kuuldavale vile, et liitlasi appi kutsuda.

156

Kafy oli jahmunud. Ükski krokodill ei tundnud huvi jõehobude vastu, ükski jõehobu ei muretsenud krokodillide pärast. Nii ühed kui teised ründasid sõjasalga liikmeid.

Kafyle ei antud aega lasta noolt talle kallale sööstva isakro-kodilli avatud lõugade vahele, sest üks emane sulges samal ajal lõuad tema parema jala ümber ja vajutas nii tugevasti, et tal pisaranäärmetest vesi voolama hakkas. Ning kõik krokodillid valasid rõõmupisaraid selle erakordse pidusöögi puhul.

Koon tuules, püsis mängust liikumatult Pianhi õlal ja vaatas koos kuninga ja tema abikaasaga kaugusse. Kesk teist kä-restikku, mida nad väga ettevaatlikult ületama olid hakanud, märkasid nad pulbitsemist ja kuulsid kähedaid karjeid.

"Kindlasti krokodillide ja jõehobude võitlus," astus Pianhi ettepoole. "Jah, ma näen neid! Roomajad näivad eemalduvat."

"Vesi on punaseks värvunud," märkis Abilee.

"Sul on õigus! Aga sellisel juhul..."

"...mu unenägu ei petnud mind. Koletised ootasid meid, kuid need polnud ei jõehobud ega krokodillid." Laevastik liikus edasi.

Krokodillid ei olnud ära põlanud ainsatki liharäbalat ja tänu tugevale voolule segunes nende ohvrite veri nüüd sinise sügava j õeveega.

Esimest korda pärast Napatast lahkumist väljus Chepena kajutist ja tuli isa kõrvale.

"Ma palusin Amonit," lausus ta, "ma anusin teda, et ta oleks nähtamatult kohal, et tema pilk juhiks sinu laeva. Kohutavad katsumused ootavad meid ees ning ma hüüan pidevalt tema poole."

Mängust Pianhi õlal jäi tukkuma ja laevastik läbis vahejuhtumiteta teise kärestiku kivise kõhu.

37

Teenijanna lõpetas Koidiku peente õrnade jalgade hooldamist; talle järgneb soonetasuja, kes võiab noore naise pärl-mutterkeha viiruki-ja lõhnastatud pilliroo võidega. Nõnda säilitab neiu kogu päevaks pehme ja lõhnava naha.

Hommikune iluravi oli peaaegu lõpetatud. Jäi veel vaid juuksuri etteaste, millega kaasnes paruka valik. Koidik meenutas veel taltsutamatut ööd, mille ta Tefnaktiga oli veetnud. Samavõrd nagu mees väeülemana avalikus elus on külm, vali ja karmi sõnaga, muutub ta neiuga lõbutsedes ootamatusi täis kirglikuks armastajaks. Aga isegi tugevate naudingute kütkes tundis naine, et meest kummitab tema suur ettevõtmine. Kui mees teda armastab, siis pole see mitte tema ilu ega nooruse pärast, vaid seetõttu, et temas elab seesama võimuiha.

Juuksurineiu oli pisarates.

"Mis lahti on?"

"Käskijanna, see elajas Nartreb..."

"Ega ta sind ometi ära ei vägistanud?"

"Mind ta ei julge, sest ma olen teie teenistuses... Kuid minu noorema õe, kes on kaheksateistkümnene ja kaunis nagu liilia, tema ta vägistas!"

Seljas läbipaistvast linasest loor, juuksed lahti, jalad paljad, väljus Koidik kiirel sammul oma toast, möödus valvurite eest, kes olid paigutatud kõigi palee koridoride nurkadesse, tõukas eest ära ühe õukondlase, kes teda kummardades tervitas, ja vihises tuulekeerisena nõupidamiste saali, kus Tefnakt kuulas Yegebi ülevaadet piirkonna majandusliku olukorra kohta.

"Sinu nõuandja Nartreb on elajas ja kurjategija!"

"Millest selline ärritus, Koidik?"

158

"Sest ta vägistas minu juuksuri õe!"

"Võimatu," vaidles vastu Yegeb. "Mina vastutan tema eest."

"Tulgu siia ja andku ise vastust," nõudis noor naine.

Yegebi ilme muutus kalgiks.

"Kas mitte väeülema asi pole käske jagada?"

"Mine otsi oma sõber üles," lausus Tefnakt Yegebile.

Semiit tegi kummarduse ja kadus.

"Vabane neist," soovitas Koidik. "Lõpuks panevad nad rahva sind vihkama. Ja meie seaduste kohaselt on vägistamine karistatav surmaga."

"Minu nõuandjate tõhusus on vaieldamatu," märkis Tefnakt. "Isegi kui nende võtted võivad mõnikord toorena tunduda, saavutavad nad suurepäraseid tulemusi, sest ma luban neil endil rikastuda. Tänu neile rahvas kardab mind ja teab, et mulle tuleb kuuletuda."

"Kas sa mõistad seega vägistaja õigeks?"

"Kuulame kõigepealt ära, mis tema toimunu kohta ütleb."

Kui Nartreb Tefnakti ette ilmus, kordas Koidik tuliselt oma süüdistusi.

"See on vaid lihtne arusaamatus... Tegelikult olin mina see, kes ruttas appi sellele õnnetule, keda üks talupoeg just oli halvasti kohelnud. Ma sain otsekohe aru, et neiu on langenud kohutavalt toore kohtlemise ohvriks, ja käskisin, et talle antaks minu kulul abi."

"Sina oled see, keda ta süüdistab, mitte mingi talupoeg!"

"Ta oli peaaegu teadvuseta, tundetulv pani ta sonima... See on täiesti mõistetav ja ma annan talle andeks."

"Kohtu ees," ei jätnud Koidik järele, "on tema sõna sinu oma vastu."

"Kindlasti mitte, sest mul on kolm tunnistajat. Kolm korravalvurit, kes mind saatsid ja kes nägid talupoega põgenemas. Nende tunnistus on otsustav."

Yegeb naeratas.

"Te näete, väeülem. Nartreb on mees, kes on kõrgemal kõigist kahtlustustest."

"Juhtum on lõpetatud," otsustas Tefnakt.

139

End lüüral saates laulis vürst Akanoshi nuubialannast abikaasa talle ühte Suure Lõuna laulu, mis oli korraga nii päikeseline kui ka kurvameelne. See jutustas mahedast veest, mida jagasid jõe kaldal omavahel kaks armastajat, kes olid armunud koidiku kaassüül. See laul rääkis noorusest, mis põgeneb koos vetega pärivoolu ja vajub Niiluse poole laskudes ookri-karva luidetesse.

Pisarateni liigutatud ülemteener ootas laulu lõpuni, enne kui isanda poole pöördus. See oli ainus teener, kellel oli juurdepääs abielupaari eluruumidesse; kiire küsitluse põhjal oli Akanoshi abikaasa teinud kindlaks, et kõik ülejäänud on Yegebi palgal ja püüavad tema abikaasa head nime määrida.

"Tefnakt raevutseb," teatas ülemteener.

"Minu tõttu?"

"Ei, vürst, olge rahulik. Ta sai just teada, et liibüalased, kellele maksti Pianhi tapmise eest rännaku ajal, ei saanud oma ülesandega hakkama. Must vaarao ületas teise kärestiku ja peaks nüüd üsna varsti Elevandilinna saareni jõudma."
"Pianhi Egiptuses... Kas see meeletu unistus läheb tõesti täide?"

Mängust veetis enamiku ajast magades, Vapper oli täiuslikult rahulik, laevasõit meeldiv. Pianhi ja Abilee nautisid imelisi hetki. Napatas jätsid nende kohustused nad sageli ilma lähedusest, mida nad taotlesid; siin, selles ruumikas ja hästi õhutatud kajutis maitsesid nad õnne sedavõrd pingelisemalt, mida halastamatumalt tume tulevik lähenes.
Abileest hoovas sügava vee salapärast hurma ja kaslase nõiduslikku võlu. Isegi naudingu ülimal hetkel ei minetanud ta suursugusust. Ta võlus Pianhit nagu iga päev uuesti algav seiklus. Ilma temata poleks mehel olnud mingit lootust võita.
Mängust ärkas ja sirutas end püsti vastu kajuti ust. Mõni hetk hiljem koputas Tarkpea.
"Sisse."
Kääbus paotas ust.
160
"Valitseja, laevajuht on murelik. Lõunatuul on tõusnud, see tekitab jõel juba laineid ja tugevneb ebatavalise kiirusega. Tema raev võib muutuda kohutavaks! Tuleb võimalikult kiiresti peatuda ja laevad kaldale tõmmata. Vastasel juhul läheme me ümber."
"Me läheneme esimesele kärestikule, eks ole?"
"Jah, Valitseja."
"Kiiresti raamatukokku!"
Tarkpea ei lahkunud kunagi teatud papüürustest. Neist kõige olulisemates olid kirjas tavalised ja ebatavalised rituaalid, tähtpäevade kalender, templite nimekiri ja sada teist olulist asja, mida teadmata on võimatu valitseda.
Pianhi laotas laiali kümmekond papüürust, enne kui leidis selle, mida otsis. Ta kutsus otsekohe kokku varustajad ja läks ise lipulaeva ninasse, kuhu talle nõutud esemed jooksujalu järele toodi.
Sinine kroon peas, ohverdas vaarao Niiluse vaimule kuninglikust linasest niudepõlle, puhta väga hästi töödeldud papüüruse, piduõli, savikannutäie veini, mis pärines tema esimesest valitsemisaastast, meekoogi ja kullakangi. Pikas punases kleidis kuninganna Abilee pani helisema kaks kullast sistrit, et peletada eemale kurjad jõud ning luua tasakaal jõe ja inimolendite vahel.
Vähehaaval lõunatuul vaibus, keerised kadusid ja jõevool rahunes.
"Teha annetusi," ümises Pianhi, "selline on vanade kirjutiste õpetus. Vaid annetused suudavad eemale ajada halva ja avada tee. Seda ei tohi enam unustada, Abilee: kogu Egiptus on annetus loovale algele. Sellele rajan ma oma tegevuse."

38

Esimese kärestiku graniidist kaos avaldas nuubialastele muljet. Paljud arutlesid endamisi, kuidas tuleks tegutseda, et pääseda läbi selle kaljurahnudest tõkke, mille vahel jõgi raevukalt kees.
Täpseid kaarte kasutavale Pianhile ei valmistanud mingit raskust leida üles XII dünastia vaaraode loodud laevatee. Isegi ohtlikel aegadel jäi see vabaks leetseljakutest ja oli laevatatav. Et lihtsustada kaubavahetust Nuubiaga, olid XVIII dünastia

valitsejad läbipääsu laiendanud ja teinud sellest tõelise kanali, mida mööda liikusid isegi kaubalaevad.

See oli sissepääs jumalatest armastatud maale, mõlemat maad juhtiva Ülem-Egiptuse esimesse maakonda, mille võrdkujuks oli elevant, kelle nimi tähendas ka "katkemist", sest piir tähistas Egiptuse kui sellise lõppu.

Elevandilinna saare kindluse vallidel, mis vanasti olid nuubialastele vallutamatuks takistuseks, nüüd aga müüriks, mis oli määratud peatama põhjast saabuvat anastajat, tervitas kait-semeeskond täies koosseisus musta vaaraod. Kõik ootasid, et ta randuks kindluse juurde ja seaks sisse esimese ühenduse kahe väeosa vahel, kuid Pianhil oli midagi pakilisemat teha.

Kuningas laskis laeva peatada loomis- ja viljakusjumala Hnumi templi maabumissilla juures. Ta astus maale üksi, oma laevastiku meeste ja kindluse sõdurite jahmunud pilkude all. Lummatult vahtisid need musta vaarao mõjukat kuju.

Pianhi astus üle esimese väravapülooni läve; talle ruttas vastu Hnumi ülempreester, selle oinas-jumala, kes loob pott-sepakedral olevusi ja vabastab suurvee, kergitades oma lainetele asetatud sandaali. Uhkes liivakivist ehitises, mille lävepakk ja väravad olid graniidist, hõljus viiruki lõhn.

162

"See pühamu kuulub teile, Valitseja."

"Vii mind mu isa kabelisse."

Väikese ruumi seintele olid raiutud pildid Pianhi isast Kaštast[25] Hnumile annetusi tegemas. Nuubia dünastia asutaja kuju jalge ees meenutas steel, et ta oli käinud Elevandilinna saarel ja toetanud rikkalikult saare peamist pühamut.

Pianhi luges hieroglüüfitulpasid, mis jutustasid tema isa hinge katkematust taaselustumisest õiglaste seltskonnas igaviku valguses.

Ja isa rääkis temaga nende märkide abil, mis on võimelised edasikandumise jõudu kaotamata läbima ajastuid. Kivi surematusest toitudes säilitasid hieroglüüfid sõnu, mida jumalad olid lausunud elu koidikul.

Ja isa palus tal jätkata tema tööd mõlema maa hüvanguks, nii nagu Ramses oli jätkanud Seti oma, nagu iga vaarao peab jätkama oma eelkäija oma.

Pianhi oleks võinud isale selgitada, et olukord on muutunud, et Tefnakti vägivaldne sissetung oleks pidanud teda veenma jääma Napatasse, et Nuubiat paremini kaitsata, et enam ei ole võimalik uuesti ühendada Alam-ja Ülem-Egiptust... Kuid austust tundev poeg ei vaidlusta igavikku läinud isa juhtnööre.

Neid oli kolm, kaks suurt ja üks väike. Väike jagas käsklusi. Kuivi ja täpseid käsklusi, sest ta tundis suurepäraselt paikkonda. Enne Tefnakti sissetungi elas ta Jänese maakonna kõige lõunapoolsemas külas, Pianhi saadetud väeosa poolt keh-testatud piiril.

Väikeste korrapäraste vahedega paiknevad välileerid moodustasid läbipääsmatu kaitsejoone.

Läbipääsmatu, välja arvatud kolmele mehele, kes olid õppinud roomama nagu maod. Veel on tarvis välja uurida

163

läbipääsukoht, mis võimaldaks kolmikul väljuda püünisest, et minna Teebasse, võtta seal ühendust liibüa nuhivõrguga ning valmistada ette Pianhi mõrvamine.

[25] Kasta - XXV dünastia vaarao (712-664 e. Kr.) - Etioopia/Nuubia dünastia alusepanija.

Juba mitmel korral oli väike pidanud pettuma, sest valve oli palju hoolikam, kui ta oli oletanud. Tema kaaslased tegid ettepaneku tagasi pöörduda, kuid väikesel oli veel üks mõte: mahajäetud matmispaik istandike ja kõrbe piiril. Egiptlased on ebausklikud, ükski sõdur ei ole valves sellises paigas, kus võivad ringi hulkuda kodukäijad. Haudade vahelt hiilides pääseb kolmik kindlasti vaenlase valvsuse eest.

Matmispaika jõudes teadis väike otsekohe, et on leidnud vajaliku prao. Ometi ei lasknud ta end lõdvaks ja nõudis kahelt ülejäänult samasugust ettevaatlikkust. Kohe, kui nad on Jänese maakonnast välja saanud, ületavad nad ujudes kanali, varastavad kaluripaadi ja sõidavad kuni Teeba eeslinnadeni, kus neid ootab liibüa nuhivõrgu juht.

Pianhile kallaletungi korraldada pole just kerge, kuid mõni juhus avaneb kindlasti. Musta vaarao saabumine on nii erakordne sündmus, et pidustuste või ametlike vastuvõttude käigus ei saa valitseja julgeolek olla pidevalt ja kindlalt tagatud.

Kolmik liikus piki matmispaiga viimast varemetes haud-ehitist. Üks suurtest oli asunud etteotsa. Ta pöördus, et teatada rõõmsalt takistuse ületamisest, kui pealik Lamerskeny puu-käsi ta kolju purustas. Teine suur haaras küll oma lühikese mõõga välja, kuid pealiku kirves lõi tal pea otsast. Mis puutub väikesesse, siis üritas too põgeneda matmispaigale, kuid üks jalaväelane naelutas ta odaga maa külge kinni.

"Ma olin kindel, et nad üritavad mõnda säärast lollust," ütles Lamerskeny oma meestele. "Sellepärast ma jätsingi vaid ühe võimaliku läbipääsu... Need tobud arvasid kindlasti, et ma kardan kummitusi! Kas mõni jäi ellu?"

"Ei, pealik."

"Kahju, oleksime saanud neid üle kuulata... Aga nad oleksid kindlasti valetanud."

Tagasi leeris, kustutas Lamerskeny janu kange õllega; Purama astus telki.

164

"Ma peatasin ühe liibüalaste kolmiku, kes püüdis Jänese maakonnast väljuda. Taipad sa, mida see tähendab?" "Väejooksikud?"

"Lõuna suunas? Muidugi mitte! Nad olid teel Teebasse." "On sul tõendeid?"

"Mulle piisab vaistust. Ja kui nad suundusid Teebasse, siis sellepärast, et teadsid, et neid seal hästi vastu võetakse."

"Sa sonid, Lamerskeny! Teeba on ustav Pianhile."

"Kas sa usud, et Tefnaktil pole seal ühtegi toetajat? Isegi kui neid on vähe, on mõned teebalased kindlasti teinud panused põhjalaste võidu peale."

Vibuküttide pealik oli häiritud.

"Millised järeldused sa sellest teed?"

"Et need kolm uljaspead läksid viima juhtnööre oma Teeba liitlastele, ning valmistamahalba üllatust mustale vaaraole." "Kallaletungi..."

"Kui Pianhi tapetakse, läheme meie tagasi Napatasse, et kaitsta oma pealinna, ja Tefnaktile jäävad vabad käed." "Sul on kahjuks õigus."

Hobuse kappamine öös. Käskjalg hüppas hobuse seljast maha ja esitles ennast kahele pealikule. Ta ulatas Puramale kaks õhukest puutahvlit, ühe Teebast, teise Suurte Võitude Kalju külast Jänese maakonnast.

Purama nägu lõi särama.

"Pianhi jalg puudutas just Egiptuse pinda! Ta läks Hnumi templisse Elevandilinna saarel, austas seal oma isa mälestust ja jätkas siis sõitu Teeba suunas."

"Pianhi Egiptuses," sosistas hämmastunud Lamerskeny. "Uskumatu..."

Purama rõõmuhõisked vaibusid.

"Teine uudis nii hea ei ole: Tefnakti ühe poja juhtimisel on põhjalased ootamatult vallutanud Suurte Võitude Kalju kindlustatud küla, mis takistab nüüd meie teed Hermopolisse."

"Sel korral mulle aitab!" üürgas Lamerskeny, pannes Purama võpatama. "Me võtame selle paiga tagasi ja tõestame vaaraole õhtuks, et me pole mingid kobakäpad."

39

Tefnakti sõjanõukogus valitsesid lahkarvamused. Mõned tahtsid pöörduda tagasi Põhja, teised kindlustada Herakleopolise ja Hermopolise kaitset, kolmandad aga alustada otserünnakut Pianhi vastu.

Vürst Akanosh võttis sõna.

"Ma olen hõimujuht ja sõjamees nagu teiegi; oma väärtust ja vaprust olen ma minevikus tõestanud. Praegusel hetkel aga peame me taipu üles näidates saavutatust kokkuvõtte tegema. Võita ei õnnestu ei meil ega Pianhil, sest jõud võrdsustu-vad. Tänu innule, mille meile andis Tefnakt, kellele me truudust vandusime, oleme me vallutanud õitsva piirkonna: osa-kem sellega rahulduda ja kuulutagem Tefnakt vaaraoks sellel ulatuslikul maa-alal, mis laiub delta tipust kuni Jänese maakonna lõunaosani!"

"Sa unustad Teeba!" astus ette Koidik. "Ilma võitude jumala Amoni linnata on Egiptus vaid moonutatud ja haige keha. Kas pole see kokkuvõte, mida sa teha soovitad, lootustandev? Meie kindlustused on tugevad ja meil on õnnestunud meelita-da Pianhi Egiptusse! Milline tähendus on sellel retkel, mida keegi ei oodanud? Et musta vaarao saadetud väeosa kukkus läbi ja et ta kardab Tefnakti sedavõrd, et on sunnitud ise temaga võitlusse astuma! See on esimene märk selle anastaja nõrkusest ning ükski meie sõdur ei karda teda enam."

Koidiku kõneosavus üllatas isepäiseid hõimujuhte ning isegi Akanosh ei julgenud vastu vaielda.

"Sellest hetkest, mil Pianhi astub Egiptuse pinnale," täpsustas Tefnakt, "ei ole tal enam julgeolekut. Kuigi Teeba on alles vaenlase ikke all, on meil seal piisavalt poolehoidjaid, kes ei kõhkle meie võidu nimel võitlemast."

Vürst Peftau ilmutas huvi.

"Kas sa tahad öelda, väeülem, et Pianhi võib-olla... kõrvaldatakse?"

"Me peame võitma ja kõik vahendid on head, et seda saavutada. Must vaarao eksib, kui usub oma isiku pühadusse ja arvab end olevat võitmatu, sest viibib Amoni pühas linnas. Ta ei tea veel, et ta on juba minevik ja et tulevik olen mina."

Liibüa nuhivõrgu juht Teebas sai pahameelega teada kolme Tefnakti poolt talle abiks saadetud sõduri surmast. Kuigi kogenud, ei olnud kolmikul õnnestunud ületada Jänese maakonna piiri.

Nendega koos oleks ettevõtmine lihtsam olnud... Kuid pettumusest tuleb võimalikult kiiresti üle saada ning ohule silma vaadates Pianhi kõrvaldada. Juba pikki kuid saatis võrgu juht Tefnaktile korrapäraselt teateid Teeba olukorra ja Nuubiast saa-bunud vägede liikumise kohta. Tema viimane teade sisaldas vaid mõned sõnad: "Homme saabub Pianhi Karnakki."

Must vaarao, ja vaid tema takistab Tefnaktil Egiptuse vallutamist ja sellele oma seaduste pealesurumist. Keegi nuubia-lastest poleks võimeline tema järglaseks saama. Kui Pianhi on surnud, hakkavad tema väed taganema ja pöörduvad tagasi Napatasse. Elevandilinna saare kindlus tõkestab neile läbipääsu igaveseks.

Kuid ei ole mõtet viia pantri nahka turule enne, kui loom on tapetud. Pianhi on väga kindla vaistuga kardetav kiskja ja teda on vaja üllatada nõrkusehetkel, kui tal ei ole mingit põhjust umbusaldust tunda.
Selliseks vägiteoks tundis nuhivõrgu juht ennast võimelise olevat.

"Ma oleksin pidanud ta juba ammu ära kägistama!" vandus Nartreb oma valutavaid varbaid mudides. "See Koidik on liiga ohtlik... Ta laotab oma võimu nende lollide hõimujuhtide
167
üle, kellel jätkub silmi vaid tema jaoks ja kes teda naudinguga kuulavad."
Yegeb, kes kirjutas arvutulpasid vanale puutahvlile, jagas oma kaaslase arvamust.
"Me võiksime vabalt mürki kasutada, kuid selle plika jõhker surm võtaks Tefnaktilt kogu jõu mitmeks nädalaks või koguni mitmeks kuuks, aga ta ei tohi kaotada raasugi oma sõja-mehevõimetest hetkel, mil Pianhi läheneb."
"Mida sa siis välja pakud?"
"On vaja röövida tema au, tõestada Tefnaktile, et tüdruk haub vaid salasepitsusi ja et temast tuleb vabaneda, aga mitte temast tulevast Egiptuse kuningannat teha."
"Uudiseid vürst Akanoshist?"
"Mitte midagi," vastas Yegeb, "kuid ma hoian teda pideva järelevalve all. Ta reedab meid, ma olen selles kindel... Muidugi kui ta just pole muutunud liiga araks, et jäädagi koos abikaasaga oma elukohta peitu. Tema meid igatahes ei häiri."
"Kas sa usud selle Pianhi-vastase Teeba vandenõu õnnestumisesse?"
"Kui oleks tegemist vandenõuga, siis mitte. Kuid võte on palju peenem ja mao hammustus tuleb niisama kiire kui ootamatu. Pianhi saatus on otsustatud."
"Hea küll... Kui võtaksime nüüd Koidiku käsile?"

"Teda kutsutakse kogu maailma tuumaks," kõlas hümn, "sest tema nurgakivid vastavad taeva neljale tugisambale: Teeba on linnade kuninganna, jumalik, loova alge silm, kõik linnad ülistavad tema nime! Aegade alguses tekkis liivakün-gas ja kerkis veest: tema peale sündis maailm, tema peale ehitati Teeba, valguse silm."
Pianhi ja Abilee nutsid rõõmust, saabudes saja värava ja lugematute templitega linna, mis oli osanud vastu panna vaa-raovõimu kurvale langusele ning säilitanud tavad, mille liibüa anastajale allutatud Põhi oli unustanud. Teeba, pühamu varjatud jumal Amonile, kellel pole ei ema ega isa, Teeba, suur
168
nõiduslik ja salapärane teos, mille jumal lõi teda oma pilgu tules keetes, Teeba, kus nähtamatu avaldab oma saladust, et valgustada keset pimedust mõlemat maad, Teeba, mis hoiab igaviku mõlemat otsa!
Pianhi silmad avanesid, nagu sünniks ta maailma, millest on üksikasjaliku täpsusega und näinud ja mille üleva tegelikkuse ta nüüd avastab. Ja Teeba rääkis temaga, seades sõnu, mida ta oli lausunud oma loomisest saadik: siin ja ainult siin kroonitakse vaarao^sestsee maa peale toodud taevane linn annab kuningale riigi ja kingib talle võime panna jumalik kooskõla elama inimeste seas.
"Tule vaarao juurde, Amon," luges kuninganna psalmi, "sina, kes sa oled julge nagu karjus, ja lase tal jõuda võidu rannale; tule tema juurde, Amon, uppuja päästja, ja lase tal jõuda õnne maale; tule tema juurde, Amon, mööduja, ja lase talle osaks saada rahu riik."
Kuninglik paar lahkus lipulaevalt, et asuda ümber paati. See liikus aeglaselt mööda kanalit, mis ühendas Karnaki templit Niilusega. Paljaste pealagedega "puhtad

preestrid" sõud-sid ühtlaste liigutustega lõõmava päikese all, mida mahenda-sid kaldal kasvavad pajud.

Vaarao ja tema abikaasa lootsid, et vaatamata oma viletsale tervisele võtab neid vastu ülempreestrinna, Pianhi vanem õde. Kuid vaid üks vana preester kummardus nende ees.

"Andku Amon teile oma eestkoste, Teie Kõrgused! Teeba preestrite ja preestrinnade nimel, lubage mul öelda teile tere tulemast."

"Miks minu õde kohal ei ole?"

"Paraku! Valitseja, ülempreestrinna on suremas."

Pianhi soovis kiirustada õe voodijalutsisse, kuid rituaal nägi ette, et kohe, kui ta on astunud Amoni pühasse valdusse, tuleb tal täita oma esmane kohus: tuua jumalale ohvriand.

Seega andis must vaarao laevameestele käsu tuua templisse raskeid kuldanumaid, hõbedast veekanne, kuldplaate, mis asetatakse sambaalustele, graniidist ja dioriidist ohverduslau-du ja terveid koormaid kulda, mida Karnaki kullassepad

169

kasutasid, et valmistada jumalateenimiseks vajalikke esemeid ja katta sellega jumaluste kujusid.

Vaatamata ängile, mis näris Pianhi südant, pühendas ta, märgiks usaldusest Amoni vastu, kogu hingega nende rikkuste ohverdamisele. Sest kas poleks tema tegevus ilma varjatud jumala juhtiva käeta naeruväärne?

40

Meiran, ülempreestrinna abiline, asetas Teeba valitsejanna laubale niiske lõhnastatud riide.

"Suru mu kätt," anus ülempreestrinna.

Meiran püüdis varjata oma ahastust.

"Te näite tugevam..."

"Ära valeta, ma tean, et ma hakkan surema... Kas Pianhi on lõpuks pärale jõudnud?"

"Luurajad teatavad tema laevastikust."

"Annaks Amon mulle jõudu ta ära oodata... Ma tahaksin nii väga teda veel kord näha!"

"Te elate veel, olen selles kindel... Kui ma vaid saaksin anda teile veidigi oma noorusest!"

"Hoia seda hoolikalt, Meiran... Minu eluaeg lõpeb ja ma tänan Jumalat, et ta laskis mulle osaks saada nii palju õnnelikke päevi siin selles templis, kaugel inimlikust alatusest. Anna mulle juua, palun sind..."

Meiran varjas nägu, et nutta.

Kui ta parajasti jahedat vett peekrisse valas, astus ülempreestrinna eluruumidesse eebenmusta nahaga hiiglane, kes kandis kuldse äärisega niudepõlle ja keda saatis peente näojoontega noor nuubialanna.

"Te olete..."

"Kas mu õde on elus?"

Meiran kummardas.

"Jah, Valitseja! Ta nii väga lootis, et te tulete..."

Kui ülempreestrinna nägi Pianhit, suutis ta end istuma ajada ja sai mõneks viivuks võitu oma nõrkusest. Vend ja õde kaisutasid teineteist pikalt, ilma vajaduseta midagi öelda.

Siis peatus Karnaki valitsejanna pilk Chepenal.
"Sinu tütar... Kui ilus ta on! Ja kui sügav on tema pilk... See on tema, eks ole, kelle sa minu järglaseks valisid? Sa ei ole eksinud...Tule lähemale, Chepena. Minu viimased sõnad on sinule määratud. Ma pühendan sind sinu ameti saladustesse, et sa saaksid vääramatult ülempreestrinna kohuseid täita."

Veel samal õhtul, tund aega pärast Pianhi õe surma, kellele vaarao korraldab kuningannaväärilised matused, pühitseti Chepena ülempreestrinna seisusse ja kõigi Teeba templite valitsejannaks. Olles ennast basseinis puhastanud, võttis ta vastu pühad kangad, ta riietati pikka liibuvasse kleiti ning jalga anti talle kuldsed sandaalid. Pähe pandi talle raisakullikujuli-ne peakate, mis oli kosmilise ema, jumalanna Muti võrdkuju, laubale asetati emakobra, kullast urseus, kaela lai kuldkee, mis väljendab vaimset viljakust.
Nagu talle eelnenud ülempreestrinnadki kohustus Chepena mitte abielluma ja mitte saama lapsi. Tema ainus abikaasa on jumal Amon, kelle saladustesse ta pühendati nagu vaaraogi ühel "kuninglikul käigul" templisse.
Seejärel torkas uus ülempreestrinna vaenlase vahakuju vardasse ning pistis selle siis hõõguvatesse sütesse, et hoida Teebast eemal halvad jõud ja muuta nad võimetuks. Lõpuks, olles ka loomise salajase tule jumalanna Tefnuti maapeale esindaja, tegi ta annetuse Maati kujukesele, kõige elava igavese tasakaalu sümbolile.
Amoni linna vaimulike aukandjate ja eraisikute ees kuulutas Pianhi oma tütre ülempreestrinnaks ja asetas ta terve valitsuse etteotsa, kuhu kuulusid varustaja, viljaaida ülem, kirjutajaid ja töökodade ülemad. Chepena võib lasta püstitada Karnaki piiridesse väikese pühamu, kus pärast tema surma tema auks usutalitusi korraldatakse.
172
Päike tõusis.
Rituaalide ööd lõpetades ei tundnud Chepena mingit väsimust. Ometi oli ta vaid mõne tunni jooksul kaotanud nii oma nooruse kui ka sünnimaa. Nüüdsest peale väljub ta Karnaki templi piiridest vaid siis, kui ta viiakse läänekaldale Medinet Habu templisse ja maetakse teiste ülempreestrinnade kõrvale selle künka lähedusse, kus uinuvad algjumalad.
Kui Chepena püha järve imetles, astus kuninganna Abilee tema juurde, esimese päevavalguse nimbus ümber pea.
"Ema..."
"Käes on sinu esimene pühade valduste üle valitsemise päev, Chepena. Ülistades iga päev Amoni nähtamatut kohalolekut, hoiad sa alles Egiptuse sideme teispoolsusega. Ma olen sinu pärast nii õnnelik ja samas nii õnnetu, teades, et sa ei tule enam kunagi Napatasse! Andesta, et ma sind oma tunnetega koorman... Sa vajad palju jõudu ja ma annan sulle kogu oma usalduse."
Kaks naist langesid teineteise embusse.
"Ma käitun nii, et väärin kohustust, mille isa mulle usaldas, isegi kui saatus on suurem kui mina."
"Sinu isa, sina ja mina ei kuulu enam iseendale. Alates Tefnakti sissetungist määrab Egiptuse hing meie käitumise ja me peame teda teenima andumusega, nii et tulevased põlved saaksid tunda õnne, mida meie oleme tundnud."
"Kas Egiptuse kuninganna nõustub koos ülempreestrinnaga pühitsema koidiku rituaali?"
Astudes ühte sammu, suundusid ema ja tütar Amoni templi pühamu poole.

Teeba kihas vaimustatult.

Musta vaarao kohalviibimine noorendas vana linna ja andis talle tagasi usu, mille ta arvas kadunud olevat. Äkki hakkas ta unistama taasühendatud Egiptusest, mida valitseks vaarao, kes astub eelkäijate jälgedes ja taastab isegi Põhjas Maati õiguse. Kuid kes suutis enese eest varjata, et see ebatõenäoline

173

tulevik võib saabuda vaid pärast halastamatut sõda Tefnakti vastu, pärast pikka ja verist kokkupõrget, mille käigus saab surma tuhandeid inimesi?

Kuni Pianhi veel suurt pealetungi välja ei kuuluta, on aega lõbutseda, nagu tuleks homme jälle õnnelik päev; niisiis kutsus iga Teeba aukandja vaaraod oma lauda lootuses veeta unustamatut õhtut. Kuid kuningas lükkas kõik kutsed tagasi ja ülikud mõistsid, et ta ei lahku kasarmust, kus ta vaatab üle tema valitsemisaja algusest saadik Teebas asuvaid vägesid.

Ja linn vajus vähehaaval nukrusse, oodates, et must vaarao annaks käsu lahkumiseks. Sel korral ei piirdu ta Tefnakti purustamiseks ühe väeosa saatmisega Kesk-Egiptusse, vaid viib lahingusse kogu oma sõjaväe.

Kui Pianhi kutsus Karnaki templi suurde õue kokku Teeba väljapaistvate isikute koosoleku, ei kahelnud keegi, et ta kuulutab välja üldpealetungi kuupäeva. Juba mitu päeva olid nuubiala-sed pidanud innukalt õppusi ega saanud enam linnalube.

Need, kes musta vaaraod ei tundnud, olid üllatunud tema võimsusest ja ligitõmbavusest. Sellise koguga sõjamehe ees pole põhjalaste väel muud valikut kui põgenemine või lüüasaamine. Taas kerkis esile tugev võidulootus. Kas tõesti on sellel Suure Lõuna sügavustest tulnud nuubialasel julgust minna välja kuni lõpuni?

"Ma kutsusin teid siia, et teatada teile ühte tähtsat uudist."

Kõik pidasid hinge kinni. Mängus oli riigi ja tema püha linna saatus.

"Enne kui jätkata võitlust Tefnakti ja põhjalaste vastu, soovin ma anda Uusaasta ja Opeti pidustustele tagasi nende kunagise suuruse. Kas on veel tähtsamat ülesannet kui nende hetkede pühitsemine, mis on meil algusaegadest peale võimaldanud suhelda oma esivanematega?"

Jahmatus oli täielik.

Selle asemel et viivitamatult Tefnakti rünnata, mõtleb Pianhi vanade usupidustuste taaselustamisest, millele teebalased ise olude tõttu aina vähem ja vähem tähelepanu on pööranud.

Kas oli must vaarao ehk mõistuse kaotanud?

41

Herakleopolise linn laulis ülistuslaulu Tefnaktile. Kes oleks võinud kahelda selle mehe lõplikus võidus? Tema kavatsused teostusid ju vähimagi takistuseta.

Mõte lõpuks ometi mustale vaaraole vastu astuda ja ta alistada vaimustas Koidikut päevast päeva üha enam. Ta käis sageli kasarmus, et julgustada sõdureid. Need olid võlutud kaunist naisest, kellest tänu nende otsusekindlusele saab varsti nende kuninganna.

Kasvavat edu nautiv Tefnakt viibis parajasti vibuküttide harjutusel, kui Yegeb tõi talle Teebast pärineva teate.

"Millest selline kurb ilme, Yegeb?"

"See on arusaamatu, isand... Ometi on see sõnum täiesti usaldusväärne! Ta kannab päris kindlasti meie teadetevõrgu ülema märki."

"Kas ta keeldub Pianhit kõrvaldamast?"

"Muidugi mitte, kuid musta vaarao käitumine on kummaline! Selle asemel et valmistada vägesid ette võitluseks ja anda käsk lahkumiseks Kesk-Egiptusse, pole tal

muud muret kui pidada vana Opeti pidustusi! Paljud arvavad, et ta on peast segi läinud ja et Teeba jumalad on ta sedavõrd ära teinud, et on pannud ta tegelikkust unustama."

"Pianhi ei ole hull," sõnas Tefnakt. "See on kavalus, mille eesmärk on panna meid oma valvet nõrgendama. Ta usaldab pidustuste juhtimise ülempreestrinnale ja korraldab keset pidustusi üllatusrünnaku. Tuleb kahekordistada valvsust ja tõhustada ettevalmistusi."

175

Hämmastuses pealik Lamerskeny laskis kange õlle peekril langeda.

"Mida, Opeti pidustused?"

"Vaarao otsustas anda neile erakordse hiilguse," teatas pealik Purama rahulikul toonil.

"Ära jama, vibukütt, sa oled sama imestunud kui minagi! Kuidas võib üks vaarao mõtelda lõbustustele, kui tema riik on kaose ja sõja küüsis?"

"Need pidustused pole tavaline lõbutsemine, tead ju isegi, vaid vältimatu austusavaldus jumalatele."

"Ahaa, jumalad! Nemad sul igatahes mõõka ja oda kätte ei võta."

"Üks vana lugu räägib, et see oli Amon, kes võimaldas Ramses Suurel võita üksinda tuhandeid hetiite Kadeši lahingu ajal. Ja Pianhi on samuti Amoni kaitsealune."

"Ma olen nende lugude uskumise east välja kasvanud! Kas su vibukütid on valmis?"

"Sa tahad siis ikka..."

"Mina hakkan pidu pidama omal kombel."

Teebas pesitseva liibüalaste nuhivõrgu juht arutles, mis peale hakata. Alguses oli ta arvanud, et Pianhi kõne on vaid muinasjutt, et meelitada välja vaimulikkonna heatahtlikkus ning petta Tefnakti; seejärel oli ta pidanud tunnistama, et mustal vaaraol on tõsine kavatsus pidada Opeti pidu ülima hiilgusega, taastades iidsed, vähehaaval unustusse vajunud tavad. Pianhi ilmselt arvab, et suhtlemine jumalatega ja rituaalide au sees pidamine on riigi tuleviku jaoks vältimatud.

Õukondlaste salgad, juubeldavad rahvahulgad, lihtrahva vaimustus... nii palju suurepäraseid tingimusi koos, et otsustavat hoopi anda. Kuid kas ei ole see äkki hoopis peibutis? Pianhile lähedale jõuda pole lihtne. Tema ihukaitse valvab ja siis on veel kuninganna, see raidkuju meenutav nuubialanna, kes on tähelepanelik nagu ematiiger ja juba üksi võimeline kallaletungikatse ära hoidma.

176

Niisiis tuleb tegutseda kuidagi peenemalt... Ja üks mõte hakkas mõrtsuka peas idanema.

Liibüa kindluseülemal, kes oli vallutanud Suurte Võitude Kalju kindlustatud küla, oli ennekuulmatu õnn sattuda tõelise varanduse peale: külavanema keldris seisid kümne ja rohkema aasta vanused punase veini kannud! Nõnda korraldati igal õhtul pidusööming väepealikute ja mõne kohaliku iludusega, kellele sõjamehelik uljus vastumeelt ei olnud.

Vastavalt Herakleopolisest saabuvatele teadetele on sündmused paigale tardunud ega arene edasi enne mõnda nädalat või isegi mitut kuud. Omalt poolt oli kindluseülem veendunud, et Pianhi seab end Teebasse sisse ja keeldub pidamast kahtlase lõpuga lahingut.

Seega magas vallutaja rahulikku und, mida üks õnnetu käskjalg häirima tuli.

"Kiiresti, kindluseülem, ruttu!"

"Mis lahti on?... Tõusmiseks on liiga vara."
"Meid rünnatakse!"
Äratus oli jõhker.
"Pianhi?"
"Seda ma ei tea... Nuubialasi ei paista kuigi palju olevat."
"Siis on see nende retkeväeosa!"
Hirmuäratav ragin ähvardas rebestada ülema trummikiled. Müürilõhkujat kasutades olid Lamerskeny jalaväelased just maha löönud küla peavärava, samas kui liikuvale tornile roninud Purama vibukütid kõrvaldasid üksteise järel müüridele paigutatud kaitsjaid.
Kindluseülem seadis endale parajasti kiiruga turvist, kui Tefnakti poeg, inetu näoga pikakasvuline noormees, tema tuppa tormas.
"Nuubialased... Need on nuubialased! Te ütlesite, et nad ei ründa meid!"
"Ma korraldan kohe teie põgenemise."
"Nad... nad ju ometi ei valluta seda kindlustatud kantsi?"
177
"Kui Lamerskeny on eesotsas, on see vaid mõne hetke küsimus. Sellise deemoni ees pole meil mingeid võimalusi."
"Peame vastu hakkama! Tefnakt ei andesta meile argust."
"Kiirusta, poja, sinu elu on praegu mängus. Lamerskeny vange ei võta."
Aknast välja kummardudes nägi kindluseülem, et olukord on lootusetu. Nuubia pealiku juhitud tormijooks oli nii äge, et pool liibüa kaitsemeeskonnast oli tapetud vähem kui tunniga. Liikuva torni otsast tegid Nuubia vibukütid väsimatut ja täpset laastamistööd ega lasknud kaitsjatel end koguda.
Järgides pimesi oma juhti, tuhisesid Lamerskeny jalaväelased Suurte Võitude Kalju külasse sellise raevuga, et panid vastased õudusest tarretuma. Kaheteralise kirvega lõi pealik julgematel päid maha ning akaatsiakäega, millesse oli tunginud kaks noolt, nottis ta surnuks pelgureid, kes anusid halastust.
Purama vibukütid võtsid oma valdusse müürid ja lõid maha veel viimased liibüalased, kes olid piisavalt meeletud, et vastupanu osutada.
Kindluseülem ja Tefnakti poeg oleksid saanud põgeneda, kui nende hobuseid poleks haaranud kabuhirm, mida põhjustas surmavalt haavatud sõdurite röökimine. Hirnuvad ja peru tavad loomad muutusid täiesti allumatuks.
"Tule minu järel, poja. Nüüd tuleb väga kiiresti joosta."
"Võidelda... Ma tahan võidelda!"
Eksleva pilguga ringi vaatav noormees ei kuulnud enam muud kui surijate korinat ja noolte vihinat. Kindluseülem sikutas teda käisest, kuid Lamerskeny kirves tungis mehe õlga ja sundis teda haaret lõdvendama.
"Ärge... teda tapke... See on Tefnakti poeg!"
Arvates, et Lamerskeny on raskustes, laskis Purama lendu täpse ja tugeva noole. Läbilastud kõriga vajus noor mees kindluseülema kehale.
Tefnakti poeg oli viimane tapetu Suurte Võitude Kalju lühikeses ja ägedas tormijooksus.
"Pidu algab paljutõotavalt," kuulutas Lamerskeny hingegi tagasi tõmbamata.

42

Ulatades Pianhile pealik Purama koostatud ettekande, lootis Tarkpea, et vaarao on rahul. Kuid valitseja pahameel üllatas teda.

"Ma käskisin neil hävitada mässaja Tefnakti väed ja võtta see kahjulik tegelane vangi... Selle asemel rahulduvad nad väikese kindlustatud kantsi tagasivallutamisega ja arvavad, et on teinud suure kangelasteo!"

"Valitseja... Tefnakti poeg on tapetud!"

"Üks Tefnakti poegadest," parandas Pianhi, "ja see surm ei pane liibüalasi võitlusest loobuma. Isegi kui kõik tema lapsed surmataks tema enese silme all, ei vähendaks see tema piiramatut võimuiha. Tema on see, kes tuleb maha lüüa, ja mitte keegi teine. Aga minu pealikud pole selleks võimelised."

"Millised on teie käsud, Valitseja?"

"Püsigu Purama ja Lamerskeny oma praegusel kohal ja oodaku. Käes on aeg pidada pühasid pidustusi ja ülistada jumalaid."

Jutlustajapreestrite ülem, kelle ülesandeks on tagada rituaalide ladus kulgemine, ei uskunud oma silmi: tänu uue ülempreestrinna ja teda tõhusalt abistava Meirani innukale tegutsemisele oli õnnestunud leida üks väga vana, suve südames toimuva uusaastatseremoonia tekst, ja muuta see tõeluseks. Must vaarao oli annetanud hindamatuid varandusi nagu hobuste ja papüürusekimpudega kaunistatud pronksvaasid ning veel palju erakordsemaid teoseid, siniseid jalaga klaaskarikaid, mida kaunistasid Osirise kujutis ja sealpoolsuse pidulauda kutsuv kiri: "Joo ja sa elad igavesti."

179

Must vaarao ja ülempreestrinna olid peletanud eemale kurje vaime, mürgiseid aure, haigusi ja teisi surma saadikuid, keda läkitab Sahmeti[26] emalõvi lõppeva aasta viimase viie päeva jooksul, mis on riigi tuleviku jaoks kõige ohtlikum ajajärk. Nad mõjutasid teda võlukunsti abil muutma oma raevu headeks jõududeks, asetades annetusi kahes rivis seisva kolmesaja kuuekümne viie Sahmeti kuju ette, mis seisid jumalanna Muti kindluse müüride vahel.

Kui see ülesanne oli korralikult lõpule viidud, andsid Karnaki suurde õue sooja päikese kätte kogunenud aukandjad vaaraole üle uusaastakingitused: kaelakeesid, pesukirste, tugitoole, kandetooli, anumaid, mille kaanel oli oinapea kuju, vibusid, nooli ja nooletuppesid ning isegi jumaluste kujusid, mis leidsid siitpeale asupaiga templis. Kujurid olid loonud reljeefi, mis kujutas Thothi jäädvustamas Pianhi nime miljoniteks aastateks.

Kuninganna Abilee tundis suurt uhkust. Neil rõõmsatel tundidel tajus ta vaarao kõige üllamat eesmärki: panna mõlemad maad elama taeva eeskujul ja muuta argielu vaimu pidustusteks.

Viljastava tõusuga tervitas Niiluse kõrgvesi Pianhi saabumist. Igas külas seati tänu kuninga heldusele üles rikkalikult kaetud lauad ja ülistati kõva pidutsemise käigus tema võimu.

Kuld-, hõbe- ja vasknõudesse kogusid valitseja ja tema abikaasa uue aasta vett, kui päike lõi särama vood ja muutis maa valguseks.

Rahva ees jõi Pianhi kullatud hõbenõust vedelikku, milleks oli segu veinist, õllest ja raiheinast[27] ning lausus seejärel pidulikult: "See on sinu jaoks, varjatud jumal, kõigi voorustega varustatud salapärane rohumaa! Tema peal kasvavad maakera juuksed, nisu ja oder, mis annavad elu, kuigi neid ümbritseb raihein."

---

[26] Osiris - allmaailma viljakusjumal, teispoolsuse valitseja, Isise mees; tema poeg on Horos.

[27] Sahmet - raevu, võitluse, ka katku ja ikalduse jumalanna; naise keha ja lõvi peaga olend.

2 raihein - mürgiste seemnetega umbrohi.

180

Hetkeks tundis Abilee ängistust. Mis siis, kui mõrvari käsi on joogi seganud? Kuid ta rahustas ennast kohe: joogi segas kokku tema oma tütar, ülempreestrinna. Teebas ei ähvarda Pianhit ükski oht, sest ta seisab jumal Amoni kaitse alla.

Siis saabus salajaste riituste aeg ning templi sisemusse lubati vaid Amoni ja Osirise28 saladustesse pühendatuid, kes moodustasid rongkäigu umbes kuuekümnest preestrist ja preestrinnast, kellest igaüks kandis mõnda igapäevastel rituaalidel vajalikku eset, kes viirukipanni, kes puhastusvaasi, kes pühitsuskeppi. Kui nende esemete jõud ammendub, on kuningliku paari kohuseks neile uus elu anda, pakkudes neid templi katusel uue aasta võimsale päikesele.

Loitval keskpäeval viis jumalik valgus oma teose lõpule.

Natuke enne koitu avas Pianhi templi naoses Amoni kuju suu ja silmad, riietas ta uutesse rõivastesse, lõhnastas ta ning ulatas talle paksude ja vedelate toitude ka29. Seejärel avas kuningas kõigil reljeefidel ja kõigis Karnaki templi saalides asuvate kujude suud, et anda tugevust ja jõudu sellele tohutule elavale olendile, kelles hakkas nõnda ringlema jälle uus jõud, millest pühamu toitu ammutab.

Sel ajal, kui harfi- ja flöödimängijad tegid Amonile muusikalist annetust, märkas Abilee, et Pianhi on peaaegu neeldunud sellesse pühasse kõiksusse, millele ta oli tagasi andnud täieliku jõu. Kuningannana, kes kannab iidset nime "See, kes näeb Horost ja Sethi" ja kes tunneb tegelikkuse kahte lepitamatut külge - loomisjõudu ja hävitusjõudu, mis peavad maailmas lakkamatut võitlust ning vaid ime läbi tasakaalustuvad vaarao isikus -, tunneb kohustust sekkuda.

"Kas sa oled unustanud sõja, Valitseja?"

"Teeba on piduehtes, Abilee."

181

"Kas sa ei lase oma mõtetel ekselda neis jumalikes paikades sedavõrd, et unustad sootuks homse?"

"Miks oled sa mu vastu nii julm, sina, keda ma nii väga armastan?"

"Selline on minu kuningannakohus. See Egiptus, kelle abikaasa sa oled nagu kõik vaaraod, kes sulle on eelnenud, see Egiptus kannatab ja on peaaegu suremas, samal ajal kui sina unistad Karnakki jäämisest ja vaid pühade asjadega tegelemisest. Sest niisugused on ju sinu mõtted, eks ole?"

Pianhi süda tõmbus kokku. Abilee oli lugenud teda nagu papüüruselehte.

Jah, oma mõtetes soovis ta tõmbuda Amoni valdustesse, pühitseda siin iga päev rituaale ja elada nagu erakust preester, kaugel välisilma nõudmistest ja alatusest. Kas ei võiks ta siia jäädes saada rahu tagatiseks, muidugi küll suhtelise, kuid siiski enam-vähem tõelise rahu, mida ta tugevdaks hümnide ja palvete jõuga? Kui ta valiks selle tee, katkeks sõjategevus pikkadeks aastateks.

Kuid Abilee arvas, et on vaja purustada see unistus, ning ta sundis Pianhit süüdistama end isekuses ja meenutama Põhjas, Tefnakti hirmuvalitsuse all vaevlevate egiptlaste julma saatust.

Taasühendatud riik, kurnavast halvast vabastatud maa, sõjakoormast vabanev rahvas... Kuid kas on mustal vaaraol piisavalt võimeid, et saavutada nii suurt võitu? Selle asemel et hellitada lootusi ja valada verd, oleks targem rahulduda Teeba kaunistamise ja jumalustest mõtisklemisega.

---

[28] Osiris - allmaailma viljakusjumal, teispoolsuse valitseja, Isise mees; tema poeg on Horos.

[29] ka - inimese kehatu teisik, sünnib ja kasvab koos inimesega ning kui ta lahkub teispoolsusse, siis inimene sureb.

Tundes, et ta vaaraost abikaasat lõhestab piinav vastuolu, Abilee vaikis.
Otsusest, mille must vaarao teeb, sõltub ühe riigi ja rahva saatus.

43

Toetades selga vastu liivakivirahnu, millele ta oli asetanud oma relvad, sõi pealik Lamerskeny sibulaid, määrides samal ajal linaseemneõliga oma akaatsiapuust kätt. Korraks tuli tal mõte teha sellesse nii palju sälke, kui mitu vaenlast ta on tapnud, kuid nende arv kasvas liiga kiiresti. Purama istus ametivenna kõrvale.

"Noh, kas jälle ründame mõnda uut kindlust?" küsis Lamerskeny.

"Pianhi on vihane," tunnistas vibuküttide pealik.

"No tore on! Meie vallutame tagasi Suurte Võitude Kalju, tapame ühe Tefnakti järeltulijaist, me tõestame, et vastane ei saa sammugi edasi liikuda, ja valitseja pole rahul!"

"Vaarao käsib meil püsida seni vallutatud maa-alal."

"Ja ei tea, mida me siin siis juba kuude kaupa teeme? Ma loodan vähemalt, et Pianhi tuleb ja näitab meile, kuidas tuleb tegutseda."

"Sellest ei tea ma midagi."

"Kuidas ei tea? Sa ju ometi said uued käsud!"

"Jah, kuid sellest nad vaikivad. Pianhi hakkab tähistama Opeti püha ja ..."

"Pidu, jälle pidu!" kraaksatas Lamerskeny, haaras maast kivi ja virutas selle kaugusse. "Aga mis meist siin kasu on? Ma vean kihla, et kuningas on otsustanud end Teebasse sisse seada ja et kaugemale ta enam ei lähegi."

"Sa tahad öelda, et..."

"Pianhil pole kavatsustki Tefnaktile täielikku sõda kuulutada: selline on tõde. Ja meid naelutatakse siia kuni elu lõpuni, et seda neetud piiri valvata."

183

Koidik ei jätnud vahele ainsatki parimate vibulaskurite harjutust. Nende täpsus oli mõnikord lausa hämmastav. Üks noor pealik läkitas kolm noolt rohkem kui saja sammu kauguselt täpselt märklaua südamesse. Lasti väikese kilbi pihta, mida mitmed kogenud laskuridki polnud tabanud. Noore sõjamehe hoiak oli peen, nägu alles nooruslik. Tema peenus näis olevat kaasasündinud ja vaba igasugusest pingutusest.

"Suurepärane," lausus Koidik, kelle rohelised silmad põnevusest põlema lõid.

"Oma hinges pühendasin ma kolmanda noole teile... Kas te andestate mulle selle häbematuse?"

Noor naine naeratas.

"Ma võtan seda kui peenetundelist tähelepanuavaldusi.. kuigi on tegemist sõjalise teoga."

"Veel mitte, vürstitar! Praegu on see vaid mäng. Varsti, ma loodan, on selle märklaua asemel nuubialane, siis veel üks ja veel üks..."

Vibuküti sügav pilk pani Koidiku kohmetuma. "Kas sa tahad nii väga Pianhi vastu võidelda?" "See on mu kõige kallim soov, kuid ma oskan kannatlik olla. Kõik teavad, et see sõda tuleb otsustav." "Aga kui seda ei toimugi?"

"See pole võimalik... Väeülem Tefnakt ootab oma tundi. Ja see tuleb kuulsusrikas, selles olen ma kindel!"

Noore mehe värskus ja õhin võlusid Koidikut. Mees oli temavanune, uskus, et maailm võib kuuluda talle, ja tal polnud oma valiku suhtes mingeid kahtlusi.

"Sul on õigus: meie väeülema võit tuleb võimas."

Neiu eemaldus, mees ei pööranud temalt pilku.

Vaimset viljakust enda käes hoidva jumalanna Opeti pidustused olid suurvee hooaja kõrgpunkt. Üleujutus on kestnud juba kakskümmend neli päeva ning varsti tõmbub Niilus tagasi, laotades väljadele oma rammu andva muda.

Selle hiilgava ajajärgu vältel oli vaarao ka uuesti jõudu

184

kogunud, et ta saaks täita oma kohuseid ülima teovõimega, innuga, mille ta annab edasi ka oma rahvale ja oma riigile.

Pianhi saatis Amoni kuju, mis toodi välja Karnakist, et viia see Luxorisse, kus jumaliku ilmutuse müsteerium lõpule jõuab. Nähtav oli suhelnud nähtamatuga hetkel, mil Egiptuse kuningas ja kuninganna ühinesid Amoni kaitse all, kelle kullaga kaetud ja vääriskividega kaunistatud suur seedripuust paat oli ilmunud hõiskava rahvahulga vaatevälja. Kuid ealeski ei kerki loor, mis katab paadi kajutit, kus elutseb jumala kujutis, ning ealeski ei saa inimestele tuntuks tema tõeline kuju.

Piki jõge ning Karnaki ja Luxori vahelise tee pervedele olid püstitatud väikesed puust pühakojad, mis võimaldasid lauljate, muusikute ja tantsijannade rongkäigul teha nii palju peatusi, et lihtsad inimesed said kõhud täis preestrite poolt heldelt jagatud toiduainetest. Sest kas ei käskinud jumalad, et kosutus oleks valmis seatud nii kaaskonnale, mis sõitis mööda vett, kui ka neile, kes kõndisid maad mööda?

Pühitsedes isa Amoni, tema naise Muti ja nende poja Honsu, "taeva läbija" kohalolekut, kinnitas Pianhi jumaliku kolmainsuse kõikvõimsust. Tänu temale sünnib taas uus päike.

Pianhi mõistis, et Egiptuse valitsemise saladus peitub pi-dudekalendri täpses järgimises niisugusena, nagu see algselt oli kirja pandud. Ta nägi rahus Amoni tõelisust, kui ta kandis tema kuju templi naosesse, ööpimeduses, mida valgustas inim-silmale nähtamatu valgus. Lastes jumalusel jõuda ta eluasemesse ja asetades ta troonile, tunnistab vaarao loomise hin-gestaja eelisõigusi ja paigutab iga asja selle õigele kohale.

Teeba väljus raskustega mitu nädalat kestnud pidustustest, millele Pianhi oli andnud enneolematu ulatuse. Millist muud plaani võis must vaarao veel jälgida kui mitte kinnitada kõlavalt oma võimu Egiptuse lõunaosa üle? Aukandjad uskusid, et sõjatont eemaldub ja et kuningas jätab Napata Teeba pärast maha ning asub kaunistama Amoni linna, kattes tema templid kullaga.

185

Kõik tajusid, et püha linn, kus Pianhi tähistas innukalt igapäevaseid rituaale, on ta vallutanud. Tänu temale leidis osa preestreid uuesti usu ning Amoni templis lauldavad psalmid kõlasid sama ülevalt kui Ramsese ajal.

Mis puutub ülempreestrinnasse, siis tänas ta jumalaid, et talle võimaldati tema isa nii väärtuslik kohalolek. Ilma temata oleks Chepena tundnud ennast määratuna üksildusse, mis oleks ta murdnud, sest nii raske ja keeruline tundus talle tema uus amet. Juhtida tõhusalt Karnaki templite kogu näis olevat liiga raske ülesanne noorele naisele, kes siiani oli pühendunud vaid lõhnade kunstile. Kuid tema eelkäija, kuninga ja kuninganna nõuanded ning Meirani ja ühe andunud abilise soovitused olid võimaldanud Chepenal asuda peatselt oma kohuseid täitma ja unustada kartused. Nagu enamik Teeba vaimulikke, lootis ka tema, et Pianhi valib Teeba oma lõplikuks asupaigaks ja et vägivald kaob.

Kui kuninganna Abilee ärkas, otsis ta pilguga Pianhit, kes oli teda armastanud nagu noor tuline armastaja, kes läheb avastama imelist ja läbi uurimata maad. Kuid kuningas ei olnud enam voodis.

Abilee väljus palee tubadest, et minna terrassile, kust avanes vaade Karnaki templi õuedele. Ta oli kindel, et leiab mehe sealt ainiti Amoni pühi valdusi silmitsemas.

Ta astus abikaasa juurde ja embas teda ühe käega, maagilise kaitseliigutusega, mille jäädvustasid kujurid, kui nad tahusid kivisse igavesti õnnelikke paare.

"Kas vaarao on teinud oma otsuse?"

"Täna läheme me Muti templisse, et viia seal läbi nähtava ja nähtamatu vaenlase vihkamise rituaal. Homme asun ma oma vägede etteotsa, et võita hädad ja taastada tasakaal."

44

Raevunud Koidik rebis puruks peenest linasest salli, mille Tefnakt oli talle kinkinud, ning hakkas valama vihapisaraid. Mõne minuti jooksul oli tema minevik ta vallutanud nagu Niiluse tõusu vee võimukas voog. Isa surm, vägistamine, mille Nartreb tema kallal toime pani, põhjalaste väeülema ülbus, reetmine, milles mõned teda kindlasti jätkuvalt süüdistavad... Lahkuda Herakleopolisest, põgeneda, kaduda, kas poleks see parim lahendus?

Ei, sest ta on kohanud oma saatust.

Isegi kui ta pidi oma mälestused jalge alla tallama, nõustuma Nartrebi kleepuva pilgu ja Yegebi silmakirjalikkusega, võitlema mõnede liibüa vürstide arguse vastu, ei jäta ta Tef-nakti maha ning osaleb kogu jõuga Egiptusele nii olulises vallutuses.

Kandes liuda, millele oli asetatud viinamarju, granaatõunu ja datleid, astus tema tuppa üks mees.

Neiu tundis ta otsekohe ära: see oli noor pealik vibulasku-rite üksusest.

"Andestage mulle see sissetung, vürstinna. Ma mõtlesin, et vahest sooviksite te maitsta neid oivalisi puuvilju." "Kes sind sisse laskis?"

"Valvurid tunnevad mind... Ja ma tahtsin nii väga teile seda üllatust valmistada!"

Koidik andis endale aru, et ta on noormehe ees peaaegu alasti. Poolde säärde ulatuv lihtne loor ei suutnud varjata tema pakatavaid vorme.

"Pane kandik lauale ja mine ära."

"Kuni tänase päevani oli vibulaskmine minu ainus kirg...

187

Kas te lubate mul lahkuda sõjaväest, et saada teie teenriks?"

Noormehe hääl värises. Liigutatud Koidik pööras talle selja.

"Ära tee rumalusi! Sa oled suurepärane laskur."

"Mis tähtsust sel on, kui ma ei saa enam teid näha, teiega rääkida, teie lõhna tunda, teid... teid puudutada."

Tema kõhklev käsi asetus noore naise õlale. Neiu oleks pidanud eemale tõmbuma, käskima mehel lahkuda, kuid paitus oli nii õrn...

"Ma armastan teid," sosistas mees teda peenetundeliselt põsele suudeldes.

Koidiku süda hakkas kiiremini lööma, imelik kuumus haaras ta keha.

"Ei... mitte siin..."

Nagu poleks ta kuulnudki, silitas noor vibulaskur Koidiku juukseid.

Kui ta laseb mehel edasi tegutseda, ei suuda ta varsti enam mingit vastupanu osutada.

"Kui Tefnakt meile peale satub, tähendab see surma nii sulle kui mulle."

Koidik pööras ümber ja sattus vastamisi noore mehega, kelle pilk oli täis iha.

"Millal... millal ma teid jälle näen?"

"Homme pärastlõunal, palee ruumis, kus hoitakse riideid. Tefnakt on peakasarmus, et vaadata üle jalaväe varustust... Ei, see on meeletus!"

Mees suudles naise käsi.
"Ma armastan teid, Koidik, ma armastan teid nagu hull! Ja ma vannun teile, et hoian saladust, sest see on meie õnne võti." "Mine ära... Mine kiiresti ära!"
Mees suudles teda nii tuliselt, et naist haaras soov teda tagasi hoida ja ennast talle kinkida, kuid oht oli liiga suur. Kui mees oli lahkunud, elustas noort naist vaid üks iha: nautida seda armunud keha ja jagada tema lõõma.
188
Vibulaskur väljus paleest ja pöördus kitsale tänavale, mis viis kasarmusse. Seal ootas teda Yegeb. "Olete rahul, pealik?"
"Mitte ükski emane ei suuda mulle vastu panna, ma ju ütlesin teile. Koidik ei ole erand."
"Kas olete kindel, et võrgutasite ta ära?"
"Ma tunnen naisi, Yegeb. Nad võivad teeselda teatud piirini, kuid käesoleval juhul on Koidik siiras. See on muide üks suurepärane märavarss! Kui ma oleksin natuke rohkem peale käinud, oleksime me juba täna õhtul voodisse läinud."
"See oleks olnud enneaegne... On vaja, et Tefnakt teile peale satuks ja et tal ei jääks kahtlust selle naise pidevas truudusetuses, naise, keda ta peab tulevaseks Egiptuse kuningannaks."
"Naine mängib kõrgelt..."
"See pole teie mure."
"Te tagate mulle ikka kindlasti karistamatuse?"
"Ma räägin Tefnaktile kogu tõe ära: mina maksin teile, et te võrgutaksite selle lipaka ja tõestaksite väeülemale, et ta on naisele oma usaldust kinkides eksinud. Teid peetakse ustavaks teenriks ja ülendatakse kõrgemasse auastmesse."
"Vahepeal makske mulle ära see, mis te mulle võlgnete."
Yegeb andis vibulaskurile väikese nahkkukru, mis sisaldas puhta kulla tükikesi. Noormees kontrollis kukru sisu üle.
"Nüüd olete te rikas mees."
"Nii see peabki olema, Yegeb, ma panen ju nii palju kaalule! Ja see on vaid esimene pool kullast."
"Teise saate niipea, kui Tefnakt on vabanenud sellest valelikust ja pahelisest naisest."
"Miks te teda nii väga vihkate?"
"Viige oma töö korralikult lõpule ja ärge esitage liigseid küsimusi."
Varandust peos hüpitades suundus noormees kasarmu poole. Loomulikult võtab Yegeb oma kulla selle lollpea laibalt tagasi, kui ta on surmatud väeülem Tefnakti solvamise eest koos abielu rikkuva naisega.
Ja Tefnakt ei saa kunagi tõde teada.
189
Öö saabudes astusid tähtedelt ennustajad aeglaselt mööda Karnaki templi katusele viivat treppi üles. Igaüks võttis sisse kindla koha, et jälgida planeetide - "väsimatute tähtede" liikumist, ja kinnistähti, mis nagu küünlad särasid taevalaotuses. Katkematult täiustasid täheteadlased oma teadmisi taevaste nähtuste kohta ja püüdsid neist välja lugeda jumalate sõnumit.
Enne töö alustamist täitis ülemtäheteadlane peekri puhta veega ja asetas selle lamedale siledale kiviplaadile. Tavaliselt moodustas vedeliku pind täiusliku peegli, tähtede käskijanna Hathori võrdkuju, ja ühendas vaatleja vaimu jumalanna omaga.
Ülemtäheteadlane arvas algul, et tema silmad petavad teda. Niisugune nähtus tuulevaikse ilmaga... Ta vaatas lähemalt ja pidi tunnistama kohutavat tõde: veepind väreles!

Hirmust hullunud teadlane jooksis kivitrepist alla ja tormas kuningapaleesse, kus kaks nuubia jalaväelast, kes väravat valvasid, tal tee tõkestasid.
"Ma pean rääkima kuningaga... Teatage talle!"
Pianhi oli nõus võtma vastu täheteadlase, kes ei suutnud oma tundeid valitseda.
"Valitseja, ma olin just tunnistajaks kohutavale sündmusele: veepeegel, mida me templi katusel kasutame, võbeles."
"Kuidas sa seda märki tõlgendad?"
"Suure hädaohu ennustajana, Valitseja! Nii seletamatu nähtus väljendab vältimatut õnnetust, mis puudutab kuningriigi südant. Seepärast pidin ma teid hetkegi kaotamata hoiatama."
"Milliseid abinõusid sa soovitad?"
"Loitsijad peavad lausuma öö läbi manamissõnu, et vägivaldsel surmal ei õnnestuks saaki endale krahmata." "Kas sa võid oma kartusi täpsustada?" Täheteadlane kõhkles. "Teie elu on ohus, Valitseja."

45

Juba Tefnakti tõsise näo nägemisest taipasid sõjanõukogu liikmed, et olukord on järsult muutunud ja et väeülemal, keda saatis Koidik, on neile midagi olulist teada anda.
"Pianhi lahkub Teebast," avaldas ta.
"Ta pöördub tagasi Nuubiasse?" päris vürst Akanosh.
"Ei, ta valmistub meid ründama."
Tefnakt jättis täpsustamata, et Teeba nuhivõrgu ülem ei olnud suutnud musta vaaraod kõrvaldada ja et see läbikukkumine teda ei kurvasta. Muidugi oleks lihtsam võita juhist ilma jäetud Lõuna vägesid, kuid kokkupõrge ei hirmutanud põhja-laste väeülemat mitte üks raas. Alistades vastase ise, tõestab ta oma üleolekut lõplikult.
"Kas me jääme tormijooksu ootama või ennetame seda?" muretses vürst Peftau.
"Ei ole mingit põhjust oma kavasid muuta: las Pianhi murrab hambad vastu Herakleopolise kindlust. Kui ta on piisavalt mehi kaotanud, saadame me välja rea rünnakuid, mis lõpuks vaenlase täielikult hävitavad."
"Kas sa annad võimalikele ellujäänutele armu?"
"Ei," vastas Tefnakt. "Neile nuubia jätistele on vaja ilma igasuguse halastuseta lõpp teha. Sellist hinda maksab riigi tulevik."

Pianhi ammutas vett kasvava kuu kujulisest pühast järvest Muti templis. Savikannudes säilitatuna saab sellest veest viimaseid lahkumisettevalmistusi lõpetava lõunaarmee salapärane kaitse. Teispoolsusest saabuv eriline voog, mida kingib

taevane jõgi, annab ammendamatut jõudu võitlejatele, kes on otsustanud Põhja vallutada.
Kuninganna, kaunis ja suursugune oma pikas, rindu paljaks jätvas punases kleidis, ei suutnud jagu saada ängistusest.
"Kas täheteadlane järeldas, et tähed ei ole sulle soodsad?"
"Peegel väreles," meenutas Pianhi. "Nõnda teatab endast surm. Minu oma, võib-olla... Kuid miks ei võikski olla tegemist ühe ajastu lõpuga?"
Abilee silmitses pingsalt abikaasat.
"Algul ma soovisin seda sõda, siis tekitas ta minus õudust, taas tajusin ma seda kui midagi möödapääsmatut, et õnn saaks õitsele puhkeda, ja püüdsin sellest mitte

mõelda... Nüüd olen ma juhtlõnga kaotanud. Ainus, mida ma tean, on see, et mul on hirm sinu pärast. Kui sa loobuksid, et jääda sellesse templisse, siis ma mõistaksin sind, millised ka ei oleks sulle osaks saavad hinnangud. Sina oled elu, millest ma unistasin, mu arm, ja sa oled täiesti olemas. Ma hoian sind enese juures."

Pianhi surus hästi tugevasti Abilee enda vastu.

"Võib-olla ootab seikluse lõpus surm... Kuid meil on võimalus võita. Kui ma ei täida oma kohust, kui ma ei ürita kogu riigis Maati seadust au sisse tõsta, saabub teine surm ja häving, mis mulle õiglaselt määratakse teispoolsuse kohtu ees. Meil ei ole enam valikut, Abilee, ja seetõttu oleme me vabad tegutsema."

Mõistnud, et ta ei suuda sundida Pianhit otsust muutma, saatis Abilee mehe kardetava Sahmeti templini, kus viiakse läbi hädavajalikud vihkamisrituaalid, mille eesmärgiks on vähendada vaenlase kahjustavat jõudu. Kogu öö olid Karnaki tähetargad lausunud kuningakaitse loitse lootuses, et röövel-lik surm ei ole leiutanud uusi riukaid, et Pianhi hinge enda valdusse saada.

Oma kohuseid järgides pühitses ülempreestrinna uue päikese sündi, kui kuninglik paar, keda abistasid Meiran ja skor-pion-jumalanna Serketi preestrinnad, andis esimese, üleloomuliku lahingu Tefnakti ja tema liitlaste vastu, keda kujutasid suured alabastrist ja lubjakivist kujud.

192

"Mõned aastakümned tagasi," mõtiskles Pianhi, "olid nuu-bialased need, keda niimoodi vihati; kuid nüüd Suure Lõuna sügavusest tulles võitlevad ja surevad nad, et päästa tsivilisatsiooni ja vaimsuse põhiväärtusi kandvat riiki. Tõepoolest imelik leegi pöördumine: unustades ülekohtu ja seadusliku vimma, muutuvad eilsed tagakiusatud tänasteks vabastajateks."

Kujukestele olid kirjutajad punase tindiga kandnud lühikese teksti, mis kirjeldas mässuliste ja rahutustele ässitajate purustavat olemust, ning kujutanud Maati vaenlasi põlvili või kõhuli maas, käed selja taha seotud.

Meiran pöördus Pianhi poole.

"Alam-ja Ülem-Egiptuse vaarao, kaitsku jumalad sind nende vastu, kes lausuvad halbu sõnu ja sooritavad hukatuslikke tegusid! Olgu sinu võim tugevam kui nende oma, kohutagu neid sinu võimsus, tallaku sinu sandaalid nad jalge alla! Et need, kes üritavad takistada päikese rännakut, jääks igavesti ilma valgusest, et nende huuled pitseeritaks ja nende käsivarred lõigataks maha!"

Üks preestrinnadest sulges kujude suud Pianhi pitseriga ja purustas nende liikmed. Siis viskas Meiran nad hõõguvatele sütele, kust näis kostvat oigamist, mis avaldas kõigile kohalviibijatele muljet.

Isegi mängust läks närviliseks ja põgenes isanda jalge juurde. Kuninganna Abilee tundis, et see iidne riiklik kombetali-tus ei olnud ainult enesepettus, vaid et see vabastas tõepoolest jõulained, mis ründavad Maati vastaseid üheaegselt vaaraoga. Ja ta mõistis, miks esimesest dünastiast alates ei olnud ükski Egiptuse kuningas enne sõtta minekut neid kombetalitusi täitmata jätnud.

Kui tuli juba pragises, ulatas Meiran Pianhile ühe suurepärase alabastervaasi, mis oli kirjatud tema nimega.

"Valitseja, enne kui see anum paigutatakse templi varakambrisse, et seal teie nimi jäädvustada, suvatsege juua seda õlut, mille on loonud jumal Re, et panna särama teie vaprus kõigis kuningriigi maakondades."

Sel hetkel, kui vaarao sirutas käe, et nõu võtta, ronis mangust

193

mööda tema keha üles, jäi silmapilguks liikumatuks ja sööstis siis Meirani randme kallale, mille ta verele hammustas.

Valust karjatades laskis ülempreestrinna abiline anuma lahti ning see kukkus kivisillutisele. Nõust voolas välja kollakas vedelik, mis ajas mangusti tõelisse raevu. Karvad ja vurrud turris, keerles ta ümber loigu, nagu oleks tegemist roomajaga.

"Tapke see loom, ta on hulluks läinud!" nõudis Meiran.

Looma käitumist jälgides taipas kuninganna Abilee otsekohe, milles asi.

"Meiran, sa üritasid kuningat tappa maomürgiga, millega sind varustas üks Serketi preestrinnadest, kes on su kaassüüdlane! Sa oled Tefnakti sabarakk, eks ole?"

Vasaku käega verist rannet hoidev Meiran ei suutnud kuninganna süüdistavat pilku välja kannatada ning taganes.

Ta valmistus just kõike maha salgama, kui kaks hirmust hullunud Serketi preestrinnat põgeneda üritasid. Pianhi sõdurid pidasid nad toorelt kinni.

"Miks sa seda tegid, sina, kes sa teenisid ustavalt mu õde, kadunud ülempreestrinnat?" küsis kuningas nii karmil häälel, et see pani Meirani värisema.

"Uus ülempreestrinna on nuubialanna nagu eelminegi... Kas teile ei piisa, et te tema vahendusel Teebat valitsete? Tefnakt ajab õiget asja ja tema võit annab meile tagasi kadunud ühtsuse."

Noor naine laskus põlvili ja hakkas põrandalt surmavat vedelikku lakkuma.

"Minu ettevõtmine ei õnnestunud, kuid Põhi võidab!"

Meirani pilk tardus, ta jäsemed tõmbusid krampi, ta oksendas sappi ja vajus kokku, käed ümber kõri.

Tema surmaga ja kaassüüdlaste vahistamisega kadus Tefnakti teadetevõrk Teebast.

46

T iiibüalaste ridades segunes ootusärevus kartusega. Nad unistasid kokkupõrkest, kuid kartsid musta vaarao metsikut julmust. Ent Tefnakt oskas sisendada usaldust ja hoida pidevalt lõõmamas leeki, mis kippus mõnikord võbelema. Sundides mehi harjutama kogu päeva, vältis ta nende langemist ängistavatesse mõtisklustesse.

Levis kindel veendumus: Pianhi ei suuda Herakleopolist vallutada. Jäi üle vaid oodata, kuidas ta tegutseb: kas ründab ägedalt ja püsivalt ning kaotab tuhandeid mehi või taganeb. Tefnakti asi on leida sobiv hetk, et lükata liikvele võimas rünnak, mis purustaks nuubialaste selgroo.

Sõjamoonaladude ülevaatus rahustas Tefnakti. Relvi oli arvukalt ja need olid heas korras, toidutagavarad võimaldasid vastu pidada pikale piiramisele, seda enam, et Põhja maakondade saadetised saabusid korrapäraselt.

"Isand..."

"Mis on, Yegeb?"

"Mul on teile teatada kaks ebameeldivat uudist. Kuid võibolla on hetk halvasti valitud." "Räägi," käskis Tefnakt.

"Meiran on surnud ja tema luurevõrgu liikmed on vangi pandud. Meil ei ole enam kedagi, kes annaks meile teada Pianhi otsustest."

"See polegi nii hull, sest me ei vajagi enam seda laadi teateid. Me tunneme musta vaarao jõudusid ja me ei muuda enam oma kavatsusi. Teine halb uudis?"

Yegeb manas ette kahetseva ilme.

"See on piinlik asi, isand, väga piinlik..."

"Ära lase mul oodata."

"Asi on Koidikus..."

"Kas keegi on üritanud talle liiga teha?"

"Tegelikult, isand, on see pigem tema, kes võib teile rängalt haiget teha."
"Vali oma sõnu, Yegeb!"
"Isand, ma anun teid, kuulake mind ära! Meie julgeolekuteenistus arvab, et on juhuslikult peale sattunud ühele... Koidiku suhtele ühe vibuküttide väikese pealikuga."
Tefnakti niigi mustad silmad tumenesid veelgi.
"Kas sul on tõendeid selle kohta, mida sa räägid?"
"Kahjuks küll. Kui te oleksite nõus mulle järgnema..."

Koidiku meelest oli vibukütt, kellest pidi saama tema armuke, ikka sama veetlev. Ruumis, kus hõljus Koidiku lõhnaõli ja puhta pesu meeldiv hõng, astus ihast meeletu noormees tema poole.
"Sa tulid... See on unelm, nii imeline unelm!"
Noor naine naeratas.
"Ei, ma ei ole unelm."
Mees sulges silmad.
"Lase mul ennast kujutleda, siis vaadata sind sellisena, nagu sa oled... Sinust saab minu kõige kaunim vallutus!"
"Kas neid on olnud nii arvukalt?"
"Sinu kõrval ei ole olemas ühtegi teist naist!"
Mees libistas aeglaselt alla kleidi vasaku õlapaela, seejärel veelgi aeglasemalt parema ning paljastas Koidiku uhke rinna.
Värisedes langetas neiu pilgu, kui mees ta rinnanibusid suudles. Joovastusega kinnitas ta pilgu mehe omasse.
See, mida ta seal nägi, pani ta kohkuma.
Seal oli sama põlgus, sama kõrkus, sama jõhkrus, mis oli olnud tema vägistaja Nartrebi pilgus. Mees ei armastanud teda, vaid tahtis teda kõige loomalikumal kombel endale saada.
Äkki neiu taipas.
"Pööra selg," lausus ta, "ma võtan kleidi seljast."
196
"Ma ei arvanud, et sa nii häbelik oled."
"Palun sind..." Lõbustatud mees kuuletus.
Koidik võttis peenikese nahkrihma, millega seotakse kangaid, ning selle kätte sattunud relvaga kägistas vibuküti.
Noormees rabeles, kuid Koidiku haare oli halastamatu. Ja tema jõud mitmekordistus veelgi, kui ta märkas Tefnakti, kes, käed rinnal, vaatemängu jälgis.
Purustatud kõriga vibukütt ei osutanud enam vastupanu ja suri õhupuudusse.
"See mees ähvardas mind, ta lohistas mu siia ja üritas mind vägistada. Mind alandades tahtis see reetur tegelikult sinuni jõuda, sest ta tunnistas mulle üles, et oli Pianhi palgal."
Koidik sülitas laibale ning uppus siis Tefnakti käte vahel pisaratesse.

Pea märga riidesse mähitud, ülakeha kaetud võidega, mis pidanuks pinges lihaseid lõdvestama ja maksavalu leevendama, vaevles Yegeb haigushoo käes, mis talle kibedat sappi suhu tõi.
"See neetud Koidik sundis mind enda ees vabandama ja Tefnakt käskis mul enne hoolikamalt järele mõelda, kui ma asun määrima tulevase Egiptuse kuninganna mainet! Ma kardan koguni ebasoosingusse langeda..."
Nartreb kehitas õlgu ja jätkas oma valutavate varvaste mudimist.

"Tefnakt ei saa ilma meieta läbi, sest ta jätab meie hooleks kõik räpased toimingud... Aga kuidas õnnestus sellel plikal olukord enese kasuks pöörata?"

"Koidik on tapja."

"Kas sa kardaksid teda?"

"Mul ei ole kombeks läbi kukkuda... Nüüd Koidik vihkab meid."

"Mis selles uut on? Kui ta usub, et Tefnakt tõepoolest tema arvamustega arvestab, siis ta eksib küll rängalt. Selle mehe

197

ainus armuke on tema võimuahnus. Ja meie oleme tema kõrval, et seda rahuldada. Suur kokkupõrge läheneb, Yegeb, ja meie lõikame sellest kõige suuremat võimalikku kasu!"

Otoku oli hakanud kaalu kaotama ja road ei tundunud talle enam sama maitsvad. Vastutustundeline paksmagu valitses Nuubia pealinna kogu oma tähelepanuga. Aukandjad ja linnaametnikud kahetsesid taga Pianhit, kes karmusele vaatamata oli olnud vähem nõudlik kui Otoku.

Ja Teebast saabuvad uudised ei olnud mitte need, mis oleksid paksmaole endise isu tagasi andnud, ega vana Kapa külaskäik see, mis teda lootusrikkamaks oleks muutnud.

Otoku pani käest alabasterliua, millelt teda luuras küpsetatud hanekoib.

"Kui sul on mulle etteheiteid, Kapa, siis on aeg halvasti valitud! Ma varisen kokku töökoorma all."

"Miks on Napata linnapea nii närviline? Sinu ametnikud ja mina oleme sinu üle uhked. Ma tulin lihtsalt sind õnnitlema."

Otoku ei uskunud oma kõrvu. Ega tegemist polnud ometi mingi riukaga? Ometi puudus vanuri toonis tema tavaline pilk-likkus. Ei, ta ei pilganud uut võimukandjat, ja enamgi veel, ta oli isegi niisama kurb.

"Ka sina, Kapa, arvad, et Pianhi ei tule enam tagasi."

"Milleks ennast petta? Ta kas kaotab sõja ja tapetakse või siis hakkab ta valitsema Teebas, kust ta enam ei lahku."

"Mitte kunagi..."

"Oh jah, Otoku, nõnda oled sa siis Napata linnapea oma elupäevade lõpuni! Pianhil oli õnnelik käsi, kui ta selle ülesande sinule usaldas."

"Kas sellel linnal saab veel õnne olla? Ilma musta vaaraota pole see muud kui oaasi varjunud väike külake."

"Tee nagu mina, Otoku: vanane, ja siis lepid sa ka vastuvõetamatuga."

47

Lipulaeva maokujulises oinapeaga ehitud ninas, mis oli kaetud kullaga ning meenutas Puhta mäe teravat tippu, vaatasid must vaarao ja tema suur kuninglik abikaasa põhja suunas, Kesk-Egiptuse ja Jänese maakonna poole, kuhu nad küm-nekonna päeva pärast jõuavad.

Kuninga pead ehtis kõrge valge Ülem-Egiptuse kroon, mis oli surutud punasesse Alam-Egiptuse krooni. Sellele oli kinnitatud kaks emast kobrat, ureeus-madu, kelle raev lööb põgenema valitseja vastased. Ta oli riietatud sulgedest pihikusse, mille õlapaelad olid sõlmitud õlgadel, ning linasest niudepõlle; randmete ümber särasid tal kullast ja sulaklaasist võrud, mille liigendit ehtis taevajumalanna Nuti kujutis. Tillukeste ura?ws'tega kullast kaelakee all kujutas sinirohelisest fajansist amulett

oinapead, mille üle kõrgub päikeseketas. Nii olid esindatud jumalik saladus ja tema valgusküllane ilmutus.

Seistes abikaasa kõrval, kelle vasakut kätt ta väärikalt embas, kandis kuninganna Abilee pikka punast kleiti, mille pihta ümbritses pikkade valgete otstega seotud vöö. Eluvõtmekuju-lised kullast kõrvarõngad meenutasid, et kõrvade hieroglüüf-nimi on "elavad"; kaela ehtisid klaasist, fajansist ja karneoolist helmed, mille vahele olid lükitud väikesed skarabeused, muutumise ja püsivuse tugisambad. Mis puutus tema kaelaripat-sisse, siis oli tegemist kahe kõiki universumi mõõtmeid sisaldava pistrikusilmaga, mille vahel asetses lootos.

"Amon tuleb tuules," sõnas Pianhi, "kuid silm ei näe teda. Öö on täidetud tema kohalolekust, päev ülistab teda. See, kes on üleval, on võrdne sellega, kes on all, ja Amon on see, kes paneb nad tegutsema."

199

"Sina, Egiptuse suur hing," palus kuninganna Abilee, "anna hingus kõigile neile, kes võitlevad selle eest, et mõlemad maad uuesti ühineksid."

Pianhi võttis kullatud hõbetupest pistoda. Tera ja käepideme liitekohal kugistas lõvi nuubialast! Kuid relv pärines kuulsast XVIII dünastiast ja seda oli jumalakartlikult säilitatud Napata Amoni templis. Ning päike pani särama pika ja paksu tera, andes niiviisi märku lahkumiseks.

Kuldne oder, papüürusetihnikute kohal lendavad haigrud, tuules hõljuvad pistrikud, kallaste mahedus... Maastiku ilu õhutas unelema, kuid ühelgi nuubia sõduril polnud südant sellele anduda. Igaüks mõtles oma naisest, emast, isast, lapsest, keda ta võib-olla kunagi enam ei näe.

Enne laevale asumist rääkis Pianhi pikalt oma hobusega, kelle tarkusest sätendavad silmad olid rahutuks värvunud. Mees ei varjanud looma eest tõde ja hoiatas teda, et nad satuvad kokku kohutavate ohtudega. Vapper rahunes ja tõstis uhkelt pea. Ka tema oli võitluseks valmis.

Pealikud Purama ja Lamerskeny, kes ootasid Jänese maakonna lõunapiiril, olid üheaegselt nii heldinud kui ka mures. Heldinud, nähes taas musta vaaraod, kes oli ise oma hobuse saduldanud, ning mures, et peavad kuulma temalt etteheiteid.

"Kas Tefnakt on ikka veel vaba mees?" küsis Pianhi silmanähtavalt vihasena.

"Jah, Valitseja," vastas Purama.

"Kas ma ei andnud teile ülesannet ega käskinud teha lõpp sellele mässule? Ma kinkisin teile oma usalduse, sest olin kindel, et te lööte põhjalased laiali! Aga praegu on Hermopolis ja Herakleopolis vaenlase käes ning vaarao teie küündimatuse tõttu naerualuseks tehtud!"

Purama langetas pea, Lamerskeny vaidles vastu.

"Me ei säästnud oma jõudu, Valitseja, kuid Tefnakt ei ole väike hõimujuht, kes juhiks mingit mässuliste jõuku. See, mis meie vastas seisab, on tõeline sõjavägi."

200

"Kas sa arvad, et ma seda ei tea?"

"Herakleopolise piiramine tuleb pikk ja raske," tunnistas jalaväepealik. "Me kaotame palju mehi, kuid ma loodan leida mooduse, kuidas see mässumeelne linn purustada. Kui meie seal valitsejad oleme, on Tefnakt sunnitud alla andma."

"Rängad kaotused ootavad ees..."

"Paraku! Valitseja, Herakleopolise müürid on paksud ja liibüa vibukütid osavad."

"Saada otsekohe piilurid välja. Ja vaata, et nad ennast hoolega näitaksid, nii et luurajad nende kohalolekut kindlasti märkaksid."

Lamerskeny oli imestunud.
"Kuid, Valitseja, parem oleks, kui..."
"Homme seadku väike kärarikas salgake end linnast parajale kaugusele sisse."
"Väike salgake... Et Herakleopolist vallutada, tuleb lahingusse viia kõik meie jõud!"
"Las jalaväelased püstitavad hulga telke ja seavad sisse suure leeri, nagu valmituks kogu minu sõjavägi täies koosseisus ründama."
"Me... me ei ründagi?"
"Muidugi ründame, pealik Lamerskeny. Kuid mitte selles kohas, kus vaenlane meid ootab."

Närviline ja ärritatud Nartreb mõõtis sammudega Herakleopolise kindlusemüüri, kui üks luuraja märkas kahte nuubia piilurit, kes peitsid end saamatult ühe okkalise põõsa taha. Ta hoiatas otsekohe Tefnakti nõuandjat.
"Seal eemal on veel kaks tükki... Ja veel kaks põlluserval."
Nartreb läks müürilt alla ja jooksis peakasarmusse, kus Tefnakt ja Koidik sõduritele kõnet pidasid.
"Nad on kohal!" teatas semiit. "Hästi palju piilureid... Teisiti öeldes - Pianhi vägi jõuab siia kas homme või lähipäevil."
Koidik naeratas, Tefnakt ohjeldas ta rõõmu.
"Täna õhtuks," kuulutas väeülem, "liha ja veini kõigile, nii
201
pealikutele kui lihtsõduritele! Pianhi on meie lõksu langenud. Musta vaarao edevus sunnib teda sööstma selle vallutamatu kindluse peale. Me tapame tuhandeid nuubialasi ja Põhi pärib võidu!"
Mehed tervitasid hõisetega Tefnakti, kes seejärel koos Koidikuga oma eluruumidesse suundus. Mõlemad olid erutuse tipul, noor naine värises palavusele vaatamata.
"Sinu unistus hakkab täituma, Tefnakt, see unistus, mis on saanud ka minu omaks..."
Koidik riietas mehe lahti, päästis oma kleidi õlapaelad valla ja armastas kirglikult mehega, kes võidab Pianhi ning kehtestab taasühendatud Egiptuses omad seadused.

Yegeb tegi veel viimaseid täpsustusi Tefnakti tulevase valitsemise plaanis: vaarao kroonimine Teebas ja Memphises, nuubialaste täielik kõrvaldamine, eraisikud kaasa arvatud, Napata hävitamine, kullakaevanduste hõivamine, sõjaväe ja korrakaitse arendamine, range perekonnaseisu sisseseadmine, mis võimaldaks elanikkonda hästi raamidesse suruda, isikuvabaduse ja omandiõiguse tühistamine, liiga paljudele temp-litele antud eesõiguste kaotamine, enamiku templite muutmine kasarmuteks, Egiptusest väljumise ärakeelamine, välja arvatud sõjaväelased, keda Tefnakt vastavalt eeskirjadele lähetab kuhu vaja, maksude ja lõivude tõstmine, et lihtsustada täielikult kuningale pühendunud ametnike elu, kaitse- ja ründerelvade toodangu suurendamine, kindluste ja vanglate ehitamine, vastuvaidlejate viivitamatu süüdimõistmine.
Seda kava koostades olid tulevane majandusminister Yegeb ja tulevane riigi julgeolekuülem Nartreb oma tööga rahul.
Siiski häiris Yegebi veel üks pisiasi: vaikima tuli panna mõned liibüa hõimujuhid, kes pidasid oma sõltumatust liiga tähtsaks ja uskusid lihtsameelselt, et Tefnaktil on kavatsus seda austada. Enamik juhtumeid lahendatakse kas Egiptuse uue valitseja võimule toetudes või siis tehes kingitusi, mille abil saab tõrksate suu sulgeda.

Jäi veel vürst Akanosh, keda ei saanud ära osta ja kes oli piisavalt kangekaelne, et avalikult uuele poliitikale vastu hakata. Enne kui plaanida tema ootamatut surma, mis tooks kaasa ebameeldivad rahutused just siis, kui Tefnakt oma võimu sisse seab, õnnestub ehk leida mõni nõrk koht tema lähikonnas ja ta lõplikult halba valgusse asetada.

48

Hermopolise vürst Nemrod oli oivalises tujus. Kui õigesti oli ta küll teinud, kui reetis Pianhi ja asetas panuse Tefnaktile! Vastavalt põhjalaste väeülema oletustele murrab must vaarao hambad vastu Herakleopolise kindlustusi ja mõistab alles liiga hilja, et tema väed on nõrgenenud sedavõrd, et talle pole jäänud enam mingisugust võiduvõimalust.

Lõhnastatud juuste ja eriti hoolitsetud kätega Nemrod, veetlevam kui kunagi enne, oli enesega nii rahul, et talle meenus isegi abikaasa Nezeta olemasolu, kelle ta oli juba ammu unustanud terve rea armukeste tõttu, kes olid olnud armumängudes enam või vähem osavad.

Nezetal, kelle viiekümnes sünnipäev oli juba möödas, ei puudunud ei peenus ega võlu, kuid ta ei suutnud võistelda ilusate kahekümneaastaste näitsikutega, kes lihtsameelselt lootsid Hermopolise valitseja enesele allutada. Tagasihoidlikult riietatud vanamoodsa parukaga Nezeta ei ilmutanud mingeid mässu märke.

"Miks sa lasksid mind kutsuda, Nemrod?"

"Tefnakt kroonitakse varsti vaaraoks ja ta pakub mulle valitsuses kohta. Et õukondlasi mitte ebameeldivalt üllatada, pean ma ilmuma sinna koos alandliku ja tagasihoidliku abikaasaga. Kas sa nõustud seda osa täitma?"

"Ja kui ma keeldun?"

"Ma ajan su mingil seaduslikul ettekäändel minema ja keegi teine saab sinu koha endale. Loomulikult kaotad sa kõik eesõigused ja pead palju kasinamalt läbi ajama."

"Millised oleksid minu kohustused?"

"Olla lihtsalt minu saatjaks, teha nägu, et oled õnnelik, ja

204

rääkida vaid tühja-tähja. Ka palju ebameeldivamaid ameteid on olemas, Nezeta. Sinuga ei oleks mul vähemalt igasuguseid sekeldusi ega etteheiteid. Et täita oma tulevast kohust, vajan ma rahu. Kas ma saan sinu nõusoleku?"

"Sa saad selle."

"Tore!"

Kõik naeratas Nemrodile. Tänu vaistule, mis teda Tefnakti leeris oli juhtinud, saab tema linnast rikkamaid Egiptuses ja temast endast üks kõige silmapaistvamaid isikuid uue vaarao õukonnas.

Sel ajal, kui juba lõbusas tujus vürst suundus oma viimase armukese, ühe võrratult osavate sõrmedega süüria lautomän-gijanna toa poole, tõkestas valveülem tal tee.

"Vürst Nemrod..."

"Hiljem, mul on kiire."

"Vürst Nemrod, me oleme ümber piiratud!"

"Ümber piiratud... Aga kelle poolt siis?"

"Nuubialaste... Tuhandete nuubialaste!"

"Sa sonid, Pianhi vägi on teel Herakleopolise peale!"

"Ei, vürst Nemrod! Must vaarao isiklikult on koos oma sõduritega siin!"

Hingeldades ronis Nemrod linna kõige kõrgema kindluse-torni tippu.

Ja see, mida ta sealt nägi, pani ta kohkuma.

Uhkel kollakaspruuni lakaga kõrvil lahinguratsul lähenes must vaarao oma vägede eesotsas.
Tumedanahalised, täkestatud põskedega, väikesed kuld-rõngad kõrvas, laup kõrgelt paljaks aetud, juuksed lühikesed ja lokkis, seljas lühike niudepõll, mida hoidis ülal punane rihm, näisid Suure Lõuna sõdalased haavamatud. Need, keda põhjalased pilkasid "patsikandjateks", "kõrbendkoonudeks" ja "tahmanägudeks", liikusid rahulikult Hermopolise peale. Pealikud paistsid silma oma valgete ülevisete ja mitmevärviliste keedega punastel parukatel.
"Neid on palju, vürst, nii palju!" oigas valveülem.
Jahmunud Nemrod püüdis enesevalitsust säilitada.
"Meie kindlustused on tugevad."
205

"Räägitakse, et nuubialased kisuvad ohvritel sisikonna välja ja söödavad selle krokodillidele, räägitakse, et nende tormijooksudega kaasneb verevihm, räägitakse, et..."
"Aitab! Mingu igaüks oma kohale ja kaitsku seda linna nagu oma kõige kallimat vara. Me lööme lõunalased tagasi."
Nõnda siis oli Pianhi jätnud mulje, et sööstab röövlinnuna Herakleopolise peale, vaid selleks, et paremini koondada oma vägesid Hermopolise, jumal Thothi linna alla. Tema soosingut tahtis vaarao enesele kindlustada. Kuidas oleks vanu kombeid järgiv Pianhi saanud edasi liikuda ilma teadmiste valitseja abita? Ei Tefnakt ega ka Nemrod olnud nuubialase olemuse seda külge ära tabanud. Pidades teda tavaliseks lihtlabaseks vallutajaks, olid nad tema ülesande pühad mõõtmed märkamata jätnud.
Kuid kahetsemiseks polnud aeg sobiv. Nemrod peab päästma oma linna ja seda ta ka teeb: kas ei olnud tema kindlustused sama vägevad kui Herakleopolisel?

Pealik Lamerskeny, kehvemalt riides kui tema käsu all olevad jalaväelased, oli loobunud habeme ajamisest. Ainsa edevusemärgina kattis tema akaatsiakätt labasest linasest riidest riba.
Juba tükk aega oli pealik tähelepanelikult silmitsenud üht kohta kaitsemüüris.
"Kas me peaksime sinu arvates suunama rünnaku sellesse kohta?" küsis Pianhi.
"Vastupidi, Valitseja. See on osa kindlustustest, mille Nemrod laskis vabatahtlikult lammutada, et meid lõksu meelitada. Ma olen kindel, et pärast seda, kui Hermopolise vürst nägi oma riuka läbikukkumist, laskis ta seda osa müürist erilise hoolega tugevdada."
"Millist tegevuskava sa soovitad?"
"Kui ma ennast kuulaksin, siis kihutaksin otse peale... Kuid tegemist pole mõne väikese kindlustusega nagu Suurte Võitude Kalju! Vaadake müüride kõrgust ja paksust! Pea ees
206
Hermopolise peale söösta tähendaks hukatust. Me kaotaksime palju mehi, ilma et oleks kindel, kas me üldse üles müüridele jõuame. Ausalt öeldes, Valitseja, olen ma valmis võitlema, kuid milleks surra küll kangelasliku, aga samas tobeda pealetungi käigus?"
"Mõni teine lahendus?"
Tusaselt raputas Lamerskeny pead. Puramale oleks meeldinud võistleja välja tõrjuda ja ise valitseja ees hiilata, kuid ka temale ei tulnud midagi pähe. Vaatamata nuubialaste suurele arvule ei olnud neil mingit võimalust Hermopolist vallutada. Kindlasti annaksid nad linnale ränki hoope, aga millise hinnaga?

"Püstitage telgid," käskis Pianhi.
Lamerskeny valvas isiklikult ehitusvägede meeste töö järele: need niisutasid maapinda, et tolm selle külge kleepuks, kujundasid teed ja püstitasid erineva suurusega telgid alates avarast kuninglikule paarile kuni väikeste eluasemeteni madalama astme pealikutele. Hobustele, eeslitele ja härgadele anti süüa, pandi kokku lastilaevadel tükkidena kohale toodud sõjavankrid, arstid hoolitsesid haigete eest, kõva jutu saatel mängiti täringuid, et mitte mõelda järgmise päeva verise võitluse peale.
Ka kuninganna Abilee ei kaotanud aega. Kuninglikus telgis paigutas ta laiali fajansspeekrid, lõhnaõlisid sisaldavad klaaspudelikesed, oinapeakujulise kaanega anumad ja väikesed õnnetoovad lehvikud ega unustanud ka kaste, mis sisaldasid mingi-ja võidepotikesi. Teenrid tassisid kohale vältimatud pesukirstud ning kuld- ja alabasternõud.
Kui Pianhi oma eravaldustesse astus, oli ta hurmatud.
"Sa taastasid meie Napata palee, Abilee!"
"Vaid mõned toad ja üsna ebatäiuslikul moel. Ega siis sõjakäik ebaõigluse vastu tähenda veel seda, et me peaksime siin metsikuses kuhtuma. Aga... sa näid nii mures olevat!"
Abilee õrnad käed paitasid Pianhi põski.
"Kuidas ma saaksin sind aidata?"
"Hermopolis näib vallutamatuna. Isegi Lamerskeny on valmis loobuma."
207
"Ainult mitte sina!"
"Pidevad tormijooksud ei annaks muid tulemusi kui rängad kaotused inimjõus. Et Hermopolist vallutada, tuleb leida mingi muu lahendus."
"Kui kerkib ette ületamatu takistus, kas ei ole siis sobiv sellest kas ümber minna või muuta hoopis selle takistuse olemust?"
"Teha nii, et müürid ei oleks enam müürid... Jah, sul on õigus!"

49

Nuubia puusepad tööötasid päeval ja ööl, et panna kokku hiiglaslikke kiviheitjaid, sama ajal püstitasid jalaväelased ratastel liikuvaid ja tõstetavaid aluseid ning eesliajajad lasksid loomadel vedada mullaga täidetud suuri raskeid õlgkorve.
Selg vastu palmipuud, näris pealik Lamerskeny papüüru-sevart ja vaatas seda sagimist kahtlusega pealt.
"Usalda ja looda," soovitas Purama. "Sellised on Pianhi käsud."
"Vallutada kindlus eeslitega... Kas sa tõepoolest usud sellesse?"
"Sa unustad kiviheitjad!"
"Ma ei tea, kuidas neid riistu käsitsetakse."
"Napatast tulnud sõdurite hulgas tegeleb üks üksus just nendega."
"Puru silmaajamine, muud midagi."
"Sa turritad, sest esimest korda ei ole sinu mehed lahingus esirinnas!"
Lamerskeny urises nagu Süüria karu.

Ülevalt valvetorni tipust jälgis Nemrod nuubialaste ettevalmistusi, millest ta aga midagi ei taibanud. Kindluseülem oli samuti nõutu.
"Miks nad ei söösta tormijooksule?"
"See on täiesti arusaamatu... Nuubia sõdalaste harjumused on ometi laialt tuntud!"
"Ja milleks on vaja neid imelikke riistapuid?"
"Ma pole selliseid eales näinud, vürst Nemrod. Minu arvates

209
ei tea nad, kuidas meid rünnata, ja püüavad meile muljet avaldada."
Kiviheitja laskis lendu tohutu kivikamaka, mis purustas mitmed laskeavad toortellistest müüris, tappis kaks liibüa vibukütti ja haavas umbes kümmet. Juba esimese lasuga olid nuubia laskurid leidnud sobiva kauguse.
Kakskümmend kiviheitemasinat asusid seejärel tegevusse ja tekitasid kaitsemüüridele ränki kahjustusi.
Pianhi andis eesliajajatele märku liikuma hakata, neile järgnesid härjad, kes vedasid mullakoormatega vankreid. Et kaitsta mulla mahalaadijaid, lasksid tõstetavatel alustel seisvad Pu-rama vibukütid liibüalasi, kellest väga vähestele jäi võimalus vibusid haarata. Suur hulk Hermopolise kaitsjaid, keda tabas lakkamatu ning täpne kivi- ja noolterahe, sai surma sel ajal, kui ehitusväelased püstitasid kallakut, mis ümbritseks kaitsemüüri ja ulatuks kuni kolme neljandikuni selle kõrgusest.
Hermopolise kaitsemüür ei olnud nuubialastele enam mingiks takistuseks.

Kaotamata enda hulgast ainsatki, võtsid Purama vibukütid vallidel kohad sisse. Kui Pianhi nende juurde jõudis, täheldas ta, et linna kaitse ei ole veel täielikult purustatud. Ellujäänute käes olid veel palee, relvaladu, kasarm ja viljaaidad. Kuid tänavatelt ja väljakutelt, kuhu oli kuhjunud laipu, tõusis juba roiskumise lehka. Varsti ei saa Hermopolis enam hingata.
Lamerskeny oli kannatamatu.
"Nüüd, Valitseja, on minu kord! Minu jalaväelastel ei lähe kaua, et need pelgurid oma urgastest välja ajada!"
"Võta mõistus pähe, pealik. Nad kaitsevad oma elunatukest pöörase ägedusega... Milleks ohustada meie meeste elu?"
"Sellisel juhul... millised on teie käsud?"
"Ootame ära, mis võtab ette meie endine liitlane."
210
"Me kõik saame surma," ennustas kindluseülem. "Me võime vastu pidada ühe kuu, võib-olla kaks, aga seejärel..."
Väepealikud jagasid ülemuse arvamust. Mis puutus au-kandjatesse, siis hakkasid need oigama, kui mõtlesid saatusele, millel must vaarao laseb neile osaks saada.
"Tuleb vastu pidada," arvas Nemrod kipras kulmul. "Veelgi rohkem, on vaja vastu rünnata! Et Pianhi peab end juba võitjaks, tõestagem talle, et ta eksib!"
"Hermopolis on ümber piiratud," märkis kindluseülem, "ja me oleme kaotanud pooled oma meestest, samas kui Pianhi sõjavägi on puutumata. Kui me üritame väljatungi, on meie päevad loetud."
"Mida sa siis ette paned?"
Kaitseülem langetas pea.
"Läbirääkimised, vürst Nemrod."
"Sa pead silmas... allaandmist?"
"See on parim lahendus."
"Kas sa oled hulluks läinud? Pianhi hävitab meid kõiki."
Üks aukandjatest võttis sõna.
"Sa olid tema liitlane, Nemrod, ja sa reetsid ta. Sina oled see, keda must vaarao peab vastutajaks, mitte seda linna. Tal ei ole mingit põhjust kanda viha linnaelanike peale, kui need alandlikult ennast tema tahte alla heidavad."
"Mina olen teie vürst, mina olen see, kellele te peate alluma!"
"Kindluseülemal on õigus: tuleb minna läbkääkimisi pidama."

Juuksed patsis, habemed peened ja teravaks lõigatud, lillelised mantlid seljas, astusid Hermopolise kõige jõukamad au-kandjad välja Nemrodi paleed kaitsva müüri väravast.
Otsekohe tõmbusid nuubia vibud pingule.
"Ärge laske!" keelas Purama. "Nad ei ole relvastatud."
Kandes kirste täis kulda, vääriskive ja kalleid kangaid, ületasid saadikud liibüalaste laipadega kaetud välja, astusid kait-sekäiku, kus varjas end Lamerskeny, ja palusid ennast vastu võtta. Kõige eakam pöördus tema poole.
211
"Olge meile armuline ja lubage meil asetada need kingitused vaarao jalge ette."
"Ma otsin teid kõigepealt läbi."
Aukandjad talusid vankumatult seda alandust. Siis viis Lamerskeny nad leeri keskossa.
Pianhi istus kullatud puust troonil, teenrid lehvitasid talle jahedamat õhku.
Aukandjate peamees kummardas musta vaarao ees.
"Valitseja, suvatsege vastu võtta Hermopolise linna kingitused. Siin on aarded, mis me kogusime, et need teile kinkida. Meie linn kummardab maani, et austada teie suurust ja anuda teilt halastust."
"Kas Nemrod saadab teid?"
"Meie ise võtsime otsuse vastu ja vürst nõustus sellega."
"Miks ta teiega kaasas ei ole?"
"Ta kardab teie viha ja..."
"...ja tal on õigus!" lõikas Pianhi. "Millal avab ta mulle selle linna väravad, linna, mis kuulub mulle ja mille ta minult varastas?"
"Valitseja, Nemrodi hirmu tuleb mõista."
"Sinu vürst pole muud kui mässaja, ja mis veelgi halvem, ta on reetur! Milline kuningas oleks nii nõrk, et kinkida talle andeksand, mida ta ei vääri?"
Saadikute ninamees oli hirmust kange, kuid püüdis siiski kaitsta linna huve.
"Nemrod tegi ränga vea, Valitseja, ja me kahetseme seda. Kuid kas peab Hermopolis kannatama teie õiglase viha tagajärgi? Tema müürid on purustatud, pool tema kaitsemeeskonnast on tapetud. Meie perekondadel on hirm ja keegi ei tea, mida toob homne päev."
Must vaarao tõusis.
"Nemrod ja Hermopolis on rikkunud Maati seadust ja unustanud truuduse vande, mille nad mulle andsid. Kas selline reetmine ei nõua kõige kõrgemat karistust?"

50

Nemrodi armuke võidis mehe selga haruldase ja hinnalise moringaõliga, kuid ei suutnud Hermopolise vürsti pingetest vabastada. Õrnad silitused ei mõjunud sugugi paremini ja noor naine tundis pahameelt, kui Nemrod ta üpris jõhkralt eemale tõukas.
Toa lävel seisis tema seaduslik abikaasa Nezeta.
"Mida sina siin teed?"
"Kui ma segasin su armumängu, tulen hiljem tagasi."
"Mine ära!" käskis Nemrod oma armukest.
Too kadus vihasena.
"Me kõik peame surema," ütles vürst Nezetale. "Pianhi ei tunne mingit halastust ei minu ega selle linna elanike vastu. Mul on kahju, mu kallis. Sinust ei saa kunagi tähtsat naist Tefnakti õukonnas."

"Et enam pole lootust musta vaarao raevu eest põgeneda, ehk lubad sa siis mul üritada viimseid läbirääkimisi?"
Nemrod oli imestunud.
"Mil moel?"
"Et ma olen su abikaasa, lähen ma koos naiste ja lastega ning anun Pianhilt halastust."
"Sul pole mingit lootust."
"Aga ma olen vähemalt proovinud."
Umbusklikult vaatas Lamerskeny imelikku saatkonda, keda juhtis kõrge laubaga lihtsas riides uhke naine. Jalaväepealik ei julgenud teda läbi otsida, kuid ta käskis Puramal olla valmis noolt laskma, kui naine peaks ohtlikuks osutuma. Nezeta selja taga sammus umbes viiskümmend naist ja last, ühed kartlikud, teised peaaegu lõbusad, et saavad nii lähedalt näha eru-
213

tavaid nuubia sõjamehi. Üks tüdrukuke puudutas ühe jalaväelase kilpi; mees võttis plika sülle ja ühines rongkäiguga, jutustades talle kauge Nuubia muinaslugusid.
Kuninganna Abilee võttis üllatava saadiku vastu.
Nezeta laskus põlvili.
"Ma olen Nemrodi abikaasa ja tulin paluma, et te jätaksite meid ellu."
"Tõuse püsti."
"Mitte enne, kui vaarao on andnud oma sõna." "Kas sa usud, et tema otsust saab mõjutada?" "Kas ei valitse Egiptuse kuningas südame abil?" "Järgne mulle."
Kuninganna Abilee viis Nezeta telki, kus Pianhi, istudes sükomooripuust toolil, mille jalad meenutasid härjasõrgi, kustutas parajasti janu peekritäie külma piimaga.
Külastajanna suursugusus avaldas talle muljet.
"Minu nimi on Nezeta, Valitseja. Oma õnnetuseks abiellusin ma Nemrodiga, sest ma armastasin teda. Ta tegi mu nii õnnetuks, et eluiha lahkus minust... Nüüd aga tahan ma kaitsta oma linna ja selle elanike huvisid. Nad on pandud reeturi ikke alla ja sunnitud talle kuuletuma. Milleks peavad nemad kandma ebaõiglast karistust? Nemrod ja vaid tema üksi peab vastutama oma tegude eest."
"Sellisel juhul," otsustas Pianhi, "ilmugu ta minu ette."

Nemrod kuulas abikaasat tähelepanelikult ega julgenud teda katkestada. Mida muud pakkus see naine talle kui mitte surmamõistmist? Ilmuda Pianhi ette võrdub enesetapuga. Ilma igasuguse muigeta oli Nezeta esitanud väljakutse vürsti vaprusele, mille abil ta võiks päästa tuhandeid elusid, säästaks kohutavatest piinadest oma linna ja tõestaks andumust oma alamatele.
Eales polnud ükski naine irvitanud tema üle nii nagu see siin, eales polnud keegi teda niimoodi ilma häältki tõstmata alandanud.
214
Nezeta oli minema lipsanud, et jätta Nemrod silm silma vastu iseenda ja oma vastutusega.
Nemrod armastas oma linna, kuid mitte nii palju kui iseennast. Seetõttu jäi talle vaid üks väljapääs: üritada põgenemist ja ühineda Tefnaktiga.
Valvevahetus toimub just pärast päikesetõusu. Mõne minuti jooksul on juurdepääs ühele madalale uksele vaba. Talupojaks riietatuna liiguks Nemrod piki aitasid, läheks üle sõjaväe harjutusväljaku, ületaks välismüüri ja läbiks vaenlase pii-ramisrõnga. Ohtlik ettevõtmine, kuid tal ei olnud enam midagi kaotada.
Nemrod avas toa ukse.

Seal ootas teda abikaasa koos mitme valvuriga.
"Aukandjad, väepealikud ja elanikkond on ühel meelel," lausus Nezeta. "Hermopolise vürst peab ilmuma oma kuninga palge ette."

Hirm. Närune hirm, mis kleepis piduliku mantli ta keha kulgeja vallandas kibeda higi, hirm, mille vastu Nemrodi tahe oli võimetu... Kui ta vähemalt oleks minestanud ja hulbiks olematuses! Kuid ta sammus aina edasi nagu joobnu, kes, astudes Nuubia vägede leeri tuhandete sõjameeste vihkavate pilkude all, oli kahjuks täie teadvuse juures.
Kui Lamerskeny poleks saanud korraldust viia Nemrod vaarao juurde elusa ja tervena, oleks ta mehel meeleldi oma akaatsiakäega pealuu purustanud. Kuid pealik pidi leppima, kui Pianhi tahtis ise oma viha rahuldada... Võib-olla kingib valitseja vägedele toreda hukkamise, mis meenutaks Nemro-dile, et antud sõna on püha.
Purama kergitas kuningliku telgi ukse-eesriiet, et lasta sisse Hermopolise vürst, kes lävel tardus.
"Sisse!" ütles Lamerskeny, tõugates vangi selga.
Nemrod sulges silmad, lootes, et see õudusunenägu hakkab hajuma. Kui ta nad uuesti avas, seisis must vaarao tema ees, kõrgudes tema kohal kogu oma vägilasekehaga.
215
"Ikka sama peen, Nemrod. Sinu maine on õigustatud."
"Valitseja... Kas te võite nõustuda, et süda on tüür, mis paneb vahel oma omaniku kalduma, sest et ta on jumala käte vahel? Tema on see, kes otsustab meie saatuse üle ja teeb meist need, kes me oleme. Mu süda eksitas mind, ta juhtis mu halvale teele... Tänu teile saan ma aru oma vigadest ja ma tulin teilt armu paluma."
Pianhi võttis pistoda ja silmitses selle tera.
"Sul on õigus, Nemrod. Süda eostab, ta mõtleb, annab liikmetele käsklusi, käsutab keele abil ja loob võime tunda. 'Järgi eluaja jooksul oma iha,' kirjutas elutark Ptah-hotep1, 'ära tee midagi ülemäärast, kuid ära lühenda südame järgimise aega, sest ka, loov jõud, ei salli, et hetkegi raisatakse.' See, kelle süda on võimas ja kindel, see, kes ei ole oma kõhu nõudmiste ori, ainult see võib loota, et talle saab osaks jumalik ja et ta kuuleb tema häält. Kas see peab paika sinu puhul, Nemrod?"
"Ei, Valitseja."
"Esivanemad kinnitavad, et meie neli vaenlast on ahnus, kurtus, hooletus ja kangekaelsus. Kas ei ole nad äkki üksteise järel sinust võitu saanud?"
"Nüüd olete teie ainus võitja ja ma soovin uuesti teie teenriks saada."
"Elu võib võrrelda valgetest ja mustadest ruutudest koosneva kabelauaga. Ühed on meile soodsad, teised mitte. Ja lõpuks tuleb surm... Mitte surm ise pole oluline, vaid hingeseisund, milles ta meid tabab. Oled sa valmis surema, Nemrod?"
Pilk needitud pistoda terale, langes Hermopolise vürst Pianhi ette põlvili.
"Ei, Valitseja, ma ei ole valmis! Surm tekitab minus õudust ja isegi vanadus ei võta minult elutahet."
"Mida võib mulle pakkuda üks reetur?"
"Kõik Hermopolise varandused kuuluvad teile, kuld, hõbe,
216
lasuriit, türkiisid, pronks... Maksud laekuvad teile korrapäraselt ja kõik kuuletuvad teile pimesi, mina esimesena!"
"Ma olen juba valinud sulle järglase, Nemrod."
Aeglaselt tõusis vürst uuesti jalule, pilk lummatult pistodal. Vähemalt surra tahtis ta püsti, ja hirmule vaatamata esitas ta küsimuse, mis tema huuli põletas.

"Kes... kes see on, Valitseja?"
"Sina ise, Nemrod. Kes veel peale sinu oskaks Hermopolist nii ettenägelikult valitseda?"

51

Kuninglikku kirjakogusse minevat ettekannet koostav Tarkpea mossitas.
"Millest selline rahulolematus?" küsis Pianhi.
"Ärge sundige mind arvustama oma otsuseid, Valitseja. Ma olen teid alati truult teeninud ja teen seda ka edaspidi."
"Las ma arvan ära, Tarkpea: sa soovisid, et Nemrod oleks terve sõjaväe ees hukatud, eks ole?"
"Mul pole mingit kalduvust julmusele... Kuid saage aru, reeturi määramine endisele ametikohale võib haavata paljusid ausaid inimesi!"
"Minu tõelist otsust ei ole veel hinnatud selle õiges valguses. Kas kuninganna on valmis?"
"Ta ootab teid, Valitseja."

Troonil istudes lasksid Pianhi ja Abilee Hermopolise vürstil Nemrodil ja tema abikaasal Nezetal, kes hoidis paremas käes kullast ja vasakus lasuriidist sistrit, enda ette ilmuda. Nende kahe muusikariista metallosad vibreerivad õrnalt ja saadavad laiali laineid, mis ajavad eemale kahjulikud mõjud.
Nuubia sõdurite selja taga tungles rahutuna Hermopolise rahvas, kes tahtis kuulda musta vaarao otsust.
"See linn on saanud ränki haavu Nemrodi käitumise tõttu," teatas Pianhi. "Niisiis on tema kohus need siduda ja muuta Hermopolis jälle õitsvaks tänu rahule, mille ma uuesti jalule olen seadnud. Igaüks, kes tunnistab oma vigu, saab end parandada tingimusel, et ta enam ei lahku Maati rajalt. Kas sa tõotad oma kohust täita, Nemrod?"
218
"Vaarao ja oma elu nimel, ma tõotan!"
"Võttes arvesse sinu raskeid eksimusi, ei pea ma heaks, kui sa valitsed üksi. Seetõttu saab sinu abikaasast minu erisaadik, kes annab mulle aru sinu tegudest. Lahkarvamuste korral on tema arvamus see, mis peale jääb. Vanemate nõukogu eesotsas hakkab ta haldama linna rikkusi ja valvab selle elanike heaolu järele, mis nüüdsest saab olema sinu ainus mure."
Nezeta üllas nägu ei reetnud vähimatki tundevarjundit. Nemrod aga lõi tuikuma, nagu oleks vaarao valitsuskepp teda löönud.
"Talitse ennast," soovitas abikaasa talle vaiksel häälel. "Ära unusta, et Hermopolise vürst peab teistele eeskuju andma."
Linnaelanike rinnust tõusis ülistushüüe: "Kui õiglane on sinu otsus, Pianhi, valguse poeg! Sina, kes sa kingid meile rahu, kaitse Jänese maakonda ja meie linna ning lase meil pidada üks pidu!"
Tarkpea järelevalve all tappis ohverdaja rituaalselt looma-ravitseja poolt puhtaks tunnistatud härja. Ta lõikas ära looma parema esijala, jõu võrdkuju, kastis seejärel oma käe looma verre ning ulatas nuusutamiseks ühele jumalanna Sahmeti preestrile, kes kuulutas kohe: loomas peituv jõud on tervislik ja annab ka'd tema liha sööjatele.
Rahunenud, vaba ja õnnelik Hermopolis avas laialt oma väravad mustale vaaraole, kes suundus piki tamariskialleed Amoni templisse. Selle väravapülooni ees seisis kaks Ramses Suure hiidkuju.

Olles avaldanud austust varjatud jumalale, kõndis Pianhi Thothi suure templini. Hiiglasliku kivipaaviani ees võttis teda vastu ülempreester, naeratav vanamees, keda oli kaheksateistkümneaastaselt pühendatud teadmiste jumala saladustesse. Ta nägi, et jumala vari kaitseb musta vaaraod ja et taevane ka juhib tema tegusid.

Võlutud Pianhi imetles aeda, kus asus lootosetiik, esimese päikese sündimise koht, valguskuma saar ja kahe noa järv, paik, kus toimus päikese võidukas lahing pimeduse vastu, ning kõiki loomise jõude sisaldava ürgmuna pühamu.

219

Nemrod arutles.

Kuigi teda alandati hermopollaste ees, oli ta säilitanud elu ning mõned tühised eesõigused. Muidugi pidi ta kuuletuma abikaasale, kuid talle jäi Hermopolise vürsti nimetus. Eks olnud tal siis ikkagi võimalus veenda Pianhit, et vaid tema, Nemrod üksi, on hea valitseja nagu minevikuski ja et Nezetal ei jätku ei jõudu ega pädevust, et hallata nii suurt linna?

Oli vaja, et must vaarao tuleks välja Thothi templist, kus ta juba mitu päeva uuris vanu kirjutisi ja vestles tundide viisi preestritega, et nautida nende teadmiste avarust.

Lõpuks ilmus kuningas jälle välja ja oli nõus tegema ringkäigu palees.

"Valitseja," teatas Nemrod vaimustusega, "ma näitan teile imesid! Kui ma suudan teid hämmastusse viia, kas lubate mul siis paremini end kaitsta?"

Pianhi ilme jäi tõlgendamatuks.

Vabisev Nemrod juhtis Pianhi kõigisse palee saja viiekümnesse ruumi, mis olid lõhnastatud ja täis lilli. Suurde sammassaali, vastuvõturuumidesse ja tubadesse olid paigutatud avatud kirstud kulla, kalliskivide, kangaste ja kallite võietega.

Kuid Pianhi ei avaldanud mingit imestust. Ta möödus ükskõiksena, nagu ei huvitaks see hiilgus teda üldse.

Pettunud Nemrod ei kaotanud julgust. Võib-olla varjas valitseja oma tõelisi tundeid... Ja pealegi jäi veel viimane aare, mis võlub ära ka kõige kalgima inimese.

Hooplevalt kergitas Hermopolise vürst üht eesriiet.

"Valitseja, siin on minu kõige hinnalisem varandus... See kuulub teile."

Kümme suurepärast neidu, alasti ja hoolikalt mingitud, lebasid mugavates asendites mitmevärvilistel patjadel. Ühed lugesid luuletusi, teised mängisid lautodel ja kaarharfidel mahedaid viise.

"Vii mind tallidesse, Nemrod."

"Tallidesse... Kui te soovite hobust, lasen ma selle otsekohe tuua!"

"Mulle ei meeldi oma käske korrata."

220

"Kohe, kohe..."

Kordagi polnud Nemrod juhtunud sellesse haisvasse talli-poistele määratud paika. Kahtlemata paneb Pianhi teda proovile. .. Nõnda juhtis ta vaaraod lõbusalt ja jutukana.

Vaarao peatus sööda ja teraviljavarude ees. Ta võttis peotäie teri ja laskis neil kivipõrandale pudeneda.

"Need jäävad üksteise külge kinni," märkis ta.

"On... see oluline?"

"Kui terad oleksid täiesti kuivad nagu peab, pudeneksid nad laiali. See toit on kõlbmatu." "Ma tegelen sellega, Valitseja."

Pianhi astus hobuse juurde, kelle silm oli turses. Looma pead ja jäsemeid katsid tumedad laigud. Aralt laskis ta lõpuks end silitada.

"Tal on palavik... Miks tema eest hoolt ei kanta?" "Kohe kantakse, ma luban teile!"

Kuningas astus latrisse, kus avastas puusanikastuse all kannatava hobuse, kelle lihased olid muljuda saanud. "Toodagu mulle salvi!"
Kuningas silitas ja võidis ise neljajalgset, kelle selg oli nii nõrk, et poleks ratsaniku raskust välja kannatanud. Haige looma tänulik pilk vapustas Pianhit.
"Haavatud, nälgivad, hooletusse jäetud hobused... Nii nagu on tõsi, et ma elan ja et jumal Re mind armastab, on mul valusam näha nende loomade halba kohtlemist kui üles lugeda kuritegusid, mida sa oled korda saatnud! Kõik sinu varandused, Nemrod, viiakse Karnaki templisse. Ja sina, vääritu vürst, ole õnnelik minu halastuse üle."

52

Nuubialased olid pidutsenud hilise ööni lastes hea maitsta lemmiksöökidel, milleks olid munad, hapupiim ja kitsetalle liha. Üsna palju joonud Lamerskeny säilitas ometi piisavalt selget mõistust, et unistele sõduritele kõne pidada ja tõotada neile muinasjutulist võitlust Herakleopolise vallutamisel. Sel korral tõestavad nad oma väärtust ja viivad lõpule vägiteo, mida tulevased põlved igavesti mäletavad.
Hermopolise palee terrassilt silmitses Pianhi piduehtes linna. Tema abikaasa Abilee võttis hellalt ta vasaku käe.
"Sa hoidsid ära tapatalgud, Pianhi."
"Ja hobuste eest hoolitsetakse... Kuid meil oli õnne. Nemrod armastab nii väga iseennast ja on niivõrd valmis järeleandmisteks, et ta ei julgenud lasta hävitada seda hunnitut linna. Sama aga ei juhtu Tefnaktiga: tema järgib tõelist eesmärki ja ohverdab pigem kõik oma mehed kui loobub."
"Ma olen palju mõelnud Nemrodi peale.
"Kas sa heidad mulle ette, et ma ei määranud talle küllalt ranget karistust?"
"Kas sa ei arva, et tema ilmse reetmiskalduvuse võiks panna rahu heaks tööle?"
"Mida sa sellega öelda tahad, Abilee?"
Kui kuninganna oli oma plaani selgitanud, tänas Pianhi jumalaid, kes olid lasknud tal abielluda nii erakordse naisega.

Tefnakt oli raevus.
"Tänu minule," ütles ta Nartrebile ja Yegebile, "on teist saanud rikkad ja mõjukad mehed, kes pidevalt kasvatavad oma

varandust vahenditega, millest ma eelistan mitte teada! Kuid ma nõuan, et mulle antaks teada Pianhi vägede liikumisest." Yegebi hääl muutus siirupiseks.
"Isand, meil ei ole õigust teid eksitada... Meil ei ole midagi kindlat, vihjed, mis meile saabuvad, on vastuolulised! Ühtede jutu järgi on must vaarao juba Nuubiasse tagasi pöördunud; kuid teiste järgi piirab ta juba mitmendat päeva Hermopolist."
"See teadmatus on talumatu! Tegutsege, kuidas paremaks peate, aga mina tahan teada!"
Säravana astus Koidik väeülema töötuppa ja heitis kahele nõuandjale põlgliku pilgu.
"Selle asemel, et kasutuid jutte kuulata, kallis, tahad sa ehk teada Hermopolise saatust?"
Nartrebi sõõrmed tõmbusid kokku.
"Teie lugupidamisega, me tegeleme siin tõsiste asjadega ja..."
"Kas see, et vürst Nemrod palub vastuvõttu, on teie meelest piisavalt tõsine?"

Kihutava šaakali kiirusel levis uudis Herakleopolises. Tefnakt pidas vajalikuks kutsuda õukond kokku palee suurde sammassaali, kuhu ilmus ka peen ja pingevaba Nemrod, kelle hoiak rahustas kohalolijaid.

"Milline rõõm teid jälle näha, isand Tefnakt!"

"Sinu siinvübimine teeb meile ülimat rõõmu, vürst Nemrod. Kas see tähendab kindlalt, et Hermopolis on vaba ja Pianhi loobus piiramisest?"

"Must vaarao püüdis oma jõudu näidata, tema mehed sööstsid tormijooksuga minu müüridele ja kukkusid haledal kombel läbi. Suurte kaotuste tõttu nuubialane taganes. Nüüd tuleks ta Teebast välja ajada!"

Lakkamatud hõisked tervitasid Hermopolise vürsti sõjakat kõnet. Tefnakt astus tema juurde, õnnitles teda ja lubas pidada tema auks unustamatu peo.

223

Piduhoos Herakleopolises mängisid lillevanikutega ehitud noormehed ja neiud üksteise tagaajamist, kokkusaamist ja põgenemist piduliste lõbusa pilgu all. Jõudsalt tühjendati õl-lenõusid, mida elanikele heldelt jagati.

Sel ajal, kui võidutsevad Tefnakt ja Koidik võtsid ükshaaval vastu lugematuid õnnitlejaid, istus Nemrod suure varjulise palmi all koos Akanoshi ja Herakleopolise vürsti Peftauga.

Peftau oli tüsenenud, tema punakas nägu väljendas sügavat rahulolu.

"Milline oivaline õhtu, mu sõbrad! Ja kui õigesti me tegime, et järgnesime Tefnaktile, kes viis meid sellele kaunile võidule, millele järgneb veel palju teisi! Nüüd olen ma kindel, et varsti tungime me Teebasse ja et meid võetakse seal vastu kui vabastajaid."

"See sõjakäik väsitab mind," tunnistas Akanosh. "Ma tahan minna koju deltasse ja selle kokkupõrke unustada."

"Ära räägi nii," lausus Peftau. "Keegi meist ei saa jätta Tefnakti hetkel, mil meie väed valmistavad ette musta vaarao kibedat lüüasaamist!"

"Ära liigselt vaimustu," soovitas Nemrod.

"Minu suhtumine üllatab sind, ma tunnen seda, kuid ma kartsin nii väga, et Hermopolise müürid ei suuda Pianhi sõdureid tagasi hoida! Nüüd olen ma rahunenud ja..."

"Sa eksid."

Veri tungis Peftaule näkku.

"Ma ei saa aru."

"Kuula mind hoolega, Herakleopolise vürst, ja sina ka, Akanosh. Kas teie kõige hinnalisem varandus pole mitte elu?"

"Muidugi, Nemrod, kuid milleks selline küsimus?"

"Sest te kaotate selle varsti, kui te vale otsuse teete."

"Tefnakt teeb siin otsuseid," meenutas Akanosh, "mitte meie."

"Praegustes oludes sa eksid."

"Kas sa lõpuks võiksid oma mõistukõne lõpetada?"

"Ma valetasin."

Akanosh ja Peftau vaatasid teineteisele jahmunult otsa.

"Valetasid... Mille kohta?"

224

"Must vaarao vallutas Hermopolise."

"Sa teed meie kulul nalja, Nemrod!"

"Ma püüdsin vastupanu osutada, kuid Pianhi käsutuses on relv, mille vastu meie kaitse ei toimi, nimelt seadmed, mis heidavad tohutuid kive ja purustavad müürid ning

tapavad vallidel olevad sõdurid. Ja pole vist mõtet rääkida ehitusväelaste ja laskurite sekkumisest?"

"See tähendab, et mitte ükski kindlus ei suuda Pianhile vastupanu osutada?" muretses vürst Peftau.

"Mitte ükski niisugune kindlus, see on kindel. Sinu linna müürid, Peftau, ei ole oluliselt tõhusamad kui rninu linna omad."

"Mis... mis juhtub siis, kui must vaarao ründab?"

"Tuhanded liibüalased ja sinu maakonna inimesed surevad; Herakleopolisele saavad osaks rängad kahjustused ja ta langeb Pianhi kätte."

"Seda õnnetust tuleb vältida!"

"Sellepärast avaldan ma teile tõe, mida Tefnakt ei ole nõus tunnistama. Juba täna öösel lähen ma tagasi Hermopolisse, et anda oma siinkäigust ülevaade Pianhile, Egiptuse ainsale valitsejale."

Vürst Peftau läks endast välja.

"Aga... mida me siis peame tegema?"

"Sa juba ütlesid seda: vältima suurimat õnnetust."

53

Pärast armuööd, mille kestel Koidik oli pakkunud mehele kõiki mõeldavaid naudinguid, sai Tefnakti otsus küpseks: ta ründab Teebat oma vägede peajõuga, millele lisanduvad Herakleopolise ja Hermopolise kaitsemeeskonnad. Põgenev Pianhi ei oska nii jõhkraks ja suureks rünnakuks valmis olla. Ta kas jätkab põgenemist, mis annab põhjalastele tegutsemiseks vabad käed, või leiab aset äärmiselt äge kokkupõrge, millega kaasneb arvukalt ohvreid. Kuid lõunalaste lüüasaamine on paratamatu, kui korraldada rünnak Memphisest lähtudes.

"Ma tulen sinuga kaasa," sõnas Koidik. "Seal tegelen ma kroonimise ettevalmistamisega."

Väeülem silitas ta rindu.

"Kas sa tõepoolest tahad saada Egiptuse kuningannaks?" "Tee minust, mida iganes soovid, kuid võida see sõda!" "Sa oled palju noorem kui mina, Koidik... Oleta, et sa armud mõnda teise mehesse?"

Rohelised silmad põlesid vihast.

"Kas sa arvad, et Egiptuse kuninganna on nii rumal, et langeb oma meelte ohvriks? Ta ei mõtle muust kui riigi ülesehitamisest, mille jaoks võib-olla ei piisa isegi pikast elust."

Tefnakt tõmbus eemale ja silmitses teda.

"Ma tean, mida ma tahan sinust teha, Koidik, ja ma tean ka, et sa väärid seda enam kui ükski teine naine."

Nartrebil ja Yegebil oli kaks suurt muret, millega oli eriti raske võidelda: naised ja palavus. See viimane paistetas üles nende luupeksed ja varbad ning aeglustas isegi nende mõtlemist.

226

Kas polnud see vaid mõni päev tagasi, kui Põhja tagasipöördumine tundus neile hinnalise kingitusena, kuigi nad polnud veel vabanenud Koidikust, kelle mõjuvõim neid endiselt häiris.

Nartreb ja Yegeb panid värskendava salvi potte puukarpi, kui üks väike rotinäoga mees neile ettekande tõi.

"Kas sul on lõpuks õnnestunud välja õngitseda midagi, mille abil saaks vürst Akanoshile halba varju heita?" küsis Nartreb närviliselt.

"Kahjuks mitte, kuid.

"Me lahkume tunni aja pärast ja meil ei ole aega vaielda. Jätka ja püüa toimida tõhusamalt!" Teadetehankija ei lahkunud.

"Vürst Akanosh näib plekitu, kuid üks asi pakub mulle huvi." "Milline?" päris Yegeb.

"See puudutab tema naist... Keegi ei tea midagi Lema elust enne abielu."

"Tühiasi," arvas Nartreb.

"Võib-olla siiski," sekkus Yegeb. "Oletagem, et Akanoshi naisel on midagi varjata... Tuhni edasi," käskis ta rotinäolist meest. "Kui me Põhjast tagasi tuleme, peab sul olema midagi ette näidata, kui sa tahad tasu saada."

Tefnakt ja tema õukond, kuhu kuulus ka Akanosh, lahkusid koidu ajal Herakleopolisest oma vankritest ja laskuritest koosneva kaaskonnaga. Peagi väljub võimas Liibüa sõjavägi tagalast, et läbida Kesk-Egiptus ja vallutada Lõuna.

Pianhi oli jätnud Hermopolisse vaid sadakond jalaväelast Nemrodi abikaasa juhtimise alla. Ametisse astumisest peale ilmutas see naine mõjuvõimu ja rangust. Tema käte vahel ei kaalu ta mees rohkem kui kirjutaja pintsel, isegi kui ta jääb endiselt välise peenuse eeskujuks.

Pärast Herakleopolisest tagasijõudmist vaevles Nemrod kahtluste küüsis. Muidugi oli ta täitnud oma ülesande, valetades Tefnaktile ning avaldades tõe Akanoshile ja vürst Peftaule;

kuid mida võtab ette too viimane? Peftau on Tefnaktist pimestatud ja usub põhjalaste lõplikku võitu. Nemrodi arvates teeskleb väeülem linnast lahkumist, et paremini salakavalat kallaletungi ette valmistada.

Vaatamata põlgusele, mida Hermopolise vürst temas äratas, jagas väepealik Lamerskeny seda arvamust. Peftau, teine reetur, oli kohustatud hoiatama Tefnakti, kes muidugi oli lasknud Nemrodi minema, et lasta tollel uskuda oma ettevõtmise õnnestumisse.

Kui nuubialased seavad ümber Herakleopolise piiramisrõn-ga kiviheitjate ja tõstetavate lavadega, tungivad Tefnakti sõjavankrid läbi Pianhi vägede tiibade ja püüavad sõjamasinaid hävitada. Nõnda kujutas Lamerskeny ette asjade käiku.

Abilee keeldus jäämast Hermopolisse ja Pianhi ei püüdnudki teda ümber veenda. Taas kord oli naine kinnitanud kavatsust jääda tema kõrvale kogu selle ohtliku rännaku vältel. Ja nüüd teadis must vaarao juba ammu, et suure kuningliku abikaasa võluvägi on üks kõige tõhusamaid relvi.

Viibimine Hermopolises oli andnud Tarkpeale aega tegelda sõjakäigupäeviku ja ettekannetega. Riigil, mille kirjakogu ei peeta korralikult, pole mingit lootust kestma jääda. Paraku! Juba oligi vaja minna Herakleopolisse ja üle vaadata tuhanded varustuse üksikasjad, millele sõjamehed ei viitsinud tähelepanu pöörata. Ja Tarkpea igatses Napatasse jäänud perekonna järele. Kui palju päevi möödub veel enne, kui ta saab suudelda oma naist ja lapsi?

Pianhi ratsutas Vapral, oma hunnitul kõrvil, kes õnnelikuna suuri avarusi ahmis. Tema naerev suu ja säravad silmad väljendasid nakatavat elurõõmu. Kes nägi mööda kihutamas sätendavat kollakaspunast lakka, seda täitis korrapealt uus elujõud.

Herakleopolis paistis silmapiiril.

Kaitsemüürid tundusid olevat niisama tugevad kui Hermo-polisel, kuid nad ei avaldanud Pianhi sõduritele muljet.

228

Küllap annavad eelmise piiramise ajal kasutatud võtted samu tulemusi. Ning teadmine, et must vaarao muretseb kõigi oma meeste elu pärast, rahustas igaühte neist. Lõunalaste ridades valitses usaldus kõrgeimal astmel.

"Ei maksa minna kaugemale, Valitseja," soovitas pealik Lamerskeny. "Kõigepealt tuleb meil kanal ja tasandik enda kätte võtta, seejärel tõkestada tee Tefnakti sõjavankritele, mis võivad välja ilmuda ainult läänest. Alles seejärel paneme paika kiviheitjad ja liikuvad lavad."

Pianhi imetles Herakleopolist, "Kuningliku Lapse linna" õitsva maakonna rüpes, ning seda ümbritsevaid avaraid põllumaid, kuid samuti tuhandeid erineva suurusega aedu, mida nende omanikud juba mitmeid inimpõlvi olid harinud. Valitseja oskas hinnata selle maastiku sulnidust. Selle maa on ta sunnitud lahinguväljaks muutma.

"Minu mehed on valmis," kinnitas Purama. "Minu omad samuti," trumpas üle Lamerskeny. "Püstitage telgid ja korraldage leeri jäämine." Lamerskenyl oli sellisest ajaraiskamisest kahju. Viivitamatu "puhastus" küngaste poolelt, kus pidid varjul olema Tefnakti sõjavankrid, olnuks oivaline eelroog Herakleopolise vallutamisele. Kuid kuningas pidas oluliseks meeste heaolu.

"Valitseja," hüüatas Purama jahmunult, "linna peaväravad tehti just lahti!"

Kuninganna Abilee naeratas. Ta oli kindel, et tema kava õnnestub ja et Herakleopolis kingib ennast Pianhile ainsatki veretilka valamata.

Vürst Peftau, kelle nimi tähendas "Tuuline", oli tõepoolest otsustanud õhku vahetada. Ta väljus oma linnast esimesena, aukandjatest ja relvastamata sõduritest koosneva rongkäigu eesotsas, kandes kulda, hõbedat ja vääriskive. Neil olid kaasas ka toredad tervisest pakatavad noored hobused.

"Aga kui see on mingi riugas?" uuris umbusklik Lamerskeny. Suursuguselt suundus ühtlast sammu astuv Vapper linna ees laiuvale väljale ning jäi mõne sammu kaugusel seisma Peftaust, kes otsekohe huultega maapinda puudutas.

229

"Tervitus teile, võimas valitseja!" lausus ta nii valjusti, kui võimaldas tema lämbuv ja värisev hääl. "Hämarus vallutas mu südame, pimedus võttis mu oma valdusse, kuid ma mõistan oma eksimust! Andku teie pilgu helk mulle valgust, mida ma vajan! Nüüdsest olen ma teie ustav teener, sest teie olete kauge jumal igaveste tähtede eesotsas."

Põlates kingitusi, sõitis must vaarao sisse tagasivallutatud Herakleopolisse, mille elanikud olid katnud tema tee iirise-õitega.

54

Herakleopolise kaitsemeeskond vennastus nuubialastega. Pidusöögi käigus, millest võtsid osa kõik laiade käistega tuunikaid kandvad linna aukandjad ja nende võluvad abikaasad, lootoseõis juustes, ülistas vürst Peftau lakkamatult Pianhit. Kõhu täis söönud vaarao mängust sulges uinudes süski vaid ühe silma.

Abilee ja Pianhi jäid lõpuks üksi palee kõige uhkemasse kambrisse, mida hoiti alati valmis kuningliku paari jaoks. Vaarao heitis lõvikäpakujuliste jalgadega kullatud puust sängi. Kas polnud need needsamad kaks lõvi, Eile ja Homme, kes kaitsevad magaja und, et lasta tal surra eilses ja taassündida homses?

Abilee istus abikaasa juurde voodile ja paitas õrnalt ta rinda. Mida enam aastaid möödus, seda enam kehastas see mees rahumeelset tugevust, mille vastu purunesid kõik õnnetused ja hädad.

"Miks nii murelik?" päris naine. "Me oleme vallutanud Hermopolise ja Herakleopolise. Nüüdsest jäävad need kaks linna sulle truuks tänu abinõudele, mida sa rakendasid, ja Kesk-Egiptus on jälle kaitsevalliks põhjalaste sissetungi vastu."

"Mitte kogu Kesk-Egiptus, Abilee."

"Kas sa tahad öelda, et... sa kavatsed liikuda edasi põhja poole?"

Pianhi ei vastanud ja Abilee ägestus.

"Me oleme tagasi vallutanud oma maa-alad, Tefnakt ei ähvarda enam Teebat... Milleks seda sõda jätkata?"

"Sest et ma olin isekas ja arg. Mu isa Amon tahtis, et ma oleksin Alam- ja Ülem-Egiptuse vaarao, kuid vaikuses ja rahus õnne maitstes unustasin ma poole oma riigist. Seetõttu

kerkis pimedusest kuri jõud: Tefnakt meenutab meile jõhkralt meie kohustusi, Abilee."

Nukrus laotus kuninganna kaunile palgele.

"Ma lootsin, et me hakkame elama Teebas oma tütre ülempreestrinna läheduses ja veedame kogu ülejäänud elu jumalaid teenides."

"Kui me ei muuda Tefnakti võimetuks, siis kogub ta uuesti jõudu nagu madu Apophis, kes püüab takistada päikeselaeva liikumist, ning külvab uuesti häda kogu riigis, isegi Nuubias. Ja tegemist pole tavalise mässuga, nagu mina arvasin, vaid tõelise sõjaga. Tefnakti vägi on terve, ta on koondanud selle rohkem põhja poole."

"Sa mõtled... Memphisele?"

"Jah, Memphisele, kuldajastu pealinnale, Džoseri[30] asutatud valgete müüridega linnale, püramiidide aja valgusküllasele linnale, sellele, mida kutsutakse "Mõlema Maa Tasakaaluks", Niiluse oru ja delta kesk- ja ühenduskohaks."

Abilee kurk tõmbus kuivaks.

"Meie ja Memphise vahel on veel mitmeid põhjalaste käes olevaid kindlusi... Ja igaüks teab, et Memphise kindlus on vallutamatu! Meie suguvõsa loobus sellest juba ammu."

"Liiga ammu, Abilee."

"Pianhi..."

"Ega sa ometi ei karda, Egiptuse kuninganna?" Naine surus end mehe vastu.

"Jah, ma kardan... Kardan sind lahingus kaotada, kardan meie sõjaväele ja rahvale osaks saavaid kannatusi, kardan ebaõnnestumise kohutavaid tagajärgi!"

"Ka minul on hirm ülesande ees, mis ületab meie võimalused nii meeste kui varustuse osas, kuid ma keeldun neid hirme arvesse võtmast."

"Miks, mu arm?"

---

[30] ISIS - VILJAKUSE JA EMADUSE JUMALANNA, MAAGILISTES TEKSTIDES KA VÕLUR JA SARKOFAAGIKAITSJA.

"Sest me reedaksime Maati, kui me ei käiks lõpuni seda teed, mille ta meile visandas. Ja tee lõpp tähendab Tefnakti hävitamist ning Alam-Egiptuse ja Põhja maakondade tagasipöördumist taasühendatud riigi rüppe."

Põsk Pianhi põse vastas, käsi mehe rinnal, loobus uhke nuu-bialanna võitlusest.

"Isegi mina ei suuda panna sind arvamust muutma.

"Ei, sest sa nõustud minu otsusega. Sina, kes sa valdad Isise[31] võlujõudu, tead, et ükskõiksete loobumine viib allakäigule ja hädadesse. Me paneme kõik oma jõud sellesse võitlusse, Abilee. Kui me peame surema, siis sureme koos, tänades jumalaid, kes on meile kinkinud nii palju õnne."

Rotinäoga mehel ei olnud aega lõpetada uurimust Akanoshi abikaasa kohta, sest vahele tuli midagi palju kiireloomulise-mat: ta pidi võimalikult kiiresti Herakleopolisest lahkuma ja Yegebiga kokku saama, et teatada talle tõde äsja toimunud kohutavate sündmuste kohta. Ettevõtmine oli raske ja ohtlik, kuid tal õnnestus ületada rindejoon ettekäändel, et läheb külastama oma peret, kes elunevat ühes külas veidike linnast põhja pool, ja mille kohta võis oletada, et see on taas Pianhi võimule allutatud. Jõhkralt irvitades arvas pealik, kes ränduri läbi laskis, et tegemist on parima moodusega seda teada saada: kui mees tapetakse, tasub küla ümber piirata.

Esimene teelõik seljataga, läks rotinäoga mees edasi läbi istanduste, kus ta varastas sibulaid ja viigimarju, ning jõudis välja Niiluse kaldale piirkonnas, kus polnud näha Lõuna omasid. Paadimeeste hulgas liikusid hoiatavad uudised: räägiti nuubia rüüstajatest, kes peagi süütavad külad, vägistavad naised ja tapavad külarahva. Põgenikul õnnestus keelitada üht paadimeest teda suurima kiiruga Memphisesse viima, et hoiatada väeülem Tefnakti ning paluda tal viivitamatult sekkuda.

233

Mitmel korral peatas paadi valvesalk, kes käskis rotinäoga mehel oma isikut tõestada, ning mõnikord vältas see mitmeid tunde. Nõnda kaotas mees hinnalist aega, mida must vaarao kindlasti ära kasutab, et Kesk-Egiptuses edasi liikuda. Memphise väravate juures lõputu reis veel ei lõppenud, sest sealt viidi ta ülekuulamisele ning mõisteti kaheks nädalaks vangi.

Lõpuks kuulas nuuskuri ära üks pealik, kes pidas tema juttu tõeks, ja viis ta Yegebi juurde. Too oli end sisse seadnud kirjutaja töötoas Ptahi templi lähistel.

"Miks ei oodanud sa ära minu tagasipöördumist Herakleo-polisse? Head uudised, ma loodan!"

"Oh ei, isand! Vürst Peftau avas oma linna väravad Pianhile ja enne seda vallutas must vaarao Hermopolise."

"Mida sa jutustad? Vürst Nemrod..."

"Nemrod valetas! Ta allub jälle Pianhile nagu Peftaugi."

Yegeb tundis, kuidas ta pahkluud üles paistetavad ja kuidas tal tekib tahtmine oksendada. Kuid olukord oli nii ränk, et tal ei olnud aega endaga tegelda. Olles hoiatanud Nartrebi, kes purjutas ühes lähedases kõrtsis, viis ta nuuskuri Tefnakti peatuskohta.

---

[31] ISIS - VILJAKUSE JA EMADUSE JUMALANNA, MAAGILISTES TEKSTIDES KA VÕLUR JA SARKOFAAGIKAITSJA.

Väeülem kuulas rotinäoga meest tähelepanelikult.
"Makstagu talle," käskis ta, "ja antagu talle linnas elamine."
"Me panime palju kaalule," teatas Yegeb kohe pärast abimehe lahkumist, "kuid meil õnnestus hankida teile täpsed andmed."
"Oled sa selles nii kindel?"
"Isand, ma olen kindel, et see mees rääkis tõtt!"
"Mina ka, kuid millised on Pianhi plaanid?"
"Ta vallutas tagasi kaks linna, mida ta pidas enda omaks, ja ta kehtestas endise piiri, olles veendunud, et te seda enam ületada ei suuda."
"Kui ta teab, mida ma tahan, siis aimab ta ka, et ma ei lepi eales sellise olukorraga ja et ma jätkan rünnakuid."
"Et Pianhi tungiks edasi põhja poole? See oleks meeletus!"
"See nuubialane peab ennast mõlema riigi - nii Alam- kui ka Ülem-Egiptuse kuningaks!"

"Ta põletab maha mõned külad," ennustas Nartreb, "ja läheb seejärel armsasse pühasse Teeba linna jumalaid paluma. Kui ta arvab, et olukord on rahunenud, teeme me talle ilusa üllatuse!"
Tefnakt kujutles, kuidas Pianhi vallutab Kesk-Egiptuse ja pöörab seejärel pilgu Memphise poole... Tema ise oleks küll niimoodi talitanud. Kuid tema, Tefnakt, on tõeline sõjapealik ja Pianhi vaid mees Lõunast, kes on kiindunud rahusse, minevikku ja pühadustesse.

55

Pianhi laevastik liikus mööda Nulust allapoole Illahuni linnani, rikka Faijumi maakonna sissepääsuni. Laeval valitses lõbus meeleolu. Pealik Lamerskenyl oli muidugi kahju Herak-leopolise armetust allaandmisest, mis ei olnud lasknud tema sõduritel vaprust üles näidata, kuid ta tegi halva mängu juurde hea näo ja lõi Puramaga ägedaid kabelahinguid, mille ta aina võitis.
Pianhi mõjuvõim kasvas lakkamatult. Ta mitte ainult ei saavutanud uskumatuid võite, vaid säästis ka oma sõjameeste elu! Lamerskeny jahutas vaimustust, tõotades ränki lahinguid, sest kuigi Hermopolise Nemrod ja Herakleopolise Peftau, need kahetsevad reeturid, olid osutanud vaid nõrka vastupanu, läheb teisiti vürstikestega, kes valitsevad ülejäänud Kesk-Egip-tuse linnu. Nood seal on alati olnud truud liibüalastele ja Lõuna vägedelt pole neil midagi head loota. Seega kaitsevad nad end viimse veretilgani.
Ka Pianhi ei üritanud midagi muud väita. Ta ei püüdnudki oma vägesid rahustada, vaid teatas neile, et kõige raskem on alles algamas. Kas ei tungi nad tundmatule maale, kuhu ühegi nuubialase jalg juba mitukümmend aastat pole astunud? Kuid selle karmi õhutuse tagajärjeks oli hoopis lõunalaste kasvav enesekindlus: nad võitlevad vabaduse ja mõlema maa rõõmu nimel, olgu või elu hinnaga. Musta vaarao teenimine on au, mis teeb kadedaks tulevased põlvkonnad.
Kui Illahuni kindlus nähtavale ilmus, võttis sõjalaevadel siiski maad rõhuv vaikus. Kõik teadsid, et kindlustatud linn on täis põhjalaste jalaväge, kes võitleb surmani. Et kaitsemüürid olid kõrgemad kui Hermopolisel, polnud kindel, kas kiviheitjad

osutuvad piisavalt tõhusaks. Jäi üle loota, et must vaarao leiab võimaluse võita.
"Mida sa soovitad, pealik Lamerskeny?" päris kuningas.

"Me võiksime oma kiviheitjaid ikkagi proovida ... Kuid mingit imet ei tasu loota!"
"Ma jagan sinu arvamust. Mis veel?"
"Meie vibuküttide nooled ei suuda kuigi palju kahju teha... Vaadake kas või kaitsekäigu katust!"
"Hea tähelepanek, Lamerskeny."
"Peab läbi ajama piiramisega, mis võib kujuneda pikaks... Teisiti öeldes: Tefnaktil on piisavalt aega, et abijõudusid saata."
"Las ehitusväelased püstitavad müüride vastu muldvallid," pani ette Purama, "ja meie mure on murtud."
"Liibüa vibukütid lasevad mullatöölised maha," märkis Lamerskeny. "Sa unustad, et sel korral ei ole neil mingit kaitset!"
"Jätke mind üksi," lõikas Pianhi. "Ma pean mõtlema."
Illahun... Siia lähedale laskis vaarao Amenemhet III[32] ehitada kuulsa labürindi, tohutu palee, mis koosnes sadadest tubadest. Ja tema õhutusel muudeti Faijum ääretuks aiaks, mille viljakus kogus laialt kuulsust. Jahi- ja kalastusalana seati see krokodill-jumal Sobeki kaitse alla; too laskis ürgjärvest tõusta taas uue jõuga varustatud päikesel, et asetada see kõige kõrgemale taevavõlvile. Kas ei väärinud ta selle eest oma hüüdnime "Kaunis Pale"?
Musta vaarao mõttehetk oli lühike. Kui ta nõupidamistel-gist väljus, astus tema juurde Abilee.
"Millised on sinu kavatsused?"
"Sa ei kiidaks neid heaks."
"Pianhi... Sa oled kuningas, selle sõjaväe juht, ja sul ei ole õigust oma elu ohtu seada!"
"Kaitsku mind sinu võluvägi, Abilee."
237
Ratsutades oma kõrvil hobusel, kes oli kiire nagu šaakal ja nagu torm, kui see lahvatab, sööstis Pianhi sõdurite hämmastunud pilkude all üksinda Illahuni suunas. Kiirusest vaimustatud Vapper sirutas oma pikad musklis jalad kogu pikkuses välja.
Et peatada loom kindluse peavärava lähedal, andis Pianhi tema kaelale vaid õrna laksu.
Rühi, õlgade laiuse, kullatud turvise helgi ja kuninglikust linase mantli järgi tundsid Illahuni müüridele paigutatud vibukütid ära musta vaarao ega julgenud nooli välja lasta.
Pianhi võimas hääl tungis Illahuni kaitsjate kõrvu.
"Teie, kes te olete elavad surnud seda ise teadmata, õnnetud ja kadunud mehed, kuulake mind, kuulake oma kuningat! Kui möödub veel ükski hetk, ilma et need väravad avaneksid ja te mulle truudust vannuksite, siis teid hävitatakse. Ärge sulgege oma elu väravaid sellega, et keeldute mulle kuuletumast, ärge asetage oma pead pakule! Kui te kingite oma linna Maati seadust austades Alam- ja Ülem-Egiptuse vaaraole, ei tapeta kedagi, kedagi ei röövita paljaks ja rahu valitseb taas. Ma ootan teie vastust, kuigi mu kannatus on juba lõpukorral."
Müüridel sagiti edasi-tagasi. Väepealikud ja aukandjad sööstsid Osorkoni, Illahuni vürsti, vanasse suguvõssa kuuluva liibüalase vastuvõtusaali, et anda talle edasi Pianhi sõnad.
"Nii et ta siis tuli... ja tuli üksi!"

[32] Amenemhet III (u. 1842-1797 e. Kr.), XII dünastia vaarao, tema ajal oli Keskmise riigi õitseng, laskis ehitada niisutussüsteeme ja templeid, tema enda hauatemplit nimetasid kreeklased hiljem labürindiks.

"Me võime ta kergesti tappa," arvas kindluseülem. "Kui ta on surnud, põgenevad nuubialased segaduses."
"Lollpea! Kas sa pole kunagi kuulnud räägitavat üleloomulikest jõududest, mis elavad vaaraos ja mis lasevad tal saada üksinda võitu paljude üle? Tänu neile jõududele võitis Ramses Suur hetiidid Kadešis, ja sellepärast, et see jõud elab ka Pianhis, kutsubki ta meid niimoodi välja. Ükski nool ei taba teda, ükski oda ei tungi läbi tema turvise, sest ta on nagu neelav tuli, milleni ei küüni ükski elav olend."
"Sellisel juhul... mida te siis otsustate?"
Vürst Osorkon väljus paleest, andis käskluse avada kindluse peaväravad ja läks põlvitas musta vaarao ette.
238
"Kaitsku teid jumala vari," lausus ta, "taevas annab teile teie võimsuse, kõik, mida eostab teie süda, saab otsekohe tõeluseks. Kui meie oleme võimelised nägema tegelikkust sellisena, nagu ta on, siis on see seetõttu, et teie seda käsite. See kindlus, see linn, tema aarded ja elanikud kuuluvad teile. Sisenege siia rahu saadikuna, Valitseja."
Vapper kappas Illahuni kindlusemäele, kust Pianhile avanes vaade üle kogu linna, mille peamised, geomeetrilise täpsusega rajatud tuiksooned ristusid paremas nurgas. Seitsmekümne toaga suured eramud segunesid tagasihoidlikumate eluasemetega. Kangestusest ja hirmust vabanevad linnaelanikud tervitasid hõisates oma vabastajat ning kaitsemeeskonna sõdurid, kes olid vahetanud relvad palmiokste vastu, sülele-sid nuubialasi.
Vähem kui tunni aja pärast käis pidu juba kõikjal linnas. Palee keldritest toodi välja sadu savikanne veini ja õllega, madalatele laudadele asetati kuivatatud liha-ja kalalõigud, maapinnale laotati viigimarju, datleid ja viinamarju ning ülistati õnne elada Pianhi valitsemise all.
"Mis sul viga on?" küsis Purama Lamerskenylt. "Võiks vanduda, et sa oled purjus, kuigi sa pole veel joonudki!"
"Sa oled tõesti viimane lollpea, vibukütt. Sind ei pane ka miski imestama. Mina aga pole kunagi näinud sellist meest nagu see siin."
"Ise oled sa vaimust vaene, Lamerskeny. Mitu aastat sul veel kulub, et sa aru saaksid, et ta on vaarao?"

56

„Illahun on langenud/' ütles Tefnakt Koidikule.
"See halb uudis ei näi sind sugugi kurvastavat."
"Vürst Osorkon on vana väsinud mees, kes kardab tulevikku... Pianhil ei olnud mingit raskust veenda teda linna väravaid avama."
"See neetud nuubialane peremehetseb nüüdsest Faijumis!"
"Ainult osaliselt... Kui ta tahab jätkata, kerkib tema teele Medumi kindlus. Ma määrasin sinna ühe oma kõige sõjakama väepealiku. Ta juhib ise iga päev õppusi ja on juba oma käega tapnud sõdureid, keda ta peab liiga nõrgaks. Medum ei peata võib-olla Pianhi edasiliikumist, kuid sunnib ta pikkadeks nädalateks paigale ning kaotama palju mehi."
"Miks mitte saata talle abiväge?"
"Ma arvan, et nuubialast kummitab üks painav mõte: vallutada Memphis."
"Pianhi pole hull!" märkis noor naine. "Ta ju teab, et see on võimatu."
"Tema keskpärased võidud on teda tiivustanud... Ma eelistan, et ta kulutaks ennast väiksemate kindlustuste juures ja usuks edasi oma võitmatusse. Siin Memphises lööb

ta ennast ära vastu ületamatuid müüre ning puhanud ja paremini varustatud sõjaväge kui tema oma. Sellest vanast pealinnast saab tema haud."

Juba viis aastat juhtis Punane Medumi kindluse kaitsemees-konda. Talle ei läinud korda, et iidne linn on "Atumi, loova alge eluase"; tema ainsaks huviks oli kasarmu, kus ta harjutas

240

sõdureid lähivõitluseks. Teda ei häirinud viiendikuni ulatuvad kaotused elavjõus, sest ta kujundas tõelisi võitlejaid, kes on vastavalt vajadusele ka pahelised. Kohalemääramisest saadik polnud talle isegi pähe tulnud minna paika, kuhu oli püs-titatud suurejooneline püramiid - esimene siledate nõlvadega -, millest oli innustust saanud Cheopsi arhitekt. Punane unistas vaid verisest kokkupõrkest ja nüüd saabub selleks oivaline võimalus!

Alates hetkest, mil luurajad teatasid talle Pianhi väe vääramatust lähenemisest, ei püsinud Medumi kindluse ülem enam paigal. Ta jooksis ühelt müürilt teisele, vaatas üle meeste varustust ja üürgas käske, sundides iga meest olema veelgi valvsam kui ta naaber.

Algul arvas ta, et ta näeb valesti; seejärel märkas ta sama asja peaaegu kõigi kaitsjate juures: nad värisesid.

Punane oleks nad hea meelega maha löönud, et neile tõelist hirmu maitsta anda, kuid ta vajas kõiki oma mehi. Ta kuulutas, et tema kindlusel pole kiviheitjatest ja nuubialaste nooltest midagi karta, kuid tundis, et keegi ei kuula teda.

Kui Pianhi kõrvil -hobusel ratsutades üksi peavärava ette ilmus, langes üks liibüa vibukütt põlvili. Kaaslaste õudusest tarretunud pilgu all lõikas Punane tal kõri läbi.

"Teie ees avaneb kaks teed," teatas must vaarao, "te kas avate Medumi väravad ja jääte ellu, või jäävad need suletuks ja te surete. Alam-ja Ülem-Egiptuse kuningana ei saa ma sallida, et üks linn keelab mulle vaba sissepääsu."

Punane tõmbas vinna selle mehe vibu, kelle ta oli tapnud, ja sihtis Pianhit.

Kuid nool ei tõusnudki lendu, sest kolm vibukütti sööstsid liibüalasele kallale, peksid ta surnuks ja heitsid laiba üle müüri alla.

Otsekohe avasid jalaväelased kindluse peaväravad, et lasta sisse Pianhi, kelle hobune rõõmsalt hirnatas.

241

"Medum langes ilma võitluseta,” tunnistas haletsusväärse ilmega Yegeb, kellele järgnes varjuna aina närvilisem Nartreb.

"Mis lahti on?" küsis raevunud Tefnakt.

"Punase reetsid tema oma sõdurid! Pianhi tekitab neis õudust... Kõige meeletumad jutud ringlevad selle musta hiiglase kohta! Väidetakse, et jumal Amon relvastab tema kätt, et ta loeb oma vastaste mõtteid, et..."

"Aitab lapsikustest! Enne kui Pianhi asub Memphise teele, jääb talle ette veel ainult üks takistus: Lišt."

"Pole mõtet hellitada asjatuid lootusi, isand."

Solvunud Koidik astus vahele.

"Ega sa äkki lüüasaamist ei poolda?"

"Ma vaid mõtlen kainelt... Listi kindlus ei ole nii võimas kui Medumi oma ja..."

"Tema kaitsjad käituvad ehk veidi vapramalt!"

"Lootkem seda, Koidik, lootkem seda.

"Ära kutsu mind eesnime pidi, Yegeb. Sa ei kuulu minu lähedaste hulka. Mulle öeldakse Kõrgus."

Yegeb neelas sülge.

"Olgu, Kõrgus. Kuid ma väidan, et Lišt ei pane mustale vaaraole kuigi kaua vastu."
"Selline suhtumine võib rikkuda meie vägede võitlustahet, kas sa ei arva? Mõnikord tekib mul küsimus, ega teie Nartrebiga äkki vaenlase mängu ei mängi."
"Kõrgus, selline arvamus..."
"Aitab," lõikas Tefnakt. "Hetkel, mil meil kõigil koos tuleb jõudu pingutada, me ei tülitse. Valvaku minu nõuandjad riigi õitsengu järele. Sõjaliste küsimustega saan ma ise hakkama."
Yegeb ja Nartreb lahkusid käsikäes.
Tefnakt võttis Koidikul õlgade ümbert kinni.
"Ära seda enam kunagi tee! Sinu asi ei ole arvustada minu kaastöölisi."
"Need kaks reedavad su!"
"Nad on minusse kiindunud nagu koerad peremehesse. Ilma minuta poleks neid olemas." Noor naine vabastas end.
242
"Uhel päeval pead sa valima minu ja nende vahel. Mina armastan sind, Tefnakt. Nemad kasutavad sind ära."
"Kas sa arvad, et ma ei tea seda? Võimu ei teostata ilma liitlasteta ja need kaks on tõhusad."

Lišt, "See, kes vallutab mõlemad maad", oli olnud vaarao Amenemhet I, XII dünastia rajaja pealinn. Linna lähedale oli vaarao lasknud endale ehitada püramiidi nagu ka Sesostris I[33], kes on jätnud jälje Keskmise riigi suurde ajastusse, mil koostati mitmed kuulsad kirjandusteosed, nagu näiteks "Sinuhe jutustus". Endise seisuse kaotanud Lištist oli saanud tavaline peatuspaik Faijumi ja Memphise vahel, aina rohkem mälestuste rüppe vajuv linnake.
Tema kindlusel ei puudunud siiski suursugusus, mis äratas himu isegi pealik Lamerskenys.
"Kas te jätate selle mulle, Valitseja? Mõned kiviheited ja mina tegeleksin ülejäänuga!"
"Ei, Lamerskeny. Milleks muuta tegevuskavasid, mis meile edu on toonud?"
"Teie loaga, aga ei tasuks liialt koormata teie õnnetähte... Ilma teieta oleme me omadega läbi."
"Miks peaks selle kindluse ülem osutuma meeletumaks kui Illahuni ja Medumi omad?"
Isegi enne veel, kui must vaarao jõudis hobuse selga istuda, avanesid Listi väravad ning kindluseülem, sõdurid ja suur osa linnaelanikest andsid end Pianhi meelevalda.
"Mõlemad maad kuuluvad teile," kuulutas kindluseülem, "Lõuna ja Põhi on teie, rikkused, mida nad omavad, kuuluvad teile, kogu maa põlvitab teie ees."
Otsekohe pärast linna sisenemist tõi must vaarao ohvri kaitsvatele jumalatele ja avaldas austust Amonile.
Kogu Kesk-Egiptus oli allutatud, tee Memphisesse oli vaba.

57

Luuraja kihutas tuhatnelja kasarmuõuele, peatas sõjavankri väejuhatuse hoone ees ja hüppas maha.
"Mul on teade pealik Lamerskenyle/' hüüdis ta käskjalale.
"Ta puhkab... Kuid pealik Purama on siin."

---

[33] Sesostris I - teise nimega Senusert I (u. 1971-1928 e. Kr.), Amenemhet I poeg.

"Sobib."
Purama kirus parajasti Lamerskenyt, kes selle asemel, et täita halduskohustusi, milleks ta ka tegelikult oli kohustatud, andus naudingutele läheduses asuva õlletoa asukatega. Ja temal, Puramal, polnud enam isegi aega tiiba ripsutada tüdrukuga, kelle isa oli naaberküla vanem ja keda tema peenus vaimustusse oli viinud.
"Siin on viimased üksikasjalikud andmed," lausus luuraja, ulatades Puramale paksu kinnipitseeritud papüüruse.
"Lõpuks ometi... Me ootasime neid juba mitu nädalat!"
Väärtuslikku papüürust kandes ruttas vibuküttide pealik paleesse.

Alasti Abilee ujus võrreldamatu nõtkusega, mis on omane Suure Lõuna naistele, kes lapsest saadik jõevoogudes mängivad. Kui kuumus tapvaks muutus, sai kuninganna Listi palee veesilmas oma mured unustada.
Ja Pianhi püüdis unustada enda omi, imetledes seda ülevat abikaasat, kelle hing ja ihu kandsid muutumatut ilu.
Peaaegu aasta oli möödunud sellest ajast, kui algas sõda Lõuna ja Põhja vahel. Kesk-Egiptust vallutades määras must vaarao ametikohtadele kohalikest vanadest perekondadest pärit mehed, kes olid kindlalt otsustanud mitte lasta sellistel
244
vürstidel nagu Peftau eksida Maati rajalt. Pianhi oli teinud lõpu liiga pikkadele kõlbelise laostumise, isikliku piiramatu võimu ja alandava ärakasutamise aastatele. Vaarao viibimine Kesk-Egiptuses oli õpetanud aukandjatele, et nüüdsest valitseb ta kogu võimu ja rangusega ega kuula vaid oma huvide eest väljas olevate kildkondade häält. Riigi taasloomise ajal nautis Nuubia armee sulnist olelust, milles siiski ei puudunud igapäevane õppus. Haavatutel ja haigetel oli aega tervist taastada, kuni nende endiselt tegevuses olevad kaaslased piirkonna mahedust nautisid.
Kui Pianhi ei rünnanud Memphist viivitamatult pärast Kesk-Egiptuse kindluste vallutamist, siis sellepärast, et ta pidi vaatama, kui kindel on see piirkond. Nüüd oli ta selles selgust saanud ja võis mõelda oma sõjaretke kõige ohtlikumale kokkupõrkele - Memphise lahingule.
Samuti oli veel vaja hankida usaldusväärseid andmeid riigi kõige suurema linna kindlustuste ja kaitsevõime kohta. Luurajate jutud olid vasturääkivad, ülevaated ei olnud täpsed ning kuningas ei astu sellesse kohutavasse seiklusse enne, kui raskuste suurus on teada.
"Valitseja," lausus Tarkpea, "Purama palub kiireloomuliselt teie jutule."
"Tulgu sisse."
Kirjutaja oli oivalises tujus, sest Pianhi loal oli ta ära käinud Napatas, kus ta oli veetnud küll vaid mõned liigagi lühikesed päevad naise ja laste seltsis, kuid teda oli vastu võetud nagu kangelast ja Tarkpea polnud lasknud end paluda, et jutustada musta vaarao kangelastegudest. Ta ei olnud siiski varjanud, et kõige raskem on alles ees ja et sündmuste kulgemisest sõltuvalt polnud Napata Pianhile enam muud kui kauge maa-konnapealinn. Tusatujuga võitlev Otoku oli küllusliku pidusöögi käigus veelgi juurde võtnud ning jätkanud siis linnajuhtimist asjatundlikkusega, mille üle vana Kapa uhkust ja rahulolu tundis.
Purama oli äärmiselt elevil.
"Valitseja, siin on ettekanne, mida me nii väga ootasime!"
245
"Istu ja joo peekritäis jahedat õlut." Kääbus ilmus uuesti.
"Pealik Lamerskeny soovib samuti teid näha, Valitseja."

Nägu kortsus, habe ajamata, vana nahkne niudepõll pahupidi ümber seotud, lähenes akaatsiakäega mees üsna kõhkleval sammul.

"Ma nägin und, Purama... Sa läksid kuninga juurde ja näitasid talle Memphise kindluse plaani ilma minuta, kui ometi on need minu luurajad, kes said oma elu ohtu seades ja minu juhtnööre järgides need olulised andmed kätte."

"Istu juba kiiremini," soovitas Pianhi, "muidu kukud veel ümber."

"Teie käsutuses, Valitseja," nõustus Lamerskeny, vajudes kaarja seljatoega pajuvitstest tugitooli.

"Kas te ei peaks suplema?" päris kuninganna basseinist väljudes ja end läbipaistvast linasest looriga kattes.

"Vesi teeb mu liigesepõletikule halba, Kõrgus. Lahingusse mineku eelõhtul pole kuninga jalaväelaste pealikul õigust millegagi riskida."

"Ma oletan, et sa oled ennast juba korralikult täis joonud."

"Olge nüüd ikka, Kõrgus! Sellise aina tugevneva kuumusega tuleb lakkamatult võidelda veekaotuse vastu, selle salakavala häda vastu, mis meid igal hetkel luurab."

"Vaatame nüüd seda papüürust," nõudis Pianhi.

Purama murdis lahti kuivanud mudast pitseri ja laotas papüüruse laiali.

"Memphise plaan," märkis Lamerskeny maialt.

"See linn on tohutu suur," tunnistas kuninganna, peaaegu ehmudes vaaraode esimese pealinna mõõtmetest. See linn oli endiselt mõlema maa majanduselu keskuseks.

Samuti erutatud Purama luges papüürusele kirjutatud hieroglüüfe.

"Lõunas rida kindlustusi, mis takistavad juurdepääsu Peru-Neferi - Hea Reisi sadama dokkidele maad mööda. Läänes on eeslinnade ja kõrbe vahel kanal."

"Nõrk koht," astus Lamerskeny ettepoole.

246

"Ainult näiliselt, sest seda valvab lähedal asuva kindlustuse meeskond. Ja ühenduse väikese kanaliga, mis kulgeb piki lõunapoolset linnaosa, sulevad lastilaevad, kus asuvad pidevalt vibukütid. Rünnata on võimatu."

Akaatsiakäega mees krimpsutas nägu.

"Kui ma õigesti aru saan, ei jää meile muud kui Niilus idas."

"Sellest lähtuvad kolm kanalit: esimene viib dokkide juurde, teine paleesse, kolmas vanasse valgete müüridega kindlusse linna põhjaosas. Kuid memfislased on ehitanud võimsad kaitsemüürid, mis takistavad igasugust sissetungi jõe poolt."

"Siis läheme me idast ümber linna ja kõrbe kaudu, piki Sakkara matmispaika, et söösta vaenlase kallale Memphisest põhjas, kust keegi meid oodata ei oska."

"Sa eksid, Lamerskeny. Kõigepealt peame me ületama kanali vaenlase noolerahe all; seejärel põhja kindlustused, mis on küll vanemad kui lõuna omad, ent mitte nõrgemad."

Lamerskeny tühjendas närviliselt õllepeekri.

"Siis pole ju mingit võimalust!"

"Seda plaani uurides surub selline järeldus ennast tõesti vägisi peale."

Lamerskeny oleks tahtnud leida mingit asjaolu, mis näitaks, et Memphis pole muud kui teistega sarnanev kindlus, kuid ta oli vait.

Sel korral tuli tunnistada: seda piiri Lõuna armee ei ületa. "Me ootame teie käske," lausus tusane Purama. Kaks pealikut lahkusid, Pianhi uuris veel kaua Memphise plaani.

"Purama ja Lamerskeny ei kõhkle oma elu andmast, kui meil on kas või üksainus võimalus õnnestuda," ütles Abilee.

"Kuni Memphis on Tefnakti käes, ei valitse rahu ja õiglus •Egiptuses. Tänu selle linna rikkustele varustab ja toidab ta oma sõjaväge."

"Sa ei taha loobuda... Kuid millise tee sa valid?" "Kui seda teed ei ole, Abilee, siis ma loon selle."

58

Õhtu saabudes arvutasid Yegeb ja Nartreb kokku päevast sissetulekut. Naeratus huulil, täheldasid nad, et nende varandus kasvab pidevalt alates sellest, kui nad Memphisesse tulid. Nad olid välja mõelnud uue maksu, üldise maksu sõja toetuseks, mida sai kujundada soovikohaselt ja ilma ülempiirita. See maks võimaldades neil nöörida täiesti seaduslikult nii rikkaid kui vaeseid. Et Memphise aukandjad ja kaupmehed pidasid oluliseks säilitada Tefnakti austust ja usaldust, kes oli nende ainus kaitse nuubialaste sissetungi vastu, pidid nad täitma tema kahe nõuniku nõudmised, kelle tõsidust ja pädevust ülistati.

"Kui kaua peame me veel taluma selle Koidiku olemasolu?" muretses Nartreb, aina määrides valutavaid varbaid kalli salviga, mille talle oli kinkinud Ptahi34 templi lõhnasegaja.

"See plika on palju vintskem, kui ma oleksin arvanud," tunnistas Yegeb, "kuid väeülem näitas talle koha kätte."

"Homme saab temast kuninganna!"

"Sul on põhjust muretseda... Seada lõksu mõne uue austajaga oleks kasutu, sest ta ei usaldaks enam."

"Me ei saa sellise olukorraga leppida," raevutses Nartreb, kelle kuunägu paisus vihast. "See plika vihkab meid ja püüab meid hävitada!"

"Võid kindel olla, et ma ei alahinda ohtu."

Rotinäoga mees koputas kahe nõuniku toa uksele. Need

248

rullisid kiiruga kokku papüüruse, millele olid üksikasjaliselt üles tähendatud nende varad.

Nartreb avas ukse.

"Ah, see oled sina... Mida sa tahad?"

Irve tõi nähtavale mehe väikesed teravad hambad.

"Kui te mulle hästi maksate, on mul teile rääkida huvitavaid asju."

Nartreb haaras mehel särgikaelusest kinni ja tõukas ta nagu mingi pakikese tuppa. Mees ajas end püsti, laup verine.

"Sa räägid ja otsekohe! Hiljem määrame me ise sinu võimaliku töötasu. Pea seda hästi meeles: kes ka ei püüaks meid sitsima panna, ei ela nii kaua, et ta sellega hoobelda jõuaks."

Hirmunud haavatu põgenes ruumi taganurka.

"Jah, isand, jah... Teades, et ma otsin andmeid Akanoshi naise mineviku kohta, võttis üks eeslilaenutaja minuga ühendust. Ma pidin tegema kulutusi ja..."

"Räägi!"

"Jah, muidugi... See laenutaja oli tundnud tema naise vanemaid, kes surid, kui tütar oli alles plikaeas. Olevat olnud väga kokkuhoidev abielupaar.

---

34 Tähtsaim kultusepaik Vana riigi vaaraode residentsis Memphises; Memphise teoloogilise süsteemi järgi lõi Ptah kogu oleva sõna kaudu; Keskmises riigis nimetati mõlema maa kuningaks, oli üks saatuse määrajaid; kujutati inimesena, üks ilmumisvorme oli Apis.

"Kas see on kõik, mida sa teada said?"
Nartreb tõstis rusika.
"Oh ei, isand! Akanoshi naisel on hele nahk nagu teil ja minul, kuid tema isa oli nuubia päritolu."
"Tema isa oli nuubialane?" imestas Yegeb. "Oled sa selles kindel?"
"On olemas see tunnistaja ja on võimalik, et teisigi..." "Maksa talle," käskis Yegeb Nartrebi. "Ma usun, et meil on lahendus kõigile oma muredele."

Tefnakti käsi silitas Koidiku niuete lohku, liikus aeglaselt selga mööda üles, seejärel kahmas neiul juustest ja sundis ta ümber pöörama.
"Sa oled metslane!" hüüatas naine naljatades, võttes vastu armukese, kelle ind teda vaimustas.
249

Väeülem oli lausa hull Koidiku järele. Temaga koos oli iga armuvõitlus erinev. Ta pidi naist lakkamatult uuesti vallutama ja see sõda noorendas teda.
"Mida teeb Pianhi?" küsis naine, kui nad puhkasid külg külje kõrval Thutmosise palee avaras toas, mille aknad avanesid Niilusele.
"Ta vajub loidusse, sest ta on aru saanud, et tema sõjavägi ei ole võimeline Memphist vallutama. Muidugi läheb tal kaua aega, et lüüasaamist endale tunnistada, nii suur on tema uhkus."
"Ja kui ta piirdub vaid Kesk-Egiptuse vallutamisega?"
"Ajutise vallutamisega, Koidik! Pianhi ei jää sellesse piirkonda, ta taganeb Teebasse. Siis korraldan ma vasturünnaku ja reeturid reedavad uuesti, seekord minu kasuks. Kuid mina ei tee sama viga, mille tegi see kehv sõjamees. Mina lasen nad kõik hukata ja me seame sisse minu nõunike poolt ette nähtud valitsemismooduse."
Ta suudles naise rindu, mis olid nagu päikesest küllastunud õunad.
"Sa ei tunne Saisi, minu sünnilinna, millest ma teen Egiptuse pealinna. Homme viin ma su sinna!" Koidik oli üllatunud.
"Kas sinu siinviibimine ei olegi hädavajalik?" "See sõit oli juba ammu ette määratud ja tal on sõjaliselt oluline iseloom."
"Aga kui Pianhi ründab?"
"Ole rahulik. Ta on kas loobunud või hulluks läinud. Sellisel juhul lõpeb tema tormijooks nurjumisega."
"Näha deltat ja Saisi... Ma ei oleks kunagi osanud midagi sellist kujutleda..."
"Hunnitu maanurk, sada korda ilusam kui Niiluse org! Nõnda esitlen ma oma kuningannat oma alamatele."
"Sa tahad öelda..."
"Jah, Koidik: me abiellume Saisis."
250
Pianhi veetis kõrbes tunde, kapates ringi ja ajades juttu hobusega, kellele ta jättis algatuse teekonna valimisel. Vapper heitis nalja luidete üle, vältis pehme liivaga laike, näis sööst-vat päikeseni ja vallutavat lõputuid avarusi, mille täiuslikult läbipaistvas õhus lausus jumalate hääl igavikulisi sõnu.
Kümme korda, kakskümmend korda oli Pianhi laotanud laiali Memphise plaani ning pidanud nõu Lamerskeny ja Puramaga. Vaatamata nende soovile rünnata linna tormijooksuga ei olnud kummalgi pealikul mingit otsest tegevuskava välja pakkuda.
Abilee püsis vait. Võluväele vaatamata ei suutnud ka tema avastada mingit pragu, mis oleks lubanud võitu loota. Nuubia leeris muutus õhkkond aina nukramaks. Kas siia jäädakse leeri veel kuudeks või koguni aastateks? Kõik ootasid musta vaarao

kõnet; teades, et taganemine võrduks lüüasaamisega. Kesk-Egiptuse hiilgav sõjakäik näis nüüd vaid peibutisena, sest põhjalaste vägi Tefnakti kõigutamatu juhtimise all oli endiselt terve ja puutumatu.

Ajaga oli edu muutunud peaaegu olematuks: muidugi oli Teeba vaba; muidugi oli Kesk-Egiptus tagasi vallutatud. Kuid kas ei olnud tegemist pettekujutelmaga, mille põhjalaste sissetung varsti hajutab? Kuni Tefnakt hoidis oma käes Memphist, kuulus talle mõlema maa võti, rikkuse ja tasakaalu keskus, mille valdamine on riigi valitsemiseks vältimatu.

Ilma midagi mõtlemata kihutas Pianhi põhja, Memphise suunas. Vapper valis ise mõõduka kiiruse, mis lubas tal väsimata läbida vahemaa kuni Memphiseni.

Memphis! Ta oli ilus ja võimukas nagu Vana riigi kuninganna, tema ees laius palmisalu, mahendades kindlusemüüri-de valjust, müüride, mis jäid väljapoole kiviheitjate ja vibude haardeulatust! "Valge müür", mille oli lasknud ehitada Džoser Hunnitu, kaitses imelisi templeid, kus Pianhi oleks nii väga tahtnud austust avaldada esivanemate jumalatele, kuid see kõrgus ületamatuna tema ees.

Must vaarao ratsutas esimese valvepostini.

Hirmust segased tunnimehed olid kindlad, et valitseja laubal

säravad uraeus'ed nad hävitavad, ning hoiatasid oma ülemust, kes nõudis, et otsekohe sekkuks kindluse ülem, auahne kirjutaja, kes oli valinud ametialase edu sõjaväes.

Ta väljus oma ruumidest ja läks müüridele. Kui Tefnakti polnud, oli tema kohuseks otsuseid vastu võtta.

Musta vaarao nägemine muutis kirjutaja lausa kangeks.

"Mina olen sinu kuningas," kuulutas Pianhi, "ja sa pead mulle kuuletuma! Kuula mind, Memphis! Ära sule end, ära võitle, algusaegade valguse asupaik. Kes soovib siseneda, sisenegu, kes soovib väljuda, väljugu, ärgu keegi kitsendagu selle vabadusi, kes tahab minna ja tulla. Mul on vaid üks eesmärk: teha annetus jumal Ptahile, Memphise valitsejale, ja jumalatele, kes elunevad tema linnas. Lõuna maakondades ei tapetud ühtegi elanikku, välja arvatud Maati vastu mässajad. Avanegu väravad!"

Kirjutaja vabanes tardumusest. Tema käsul avasid valvurid väravad, kuid hoopis selleks, et lasta välja rühm ratsanikke, kes olid otsustanud mustale vaaraole lõpu teha.

59

Neid oli viiekümne ringis ja nad olid otsustanud sooritada kangelasteo: lüüa maha nuubia vägilase, kes neid osavõtmatul ilmel võitlusele kutsus.

Pianhi tõmbas lühikese mõõga aeglaselt tupest ning kiire ja täpse liigutusega lõikas esimesel kallaletungijal kõri läbi. Teine arvas oda otsaga musta vaaraod tabavat, kuid kuningas tõmbus viimasel hetkel eest, et mehele paremini surmahoopi virutada, enne kui kolmanda liibüalase läbi torkas.

Hobuse ja enda väledusele vaatamata teadis Pianhi, et ta jääb arvukamale vastasele alla, kui tema isa Amon talle appi ei tule. Too viimane avaldas ennast kahel üsna imelikul kujul: nimelt pealik Lamerskenyna valitud jalaväelaste eesotsas, kes vaenlast hävitama asusid, ja pealik Puramana, kelle parimad vibukütid tegid lõpu ülejäänud Memphise ratsanikele.

Kui noolteparv müüridelt lendu tõusis, taganesid nuubia-lased laskeulatusest välja.

"Et meile ei antud mingeid käsklusi, Valitseja," selgitas Lamerskeny, "pidasime õigeks teile järgneda. Muidugi poleks teil nende viletsate hävitamiseks meie abi vaja läinud, kuid milleks teid asjatult väsitada?"

Pianhi naeratas. Ometi oli tema süda kurb, sest Memphis keeldus rahust.

Kogu deltas tõusis vaimustus haripunkti. Tefnakt laskis end tervitada kui tulevast Egiptuse valitsejat ning kuulutas välja oma abiellumise Koidikuga, kelle ilu ja peenus hõimujuhte pimestas.
253

Võiduka innuga ülistas väeülem täielikku võitu Pianhi üle, kes polevat võimeline Memphist vallutama. Et Pianhit lõplikult rivist välja lüüa, piisab vaid, kui suurendada sõdurite arvu selle suure linna kasarmutes. Tefnakti veenmisjõud pühkis kõik kõhklused ja vaevata kogus ta lisavägesid; samal ajal tutvus võlutud Koidik Saisi linnaga, kus jumalanna Neith[35] oli seitsme sõna abil maailma loonud. Andunud teenijatest kaaskond rahuldas tulevase kuninganna vähimagi soovi.
Tefnakt kohtus Koidikuga palee vastuvõtusaalis, mille sisustust neiu uuendada laskis. Tavapäraste papüürus- ja ränd-linnufriiside asemele tahtis Koidik paigutada kujutised oma abikaasast, kes seisab sõjavankril ja purustab põgenevat Nuubia sõjaväge.
"Kas need pildid ei ole mitte liiga... sõjakad?" muretses mees naljatades.
"Usaldus paneb liikuma kõigi meie sõdurite käed. Siit, meie paleest, peab ta juured alla saama."
"Kuidas soovid... Homme lähen ma tagasi Memphisesse."
"Sa jätad mu üksi siia?"
"Kas sa oled tulevane kuninganna või ei? Minu äraolekul valitsed sa minu pealinna."
Koidik kannatas abikaasa pilgu välja.
"Anna mulle juhised, ma kannan hoolt nende täitmise eest."

Memphise kaitset juhtiv kirjutaja püüdis üles näidata otsusekindlat lootusrikkust.
"Väeülem Tefnakt, me lõime ilma mingite raskusteta tagasi musta vaarao esimese tormijooksu."
"Kui palju mehi ta saatis?"
Kirjutaja köhis kurku puhtaks.
"Tegelikult... üsna vähe."
"Ole täpsem!"
"Noh... algul oli ta üksi, aga siis..."
254
"Pianhi julges ilmuda ise Memphise väravate ette?" "Meeletu väljakutse, Väeülem!"
"Mis sina selle peale tegid?"
"Kui ta käskis mul väravad avada, siis ma tegingi seda, kuid selleks, et saata välja meie ratsanikud. Kui nuubialased poleks Pianhile appi kihutanud, oleksime ta kinni võtnud. Meie sekkumise kiiruse ja meelekindluse ees nad põgenesid ega tule enam iial tagasi."
"Ärgem olgem kitsid ettevaatusabinõudega: ma varustan sind kaheksa tuhande mehelise abiväega. Nõnda panevad Memphisesse koondatud jõud Pianhit mitte katsetama rünnakut, mis on määratud kindlale läbikukkumisele."
"Kas ma pean aru saama, et me peame... talle sellest teada andma?"

35 Neith - relva- ja võitlusjumalanna.

"Aga muidugi. Teatagu käskjalad rahvale meie vägede võimsusest ja saadetagu lõuna poole kaks või kolm karavani. Nuubialased ei jäta neid läbi otsimata ja kaupmehi küsitlema-ta. Nende suust kuulevad nad tõde, mis neile hirmu nahka ajab."

Avarate põldude, lõputute palmisalude ja lugematute kanalitega Saisi maa võlus Koidikut. Ta jalutas pikki tunde teenijate seltsis sellel rõõmsal maastikul, mis pakkus arvukalt varjualuseid päikeselõõma eest, hiljem lippas ta mööda palee saale, et sisustajaid kannustada. Krohvijad ja maalijad korras-tasid vanu eluruume, arhitektid ja kiviraidurid suurendasid jumalanna Neithi templit.

Enne õhtueinet Koidik kümbles, nautides jahedat vett, mis tema merevaigukarva kehale voolas. Oma lauas kostitas ta hurmatud aukandjaid ja kiitis neile Tefnakti poolt ette võetud samme.

Kui ta parajasti valmistus roogi valima, läks ta endast välja, nähes eesruumis kahemõtteliselt naeratavat Yegebi. "Kao otsekohe minu majast!"

"Kõrgus, te peaksite mind ära kuulama."

255

"Mine oma sõbra Nartrebi juurde, tal on kindlasti igav." "See puudutab otseselt teid, Kõrgus."

"Kas tõesti... Ja mil moel?"

"Nartreb, tõsi küll, ei soovitanud mul seda käiku ette võtta. Et ma ei taha teile midagi halba, pidasin ma paremaks teid hoiatada suurte ohtude eest, mis teid luuravad. Parem on unistamine lõpetada, enne kui tuleb suur õnnetus."

"Millise ohuga on tegemist?"

"Te ei ole loodud valitsema. Jätke Tefnakt ja kaduge."

"Sa oled hulluks läinud!"

"Järgige mu nõuannet. Või muidu te kahetsete seda."

Nähes, et Koidik haarab raske hõbevaasi, Yegeb põgenes. Ta teadis, et noor naine ei võta mingil juhul tema ähvardusi kuulda ega saa seega takistada tema plaani teostumist: seetõttu saab ta endale pakkuda hindamatut naudingut naist enne oma lõplikku võidutsemist veel tublisti piinata.

Aastalõpu lähenedes oli kuumus veelgi suurenenud. Niilus püsis kõige madalamal tasemel, kõrgemad maad olid kuivanud ja lõhenenud.

Kuigi Lamerskeny suurendas õlle tarbimist, oli tal kogu aeg janu. Ning ühe Memphisest tulnud rändkaupmehe kinnivõtmisest ja küsitlemisest jäi vaheks, et tema tuju parandada.

"Valitseja," ütles ta Pianhile, "Memphise kaitse sai täienduseks kaheksa tuhat hästi väljaõpetatud meest delta maakondadest."

"Kas see on kindel?"

"Ma kardan, et jah, ja on veel muudki: linna aidad on täis vilja - otra ja nisu, laudad veiseid ja relvahoidlad relvi."

"Järelikult ei aitaks isegi kauakestev piiramine."

"Me ei suuda Memphist ei näljutada ega kaitsevõimest ilma jätta."

Must vaarao vaatles Nulust.

"Kui vaarao ei leia neile raskustele mingit lahendust, miks ei võiks ta siis lasta taeval maa peale tulla?"

60

Saisi kindlusse sisse sõites mõtles Tefnakt oma liidust Koidikuga. Need pulmad tulevad võimsad, tuhanded külalised osalevad pidustustel, mille mälestus kestab

sajandeid. Vaatamata külgetõmbejõule, mida ta tundis noore naise vastu, ei lasknud kindral end juhtida vaid ihast: ta teadis, et Koidik on sama võimuahne kui temagi, ning kinkides talle pärija, oskab naine vallutada egiptlaste südamed.

Pärast pidustuste lõppu pöördub Tefnakt tagasi Memphisesse, et pidada kõne linna kaitsjatele ja tõotada neile võitu, mida nad juba saavutatuks peavad. Pianhi ei ürita midagi, sest Memphise kindlus on vallutamatu. Juba närivad kahtlus ja väsimus musta vaarao vägede meeleolu. Kui nad taganema hakkavad, väheneb nende võitlusvõime kiiresti.

Vaatamata purustamisihale oli Tefnakt suutnud olla kannatlik ja kasutada aega enda kasuks. Varsti saab ta tasu oma ettenägelikkuse eest.

Et Memphise piiramine kestab nii kaua, kui Pianhi suudab uskuda võimalusse linna vallutada, otsustas vürst Akanosh veeta koos naisega mõned päevad talle kuuluvas Sebennytose maakonnas. Sõjatont eemaldus: kui tusane must vaarao teeb poolpöörde, et Lõunasse tagasi minna, ei ühine Akanosh enam põhjalaste vallutusvägedega ja jääb deltasse. Vana sõdalane oli lõplikult kaotanud sõdimishuvi ja soovis nüüd vaid tülidest vaba rahu.

Kui vürsti teenijad lõpetasid reisikirstude pakkimist, tungis Nartreb Akanoshi eluruumidesse kahekümne keppidega relvastatud korravalvuri eesotsas.

"Kas sa oled mõistuse kaotanud? Välja otsemaid!"

"Me oleme sõjas, vürst, ja täielik ustavus väeülem Tefnaktile on seaduseks meile kõigile."

"Kas sa julged mind süüdistada tema reetmises?"

"Teid mitte... Kuid teie abikaasat..."

Vürst Akanosh andis Nartrebile kõrvakiilu.

"Kao siit välja, rott!"

Tefnakti nõuniku paksud huuled pundusid vihast.

"Mul on tõendid selle kohta, et teie abikaasa on nuubia-lanna, seega Pianhi liitlane. Väeülem nõuab, et ta ilmuks viivitamatult tema ette."

"Ma keeldun!"

Nartreb naeratas julmalt.

"Kui te säilitate sellise suhtumise, kasutan ma jõudu." "Millise õigusega?"

"Selline on Tefnakti käsk."

Vaatamata kurjadele mälestustele, mis ikka veel segasid tema und, oli Koidik õnnelik. Homme saab temast Tefnakti abikaasa ja kaaslane riigi tagasivallutamisel. Kahtlemata tekitab see sõda palju kannatusi, kuid muud moodust musta vaarao kõrvaldamiseks ei ole. Isegi lüüasaamisele määratuna võitleb Pianhi läbikukkunud pealiku meeletu uhkusega kuni lõpuni. Kui on aeg anda otsustav löök, vajab Tefnakt Koidikut, et ta käsi ei vääratalks.

Juuksurineiu seadis Koidikule pähe kauni patsidega paruka, mis oli valmistatud heledatest inimjuustest: hindamatu väärtusega ese pehmendas noore naise nägu ja andis talle suursuguse naise hoiaku.

"Kõrgus, kas te olete prooviks valmis?"

Saisi kangakudujannad, parimad Egiptuses, olid valmistanud kuninglikust linasest kleidi, mis sobis täiuslikult Koidiku kehaga ja muutis ta hurmavaks.

"Proov võib oodata," käskis Yegebi mesine hääl.

Nagu putukast hammustatud Koidik pöördus ümber.

"Kas sa jätad lõpuks minu tüütamise?"
"Väeülem Tefnakt soovib teid viivitamatult näha."
"Ma ei ole riietumist lõpetanud."
"Ta rõhutas sõna 'viivitamatult'."
"Kas midagi tõsist on juhtunud?"
"Ma ei tea seda, Kõrgus."
Koidik oli häiritud. Ehk oli Pianhi korraldanud enesetapu-rünnaku Memphise vastu? Närvilisena, seljas vaid särk ja lühike seelik, kiirustas ta vastuvõtusaali, rutates sorkiva Yegebi ees, kellel oli tegemist, et talle järele jõuda.
Astudes ruumi, mis aknaid katvate paksude kardinate tõttu oli nõrgalt valgustatud, tajus Koidik tugevat pinget.
Tefnakt kõndis edasi-tagasi. Kirjutaja kombel istuv Nartreb vahtis vürst Akanoshi, kes seisis püsti, käed rinnal risti.
"Lõpuks ometi!"
"Mul oli tegemist... Mis lahti on?"
Tefnakt osutas nimetissõrmega Akanoshi poole.
"Kas sa tunned seda meest?"
"Jah, muidugi..."
"Kas sa oled selles kindel, kallis Koidik?"
"Ma ei mõista."
"Ka mina arvasin teda tundvat! Ma arvasin isegi, et ta on ustav liitlane ja et ta ei reeda mind kunagi." Noore naise süda murdus. "Ega ometi teie, vürst Akanosh..."
"Oh ei, mitte tema!" katkestas Tefnakt. "Mitte tema, vaid tema naine... Tema naine, kes on nuubialanna! Nuubialanna, kas kuuled? Pianhi liitlane siin, minu enda palees!"
"Vaid minu ja mitte kellegi teise asi on kaitsta oma abikaasat nende talumatute süüdistuste eest. Tema nuubia päritolu ei tee temast veel reeturit. Kas tema ja minu sõna ei kaalu üles nende kahe vääritu nõuniku oma, kes ei mõtle muule kui isiklikule rikastumisele?"
"Kahjuks on meil olemas tõend," kahetses Yegeb, "teie abikaasa süü kohta."
Vürst Akanosh surus käed rusikasse.
259
"Sa valetad!"
"Meie julgeolekuteenistus on kinni pidanud ühe kirja, mis süüdistab otseselt teie naist... Kiri tõestab, et ta oli sidepidajaks kahtlemata teie teadmata."
"Sidepidajaks... kellega?" päris Koidik.
Tefnakt puuris teda pilguga.
"Kas sa ei arva, et oleks aeg see jant lõpetada?"
"Jant... Mida sa silmas pead?"
Tefnakt pigistas tugevasti Koidiku randmeid, ähvardades peaaegu need purustada.
"Sina oled selle kirja kirjutanud... Sa reetsid mu, sest sa vihkad mind! Sa tahtsid mind tappa ja sa kasutasid seda moodust, et mulle kätte maksta."
"Sa eksid ... Ma vannun sulle, et sa eksid!"
"Ma tundsin su käekirja ära, Koidik."
Tefnakt tõmbus noorest naisest eemale ja ähvardas teda pistodaga, mille terav ots neiule kõrri vajus, pannes seal pärlendama verepiisa.
"Ma peaksin su tapma, väike lipakas... Kuid aeglane surm maa-aluses vangikongis on palju parem karistus. Tund-tunnilt kaotad sa seal oma nooruse ja ilu."
Hetkeks tahtis Koidik viskuda Tefnakti jalge ette ja temalt halastust paluda. Kuid ta valis vastuseisu.
"Kui sa mind armastaksid, taipaksid sa tõde."

"Viige ta ära," käskis Tefnakt oma nõunikke, kes panid langenud kõrguse käed naudinguga raudu ja andsid ta vahtidele üle.
Vürst Akanoshiga üksi jäädes valis muserdatud väeülem lepitava tooni.
"Nagu mind, nii on ka sind ära kasutatud... Vabane oma abikaasast ja kiiresti!"
"Ma usaldan teda, ma tean, et ta ei ole reetnud."
"Vaata tõele näkku, Akanosh, isegi kui see sulle piina valmistab. Kinnipeetud kiri tõestab, et sinu nuubialanna abiga soovitas Koidik kindluseülematel Pianhile väravad avada. Tegutse aega raiskamata: selline on sinu elu hind."

61

Tarkpea ei suutnud enam paigal püsida. Kümme korda päevas päris ta oma asetäitjatelt, kas saadik Lõunast on juba saabunud. Pianhi vaatles lakkamatult jõge, vajudes nii sügavale mõtisklustesse, et unustas Memphise, mille valge kindlus päikese käes säras. Ja sõnumitooja jõudiski kohale, kandes Assuani asjatundjate koostatud puutahvlit.
Pianhi uuris arvudega kaetud tahvlit.
"Niisiis, Valitseja?"
"Suurepärane, Tarkpea. Amon vastas minu kutsele."
"Kui kaua peab veel kannatama?"
"Mõned päevad."
Sellest lühikesest ajast piisab. Pianhi kutsub kokku Lamers-keny, Purama ja ehitusvägede pealikud, et neile käsud jagada: ehitada tõstetavad lavad, püstitada mastid ja võtta sõjaväe käsutusse kõik laevad vähimast suurimani, tehes nimekirja nende omanikest, kellele makstakse hüvitist.
Jõgi musta vaarao imetleva pilgu all paisus ja tõusis uue aasta jõulisusega üle kallaste. Assuani Niiluse-mõõtja vaatluste järgi olid asjatundjad ennustanud suurt üleujutust, mis muudab Egiptuse tohutuks järveks ja jätab põldudele ohtralt viljastavat muda. Tõus saavutab erakordse kõrguse - kakskümmend kaks küünart[36].
Maa jõi ahnelt. Vesi täitis kanalid, kallaste lähedal tekkisid keerised. Puhastav laine uputas ussikesed; skorpionid ja maod põgenesid kõrbe poole. Varsti jäävad veest välja vaid saarekesed ja künkad, millele külad on ehitatud. Hapi, üleujutuse hing,

tegi oma tööd vaimustunult, sest Sothis[37] oli ilmunud taevalae-le, mis tähendas, et Isis on Osirise taas ellu äratanud.
Pianhi palus abikaasal juhtida Niilusele ohverdamise rituaali, ilma milleta jõgi ei oleks talle armuline.
"Veel viimast korda," kuulutas ta. "Ma püüan ära hoida tuhandete surma."
"Sinu pealikud ja mina oleme selle abinõu vastu," lausus murelik Abilee.
Pianhi surus ta oma käte vahele.
"Mõnikord inimesed loobuvad meeletusest. Ma pean proovima, sa ju tead seda."

Musta vaarao kuju oli sama muljetavaldav kui suursugune tema hobune. Mehe ja hobuse pilgud kinnitusid kindlusemüü-ridele, kuhu oli ilmunud kindluse kirjutajast ülemus.

---

36 11,44 meetrit
37 Siirius.

"Ava otsekohe selle linna väravad, mis on minu oma, ja Memphise elanikele antakse armu. Mis puutub sõduritesse, siis vannuvad nad mulle truudust ja ma unustan nende sõnakuulmatuse."
"Kao minema, nuubialane! Minul on rohkem mehi kui sinul ja sa pole võimeline meie müüre isegi kriimustama."
Nool tõusis lendu ja riivas Pianhi pead. Äkki läks ta marru nagu panter ja tema hääl paisus raevust, mis pani Memphise kaitsjate vere tarretama.
"Vastavalt minu isa Amoni korraldusele vallutan ma selle linna nagu veekeeris!"
Must vaarao pööras otsa ringi. Kuni põhjalased end kogusid ja vibud vinna tõmbasid, oli ta juba laskeulatusest väljas.

Kui maa peale hakkas paistma uue päeva koit, kandis vool Memphise müüride alla igat sorti paatidest tehtud tohutud ujukid. Niiluse tase oli nii palju tõusnud, et linnamüürid polnud
262
enam muud kui tühine takistus, vaid paari mehe pikkuse jagu Nuubia sõdalastest kõrgemad. Ehitusväelased katsid mastide, varbaedade ja redelitega selle osa võimsast kindlusest, mis oli veest välja jäänud, ning vibulaskjate võitlus algas.
Purama mehed osutusid kiiremaks ja täpsemaks kui põhjalased. Vaevu olid nad noole lendu lasknud, kui juba lahkus vibult järgmine. Abilised täitsid lakkamatult nooletuppesid.
"Tungime Memphisesse!" käskis Pianhi, kelle raev kandus edasi kogu lõunalaste väele. "Ületame need müürid, mille Niilus alistas, et ükski vaenlane meid ei peataks!"
Lõputute tormijooksulainetena moodustasid Lamerskeny jalaväelased veekeerise, mida Pianhi oli ennustanud, ja võtsid oma valdusse kindlusemüürid, samal ajal kui Nuubia laevastik, mida juhtis vaarao isiklikult, ründas sadamat.
Üleujutatud kaitsjad püüdsid tulututult tagasi lüüa lõunala-si, kes kinnitasid oma laevad ninas olevate köitega jõeäärsete majade külge, mille lävi asus täpselt veepinna kõrgusel.
Lamerskeny näitas üles sellist innukust, et jalahaav ei pannud teda isegi kannatama. Kui ta siis hinge tagasi tõmbas, sai üks ravitseja haavale vähemalt meemähise asetada.
"Ilusaim päev minu elus! Kes oleks võinud uskuda, et ühel päeval õnnestub meil vallutada Memphise linn?"
"Ärge liigutage, pealik... Muidu läheb side lahti."
"Tee kiiremini! Ma tahan esimesena üle valge müüri ronida. Ma ei jäta seda au ju ometi Puramale."
Väsimatult jätkasid Nuubia vibukütid laskmist, kuni kogu vastupanu vaibus. Sügaval sisimas pidi Lamerskeny tunnistama, et Purama oli juhtinud oma mehi kauni ja karmi käega.
Kaks pealikut viipasid teineteisele ja silmitsesid ülevalt müürilt surnukehadega üle külvatud Memphist. Nad nägid Pianhit randumas ja sisenemas linna kahekordsete peaväravate kaudu, mis avanesid Ptahi templisse viivale alleele. Heitunud linnaelanikud tormasid igasse suunda ja häirisid sõdurite liikumist, kes ei teadnud enam, millistele käsklustele alluda.
Leides, et on juba piisavalt puhatud, viis Lamerskeny oma jalaväelased selle segaduse keskele, et vabastada tee mustale
263
vaaraole. Kantsidelt, kaitsekäikudelt, võimsate väravate kohalt ja tornidest laskus linna Nuubia sõdurite vallutusrõõmust röökiv laine. Nad tormasid kasarmusse,

kirjutajate töötubadesse, kindluseülema eluruumidesse. Need, kes püüdsid seda lainet pidurdada, tapeti kirve-, sõjanuia- või moõgahoobiga.
Lamerskeny märkas liiga hilja teda sihtivat vibukütti ja kõrvalepõige ei olnud piisavalt kiire. Nool tungis ta vasakusse reide ja sundis teda peatuma. Otsekohe olid tema mehed ta ümber koos.
"Mürri," nõudis Lamerskeny.
Ta lõikas ise pistodaga oma ihu, kiskus noole välja, pesi haava leige veega, mida üks sõdur talle tõi, ning asetas haavale ravitseja antud sigurijuure ja seejärel kihi mürri. Valu andis järele ja haav kuivas kiiresti. Pealik liikus edasi, heites rahuloleva pilgu vibukütile, kelle Purama oli tapnud.
"Sa vananed, Lamerskeny. Järgmisel korral..."
"Järgmisel korral on võit nagu tänagi! Mis meil karta on, kui me teenime kuningat, kes oskab jõest oma liitlase teha?"
Kartes üldisi tapatalguid, sundis rahvas viimaseid põhjala-si alla andma.
Kui Pianhi ilmus kahe väepealiku vahel viimase vastupa-nupesa ette, milleks oli endine valgete müüridega kindlus, astus Memphise kirjutajast kindluseülem tema ette.
"Kas sa lõpuks oled nõus alla andma?"
"Jah, Kõrgus. Lubage mul kummardada teie ees."
Kirjutaja astus täiesti kuninga juurde. Aina koogutades tõmbas ta mantlivarrukast pistoda, et see Pianhile rinda suruda.
Kuid tera tungis Lamerskeny akaatsiakätte, mille pealik oli sirutanud, et vaaraod päästa.
Hirmunud kirjutaja ei üritanud vähimatki vastupanu, kui Lamerskeny tal sellesama käe antud hoobiga kolju purustas.
"Kas sa pead mind tõepoolest liiga vanaks, et vaarao elu kaitsta?" küsis Lamerskeny Puramalt.
Hädakisa ja hala tõusis tänavatelt ja tänavakestelt, hala, mis muutus peagi tervitushüüdeiks Pianhi, Memphise uue valitseja auks.

62

Vürst Akanosh võttis Yegebi vastu oma Saisi palee eluruumides. Pikliku näo ja lõputute kätega nõunik mõtiskles mõnuga lahendusest, mille liibüalane oli valinud, et oma kallist naisest vabaneda. Tema, kes ta oli kirjutanud otsustava kirja, jäljendades täpselt Koidiku käekirja, oli üpris uhke, et tal õnnestub korraga mitu vaenlast hävitada.
"Te soovisite mind näha, vürst Akanosh?"
"Ma tahtsin sind tänada, et sa mu silmad avasid. Ma teadsin oma naise päritolu, kuid ma olin ekslikult otsustanud selle unustada. See sõda on tõe proovilepanek ja sa tegid õigesti, et selle päevavalgele tõid."
Yegeb kummardas.
"Ma täitsin vaid oma kohust."
"Ma armastasin oma abikaasat siiralt, Yegeb. Nüüd ei tea ma enam, kuidas tegutseda. Kas sa oled nõus mind aitama?" "Mil moel?"
"Ma ei ole võimeline teda ise kõrvaldama, nagu Tefnakt seda minult nõuab. Väikese vaevatasu eest võtaksid sa selle ehk enda peale?"
"Mida te pakute, vürst Akanosh?"
"Koti kulda ja maja minu valdustes."
Yegeb kaalutles.
"Ütleme... kaks kotti kulda, maja ja osa sinu saagist."

"Sa nõuad liiga palju."
"Kas see pole siis paras palk?"
"Tule, Yegeb."
"Te soovite, et ma sekkuksin... viivitamatult?"
"Ei maksa enam aega raisata."
265

Akanosh läks Yegebi ees ja avas ukse. Toas istus alistuv nuubialanna.
Yegeb otsustas kägistamise kasuks. See on aeglane ja valuline surm.
Kui Yegeb sammu ohvri poole astus, tõmmati ta äkki jõhkralt tagasi nahksilmusega, mis tema pehmesse kõrri lõikus.
"Kui õnnelik ma olen sind tappes," sosistas vürst Akanosh. "Tänu üleujutusele kaovad ussikesed... Tänu minule vabaneb Tefnakt ühest kakandist."
Kõri puruks ja paisunud keel suust ripnemas, suri Yegeb korisedes.

"Isand, see on õudne, kohutav!"
"Millest selline ärritus?" küsis Tefnakt Nartrebilt.
"Yegebi pärast..."
"Räägi siis ometi!"
"Ta on surnud, isand! Tema laip leiti ühelt kitsalt tänavalt palee lähedal. Keegi on ta kägistanud."
"Ameti ohud," arvas väeülem. "Yegebil oli palju vaenlasi." "Süüdlane tuleb võimalikult kiiresti kinni võtta!" "Keda sa kahtlustad?"
"Vürst Akanoshi! Ta sõitis täna hommikul koos naisega Sebennytose maakonda."
"Suurepärane. Oma paleesse suletud nuubialanna ei saa meile enam kahju teha. Liibüa hõimujuhid tunnevad Akanoshi vastu suurt austust ja mul ei ole kavatsust teda süüdi mõista, vaid pakkuda talle vastutavat ametikohta oma valitsuses. Ausaid mehi tänavalt ei leia."
"Kuid... ta on kurjategija!"
"Hoolitse sina enda eest, Nartreb, ja lase minul otsustada minu alamate üle."

Iial enam ei hakka Tefnakt ennast koormama suure kuningliku abikaasaga. Vastupidiselt tava nõudmistele hakkab ta
266
valitsema üksi ja rahuldub sohinaistega, et oma ihasid rahuldada. Koidiku reeturlikkus on ta silmad lõplikult avanud: ta ei tohi kinkida oma usaldust mitte kellelegi. Tõelist võimu ei jagata.
Yegebi kadumine sobib talle: Yegeb ja Nartreb koos moodustasid kardetava paari, kes varem või hiljem oleks tema vastu vandenõu sepitsema hakanud. Kuid hoida ohjes Nartrebi, rikutud ja vägivaldset olendit, ei pakkunud mingit raskust: Tefnakt kasutab teda räpaste tegude täideviijana. Kui aeg käes, asendab ta tema mõne veel aplamaga.
"Isand..."
"Mis jälle, Nartreb? Ma juba ütlesin sulle, et Akanosh on väärtuslik liitlane. Ära raiska oma aega tema mustamisega." "Isand... Memphis on langenud!"
Vaatamata tapvale suvekuumusele haaras Tefnakti külma-tunne.
"Pianhi tormijooks..."
"Ei, mitte tormijooks. Ta kuulutas ennast linna valitsejaks."
"Aga kaitsemeeskond, kindlusemüürid, täiendav abivägi..."

"Must vaarao kasutas ära üleujutust, et muuta Memphise kaitse olematuks. Tuhanded põhjalased on tapetud, ellujäänud andsid alla ja on värvatud nuubialase teenistusse."
"Memphis... Memphis oli vallutamatu!"
"Välja arvatud sel ajal, kui jõest sai Pianhi liitlane."
"Tema kaotused pidid olema tohutud!"
"Ei, isand. See oli kerge piiramine ja kiire võit."
"Rahvas hakkab mässama!"
"Ta tapetaks. Kuid me ei ole veel alistatud. Liibüa sõjavägi on tugev ja tal on suur hulk võitlusvalmis sõdureid. Delta ei alistu kunagi."
"Sul on õigus, Nartreb: võitlust tuleb jätkata."

Maa lõi valgeks ja käes oli tõepoolest uus päev. Amoni määratud vaarao valitses lõpuks ometi Memphise, "Mõlema Maa Kaalude" üle, mis leidsid niimoodi üles oma tasakaalukeskme.
267
Ometi kartsid paljud memfislased musta vaarao kättemaksu. Kas ei olnud nad end määranud julmale karistusele, kui keeldusid kahel korral talle linna väravaid avamast?
Hulk aukandjaid oli juba anunud kuninganna Abilee halastust, kuid too ei olnud midagi lubanud. Seadnud end sisse Thutmosis I palees valgete müüridega kindluse lähedal, harjutas Pianhi end suure Jinna mõõtmetega, et valida õige käitumisjoon. Häireolukorras Nuubia väed olid linna omavahel piirkondadeks jaganud.
Haavadest peaaegu paranenud Lamerskeny küsitles ükshaaval kõiki musta vaarao lipu alla üle tulevaid sõdureid. Need, kes tundusid talle kahtlased, jäeti relvadest ilma ja saadeti tammi parandama. Mis puutub võidukatesse jalaväelas-tesse, siis oskasid nad hinnata Memphise suure kasarmu mugavusi ja head toitu, mida pakkusid neile elanikud, et neid meelitada.
Koit märkis valguse võitu pimeduse üle ja Pianhi kuulutas välja otsuse.
"Memphis tuleb puhastada."
Kuninganna Abilee, Lamerskeny, Purama ja Tarkpea võ-patasid. Milleks selline julmus, kui elanikkond pole ilmutanud vähimatki mässumeelsust?
"Valitseja, kas see on tõesti vajalik?..." sekkus Purama.
"Möödapääsmatu," lõikas Pianhi. "See kokkupõrge on rüvetanud Ptahi linna. Niisiis lähen ma ennast puhastama tema templisse, hommiku asupaika, ohverdan talle härgi, sarvedeta pudulojuseid, kodulinde, toon jookohvri kõigile jumalustele ning seejärel puhastan pühamu ja kogu linna seebikivi ja viirukiga. Pärast seda ja alles pärast seda asume tegelema maiste asjadega."

Ptahi templis viidi läbi Pianhi kroonimise rituaalid, mis tegid temast mõlema maa elanike silmis Alam- ja Ülem-Egiptu-se kuninga. Must vaarao ja tema abikaasa ilmusid templiga ühendatud palee "ilmumise aknale" kõige tähtsamate aukandjäte
268
tervitushõisete saatel. Linn juubeldas, olles kindel, et näeb algamas uut õitseaega.
Tarkpea, kes oli ehitud mitme kuldkeega nagu Lamerskeny ja Puramagi, sai sõnumi, mille sisu ta kohe valitsejale edasi andis.
"Valitseja, kõigi Memphise maakonna kindluste meeskonnad on oma kantsid maha jätnud ja põgenenud!"
Uudis ei tundunud Pianhit rõõmustavat.
"Sa mõtled delta vallutamise peale, eks ole?" küsis Abilee.

"Babyloni[38] kindlus tõkestab tee delta lääneossa. Meid ootab ränk lahing."

63

Liibüalaste ridades hakati vähehaaval Memphise langemisest toibuma. Kaotus oli muidugi oluline, kuid Tefnakt suutis lootust üleval hoida ja kutsus kokku delta maakondade juhid, kes olid talle endiselt ustavad. Pianhilt võisid nad loota vaid mässajatele määratud karistust; Tefnaktilt vääramatut iha võita ja tagasi vallutada kaotatud alad. Et Memphis ei olnud vallutamatu, miks siis mitte järgida musta vaarao eeskuju? Kui aeg küps, langeb suur linn taas liibüalaste kätte.

"Vaatamata tagasilöökidele," kuulutas väeülem Tefnakt tulisusega, mis rahustas tema liitlasi, "on meie jõud endiselt märkimisväärsed ja täiesti võimelised takistama Pianhit deltat vallutamast. Siin on kava, mille ma teile ette panen: tõkestada nuubialaste edasitungimine kahes järgus, kinnistada nad ühte kindlasse paika ja üllatada neid vastupealetungiga. Esiteks: Babyloni kindlus. See on piirkonnas üks vanemaid ja tugevamaid. Et ta on ehitatud künkale, pole üleujutusest tema ründamisel mingit kasu."

Kuuekümnenda eluaastani jõudnud rikas ja natuke liiga tüse vürst Petisis, Athribise linna valitseja, võttis sõna.

"See Pianhi on saanud vaaraoks ja keegi ei kahtle enam, et ta on kindlasti jumal Amoni kaitsealune... Ehk võtab ta selle kindluse oma valdusse nagu siiamaani kõik teisedki?"

"Et aus olla," vastas Tefnakt, "siis ma usun, et ta saab sellega hakkama. Kuid see uus võit nõrgestab teda, sest piiramine tuleb pikk ja raske."

"Seda muidugi... Ja teiseks?"

"Veelgi raskem piiramine!"

"Milline, väeülem?"

270

"Kui Babylon on vallutatud, tahab Pianhi saada lähima suure linna valitsejaks ja selleks on Athribis. Seetõttu langeb otsustav osa sinule, Petisis."

"Ma pean vastu nii kaua kui võimalik, aga..."

"Ja mina sekkun kõigi oma vägedega, vibuküttide, jalaväe-laste ja laevameestega, kelle ma koondan homsest alates Mostaisse, minu pealinnast Saisist kagusse. Me ründame Pianhi leeri pistriku kiirusel ja raiume tükkideks tema väe, mis on sinu kindluse ees maasse naelutatud."

"See on osav plaan ja peaks õnnestuma," nõustus vürst Petisis teiste maakonnavanemate heakskiidul.

Pianhi andis Vaprale soola. Tugeva kuumusega, kui loom palju higistas, vajas ta seda. Et vältida seederikkeid, jõi Vapper palju vett, sõi hästi kuivi odrateri ning erinevaid puu- ja aedvilju. Õhtu saabudes hõõrus Pianhi teda värske heina tuustidega, mis imasid endasse niiskuse ja higi, ning vestles loomaga, et päevast kokkuvõtteid teha. Kuni selle ajani olid looma silmad olnud alati naerul. Tol õhtul aga näis tema pilk peaaegu et tõsine.

"Kas ta on mures?" küsis Abilee.

"Ei, kuid ta kardab deltat nagu me kõik. See on piirkond, mida ei tunne ükski meie sõdur ja mis on kindlasti täis lõkse."

"Kas sa kõhkled?"

---

38 Babylon on iidse Kher-Aha kindluse hilisem nimi.

"Kõhklusele pole enam kohta, Abilee. Alam-Egiptus on osa kuningriigist, mille Amon mulle usaldas ja see ei tohi jääda mässuliste kätte. Kuid katsumus tõotab tulla ränk... Me läheme võitlema Tefnaktiga tema oma maal, kaotades enne palju mehi Babyloni kindluse piiramisel."

"Kõikjale, kuhu sa nad viid, Valitseja, järgnevad nad sulle. Nad teavad, et sina oled valguse poeg, jõe vend ja Maati teener."

Pianhi paitas hellalt Abilee palgeid.

"Kas ilma sinuta krooniks edu ainsatki mu tegu?"

271

Nartreb toibus Yegebi surmast kiiresti ning loobus asja edasisest uurimisest. Lõppude lõpuks saab ta väga hästi hakkama ka ilma oma kaaslaseta, kes üsna sageli oli temasse suhtunud teatud põlgusega, sest pidas end haritumaks. Yegebi teadmised matemaatikast olid tal võimaldanud sisse seada täpse arvepidamise varanduste üle, kuid nüüd kuulub kõik see nagunii Nartrebile! Ja et ta tundis endas varahoidja hinge, ei raisanud ta omandist raasukestki.

Saisis, delta kõige suuremas ja rikkamas linnas, ei olnud Nartrebil mingit ohtu. Eales ei saa must vaarao nii kaugele tungida, eriti pärast neid lööke, mis Tefnakt annab Athribist piiravale Nuubia väele. Väeülema plaan oli tõepoolest väga hea ja ta Mostaisse koondatud väed janunesid kättemaksu.

Kui hakata mõtlema, siis hakkaski Yegeb juba vanaks jääma ning tal jäi puudu auahnusest. Teda oleks rahuldanud oma varanduste vahtimine, samas kui tema, Nartreb, tunneb, et ta saatus on poliitika. Sõda kestab veel kaua, sest pärast võitu Athribise all püüab Tefnakt tagasi vallutada kaotatud maa-alad.

Siis läheb tal vaja peaministrit, kes jääks tagalasse ja tegeleks vaid valitsemisega. Et Nartrebi valitsuspõhimõtted on juba välja töötatud, langeb ametikoht talle lausa sülle.

"Vang soovib teid näha," hoiatas teda ülemvangivalvur.

"Koidik? Aga see vangla on räpane ja haisev..."

"Sel juhul, kui te vestlusega nõustute, lasen ma vangi üle viia mõnda teid väärivasse kohta."

"Hmmm... Olgu ta pestud ja lõhnastatud."

"Teie käsul."

Ootamatu meelelahutus... Kui ta oli teda vägistada proovinud, oli lipakas vastu hakanud. Sel korral on ta tema võimuses. Kuid mida küll on neiul talle usaldada?

Vaatamata väsimuse jälgi kandvale näole, lühikesele kahvatukollasele kleidile, mis jättis õlad paljaks, ja paljastele jalgadele, oli Koidik veetlev nagu vaevu lapseeast välja jõudnud noor tütarlaps.

272

Nartreb tundis endas kerkimas tugevat iha. Paksud huuled pundusid, kael läks jämedamaks ja tüsedad sõrmed värisesid nagu maod.

"Mida sa tahtsid mulle öelda, väikseke?"

Koidik vältis Nartrebi ahnet pilku.

"Teil Yegebiga oli õigus... Ma tahtsin oma isa eest kätte maksta, nagu ma seda olin tõotanud."

"Tore on... Kuid see kahetsus on hilinenud, kas sa ei arva?"

"Minu karistus on kohutav! Ma ei talu seda kongi, seda mustust, seda niiskust... Palun andesta mulle, Nartreb!"

"Võimatu, väikseke. Tegemist on Tefnakti määratud karistusega ja mul ei ole mingit võimalust seda muuta."

"Ma anun sind... Pane mind mõnda teise kongi, kus on parem õhk ja pole söödikuid!"
"Mida on sul mulle sellise eesõiguse eest vastutasuks pakkuda?"
Koidik laskis kleidil piki oma nooruslikku keha aeglaselt maha libiseda.
Nartrebil hakkas sülg voolama.
"Sa pead laskma mul teha kõik, mida ma tahan..."
"Olen nõus."
"Ja tuleb ka osaleda... Ma vihkan elutuid emaseid."
"Ma annan oma parima."
Nartrebil polnud mingit kavatsust Koidikut teise kongi üle viia. Kui Tefnakt asjast teada saaks, vihastaks ta nõuniku peale. Et aga valetamine oli üks Nartrebi annetest, ootasid teda ees kaunid naudingu tunnid.
"Tule, väike, ja suudle mind," käskis ta.
Koidik tegutses roomaja väledusega. Ta vajutas hambad nii sügavalt Nartrebi kõrisse, et pani vere purskama.
Pöörane valust, virutas mees ta rusika- ja põlvehoopidega eemale. Juba hinge heitnud naine ei näinud, millise surma mees talle oli määranud, trampides tema kehal hullumeelsusele lähedase raevuga.
273
"Milline on Nartrebi seisukord?" küsis Tefnakt.
"On ilmnenud nakkus, mille vastu on raske võidelda," arvas kirurg. "Mul oleks vaja suurt kogust haruldasi ja kalleid ravimeid."
"Ära raiska neid, minu vägedel läheb neid tarvis."
"Kas ma pean aru saama, et..."
"Lase tal surra ja ära vähenda tema piinu. Kui üks inimene on võimeline selliseks alatuseks ja tooruseks, siis tähendab see, et tal pole juba ammu enam hinge olemas."
Tefnakt oli näinud Koidiku surnukeha. Armastuse nimel, mida nad olid jaganud, võlgnes ta naisele selle viimse kättemaksu.

64

Silitades Babyloni kindluse lähistel oma hobuse kaela, mõtles Pianhi Heliopolise pühale linnale, mille sissepääsu see kindlus valvas.
Heliopolis, Re linn, jumalik valgus, milles oli sündinud egiptuse vaimsus. Heliopolis, kus olid välja mõeldud ja koostatud püramiiditekstid, mis käsitlevad kuningliku hinge lakkamatut muundumist sealpoolsuses. Just siin oli jumaluse hääl end esimest korda kuulutanud Egiptuse pinnal.
Musta vaarao süda tõmbus kokku, kui ta lähenes oma olemasolu haripunktile. Kas tema, kauge Nuubia poeg, oleks võinud kujutleda, et ühel päeval on ta nii lähedal selle tsivilisatsiooni, tema eluviisi ja selle põhjuste allikale?
Ta ei suutnud peletada nukrust, mis teda oli vallanud. Kui palju läheb veel vaja sõdurite laipu, et jõuda Heliopolisse?
Abilee võttis Pianhi käe õrnalt pihku.
"Pea vastu," sosistas ta.

"Seal nad on!" teatas üks luuraja pealikule, kelle kohuseks oli paigutada valvurid Babyloni kindlusemüüridel õigetele kohtadele.
Pealik läks kohe kindluseülema juurde, kelleks oli neljakümneaastane väga peene naha ja aristokraatliku hoiakuga liibüalane. Delta rikka perekonna poeg ning kolme lapse isa, oli ta nautinud talle osaks langenud lihtsat ja tõketeta ametiedu.
"Kui palju neid on?"

"Minu arvates kogu Nuubia vägi."

"Must vaarao?"

275

"Ta ratsutab kõige ees."

"Kas meie mehed on valmis?"

"Nad võitlevad viimse hingetõmbeni. Ja nad tapavad palju nuubialasi, kuni Saisi abijõud ründajad lõplikult minema kihutavad."

"Abijõudu ei tule."

"Ei tule abijõudu, aga..."

"Me saime käsu vastu pidada nii kaua kui võimalik ja tekitada vaenlasele võimalikult palju kahju. Kuid me võime loota vaid iseenda peale."

"Selge, kindluseülem. Meil jätkub toitu ja vett mitmeks kuuks."

"Mida sa arvad nuubia kiviheitjate tõhususest?"

"Kardetav."

"Nende relvastus?"

"Parim."

"Kaitsemeeskonna meeleolu?"

Pealik kõhkles.

"Ma nõuan tõtt."

"See ei ole väga kõrge... Meie meestele on nuubia sõdalaste vaprus ja musta vaarao visadus teada. Kas ei räägita, et taevas kaitseb teda ja et tema abikaasa võluvägi võimaldab tal alati leida tee võidule?"

"Võtku igaüks värisemata oma koht sisse ja olgu jumalad meile armulised."

"Milline toredus!" hüüatas Lamerskeny Babyloni kindlust nähes. "Memphis oli liiga lihtne... Sel korral saame me tõeliselt võidelda."

Purama tegi mossis näo.

"Et ühtki redelit püsti saada, ohverdame oma viiskümmend meest... Babyloni vibuküttidel on parimad kohad laskmiseks, minu omad ei saa nii tõhusalt tegutseda."

"Millal sa ometi oma hädaldamise jätad? Sa unustad, et Pianhi on see, kes juhib vägede liikumist!"

276

Tõstes pilgu Babyloni müüride poole, ei suutnud Purama end rahustada.

"Mullavalle müüride vastu kuhjates kohtab ehitusvägi võibolla ületamatuid takistusi... Meie kaotused tõotavad kujuneda tõsisteks. Oletame, et me purustame selle rõnga, aga millise väega me siis deltat ründame?"

"Küll Pianhi leiab väljapääsu."

Vibuküttide pealik ärritus.

"Mis sinu kahtlemisega on juhtunud, Lamerskeny?" "Kui sina oleksid minu ülemus, vajuksin ma masendusse. Kuid vaarao valitseb ja homme tõuseb päike taas."

Hommik oli särav, mahe tuuleõhk leevendas päikese kuumust. Tuhanded nuubialased valmistusid andma oma elu, et avada pääs deltasse ja liibüalaste valduses olevatesse rikastesse Alam-Egiptuse maakondadesse.

Purama vibukütid püüavad katta ehitusvägede mehi ja Lamerskeny jalaväelasi, kuid Pianhi teadis, et hulk tema rel-vakaaslasi langeb Babyloni kindluse jalamil.

Enne kui must vaarao andis rünnakukäsu, võttis nuubialaste ridades maad sügav vaikus.

Vapper hirnatas, ajas end tagajalgadele püsti, kuid rahunes siis iseenesest, pilk kindluse peaväraval, mis avanes aeglaselt nagu unenäos. Liibüa kindluseülem astus

väravaesisele sillutatud platsikesele, viskas enda ette maha mõõga ja vibu, sammus otse Pianhi juurde ja laskus põlvili.
"Vaarao krooniti Memphises," kuulutas liibüalane. "Jumal käskis tal valitseda Egiptust ja teha see õnnelikuks. Miks peaksin mina külvama surma ja häda, kui mul tarvitseb vaid kuuletuda, et vältida suurt õnnetust? Võtke vastu alistunud Babyloni kindlus, Valitseja."
Vaikus kestis veel mõne hetke, nagu oleks kogu Nuubia vägi hinge kinni hoidnud. Seejärel hirm haihtus, rõõm paisutas südameid ja kirjeldamatult hõisates kiirustasid Babyloni ning Pianhi sõdurid üksteisele vastu, et õnnitlusi jagada.
277
Must vaarao läks üle Babyloni kindlustatud künka ja puhastas end Kebehi järves, kus jumalik valgus pesi tema nägu ürgjõust pärit veega. Nõnda taaslaetud Pianhi suundus Heliopolise liivakünka poole, kus oli esimest korda ilmunud elu. Loojuva päikese palge ees ohverdas ta loovale algele valgeid härgi, piima, mürri, viirukit ja lõhnaõlisid ning astus siis preestrite tervitushõisete saatel Atumi[39] templisse. Nad tunnistasid teda taas kui vaaraod, igal hetkel maailma loova jumalate üheksaainsuse venda.
Kuningas lausus rituaalsed sõnad, mille eesmärgiks oli tagasi lüüa nähtavad ja nähtamatud vaenlased, riietas end hommiku asupaigas puhastatud rõivastesse, sõlmis kinni peapae-la, mis andis talle nägemuse jumalate maailmast, ning läks üles trepist, mis viis templi teisele korrusele, kust ta imetles gra-niitobeliski, ürgkivi, millest oli kehastuse saanud algvalgus.
Nüüd pidi ta üksi astuma Atumi salajasse pühamusse, jumala, kelle nimi tähendas korraga nii "Olev" kui ka "Mitteolev". Pianhi purustas naost sulgeva pitseri, avas kulduksed ning nägi loomise müsteeriumi, igavest liikumist, mis kehastus hommikupaadi ja õhtupaadi lakkamatus rändes.
Siis teadis vaarao, miks ta oli ette võtnud selle pika ja ohtliku teekonna, miks ta oli enda ja oma lähedaste elu ohtu seadnud, miks oli vaja, et mõlemad maad ühineksid ja et neid valitseks armastus.

65

Heliopolise saladusliku võlu all, akaatsiate ja tamariskide varjus pühitses kuninglik paar rituaale Ramses II ja Ramses III templites, kaunistas õitega Vana riigi igavese elu puhkepaiku ja avaldas austust härg Mnevisele, valguse maise jõu kehastusele.
Pianhi hindas eriti Atumi sükomoorilehtlat ja püha puu templit; puu lehtedele oli üks Thothi maski kandev preester kirjutanud musta vaarao kroonimisnimed. Salud, aiad, oliivi-salud ja veesilmad tegid Heliopolisest koha, kus oli meeldiv elada ning kus oli igal sammul tajutav jumalate juuresolek.
Ainult pealik Lamerskeny oli halvas tujus.
"Me kaotame aega," kaebas ta Puramale. "Vaata meie sõdureid: nad kannavad laiade varrukatega särke, kellukesi ja savannis kappavaid gaselle kujutavate tikanditega kaunistatud voldilisi niudepõllesid ja kogu päeva lasevad nad armunud näitsikutel end koguni lõhnastada! Ja kõik need aukand-jad alates ülemkirjutajast kuni kroonikandjani välja, kes aina laulavad kiidulaule Pianhile! Me uinume oma kuldkeedel ja meil kaob võitlusisu. Niimoodi me küll Athribist ei valluta."
Purama naeratas.
"Ära muretse, pealik. Kas vaarao ei leia siis lahendust?"

[39] Atum - Heliopolise kosmogoonia järgi maailma ja jumalate looja ning isand.

Athribis, mille võrdkujuks oli must härg, oli rikas ja võimas linn, mille üle valitses uhkusega vürst Petisis, kelle nimi tähendab "Isise and". Vaatamata majanduslikule kaosele, mis kaasnes liibüalaste tulekuga, võis ta hoobelda, et on kõhu täis söötnud kõigil oma maakonna pealinna elanikel ning et linna kaitsjad on talle ustavad.
279
Olles nautinud jaheda kümbluse mõnusid, tavatses vürst Petisis istuda külluslikult kaetud hommikulauda, mida egiptlased kutsuvad "suu pesemiseks", sest enne söömist on sobilik seda puhastada. Tal oli mõõdutundetu isu kitsejuustu ja kuivatatud kala järele.
Kuid uudis, mille tema erakirjutaja talle just oli toonud, rikkus vürsti isu täielikult.
"Babyloni kindlus andis võitluseta alla... See on võimatu!"
"Kindluseülem tunnustas musta vaarao ülemvõimu. Seega ei olnud tal enam mingit põhjust oma mehi ohvriks tuua."
"Tefnakt käskis tal vastu pidada ja ta teadis selle vapruse hinda! Kus asub Pianhi?"
"Ta peatub Heliopolises."
"Ta ei viivita meie ründamisega... Kutsu kokku kõik kaitsemeeskonna pealikud."
"Vürst Akanosh saabus just Sebennytosest ja soovib teiega kõnelda."
"Tulgu sisse."
Mehed tervitasid. Juba ammu pidasid nad teineteisest lugu.
"Sa sõitsid öösel, Akanosh?"
"Ma asusin teele kohe, kui kuulsin Babyloni langemisest. Kas uudis on kinnitust leidnud?"
"Kindluseülem avas mustale vaaraole väravad. Pianhi ei pidanud isegi tormijooksu korraldama ega kaotanud ühtegi sõdurit."
"Seega on Tefnakti plaani esimene osa suurejooneline läbikukkumine."
"Ja Pianhi vägi ilmub terves koosseisus minu linna müüride alla..."
"Sellele sõjale tuleb lõpp teha," kuulutas Akanosh. "Kas sa soovitad mul..."
"Ava ka sina oma linna väravad ja alistu Egiptuse seaduslikule vaaraole."
"Kas sa annad endale täielikult aru, mida see nõuanne endaga kaasa toob?"
"See ei ole reetmine, Petisis. Tefnakti juhtimise all üritasime
280
me võita Pianhit ja see ei õnnestunud. Nüüd on ta vaarao ja me peame talle kuuletuma. Milleks lasta meie maakondadel asjatult kannatada?"
Akanosh oli kõik mängu pannud. Petisis võis lasta ta kinni võtta ja saata Saisi, kus ta hukataks.
"Ma avaldan sulle ühe saladuse, Akanosh: ma ei ole liibüa-lane, vaid egiptlane. Et Athribis läheb tagasi tõelise vaarao valitsuse alla, on minu vanaduspõlve suur rõõm."

"Sa oled väga tore," ütles pealik Purama oma ametivennale Lamerskenyle. "See lühikeste laiade varrukatega särgike sobib sulle oivaliselt."
"Aitab küll, vibukütt! Ma tunnen õudust sellise moodsuse ees."
"See siin ei ole labane! Näha, kuidas Athribise vürst annab oma linna Pianhile, pole tavaline etendus."
"Me oleme sõdurid, mitte õukondlased. Mulle oleks rohkem meeldinud seda kindlust mõõgaga vallutada."
"Hoia oma jõuvarud Saisi jaoks... Tefnakt juba alla ei anna, selles võid kindel olla."
Lipulaeva pardal saabusid Pianhi ja Abilee Athribise sadamasse. Vürst Petisis oli lasknud püstitada kullatud puust var-jualuse, et võtta kuninglik paar seal vastu päikesekiirte eest kaitstuna.

"Astuge oma elupaika, Valitseja. Selle varandused on teile kingiks: teile kuuluvad minu kullakangid, türkiiside, keede, ohutiste, kuldnõude, kuninglikust linasest riiete, peene linasega kaetud voodite, viiruki ja salvinõude varud ning hulgaliselt hobuseid minu tallidest."

"Kas sa kingid mulle parimad nende seast?"

"Kui keegi varjab teie eest oma parimaid hobuseid, Valitseja, siis sureb ta jalamaid!"

"Tõuse püsti, Petisis."

"Ma olen egiptlase poeg, Valitseja, ja ma olen teile tänulik, et annate Athribisele vabaduse. Mis puutub liibüalaste poegadesse

liibüalastesse, annavad nad täna end teie võimu alla."

Esimene, kes ette astus, oli vürst Akanosh koos abikaasaga. Pianhi hindas nende igasugusest argusest vaba suursugusust.

"Me oleme võidetud. Nüüdsest kuulub Sebennytose maakond Egiptuse vaaraole. Näidaku ta end armulisena minu alamate ja minu abikaasa suhtes, kes on päritolult nuubialanna, kuid ustav oma perekonnale."

"Ülistatud olgu sinu ettenägelikkus," vastas Pianhi. "Teeni ustavalt seda riiki ja tema kuningat ning tegutse edasi Sebennytose asevalitsejana."

"Kas te usaldate mind, liibüalast?"

"Ma usaldan meest, kelle südameasjaks on seista hea oma maakonna ja tema elanike eest. Et sa asetad nende heaolu kõrgemale enese omast, oskad sa nad õnnelikuks teha."

Linnapead, ametnikud, nõunikud, kohtunikud, väepealikud, ühed egiptuse, teised liibüa päritolu, tulid järgemööda mustale vaaraole ustavusvannet andma. Rikka Letopolise maakonna vürst järgis nende eeskuju.

Igaühe puhul täpsustas Pianhi seda osa, mida too peab täitma, austades Maati seadust ja säilitades mõlema maa ühtsust, mille vankumatuks tagatiseks ta on. Pidu algas alles hilja õhtul pärast seda, kui enamiku delta valitsus oli kindlaks määratud.

Närides küpsetatud pardikoiba ja kastes seda maheda valge veiniga, ei saanud Lamerskeny hoiduda kõva häälega mõ-tisklemast.

"Jääb veel Sais, Tefnakti pealinn... Viimne lahing ja kõige ilusam!"

Pianhi mängust hüppas akaatsiakäele. "Siin sa oledki! Sa kaitsed meid lõpuni, eks ole?" Väike kiskja ronis kangelase õlale ja limpsis ta põske. "Vaaraol on õigus: ettevõtmine tuleb lõpule viia. Kurb oleks surra viimase lahingu ajal."

66

Tefnaktile truuks jäänud võitlejad olid kogunenud oma isanda ümber tema Saisi paleesse. Muidugi ülistasid nad lõplikku võitu nuubialaste üle.

"Athribis reetis meid," avaldas Tefnakt, "ja enamik liibüa hõimujuhte on Pianhile alla andnud."

"Mis siis!" hüüdis üks vana pealik. "Me ei pea taga kahetsema selliseid pelgureid. Nüüd teame vähemalt kindlalt, kelle peale võib loota. Tulge Mostaisse, kuhu on koondunud meie väed, ja te näete, et me oleme võitluseks valmis, väeülem!"

"Teadke, et ma ei anna kunagi alla. Meie sõjavägi on nagu ennegi piisavalt tugev, et takistada Pianhit vallutamast Saisi, mida ta tahab uputada tulle ja verre."

Üks noor pealik läks põlema.

"Te eksite, väeülem! Pianhi ei ole lasknud tappa ühtegi eraisikut ja ükski neist, kes on tunnustanud tema võimu, ei ole pidanud kahetsema."

"Sa ise oled eksiteel. Nuubialasel on vaid üks eesmärk: mind hävitada ja koos minuga pühkida maa pealt kõik liibüalased. Siiani on ta kavalalt armulikkust teeselnud. Peagi paljastab ta oma tõelise olemuse: halastamatu julmuse."
"Teie kõne ei ole veenev, väeülem. Tõsiasjad on tõsiasjad."
"Kas sa tahad minu väest lahkuda?"
"Tunnistagem lüüasaamist, väeülem. Pianhi annab meile andeks."
Vana pealik torkas pistoda noore mehe rinda, kes vajus kokku, pilk täis hämmastust.
"Me asume võitlusse ja me võidame," kinnitas mõrtsukas.
283

Delta kaardile jäi veel vaid üksainus allutamata maakond: Sais, kus valitses Tefnakt.
"Viimane vahemaa," ütles Lamerskeny.
"Tefnakt on jätnud enda kõrvale oma parimad mehed," arvas Purama. "Siiani, Kõrgus, olete te säilitanud hulgaliselt elusid. See kokkupõrge tuleb aga surma toov."
Mängust õlal istumas, oli Pianhi mõtlik.
"Kui teie oleksite Tefnakti asemel, millise tegevuskava te valiksite?"
Lamerskeny kratsis oma puust kätt.
"Ükski kindlus ei hakanud meile vastu... Sais ei ole erandiks. Sinna sisse sulgumine ei jäta talle mingit ellujäänus võimalust."
"Järelikult," arendas Purama mõtet edasi, "on ta kogunud oma väed mujale, kahtlemata ühele teedest, mis viivad Saisi."
"Ma võin teile isegi öelda täpse koha, kus ta meid ootab: Mostai."
"Kõrgus, kuidas..."
"Liibüa vürstid andsid mulle seda teada. Ma tahtsin sellele vaatamata kuulda, mis teie arvate." Lamerskeny astus ette.
"Et ta teab, et tema liitlased on ta hüljanud, teab ta samuti, et nad on välja andnud Mostai nime! Seega muudab Tefnakt varitsuskohta."
"See pole kindel... Ta vajab piisavalt ruumi sõjavankrite liigutamiseks, ja korraga nii jalaväelasi kui ka laevu ümber paigutada ei ole lihtne."
"Laske mul selles veenduda," palus Lamerskeny.

Tarkpeas võitlesid rõõm ja valu. Rõõm näha võidutsemas musta vaaraod, valu, sest õukond ei naase enam kunagi Na-patasse ja Nuubiasse. Pianhi oli teda ette hoiatanud, et määrab Tarkpea ühe tähtsa ministeeriumi palgale, ning kirjutaja kavatses oma pere Egiptusse elama tuua.
Kuid kus hakkab elama kuninglik paar, kas Teebas või
284
Memphises? Kindlasti suvel Põhjas ja talvel Lõunas, soovides näidata, et vaarao ei jäta tähelepanuta ei Alam- ega Ülem-Egip-tust. Jäi veel tühjendada Saisi mädapaise, viimane, mis rõhus jumalatest armastatud maa suurt keha.
Vaatamata lõbusale ja pingevabale õhkkonnale, mis valitses Athribises, tundis Tarkpea, et Pianhi ei ole rahulik. Kuigi Tefnakt oli nõrgemaks jäänud, kartis kuningas meeltesegaduses liibüalaste tugevat ja ootamatut vastulööki, mis uputaks Põhja verre. Ja valitseja oli mures ka Lamerskeny pärast, kelle ülesanne kestis kauem, kui ette nähtud.
Mis puutus Puramasse, siis kaotas too kannatuse. Kui ta poleks olnud kuulekas sõdur, oleks ta meelsasti Pianhi korraldused täitmata jätnud ja ametivenda otsima läinud, sest ta ei kahelnud hetkekski, et mees on raskustes.
Oma õnne peale kihla vedades oli Lamerskeny võib-olla mängu kaotanud.

Ta oli tolmune, väsinud, janus ja pahur, kuid elus.
Lamerskeny keeldus rääkimast enne, kui oli joonud savi-kannutäie jahedat õlut ja puhastanud oma akaatsiakäe, mille küljes turritas kenake hulk okkaid.
"Ma pidin liikuma mööda metsatukkasid," selgitas ta, "vältima skorpione ja madusid, ja siis sattusin ma Mostai lähedal sohu. Ja ma nägin neid: laevu kanalil ja jalaväelaste leeri."
"Oli neid palju?" küsis Pianhi.
"Neil pole tähtsust. Ma pakun välja, et võiksime rünnata samaaegselt kanalit ja leeri. Meie laevad saavad läbipääsu vabastamisega kergelt hakkama, meie vibukütid kõrvaldavad kaks valveposti ja meie sõjavankrid kasutavad põhjapoolset rada, et hävitada nende jalavägi."
Purama ei vaielnud vastu.
"Ma puhkaksin hea meelega paar päeva," lisas Lamerskeny, "kuid parem oleks tegutseda kiiresti."
Pianhi oleks võinud nõuda liibüa vürstide abi, kuid ta otsustas viia sellesse viimasesse lahingusse vaid oma sõjaväe,
285
kes oli teda Napatast lahkumisest saadik ustavalt teeninud.
Pealik Purama julges välja öelda oletuse, mis teda piinas.
"Kõrgus... Kui see võitlus lõpeb lüüasaamisega, langeb kogu teie ettevõtmine olematusse, ja jälle hakkab valitsema kaos."
Lamerskeny läks põlema.
"Mina olin see, kes uuris vaenlase paiknemist ja koosseisu, mitte mõni sinu vibukütt. Meid ei varitse ükski püünis."
"Aga kui liibüalaste abivägi sõjavankritega ja..."
"Seda ei ole olemas, Purama! Need on Tefnakti viimased jõud ja me purustame need."

Pianhi ja Abilee sõitsid paadiga Athribise palee lõbusõidu-järvel. Seljas võrk, mis paljastas samavõrd kui kattis, kaitses kuninganna end päikese eest kantava päevavarjuga.
"See on viimane võitlus, eks ole?"
"Ma usun, et Lamerskenyl on tõepoolest õigus."
"Siiski on pealikud rahutud."
"See on tõsi, Abilee. Võiks vanduda, et kaotusetont närib nende hinge."
"Halb silm... Just tema üritab pugeda meie ridadesse. Teda tuleb manada enne rünnakule sööstmist." "Mida sa ette paned?"
"Pühitseme iidset tava: punaste vaaside purustamist."

Öö jooksul, mis eelnes Nuubia sõjaväe lahkumisele Mostais-se, purustas jumalanna Sahmeti nimel tegutsev kuninganna Abilee templi kivisillutisel mitmed punased Tefnakti nime kandvad vaasid. Niimoodi jättis ta liibüalase ilma jumal Sethi liikumisjõust ja tugevusest, mida väljendab punane värv.
Natuke pärast rituaali lõppu tundis Purama end vabanevat surutisest, mis juba mitu päeva ei lasknud tal vabalt hingata, ning paljud sõdurid tundsid samasugust kergendust.
Abilee võluvägi oli tõhusam kui Tefnakti oma: nõnda läks Nuubia vägi lauldes põhjalaste viimast kantsi alistama.

67

Tefnakt, kes ei suutnud enam paigalseismist taluda, otsustas Pianhi Athribises peatuvaid vägesid rünnata. Enne kui taganeda ja valmistuda järgmisteks sissisõja kokkupõrgeteks, üllataks ta neid ja tekitaks neile raskeid kaotusi.

Mõõgarihm üle rinna risti, juuksed patsis, peen habe teravaks pügatud ning sõjakad tätoveeringud käsivartel, rinnal ja kõhul, jäi liibüa sõduritel veel vaid kaks sulge juustesse pista. Isegi haiged ja vanad polnud nõustunud tagalasse jääma ning isegi seitsmekümneaastane endine sõjavankriüksuse pealik Pisap oli taas välja tulnud, et osaleda lahingus, mis peab andma Tefnakti vägedele tagasi eneseusalduse.

Tefnakt ei suutnud uinuda. Rahutu öö oli täis valulisi nägemusi nuubialastest, kes vajuvad üle tema nagu raevuhoos Niiluse vood. Tefnakt jalutas uinunud sõjaleeris, mille üle täiskuu oma valgust kallas, ja esimest korda ta kahtles.

Ta kahtles iseendas, oma tegevuse põhjendatuses ja oma võitluse vajalikkuses. Eks olnud taevas ja jumalad andnud talle mitmeid märke, et tema silmi avada. Amoni saadetud ja vaaraona tunnustatud Pianhi oli käinud mööda õigetele määratud rada ning külvanud rõõmu ja rahu, samas kui tema, mässaja ja rahurikkuja, seisis nüüd üksi kuristiku serval.

Koitis, kuid linnud ei laulnud. Kaugusest kostev mürin oli neid kohutanud. Mürin, mis tugevnes iga hetkega... Pianhi sõjavankrid!

Väeülem andis käsu häiret puhuda. Unest üles ehmatatud jalaväelased panid kiiruga varustust selga ning sõjavankri-meeskonnad rakendasid hobuseid ette.

Purama vibukütid olid tunnimehed juba kõrvaldanud,

287

samal ajal ründas Pianhi laevastik Tefnakti laevu, mille hirmust segased meeskonnad vaid nõrka vastupanu osutasid.

Kiiresti taipas Tefnakt, et tema ainus lootus nuubialaste rünnakut purustada on võita vastase sõjavankrid. Ise valik-väeosa juhtival liibüalasel polnud muud väljapääsu kui otse-rünnak.

"Edasi!" üürgas ta.

Vana Pisap tema kõrval oli end pika kitsa nahkrihmaga tugevasti sõjavankri kasti külge sidunud ja hoidis kindlal käel ohje. "Kus on minu kannupoiss?"

"Ta oksendab... Surmahirm. Olge mureta, väeülem: ma oskan teie hobustega toime tulla. Teie tapke nuubialasi nii palju, kui jaksate!"

Liibüalastel oli piisavalt julgust ja osavust, kuid künklik maastik muutus neile peagi ebasoodsaks. Paljude vankrite rattad purunesid, samal ajal kui Pianhi omad, nagu oli tõotanud Napata ratassepp, pidasid kiirusele ja teekonarustele vastu.

Tasakaalust väljas olevad liibüa vibukütid ja odaheitjad ei tabanud enamasti sihtmärki, samas kui nuubialased said pihta peaaegu iga korraga. Ja siis sündis ime: vähem kui noolela-su kaugusel Tefnaktist seisis Pianhi oma kõrvil hobusel! Pianhi siinsamas käeulatuses, aimamata ohtu, mis teda ähvardab.

Tefnakt vinnastas vibu, sihtis ja laskis.

Vapper tegi ootamatu hüppe, et vältida liibüalaste sõjavankrit, mis just oli ümber läinud, ning nool vaid riivas musta vaarao kukalt.

"Tuleb põgeneda," tähendas Pisap lootusetult.

Tefnakt pööras ümber. Tema sõjavankrid olid rivist väljas.

"Kihuta kanali poole!"

Arvates, et väeülem on välja mõelnud vasturünnaku plaani, sidus Pisap end lahti, et ülemat läbi lasta.

Tefnakt hüppas maha, jooksis esimese kalda äärde kinnitatud laeva juurde, haaras tõrviku ja süütas purjed põlema. Hom-mikutuul pani laeva leegitsema, ahter lõi lõõmama ja leegid kandusid edasi teistele laevadele.
Pisap oli löödud.
288
"Väeülem, miks...?"
"Pianhi ei saa minu laevastikku oma valdusse. Nüüd jääb meile vaid surm. Läheme tagasi lahingumöllu." "Ei, põgeneme nende eest ära!" "Võimatu."
"Läheme mööda jalgrada, mis viib piki kanalit, ja ületame viljavälja põhja suunas. Delta soodes oleme me varjul. Ma tean peidikuid, mida Pianhi sõdurid ei avasta."
"Sõjavanker on liiga lai."
"Kihutage, mu pisikesed!" üürgas Pisap. "Kihutage!" Hobused sööstsid minema.

Liibüa väes oli vaid üksikuid ellujäänuid, enamik sõdureid oli surmavalt haavatud. Väeülem Tefnakti valitud üksused olid purustatud. Pianhi käskis sõjaväearstidel hoolitseda õnnetute eest, seejärel ilmus ta hobuse seljas oma sõdurite ette, kes teda hõisates tervitasid.
"Te ei võidelnud mitte ühe mehe au ja kuulsuse nimel," teatas ta, "vaid Egiptuse ja tema vaarao eest, kes on Maati taevase seaduse esindaja maa peal. See sõda on lõppenud ja tänasest alates saavad teist rahu ülesehitajad. Ärge kasutage välja-pressimist, kaitske nõrku ja väeteid, tagage elanikkonna julgeolek: nõnda saavutate te oma kõige ilusama võidu."
Koos Lamerskeny ja Puramaga käis Pianhi Tefnakti surnukeha otsides läbi kogu sõjavälja. Nuubialased raiusid surnutel ära parema käe, et nende üle arvestust pidada, ja kirjutajad märkisid saadud arvud tahvlikestele üles.
Kahel korral arvas Purama väeülem Tefnakti ära tundvat - kirjelduse järgi, mille üks õlast haavatud liibüa sõjavankrijuht talle oli andnud. Kuid silm silma vastu põrmuga tunnistas sõ-javankrimees vibuküttide pealiku eksitust.
Mitmeid tunnistusi kogudes jõudis Lamerskeny järeldusele, et Tefnaktil on õnnestunud sõjavankriga põhja poole põgeneda. Luurajate abiga avastas ta raja, kuhu selle sõjavankri rattad olid jäljed jätnud.
289
Pianhi ei varjanud pettumust.
"Niisiis on Tefnakt ikka veel elus..."
"Ma saadan mitu rühma teda otsima/' otsustas Purama.

Kerra tõmbunult magas mängust Pianhi põlvedel. Vaarao istus Saisi vastuvõtusaali hämaruses, kullatud sükomooripuust troonil, kust Tefnakt veel hiljuti oma seadusi oli kehtestanud.
Mustale vaaraole alistunud jumalanna Neithi linn uinus täielikus rahus, kindlana, et Pianhi tema elanikke säästab. Must vaarao aga ei saanud und ning tuli mõtisklema sellesse paika, kus tema vaenlane oma meeletuid kavatsusi oli eos tanud.
Mahajäetud palee vaikuses mõtles Pianhi võidetud, kogu toetusest ilmajäänud vaenlase peale. Tefnakt oli järginud oma meeletut unelmat viimse jõuga ja kindlusega, mida järjestikused lüüasaamised polnud sugugi kõigutanud, kuid ta oli eksinud oma isikliku ja Egiptuse saatuse seisukohalt.
Paljajalu tuli kuninganna Abilee läbi hämaruse, istus trooni jalamile ja toetas pea vastu abikaasa jalgu.
"Kas otsingud on tulemusi andnud?"

"Mitte midagi," vastas Pianhi. "Tefnakt tunneb hästi sood ja delta saari, ta liigub peidikust peidikusse."
"Miks mitte jätta teda ta üksindusse?"
"Sest tema ise ei rahuldu sellega. Ta kogub kokku jõugu paadimehi ja kalureid, rüüstab külasid ning külvab hirmu riigi äärealadel. Sellega ei saa ma leppida."

68

Tefnakt ei olnudki nii üksi, kui Pianhi arvas. Lükudes delta soode kummalises ja ohtlikus maailmas, mõtles ta väikestele kalurite kogukondadele, keda ta oskab ühendada, et nuubialaste vastu võidelda. Vanal Pisapil on sugulasi paadimeeste hulgas, kes Saisist põhjas mööda kanaleid sõidavad ja kes talle kindlasti appi tulevad.
Kaks liibüalast olid oma kasutuks muutunud sõjavankrist loobunud ja liikusid nüüd seinana kahel pool kõrguva pilliroo vahel papüüruslootsiku abil. Ükski nuubialane ei saa neile järgneda sellesse labürinti, mida pidi tundma täiuslikult, et jõuda saarekestele, kuhu olid ehitatud kalurite hütid.
Ühe sellise saarekese poole Tefnakt ja Pisap suundusidki. Saar oli paraja suurusega, seda varjas papüürusetihnik, kus pesitses kümneid linde. Saart oli tasandatud ja sellele püstitatud kivist pühamu madu-jumalanna Uadžetile, sellele, kes taas-elustab ja annab uut jõudu.
Liibüa sõjaväe varahoidja oli peitnud sinna kulda ja vääriskive, kui ta seal kandis jahil oli käinud. Tänu sellele väikesele varandusele saab Tefnakt maksta palgasõduritele ja pidada Pianhi vastu lakkamatut sissisõda.
Olles söönud vardas küpsetatud kala, mehed uinusid.
Keset ööd kuulis Tefnakt kahtlast müra, mis sarnanes tiivalöökidega. Mõõk käes, väljus ta hurtsikust.
Kuigi kuu peitus pilveloori taha, oli valge nagu päise päeva ajal. Kõrgel papüüruse otsas istuv inimpeaga pääsuke vaatas meest ainiti süüdistaval pilgul.
Seega siis rääkis müüt tõtt... Kui esivanemad tulid tagasi sealpoolsusest, võtsid nad valguse mõjul tõepoolest inimnäolise linnu kuju.
291

Linnu näojooned muutusid, Tefnakt arvas seal nägevat Thutmosiseid, Amenhoteppe, Ramses Suurt... Ja kõik vaaraod tegid talle etteheiteid.
Tõusis tugev tuul, pimedus neelas valguse ja pääsuke lendas minema, jättes enda järele türkiisist jälje.

"Ma annan sulle tähtsa ülesande, Pisap: vii see sõnum Pianhile."
Vana mees sügas kukalt.
"Ma ilmselt kuulsin valesti, väeülem."
"Sa said väga hästi aru."
"Teie, Tefnakt, teie tahate... alla anda?"
"Ei, läbirääkimisi pidada. Saisi maakonna saadikuna pole sul midagi karta."
"Seega... te loobute võitlusest?"
"Jah, Pisap. Täna öösel ilmusid mulle mu esivanemad ja kinnitasid mulle, et ma olen käinud valel teel. Nüüd on olemas seaduslik vaarao, kes on kroonitud Heliopolises, Memphises ja Teebas, ning tema on see, kellele me peame kuuletuma. Ühtsuse, millest ma unistasin, viis täide must vaarao. Minu silmad olid suletud, aga nüüd nad avanesid. Kui Egiptus saab nüüd viimaks rahu tunda, siis miks peaksin mina veel jätkama seda laastamist?"

"Läbirääkimised või mitte, te teate, mis teid ootab."

"Mässulisena mõistetakse mind surma. Vaarao on kohustatud sellise otsuse vastu võtma. Pianhi asemel tegutseksin mina samamoodi. Kuid ma tahan surra seistes oma kohtunike palge ees, mitte nagu põgenik, kellele lastakse nool selga. Ma tahan samuti, et minu alistumine rahustaks maha viimased mässulised ja et sõda lahkuks nende südamest. Lõpuks tahan ma, et vaarao kingiks mulle armulikult oma andestuse ja ma saaksin end kaitsta teise ilma kohtu ees."

"Kiirusta, Lamerskeny, me jääme hiljaks! Sa peaksid olema juba pestud, habe aetud ja riides!"

292

"Mul on uni, Purama... Mine üksi."

Peenetundeliselt lõi Purama voodist välja oivalise rinna ja peente puusadega noore neiu, kes oli Lamerskeny väsimuse põhjustajaks. Neiu kinkis vibuküttide pealikule imelise naeratuse, kuid nuubialasel polnud kahjuks aega tema võludele austust avaldada.

Kui Lamerskeny pööras teise külje, et uuesti õndsatesse mälestustesse vajuda, lükkas Purama voodi ümber.

Kivipõrandale kukkunud Lamerskeny ärkas enam-vähem üles.

"Ma tunnen õudust sõjaliste tseremooniate ees," torises ta nimmekohta kinni hoides.

"Kas natuke külma vett aitaks sul otsustada?" "Oi ei, seda mitte!" "Siis tee kiiresti!"

"Kas sa üldse oskad kujutleda neid etteheiteid, millega meid üle külvatakse, sest meil pole ikka veel õnnestunud seda neetud Tefnakti tabada?"

"Sellegipoolest tuleb vaarao käskudele alluda ja sellele tseremooniale minna. Ma pistan sulle ühe enam-vähem puhta tuunika selga ja sa järgned mulle vastu vaidlemata."

Süngel meelel väljus Lamerskeny toast.

Õukondlaste hulka segunedes magas ta püstijalu, kui Pianhi alustas kuldkärbeste jagamist, millega ta autasustas väljapaistvaid sõdureid julgustükkide ja katkematute rünnakute eest vaenlase vastu.

"On saabunud hetk austada meie kõrgemaid pealikuid," kuulutas vaarao. "Ma pean kõigepealt silmas seda meest, kes nii paljudel kordadel julgelt oma elu ohtu pani, et hoida vaenlast tagasi enne selle lõplikku hävitamist. Tänu tema enda ja ta vibuküttide tõhususele väärib pealik Purama ülendamist väeülema aukraadi."

Lamerskeny avas hämmastunult silmad. Ta nägi, kuidas Purama rahvahulgast väljus ja kuninga ette astus. Purama väeülemaks!

293

Vibukütt, kellel pole mingit sõjalist vaistu ega vähimatki algatusvõimet!

Aga lõppude lõpuks, miks ka mitte? Vibukütt on noor, tal ei puudu vaprus. Muidugi saab temast kehv väeülem, kuid kust sa paremat ikka võtad.

"Sama ülistus ja sama aukraad peavad kuuluma ka Lamerskenyle," jätkas Pianhi.

Akaatsiakäega mees arvas end valesti kuulvat. Kangestu-nult ei suutnud ta sammugi ettepoole astuda. Purama tuli talle järele ja viis ta valitseja ette, kes andis talle kuldkärbse aumärgi.

"Ma olen teie üle uhke, mu väeülemad. Koos hakkate te juhtima Egiptuse sõjaväge, kus nüüdsest teenivad külg külje kõrval nuubialased, liibüalased ja egiptlased. Teie asi on kindlustada meie vägede kokkusobivus."

"Väeülem Lamerskeny," lausus silmanähtavalt ärevil Tarkpea, "Tefnakti saadik soovib näha Tema Kõrgust!"
"Ametlik vastuvõtt käib alles," torises väeülem Lamerskeny kõlatult.
"Väeülem, asi on tõsine!"
Et ülendamist tähistada, oli Lamerskeny kutsunud jalaväelased jooma kanget veini ilma seda veega lahjendamata. Nagu kord ja kohus, näitas vastne väeülem ise väsimatult alluvatele eeskuju.
"Mehe nimi on Pisap," jätkas Tarkpea, "ja tema käes on Tefnakti pitseriga papüürus."
Juba teine ime sama päeva jooksul... Lamerskeny valas endale potitäie vett pähe, kuid nägemus ei hajunud: kirjutaja oli igati tõeline.
Püüdes käituda väeülemale omase väärikusega, kuulas Lamerskeny vana Pisapi selgitusi ja nõustus viima ta kuninga juurde, kes õletuustiga oma hobust puhastas.
Musta vaarao kuju kohutas vana liibüalast, kes äkki ei suutnud enam ainsatki sõna lausuda.
294
"Kas sellel saadikul on tõepoolest palvekiri ette näidata?" Lamerskeny võttis Pisapi käest papüüruse, avas pitseri, laotas lehe laiali ja luges kirjutatu kõva häälega ette.

"Väeülem Tefnaktilt Alam- ja Ülem-Egiptuse vaaraole, elagu ta, olgu õitsev ja hea tervise juures. Rahu olgu sinuga, Pianhi, sest keegi ei saa sulle otsa vaadata, sest keegi ei suuda taluda tuld, mis sind hingestab ja sinu silmis särab. Sa oled võimsa ja võiduka käega härg. Kas ei pea sinu süda rahunema pärast lüüasaamist, mille sa mulle määrasid? Mina, Tefnakt, olen eksiteele sattunud ja hävitatud mees. Mõista mu üle kohut leebusega, lõika ära puu kuivanud oksad, kuid ära kisu välja tema juuri. Jah, mul on sinu ees hirm, ja see hirm rebestab mu kõhtu ja muudab valulikuks mu luud. Alates päevast, mil sa mu võitsid, olen ma söönud vaid näljaleiba ja joonud vaid januvett, minu riided on lõhki rebitud, mu keha pole enam muud kui kannatus. Jumalanna Neith, minu linna kaitsja, kas andestab ta mulle minu eksimuse? Sina jätkad ajujahti minu peale, sa sunnid mulle peale lõputu põgenemise, aga mu jõud on lõpukorral. Seepärast anun ma sind: pese minult maha mu eksimused. Võta mu vara, võta mu hobused, rikastagu nad sinu aardeid, kuid vasta soodsalt minu palvele, et äng saaks lahkuda minu südamest."
Pianhi jälgis mangusti, kes oli pikalt nuuskinud vana Pisapit ning siis uuesti uinunud. Järelikult ei kujutanud too endast mingit ohtu.
"Kas sul on veel mõni sõnum mulle edasi anda?" küsis kuningas saadikult, kes vabises hirmust.
"Jah, jah, Valitseja... Tefnakt sooviks teiega kohtuda nelja silma all jumalanna Neithi templis."

69

Istudes külg külje kõrval mahakukkunud palmi tüvel, silmitsesid paksmagu Otoku ja tõrges Kapa, kelle pahklikud käed toetusid kepile, Nuubia kõrbe.
"Uudised on oivalised," avaldas Otoku. "Nüüdsest kuuletuvad Põhi, Lõuna, Ida ja Lääs Pianhile. Enam ei ole ühtegi allumatut maakonda ja kõik linnad avaldavad austust mõlema maa valitsejale."
"Tore on... Ometi," arvas Kapa, "oleksin ma meelsasti lõiganud kõri läbi nii Peftaul kui Nemrodil, neil vürstidel, kes olid nii nobedad reetma!"

"Peftau on tõbine ja astub peagi tagasi. Mis puutub Nem-rodi, siis on temast saanud Pianhi kõige tulisem poolehoidja ja... tal pole mingit tegutsemisvabadust!"
"Kuhu vaarao end sisse seab?"
"Memphisesse, et alaliselt deltat valvata."
"Arukas otsus."
"Memphis on nii kaugel..."
"Lepi sellega, Otoku: sina oled edasi hea linnapea ja meie vananeme rahulikult koos oma vanas heas Napata linnas. Pianhi on jätnud meile nii hulgaliselt häid mälestusi, et me veedame oma aja neid nautides. Nüüd on tema kohustused sama ulatuslikud kui Egiptuski."
"See on muidugi hiilgav võit, kuid see jätab meid igaveseks ilma kuninga ja kuninganna siinviibimisest."
"Nende saatust ei saa võrrelda meie omaga, sest nad ei kuulu iseendale. Riigi ning tema rahva õnne ja õitsengu kõrval ei tule nende enda soovid enam arvesse."
Kurva südamega pistis Otoku kinni mitu jahedat üksteise otsa kuhjatud pannkooki. Miks pidi sellele vanamehele alati viimane sõna jääma?
296
otsa kuhjunud pannkooki. Miks pidi sellele vanamehele alati viimane sõna jääma?

Väeülem Lamerskeny, keda toetas tema ametivend Purama, avaldas rahulolematust.
"See on liiga ohtlik, Valitseja! Ma ei usu hetkekski Tefnakti kahetsusse. Ta valetas, et teid kätte saada, ja ta seab teile veel viimse lõksu. Kui ta tahab teiega kohtuda nelja silma all, siis selleks, et teid tappa."
"Kas sa arvad, et ma ei suuda ennast kaitsta?"
"Milleks end asjatult ohtu seada just nüüd, kui riik teid nii väga vajab?"
"Lubage mul ta vähemalt läbi otsida," palus Purama. "Seal ta on!" teatas üks sõdur.
Võidetud väeülema sõjavanker, mida juhtis vana Pisap, oli haletsusväärses seisukorras. Tiisel lõhenes, vankrikast logises, rattad olid iga hetk alt kukkumas. Pianhil jätkus silmi vaid kurnatud hobuste haletsusväärse olukorra nägemiseks.
Teades Pianhi nõudmisi, viisid tallipoisid loomad otsekohe palee tallidesse, et nende eest hoolt kanda. Lamerskeny pani vanale Pisapile käe ümber õlgade. See küsis:
"Must vaarao tapab Tefnakti, eks ole?"
"Sa tunned sõjaseadust, vana. Tule janu kustutama ja unusta, mis hakkab toimuma."
Tefnakt oli sorakil, habetunud ja räbalates. Redutamine soodes oli muutnud ta viletsaks, kuid uhke pilk tema silmis polnud kustunud.
Oma kõrgusest langenu sammus kahe rea hämmingus sõdurite vahelt läbi ja astus templilävele, kus Purama teda ootas.
Nuubialane otsis ta läbi. Tefnakt ei olnud oma rõivastesse peitnud ühtegi relva.
Istudes lõvikujul, mille ülesandeks oli ajada minema püha-duseteotajad, ei ilmutanud mängust mingit vaenu.
"Vaarao ootab sind templi sisemuses," ütles Purama.
Tefnakt astus üle hiiglasliku ukse läve, läbis avara õue ja
297
sisenes esimesse sammassaali, mille uks oli paokile jäetud.
Kandes Alam- ja Ülem-Egiptuse topeltkrooni, laia kuldkeed, valget niudepõlle ja valgeid sandaale, seisis must vaarao liikumatult valguskiirtes.
Nähes seda meest nii lähedalt, mõistis Tefnakt, miks tal poleks kunagi õnnestunud teda võita. Vägilase õlalaiusele vastas ta alistamatu hing, mis on võimeline õnne proovima tundmatutel radadel ja pistma rinda võimatuga ilma alla andmata. Pianhi ei

mõelnud võidutsemisele, ta liikus aina edasi, millised ka ei olnud takistused, ja võit kingiti talle lisaks.
"Ma olen sinu võimuses," teatas Tefnakt.
Oinapäise jumal Amoni kujutisega kaunistatud kullatud hõbetupest tõmbas Pianhi pistoda.
Tefnakt võpatas, kuid ei taganenud. Nagu ta oli soovinud, vaatas ta silma oma surmale.
"Ma nõuan truudusevannet," lausus valitseja.
Tegutsedes jõu sunnil, mis ta üle võimust võttis, põlvitas Tefnakt esimest korda elus.
"Ma ei astu üle Maati seadusest," tõotas ta, "ma allun vaarao käskudele, ma viin tema määrused ellu, ma ei ründa tema liitlasi ja tegutsen vastavalt tema tahtele."
Kui Tefnakt uuesti püsti tõusis, oli pistoda tupes tagasi.
"Vürst Tefnakt, ma usaldan sinu valitsuse alla Saisi linna, mida sa tunned paremini kui kes tahes teine. Tee õnnelikuks oma maakonna elanikud, rakendades rangelt juhtnööre, mis ma sulle annan. Iga päev hakkad sa käima templis, et ennast puhastada. Iga kuu veedad sa seal kolm päeva eemal muredest ja selle ilma asjaajamistest, et kuulda jumalate sõna ja panna endas vaikima kõik salajased mässusoovid Maati seaduse vastu. Kas sa tõotad enda ja vaarao elu nimel neist nõuetest kinni pidada?"
"Ma tõotan, Valitseja."

Kui Nuubia laevastik lähenes Napatale, mõtles Otoku parajasti kurnavale linna haldamise tööle, mis teda ootab. Nagu

lubatud, saadab Pianhi kulda, hõbedat, vaske, hinnalisi kangaid ja harukordseid lõhnaaineid Amoni templi jaoks. Kõik need rikkused tuleb kanda varaloendisse Kapa tähelepaneliku pilgu all, ning paksmagu teadis, et suure nõukogu vanem ei taluks vähimatki ebatäpsust. Kui ometi Tarkpea nende üksikasjadega tegeleks... Sest Otoku ei usaldanud ühtegi teist kirjutajat ning eelistas ise selle ränga tööga hakkama saada.
Kogu Napata elanikkond oli kogunenud kaile, et vastu võtta sõdureid, kellel oli olnud õnne Nuubiasse tagasi pöörduda, samas kui nende kaaslased jäid Egiptusse, kas Memphisesse või Teebasse väeülemate Purama ja Lamerskeny käsutusse.
Lauldi, kallistati, hüüti hõisates Pianhi nime, kaeti palmiokstega laevamehi, kes enne maabumist tõid ohvri mahedale põhjatuulele.
"Kapa..."
"Mis on, Otoku?" kriiksus vanake, keda need kärarikkad meeleavaldused tüütasid.
"See on... see on Tarkpea!"
"Mu nägemine on viletsaks jäänud... Oled sa kindel?"
"Ta tuleb joostes mööda maabumissilda!"
Rahvahulk tõmbus kõrvale kääbuse teelt, kelle suure au-kandja maine ei vajanud enam tõestamist.
Otoku oleks pidanud rõõmustama, kuid jahmatusest jäi tal hing kinni.
"Vaata, Kapa, vaata hoolega!"
"Ma ju ütlesin sulle, et ma ei näe hästi."
"Lipulaeva ninas on Pianhi... Pianhi ja kuninganna Abilee!"
"Sa sonid, Otoku."
"Vaarao on tagasi!"

Paksmao hiigelkeha vappus ja elevandi nobedusega ning mitte ilma mõnesid jalgu lömastamata sööstis ta maabumis-silla poole, et esimesena kuningliku paari ees kummardada.

"Valitseja... See olete teie, see olete ikka tõesti teie?"

"Kas ma olen siis nii väga muutunud?"

"Te... te ei jäänud Memphisesse?"

"Ma täitsin oma ülesande, Otoku. Egiptus on jälle üks,

299

mõlemal maal valitseb rahu, igal maakonnal on oma vanem ja kõik alluvad vaaraole. Minu koht on siin Napatas, oma isa Amoni juures. Tema on see, kes mind juhtis, tema on see, kes mind kaitseb, tema juurde pidin ma tagasi tulema. Nüüd va-litseb Maati seadus üle delta, nagu ka üle kogu Niiluse oru, õnnelikud päevad voolavad pidude ja rituaalide rütmis. Kui Egiptuse rahvas vajab tulevikus minu käsivarte rammu, et takistada hädade ja ebaõigluse võimulepääsu, siis lahkun ma jälle."

Kuni pidu ette valmistati, suundusid Pianhi ja ta abikaasa pühale mäele. Päike kuldas kõrbeliiva ja pani suure templi väravad sätendama.

"Vaid sina tead minu saladust," lausus kuningas Abileele. "Sina üksi tead, et võim ei ole minu elu eesmärk ja et ainus tee, mida ma ihaldan käia, on ette näidatud selles pühamus jumalate ja esivanemate poolt. Ei relvade tarin ega õukondlaste ülis-tuskoor saaks pakkuda minu elule tasakaalu."

"Sa viisid lõpule imelise teose, avades südamed, et lasta neil avastada nende tõelised kohustused, ja asetades igaühe tema õigele kohale. Sa ei muutnud meie maailma, kuid sa andsid talle mõtte. Iga päev hakkame me ohverdama jumalatele ja paluma neid, et nad laseksid meil kohata vaenlasi, kes ootavad meid meie vanaduse radadel."

"Ja ka selle võitluse," tõotas valitseja, "ka selle me võidame."

"Jah, Pianhi, sest armastuse jumalanna paneb tähed rõõmust tantsima taevas, meie tõelises riigis."

Koos astusid vaarao ja suur kuningalik abikaasa templi kõrgetest väravatest sisse "maapealsesse taevasse", kus pimedus muutub valguseks.

Pianhi oli üks XXV dünastia vaaraodest ja ta valitses veidi rohkem kui kolmkümmend aastat (747-715). Raske on täpselt öelda, kas tema Egiptuse tagasivallutamine toimus 730. aasta paiku e. Kr. või tema valitsusaja lõpul.

Tema imeline seiklus on jäädvustatud suuremõõtmelisel hauasteelil (1,8 m kõrge; 1,84 m lai), mis on hoiul ühes Kairo muuseumis. Selle leidis kuulus prantsuse egüptoloog Auguste Mariette (1821-1881) 1862. aastal Gebel Barkalil, "Puhtal mäel", ja pani välja oma Boulaqi muuseumi, enne kui see viidi üle praegusse Antiigimuuseumi.

Selle hauasteeli teksti on korduvalt tõlgitud ning steeli ainel on kirjutatud uurimusi, mille hulgast võib esile tõsta mõned olulisemad:

E. de Rougé. Inscription historique du roi Pianchi-Meriamoun.
- "Revue archéologique", VIII. 1863, lk. 94; Chrestomathie
égyptienne, IV, 1876.

F. J. Lauth. Die Pianchi-Stele.-Abhandlungen der koninglichen Akademie der Wissenschaften, XII. 1871, lk. 241-314.

H. Schäfer. Urkunden der älteren Aethiopenkönige, I. -Urkunden, III. 1905, lk. 1-56.

J. H. Breasted. Ancient Records of Egypt, IV. 1906, lk. 406-444.

N.-C. Grimai. La Stèle triomphale de Pi(ankh)y au musée du Caire. - "Le Caire", 1981.
M. Lichtheim. Ancient Egyptian Literature, III. 1980, lk. 66-
301
C. Lalouette. Textes sacrés et textes profanes de l'ancienne Egypte, I.1984, lk. 124.

Osa egüptolooge arvab, et selle vaarao nime tuleks lugeda Peye (ja mitte Pianhi) vastavalt nuubia dialektile, kuid nime tähendus jääb samaks: "Elav"